

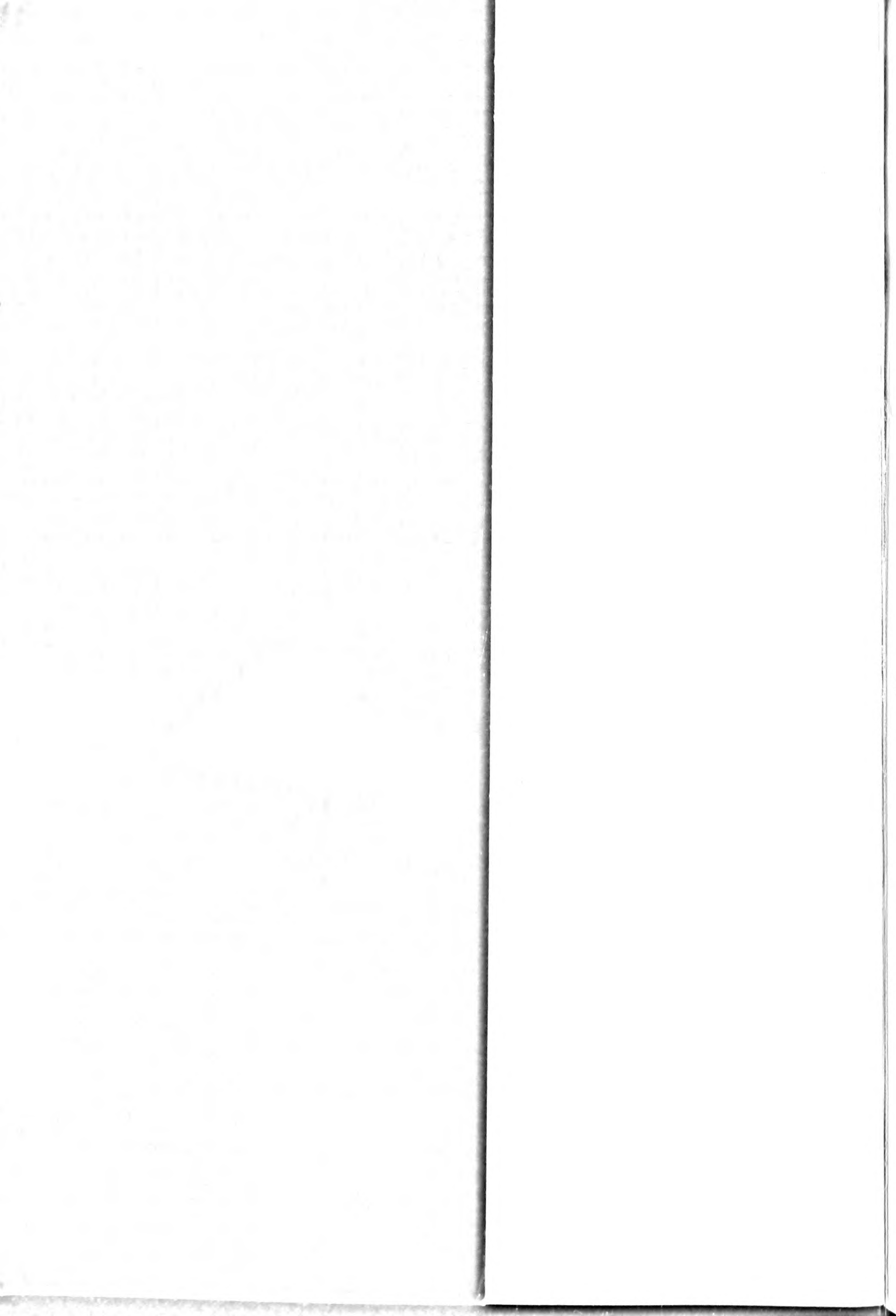
Romanele istoriei

Lia Alb

PĂDVR EA DIN BISERICĂ

DACIA XXI

Lia Alb

PĂDUREA DIN BISERICĂ

**Editura DACIA XXI
2011**

Personajele acestei cărți coboară din alte cărți ale Liei Alb cu mănăstiri, călugări, ritualuri creștine, momente sărbătorești. Un topos care construiește în jurul lui o adevărată geografie literară este Mănăstirea Bezdin. Vin aici personaje care definesc o imagine a Imperiului, a secolelor de demult. Mănăstirea Bezdin e legată, prin personajele ei de Viena și de Dalmația, de spațiile sârbe ale ortodoxiei. Lia Alb încearcă să stabilizeze trasee noi ale romanului românesc prin pelerinaje, exil, detenție. Printr-un documentar întocmit cu atenție, ani în șir.

Cum se desfășoară homo religiosus în închisoare, acasă, în Provincie, în mănăstire, cum se trăiește el sub semnul credinței? Romane sau jurnale numeroase, unele memorabile, au stăruit în cercetarea acelui loc sacru regăsit după 1989. Re-construit după 1989.

Personaj-cheie al romanului este călugărul Kirill, care coboară în teritoriile „Blajinilor”! Lumea blajinilor sadovenieni este ușor rectificată, blajinii capătă în roman pagini demne de întreaga stimă a cititorului de roman.

Despre „blajini”, despre icoană, despre pictura bisericească, sunt în carte fișe explicative - rânduri lămuritoare. Pagini de dicționar. Există „lângă” călugărul Kirill, pictorul Petru care și el, ar fi putut da viață altui roman senzațional. Într-un roman de referință, Andrzej Kusniewics a avut răbdare și a stăruit asupra felului în care se pictează o biserică; a decupat, pentru cititor, un manual de pictură religioasă. Doamna Lia Alb trece repede de viața pictorului care face închisoare în România, învață

să picteze, alege, în anii 80, exilul și devine celebru prin străinătăți. Devine un artist de seamă. Poate că și Kirill și Petru vor reveni în romanele următoare ale Liei Alb cu biografii detaliate, sprijinite pe documentele necesare.

De altfel, și cel mai viu personaj al romanului, Mona, are o biografie care ilustrează și valori morale excepționale și șansele unui timp al credinței. Ea agită o lume mondenă, cu buni și răi. E un avocat care își slujește cu har profesiunea: „lecția de avocatură” ilustrează paginile unui profesionist. Sunt demne de atenție paginile urcușului Monei în cariera politică. Devine un om politic exemplar care obține succese spectaculoase pentru cauze abandonate de alții. Tipologia lumii politice „de azi” poate asigura succesul acestei cărți - ca și a romanelor viitoare a doamnei Lia Alb.

Carte neobișnuită prin informațiile pe care le aduce asupra unui spațiu al culturii și al religiei, roman pedagogic prin istoriile exemplare din jurul omului religios, al vieții religioase, *Pădurea din Biserică* continuă un demers cultural - o construcție culturală necesară vestului românesc.

Cornel Ungureanu

Cornel Ungureanu

I

Cei doi rătăcitori, regăsiți poate, au purces din adâncul mlaștinii pe drumul spre mănăstire, călători ciudați, misterioși, nedeslușiți și înlănțuiți în temeri într-un necunoscut drum al adâncurilor.

Pe Mona o credeam moartă de când se topise fără de urmă în săptămâna luminată cu trei ani și mai bine. Cât despre Sava, călugărul cu ochi vineții, deși necunoscut în trăsături și forme, îl recunosc, îl simt de la o poștă ca fiind unul dintre cei unsprezece care au pus piatra de căpătâi aici la Bezdin... Nu știu cum se face că s-a întrupat alături de frumoasa politiciană, nu știu cum s-au legat drumurile lor, însă pot spune cu mâna pe inimă c-au venit din măruntaiele pământului, din locul fără de fund al mlaștinii ce-mi înconjoară singurătățile.

În ziua aceea splendidă de vară liniștită, când căutam cu ochii chemători spre crucea clopotniței, când parcă așteptam ca bulboanele să-și verse măruntaiele la soare, să se coacă în arșița cuptorului din pustă, doi nuferi albi, mai albi ca lumina ce-mi orbea privirea prelinsă spre apele involburate, au purces prin pâlnia adâncului vestitorii celor doi dăruți de lumea Blajinilor, aruncați pe tîpsia pustei prin mlaștina fără de fund nouă, muritorilor, ce ne închinăm nevoitorii Bezdinului.

Și mai apoi cu toții ne-am lăsat moale, prea sleiți de truda drumului cu atâtea înțeleșuri, la umbra nukului pe banca de lemn care parcă și ea a prins viață oftând din toate încheieturile sub greutatea sufletelor descătușate... Le-am urat amândurora să fie bineveniți.

— Bun venit, Mona... Bine ai venit, Sava...

L-am simțit ca pe unul de-al meu, călugăr din vechime, și m-a izbit tresărirea mirată și cetindu-i temerea din ochii vineții.

— Sava mă numesc. Eu am trăit aici... Eu am viețuit aici cu Teodosie, cu ceilalți, cu murgul meu — Negruțul... Apoi a fost călătoria... A doua călătorie a mea... În Lumea Lor... cele două călătorii în lumea lor, de unde m-au izgonit de două ori...

— Cum adică ce două ori?... Că am urmat drumul împreună doar o dată... — se trezește vorbind și Mona, femeia splendidă, lucitoare în lumina caldă de vară istovitoare, atât de frumoasă, că îmi

vine să plâng de bucurie că o am alături în curtea mănăstirii atât de aproape încât o pot atinge cu buricul degetelor.

Bolborosesc amândoi tot felul de lucruri încâlcite despre colacii și drumul lor, despre luminile aprinse pe ape și despre flori ce se încolăcesc de-a lungul pieptului și trunchiului răsucit în fuiorul apelor. Își deschid larg brațele ca niște porți uriașe.

— Așa ni s-au deschis porțile Lumii Lor când am vestit Învierea Domnului. Și coronițele și colacii pluteau sfielnic pe firul apei, prin porțile fumurii, cu lacătele zdrobite, din spatele cărora s-a ivit Ființa Blajinilor.

— Poate e mai bine să vă odihniți... Ca o gazdă ce mă simțeam datoră să le ofer tot ce am mai bun în casa mea, m-am apucat să înșir ca bezmetica — avem mai multe chilii umbroase, cu așternuturi curate, apretate, cu plapome ușoare, de puf, că le-am primit de pomană de la o fermă de găște grase, unde stăpâna s-a nevoit să umple șase plapome cu puf ușor și le-a adus nu de mult, toate îndesate în portabagajul mașinii, de-au prins miros de benzină și a trebuit să le soresc mai multe zile... Noroc cu vremea asta bună, că n-a mai plouat de câteva săptămâni, deși s-ar cere, că Mitru cel ce administrează pământul mănăstirii se plânge că se răsucește frunza porumbului fără vreme și nu leagă rodul.

— Plapome de puf, Măicuță... De când îmi doresc să mă trântesc pe o plapomă de puf adevărată... Este extraordinar... Nu-i așa? Ce părere ai?

Sava ne întoarce o tăietură din ochii vineții și dă din mână plină de nămolul mlaștinii.

— Eu vreau să dorm în chilia mea... Numai în chilia mea am dreptul să dorm... Am fost închis după prima întoarcere din Lumea Lor, preț de mulți ani... Am fost osândit, cu Kirill alături, să nu văd lumina soarelui de cei ce n-au înțeles vorbele mele aduse din adâncuri... Se prea poate să nu fi avut priceperea și darul vorbirii. Nu m-am făcut înțeles, însă acum sunt dator să dorm și să-mi întind mădularele în chilia mea... Înțelegi dumneata, maică?

— Desigur... Desigur...

I-am aprobat temătoare dorința, deși habar nu aveam despre ce chilie vorbește.

Mai întâi i-am dus în spălătorie, unde, spre fericirea și nevoința tuturor, este trasă apă curentă, de s-au putut spăla pe rând de

noroaiele și mîzga adusă din mlaștini... Mona chicotea ca apucată în timp ce-i turnam apă încălzită la soare peste pletele încălcite și s-a apucat să le scuture ca o iepușoară tânără în lumina ce pătrundea prin ferestrele spălătoriei de face ca gresia albastră de pe jos să fie strălucitoare ca sticla. Sava, curios, căuta printre țevile îngropate în perete și se minuna de zgomotul apei ce se scurgea prin rotundul țevăriei.

— Este și asta o drăcovenie folositoare... Nu mă privi cu dojană, maică, că așa sunt eu... Și Teodosie mă dojenea mereu pentru vorbele-mi nesocotite.

— Nu am obiceiul să dojenesc pe nimeni... Cu atât mai puțin pe dumneata care...

— Care ce... Care am stat închis atîta vreme...

— Nu știu cât ai stat închis dumneata... Știu doar despre închisoarea singurătății mele de aici...

— Am trebuință să mă dumiresc... Prea multe s-au petrecut fără să le pot desface spre înțelegere... Minte mea nu poate cuprinde ce s-a așternut peste viețile mele... Că am avut mai multe vieți pe tărîmul viilor... Ce să mai vorbesc despre lunga mea călătorie... Și despre cea de-a doua, cu muierea asta alături... Chilia aceea mă așteaptă... Și mănăstirea... Icoana... Unde-i Icoana, să mă închin, înainte de toate...

— Icoana... Tronul de aur... — Ce pot să explic? Cum pot să justific nedreptatea vremii... a oamenilor ce s-au lăsat duși de vremuri...

— De ce te ferești, Măicuță? Că doar nu le-au furat turcii, austriecii, poate?

— Mai rău decât turcii... Au trecut atâtea peste mănăstire... Peste noi... vreme de mulți ani aici n-a mai călcat picior de preot sau monah... Comunismul și-a făcut de cap și pe aici... A sucit mințile oamenilor și mai cumplit le-a înnegrit spiritul...

— Stai... Povestești prea repede... Fă-mă să înțeleg... Ce-i aceea comunism? Cum a reușit cuvîntul ăsta să sucească mințile monahilor, să-i facă să părăsească mănăstirea? Așa ceva nu se poate...

— Au mai fost și războaiele... Și primul și cel de-al doilea... Da niciunul nu a adus atîta pîrjol cum a adus molima roșie...

— Și moline? Au fost și moline pe aici...

— Ziceam și eu așa... Să te fac să înțelegi... Comunismul a fost mai rău decât o molimă... mai pustiitor și mai ucigaș decât o boală... Îndeosebi a lăsat urme ce nu se vindecă decât după multă vreme...

— Înțeleg... Urmele lăsate în suflet nu se vindecă niciodată... Cât le oblojești, poți pune tot felul de licori, că nu se lasă niciodată închise... Doar rugăciunea... Că așa spunea Teodosie... Înțeleptul meu... Zicea că rugăciunea e leacul sufletului... Rugăciunea făcută din inimă cu sârg și pocăință poate aduce liniște și împăcare...

— Știa el ce spunea, Teodosie, starețul...

Din ce vremuri se trage Sava cu privirea lui vineție și barba încâlcită... Pare o arătare înspăimântătoare ce a fost azvârlită din adâncuri... Tocmai o asemenea arătare ne poate fi de folos... Doamne iartă-mă că gândesc cu păcat... Însă de atâtea nevoințe câte are locul ăsta, socotesc de multe ori numai prin prisma folosului... Și nu al meu... al mănăstirii...

— Nu mi-ai spus unde-i Icoana...?

— Războiul și mai apoi molima de care-ți spuseseam au făcut să fie dusă de aici în capela Palatului Episcopal de la Vârșeț.

— Din nou în Sârbia... Și noi, care am adus-o aici... Oare unde-i e locul?

Asta Cel de Sus o poate spune, că El le știe și le rânduește pe toate. I-am însoțit în biserică, unde Mona, cu ochii lipiți de fresca din spatele altarului, îngenuncheată, în rochia neagră lungă pe care o găsisem într-un sipet vechi, lăsată de mai știu eu ce femeie milostivă ca veșmânt pentru călugărițele ce nu s-au ivit defel pe aici, cu părul ud, proaspăt spălat, despletit, și ochii umezi, e nespus de frumoasă. O strălucire care m-a speriat și când i-am admirat trupul reflectat în sala de baie albastră, de se înmulțise în pietrele gresiei ca într-un mozaic venețian.

Cât despre Sava, întunecat peste măsură, cu ochii ce taie obscurul din biserică, se pleacă în genunchi în fața altarului improvizat... și începe a da din mâini a neputință...

— Și tronul... Și Maica... îngaimă fără de șir.

— Și tronul de aur... Și Maici nu mai sunt aici. Pereții n-au putut fi dărâmați... Și clopotul care glăsuiește din când în când...

— Clopotul e sus... Clopotul meu e sus? Îți mulțumesc, Doamne... Glasul tău...

La vestea că bătrânul dangăt se mai aude din turlă, Sava se închină de câteva ori la icoanele dinprejur, peste măsură de voios, ciudat, chiar caraghios, dă din mâini ca apucatul și își agață trunchiul bolovănos de frânghia clopotului și mai apoi o trage cu putere din ce în ce mai tare... Dangătul... Frânghia și omul ce-și leagă puterile de nodul capătului ei par a fi un singur trup ce devine glas, sunet, ființă...

— Doamne, ce daruri mi-ai dus...

Speriată, înspăimântată chiar, îngenunchez în fața altarului, realizând doar acum, când dangătul s-a întrupat în ființă luminată, că sunt dăruită cu ceva mare, al cărui înțeles nu se dezvăluie acum, însă își arată puterea de început miraculos ca un tăvălug de sunet și lumină.

S-a scurs picătura vremii în ceasuri lungi în care ne-am rugat împreună, și Mona, și Sava, care se ostoise în dangăt și bucuria regăsirii vechii mănăstiri din Vinca, unde-a purces cu sute de ani în urmă.

Când am deschis ușa bisericii, m-a izbit răcoarea dulce a serilor de vară, starea de bine de la începutul nopții, când ziua se îngemănează cu întunericul și pictează împreună acel cenușiu misterios...

— Tu, Mona, poți dormi în chilia de lângă a mea. E pregătită întotdeauna cu așternut curat și dună de puf, așa cum îți poștește inima...

Femeia surâse misterios, de parcă puful are ceva magic, îi poate aduce somnul bine meritat, ușor ca ceața ce se ridică dincolo de ziduri dinspre mlaștini și bulboane.

— Chilia mea... Unde-i chilia mea? — se întreabă Sava cel întunecat, speriat parcă de lipsa locului său de odihnă...

— Găsește-o de unul singur...

Nu-i pot oferi, nu-l pot conduce, deși bănuiesc că și el s-a nevoit în încăperea-temniță de care auzisem atâtea... Să fie el oare? Chiar a trăit în negură de două ori?... Sunt întrebări care-mi îngreunează mintea, o încurcă în negură mai abitir decât cea care se lasă încet peste curtea bisericii venită de dincolo de ziduri, din mlaștini.

S-a făcut nevăzut, prelingându-se de-a lungul zidurilor groase, nu l-am urmărit cu privirea, mă încerca un sentiment de teamă nelămurită, neștiind și chiar nedorind să aflu unde și-a găsit

odihna. Știe el mai bine unde-i e locul, unde-și poate odihni oasele bătrâne... Dacă-i adevărat că s-a întrupat de-a lungul atâtor veacuri, dacă el este călugărul blestemat să suporte zidurile și ușa zăvorâtă, știe el mai bine și ce face și la ce se supune.

Sleită cu totul, neștiind dacă să mă cufund în bucurie sau într-o spaimă lunecătoare, m-am întins pe patul tare, cu ochii la candela aprinsă din chilia mea, unde mi se pare că sunt apărată de toate relele ce s-ar putea abate asupra capului meu și a acestui loc... Îndoiala mă macină și nu lasă trupul să intre în odihnă, să se lase moale pradă somnului... Icoanele parcă joacă de-a lungul pereților albi și flacăra candeliei întrupează fapte misterioase ce se ascund în spatele icoanelor...

„Cred, Doamne. Ajută necredinței mele...”

Repet la înfint vorbele, care, încet-încet, pătrund în spirit, deschizându-mi fruntea spre ascuțimea gândului, și se coboară lin spre suflet...

Înțeleg că se cere să mă las în voia a ceea ce va să vină fără a pune întrebări fără rost... Nu e clipa răspunsurilor la întrebări de felul: De unde au apărut cei doi? Într-adevăr, au urcat din pâlnia locului fără de fund, s-au nămolit în mlaștini și mai apoi, înfruntând timpul, au purces în ograda bisericii și apoi chiar în chiliile mănăstirii? Clipa răspunsurilor se va dezvălui mâine, poimâine sau mai târziu. Cât despre mine, am priceput cu mare greutate că nu stă în puterea mea să cer și nici să aflu în noaptea caldă ce se strecoară prin obloanele vechi deschise larg spre stufărișul dinprejur, în noaptea mea caldă de vară, răspunsul spaimelor amestecate ciudat în bucurie... Și totuși, bucuria a învins când mi s-au lipit pleoapele în somnul bine meritat după atâta zbucium ce-mi frământase trupul slab.

Am căzut în brațele visului ce m-a învăluit așa îmbrăcată în haina mea neagră de toate zilele, că nu mai apucasem, și, de fapt, nici nu mi-a mai trecut prin cap să-mi lepăd hainele când mă lăsasem pe patul tare din colțul chiliei...

Spre dimineață am sărit ca arsă, buimacă, neștiind unde mă aflu. Mi se întâmpla, arareori, ce-i drept, să mă trezesc cu trupul de copil din casa părinților mei, fără de griji și spaima, așa cum numai copiii știu că înfrunte lumina zilei. O bucurie zburdalnică, veselă, ce dansează de-a lungul trupului, îndemnându-l la chiote de fericire

deplină... Ca și atunci când mama mă trăgea din căldura patului, plimbându-mi pe la nas ceașca de lapte cald, mulș de vreo oră, lapte înspumat dulce-amărui.

Deschid larg obloanele chiliei, care scâncesc ca un prunc trezit din somn, și bag de seamă că soarele s-a ridicat bine deasupra pusteii și scaldă aurind trestiile și stuful cântător.

Nu mai sunt copilă și nici în casa din Gai, n-am băut laptele din ceașca înflorată cu viorele albastre, sunt o bătrânică, așa cum mă dezmierd uneori, o bătrânică în putere, cu straietele șifonate, cu mâinile murdare și trupul nespălat... Spun în gând Tatăl nostru și dau să ies în coridorul dinspre curte, când m-a străpuns ca un pumnal întrebarea:

„Ce fac oaspeții mei?... Cine sunt oaspeții mei...? Ce mă fac cu cei doi?”

Las nedumeririle la o parte și, după ce mă spăl cu apă rece ca gheața, să-mi alung moleșeala somnului ca turta dulce, mă trec gândurile prunciei ce pasămite nu vor să-mi dea pace în dimineața asta... Ce-ar fi să citesc povestea lui Făt-Frumos din Lacrimă? Mi se întâmplă să-mi doresc a-mi citi singură povești și asta cu voce tare, să mi se pară că-mi citește doamna învățătoare de la școala primară din Gai, cea vizavi de biserică, cu glasul ei tăios, că era o femeie bărbătoasă, care își întărea glasul mai abitir când ne citea povești la orele de citire, punându-ne mai apoi pe fiecare în parte să silabisim câteva rânduri, de începea basmul în ton de violoncel și se termina mai subțire decât fluierul sau țambalul.

Era o brambureală curată când micul cititor căruia îi venise rândul, silabisea – și fa-ta de îm-pă-rat... s-a tre-zit dis-de-di-mi-ne-ă cu ochii um-flați de ne-somn – un fel de cântec ritmat, că obișnuia doamna învățătoare să bată ritmul cu o bătuță subțire în catedră, să nu care cumva să greșim împărțeala silabelor. Amestecul dintre întâmplările fantastice și ritmul impus de silabisirea cuvintelor, când zmeii se dezmembrau în bucăți, pierzându-și din mister și spaimă înainte de a le tăia capetele Făt Frumos cel viteaz, care, la rândul lui, mi se părea făcut din bucățele de vitejie stropite cu sângele Lighioanei, iar Cosânzeana își regăsea frumusețea în mii de cioburi de oglindă spartă, despărțitul cuvintelor în silabe m-a obsedat toată viața de atunci, că sunt în stare uneori în cele mai dramatice situații să desfac în părțicele de litere orice cuvânt ce acoperă un mister de

nedezlegat pentru puterile mele.

Mă reîntorc cât pot de repede în chilie, unde am o mică bibliotecă și alături mai multe rafturi înșirate pe perete, îndoite de sub greutatea cărților... Brusc, m-au izbit rafturile aproape goale și micuța bibliotecă, întristată și ea fără copertile multicolore. Cum să găsesc cartea cu copertă verzuie, în care stăteau, gata-gata să zdrobească cititorul, un cal înnaripat și un călăreț nespus de frumos, auriu, prinși fiecare în lacrimi măiestru pictate, ce se prelingeau din ochii împărătesei?

Cum să le găsesc când îmi rămăseseră numai cărțile de rugăciuni și câteva dintre scrierile părintelui Steinhardt, Sofianu și Arsenie Boca... Bine că măcar pe astea s-a îndurat să nu le prăpădească nesimțitoarea care a cutezat să se atingă de intimitatea chiliei mele.

Mă las neputincioasă pe scaunul de lângă masa unde stau înșirate rugăciunile de dimineață și de seară și viețile Sfinților și repet a nu știu câta oară, cu mare înțelegere și înțelepciune, fără niciun fel de revoltă sau brumă de nesupunere... Fiecare este dăruit de Domnul cu bune și rele. Fiecare trebuie să se bucure pentru darurile și pierderile zilnice, să se mulțumească cu ce are. Crâcneala nu aduce liniște și împăcare, dimpotrivă, nemulțumirea se amplifică, se poate transforma într-o nefericire continuă, răutate și împotrivită luptă în zadar.

Cât am repetat la începutul singurătății mele, acu' douăzeci și mai bine de ani: De ce trebuie să fiu lăsată de izbeliște aici?... În plină pustietate, fără nicio suflare care să-mi asculte păsul? Sau măcar o ființă pe care s-o simt că mișună în chilia de alături, să aud cum trăneste vreo cratiță, că se lovește de masă sau scârțâie vreun scaun șchiop... Să-i aud pașii pe lespezile coridorului... Zgomotul tălpilor cuiva mi-ar fi de ajuns... Orice sunet, mișcare de ființă omenească, m-ar face să râd, să mă veselesc mai abitir ca la o nuntă.

Memoram aceleași întâmplări, veșnic aceleași, când am îmbrăcat mai întâi pânza mătăsoasă ce-mi răcorea cazanul fierbător în emoție și zbucium, haina neagră încheiată până sub bărbie, mantia și camilafca din voal subțire, și când m-au lepădat în fața porții mănăstirii, gătită pentru sărbătoarea botezului în ale călugăriei, neștiind eu că îmbrăcasem hainele singurătății. Atunci îi întrebam nedumerită și pe cei din Serbia și pe starețul de la Bodrog:

— Și ceilalți?... Când vin ceilalți?...

Așteptam oastea monahală promisă... Călugărițele, părintele care să se așeze împreună între mlaștini...

Revolta nu s-a lăsat așteptată, c-am și izbucnit:

— Părinte, m-ai vândut a doua oară...

Cum puteam să înțeleg, în clipele în care mi se năruiau cerurile și parcă turla clopotniței de unde răsuna pierdut glasul clopotului s-ar fi prăbușit peste trupul gătit de sărbătoare. Nu eram pregătită să pătrund vorbele călugărului înțelept.

— Femeie, eu te-am dat Domnului.

N-am înțeles... Și astfel am împletit nopți și zile, frământată nu arareori de durere și-n așteptarea fraților ce ar putea împlini promisiunea, monahiile, să ne rugăm împreună, spunându-mi că rugăciunea pornită din mai multe piepturi e mai puternică, se înalță cu repeziciune spre ceruri, ca mai apoi să poată coborî în alinare peste cei ce o rostesc din inimă.

Așteptarea neîmplinită se transformă nu arareori în revoltă, determinându-mă să-l întreb pe protopopul de la Arad:

— Ce se aude cu călugărițele din Serbia? Sunt tot pe drum?

— Lasă, Maică Anghelina, că vor veni și ele...

— Când, Sfinția ta... Că drumul pe care au pornit e mai lung decât înconjurul Pământului...

— Răbdare și credință, Măicuță... Toate la vremea lor.

Și vremea s-a împlinit pe neașteptate, când m-am trezit într-o dimineață cu un apel pe celularul pe care mi-l dăduse fiică-mea, prea speriată de palpitațiile ce-mi încearcă inima de vreo două luni, să am la îndemână permanent un telefon, că cel cu care mă dotasem de vreo zece ani, cu furcă neagră și cadran rotund, cu cifre înrămate în găurile albe și care clămpănește caraghios după ce-ți vâri degetul să formezi numărul, de se rotește cadranul ca un ceas vorbitor, nu mai e bun de nimic... Furca, și mai ales cadranul, se asortează perfect cu noptiera pe care tronează, alături de un vas din porțelan alb cu gât de lebădă, împodobit mereu cu câte o floare, chiar și iarna, că se îndură oaspeții mei să-mi împlinească dorințele nerostite și-mi dăruiesc câte o garoafă, câteodată chiar și trandafiri. Melodia modernului telefon micuț, elegant, mă distrează, mă înveselește chiar, e un soi de fanfară zornăitoare care trezește din somn și morții ce-și află odihna în cimitirul mănăstirii.

M-au anunțat că vor veni două călugărițe din sud să se odihnească la mine, oaspeți de seamă, un fel de antemergători în ale viitoarelor obști...

Două femei, una tânără și limbută, cu trăsături de înger, palidă peste măsură, cu un chip ce uneori se strâmba uluitor, devenind boțită ca o față de pernă necălcată, și una mai trecută, cu gura strânsă în riduri și ochii acoperiți pe jumătate de sprâncene stufoase, de-ți era mai mare groaza să încerci a le căuta culoarea și vorba privirii. Le-am oferit cele mai bune chilii, având grijă să le curăț podeaua cu leșie, de străluceau scândurile vechi albite cu praful ce-mi arsese buricul degetelor până la rană.

Pernele și dunele se soriseră câteva zile la rând, așternute pe banca și masa de sub nuc, așa cum mă sorisem și eu în bucuria așteptării închipuind tot felul de întâmplări minunate ce le voi petrece împreună cu oaspeții mei.

Limbuta se arătase încântată de liniștea mlaștinii ce se întinde până spre Lunca Mureșului, dispărea după rugăciunea și încropeala de slujbă oficiată de sprâncenata încruntată, iartă-mă, Doamne, că spun încropeală, însă cum o pot numi altfel, că nu respecta niciun fel de canoane, și asta nu m-ar fi oropsit prea tare, că nici eu nu sunt omul ce se supune întocmai regulilor, din contră, mi-am confecționat propriile linii și limite după puțină și nevoie uneori, n-aș fi băgat în seamă o oarecare indisciplină monahală dacă taman ea n-ar fi trâmbițat din prima zi că la mănăstire sunt ascultări peste care nu se poate trece sub sancțiunea păcatului... Tinerica dispărea cu ceasurile, de-mi intrase spaima în suflet.

— Ai grijă, sunt pământuri mișcătoare ce ascund capcane la tot pasul. Nu te lăsa înșelată de frumusețea nuferilor sau de mlădierea trestiiilor...

— Nu-mi purta dumneata de seamă... Am trăit eu prin mlaștini mai mari decât asta.

— Unde, maică? — mă minunai, curioasă. Dorind în realitate să încropesc o conversație cât de cât.

— Prin Deltă... Delta Dunării, că acolo mi-am început noviciatul.

— Atât de departe...

— Știi și dumneata că pentru călugări nicăieri nu e nici departe și nici aproape... Mie mi s-a arătat Duhul apelor prin

păpurișul Deltei când urmăream un pelican gușat...

— Duhul apelor? Despre ce vorbești?

— Acolo unde apele sălășluiesc fără a curge, unde se amestecă cu pământul în gropi și bulboane, acolo unde locurile fără de fund ne leagă de alte Lumi, acolo viețuiește și Duhul apelor... Nu se arată oricui, doar aleșilor, așa cum doar aleșii pot călători pe drumul apei – înspre adâncurile cele mai adânci.

— Ești cam ciudată... Vorbești despre lucruri ce nu-mi sună bine... – caut să schimb drumul vorbelor...

— Și dumneata, maică, ești din cei însingurați, care pricepi și înțelegi mai multe decât spui...

— Se prea poate... Nu mă numi însingurată... Mie nu-mi place singurătatea. Am fost nevoită să mă supun ascultării la Bezdin... Mie mi s-a promis o obște călugărească în urmă cu mulți ani.

— O obște înseamnă mai multe suflete, fiecare după chipul omului, după faptele trupului...

— Sau invers, drăguță... Chipul se construiește după frumusețea sau micimea spiritului. Nu crezi?

— Te-am încercat, Măicuță... râde mai veselă, că tocmai i se boțise fața într-o strâmbătură respingătoare. Spuneai că ți-ai dorit întotdeauna o obște așa cum făgăduiseră cei ce te-au așezat aici... Greșit... Cu totul și cu totul greșit...

— Cum așa? Tu n-ai trăit în mănăstiri cu mai multe călugărițe? Sau te-ai retras în schituri ori, mai bine spus, în vreun bordei ascuns în păpurișul Deltei?

— Nu am avut eu puterea sfinților ce-și înalță credința de unul singur.

— Cu Cel de Sus alături...

— Căutarea Celui de Sus e zilnică, și dumneata știi mai bine decât oricine, maică Anghelina...

Mă bucur de ascuțimea spiritului tinerei, însă mă roade curiozitatea.

— Spuneai ceva despre însingurați...

— Să fie pe cea dreaptă... Eu mi-aș dori mai mult ca orice să rămân aici la Bezdin de una singură decât să fiu nevoită într-o ascultare și să viețuiesc alături de alte maici acolo de unde am venit.

— Cum așa... Una e să-ți dorești momente de singurătate și

alta e să te nevoiești în fiecare clipă a zilei și mai ales a nopții de unul singur.

— Nu zic eu că-i tocmai simplu, însă e de preferat să te suporti pe tine cu metehne și răutăți, doar pe tine, să nu fii supus toanelor a câtorva zeci de femei...

— Mi se pare că exagerezi — sar îngrijorată de calea pe care s-a așezat vorbăria noastră... Pe de altă parte, eram cucerită de sinceritatea femeii care-mi dezvăluise o realitate de care uitasem sau mă prefăcusem că nu o cunosc, idealizând traiul în mijlocul dezlănțuirii omenești.

— Desigur că exagerez. O spun pentru a te face să înțelegi mai bine. Câte bordeie, atâtea metehne. Că nu suntem unul ca altul și nu arareori pot izbucni discuții de tot felul ce pot degenera...

— Oprește-te. Chiar nu vreau să aud așa ceva — mă dau indignată, când în realitate curiozitatea mă împinge să adâncesc faptele.

— Dacă suntem diferiți înseamnă că simțim altfel unul față de altul și fiecare în parte altfel față de cele străine mănăstirii sau obștei, cum vrei să-i spui...

— Diferiți și totuși uniți întru credință și rugăciune...

— Unite în rugăciune și mai ales în ascultare...

Ascultarea din mănăstire mi se pare o joacă de copil la Bodrog, unde îndeplineam bucuroasă munca la bucătărie sau la gospodăria anexă, nemaivorbind de posturi și alte rânduieli.

Cât despre șederea mea la Bezdin, nu arareori îmi inventam eu ascultări de tot felul, porunci împovărătoare, pe care le îndeplinem ca la carte, de parcă mi le dictase cineva.

Cu greu strunesc caii, le strâng frâul pe drumul meu... mai bine spus, îmi strunesc curiozitatea și descifrez cu greu cele rânduite din întâmplarea, semnul venirii călugăriței din sud la Bezdin. Suntem în mâna Domnului, crâcnelile veșnice nu aduc alinare, dimpotrivă, încurecă mai abitir gândurile. Am bodogănit, o babă cârtitoare, neînțelegându-și rostul în singurătatea dintre zidurile mănăstirii, ziduri care se deschid, de vreme ce sprijină poarta meșteșugit lucrată în lemn tare de brad, o deschidere largă spre curtea ca un pătrat înzidit pe lături, poarta ce-ți îndreaptă privirea și mai apoi pașii spre biserică din mijloc.

Nu am pătruns întotdeauna rostul meu și-mi doream altceva,

roiul omenesc alături, o obște monahală după toate regulile, când obștea eram eu dăruită pe deplin cu puterea de a da speranță credincioșilor ce urmează drumul șerpuit prin pustă, se apropie temători printre ape tulburate de vânt și ape ce fierb pe dinăuntru.

De câte ori nu am sfătuit câte o biată femeie ce-și ruga moartea din pricina bărbatului posac și a plozilor neastâmpărați.

— Nu mai pot, Măicuță, îmi vine să-mi iau lumea în cap... Nu e zi lăsată de la Dumnezeu să nu facă câte o prostie. Ba rup gâtul vitelor vecinului, își fac zdrențe și hainele, se noroiesc ca niște purcei, că sunt nevoită să spăl cât e ziua de lungă și detergentul e scump, mânca-l-ar focul. Și el, bărbatu-meu, întoarce spatele, că nu-i pasă, se face surd și orb, ba câteodată mai trage și la măsea... M-aș lipsi de toți, că mă chinuie de dimineața până seara.

— Vorbești cu păcat, fata mea.

— Să mă lase cu toții în pace că m-am săturat... Îi servitoresc cât e ziua de lungă, mă obosesc țișetele pruncilor și mai ales lenea lui.

— Stai nițel... Potolește-te, fata mea... Gândește-te de te-ar lipsi Dumnezeu printr-o întâmplare nefericită și de copii și de bărbat... Crezi că o dată ce ai gustat din pelinul căsniciei, pelin dulce-amar, te poți lepăda de ei? Te-ai topi de dorul pruncilor și nu ți-ai mai găsi rostul.

Am știut să fiu sfătoasă cu alții de atâtea ori, și totuși a fost nevoie de venirea de nicăieri, parcă, de povestea călugăriței cu fața boțită, să-mi deschidă mintea și inima... Doamne, îți mulțumesc de darurile și încercările cu care m-ai dăruit și nu mă lăsa ispitei crâcnelii fără de temei.

Cât despre cealaltă călugăriță venită, avea un glas minunat când îmi cetea din viețile sfinților cu o mlădiere aparte, dând parcă noi înțelesuri, noi pilde, întâmplărilor. Trei sute șaiszeci și cinci de zile, treisute șaiszeci și cinci de sfinți, câte un dar pentru noi, muritorii, în fiecare zi a anului... Prologul – Sinaxarul ce mi-a fost de leac în nopțile de nesupunere, când nu prețuiam darul singurătății, nu pătrundeam înțelesul, luam doar povestea de viață, fără a deschide haina înțelepciunii.

Mă desfătam în dulceața vocii maicii cu sprâncene stufoase și într-o seară, când întunericul se pogorâse pe de-a-ntregul peste mănăstire și ne-am retras între zidurile chiliei pentru a mai citi din

Sinaxar, m-am trezit vorbind înflăcărată la gândul cum vor suna din gura maicii cu glas de mătase poeziile lui Blaga.

— Oglinda din adânc — e una din poeziile mele preferate... Unde-am pus, oare, poeziile — cartea? Subțire, cu copertă roșie. Mirabila sămânță din colecția Bibiloteca pentru toți...

Cele două se ridicară ca arse, și una după alta, se urnesc spre mica bucătărie, de parcă ar fi dat laptele în foc, că pusesem la fiert în oala mare vreo trei litri de lapte proaspăt, primit în dar de cu seara din gospodăria muierii de la marginea satului vecin.

— Unde plecați...? — și mă străduiesc să recit, să-mi reamintesc mai bine spus: „Când mă privesc într-o fântână,/ mă văd cu-adevărat în zi/ așa cum sunt și-am fost și-oi fi.”

Îmi pun ochelarii cu rame negre, cei făcuți recent, să văd mai bine titlurile și culorile cărților din biblioteca mea cu care mă înzestraseră de-a lungul anilor pelerinii aciuiți pe la mănăstire. S-a întâmplat să rămână un profesor de limba română peste noapte, cu câțiva copii, că auzise de taberele de vară, când preoții sârbi aduceau câte cincisprezece copii neastâmpărați să se roage, să se închine, să asculte din cărțile sfinte și, bineînțeles, să se zbenguie prin Lunca Mureșului sub stricta supraveghere a sutanelor negre ce înfășau un început de burtică, sutane speriate să nu se avânte neastâmpărații în apele Mureșului ori să se piardă în noroiul mișcător al mlaștinii... Profesorul ăsta de română avea un rucsac plin cu cărți, că-și stabilise un program pe zile — câte o carte în fiecare seară, un fel de bibliografie școlară, citită pe timpul vacanței, să se asigure că învățăceii nu-l vor trece cu vederea nici pe Blaga și nici pe Labiș...

Am ascultat cu mare plăcere recitalul de poezie din curtea mănăstirii de sub nuc, când micuții ascultători, iubitori de literatură, că prinseseră gustul, purtați de dascălul lor și-n alte veri cu rucsacul plin de cărți în spinare, îndeosebi unul mărunț, cu ochelari mai caraghioși ca ai mei, că i se bulbucău ochii sub lentilele groase ca unui broscoi, micuțul broscoi citea cadențat din Blaga și, cu răbdare de înger, îndrumătorul în ale literelor îi explica lui, deslușind de fapt pentru toți ce ne așezaserăm pe iarbă în jurul băncii de sub nuc, misterul poeziei.

— „Nemișcați deodată brazii/ Sevele se-așează-n noapte,/ Iese liniștea din munte/ unde locul i-a fost strâmt...” — Haideți, copii — repetați după mine: — „Iese liniștea din noapte” — și aici, la

mănăstire iese liniștea din noapte, din munte...

Au mai rămas încă trei zile minunate, mă sculam dis-de-dimineață să le pregătesc cacao cu lapte cald și gem de caise, cartofi prăjiți în tavă și chiar prăjituri cu fructe, cu gândul la serile de poezie când ascultam fermecată versurile ce ieșeau ca niște perle înșirate gingaș din glasurile pruncilor. La plecare, dascălul mi-a oferit câteva cărți, printre care și asta ce n-o găsesc – subțire, roșie, un roșu aprins din care ia ființă mirabila sămânță.

S-a întâmplat să primesc și romane de tot felul, le-am citit, însă tot de poezie mă simt legată, și mai apoi Jurnalul părintelui Steinhardt și învățăturile părintelui Arsenie Boca mi s-au lipit de mâini până am boțit de-a dreptul fiecare pagină.

Agitată că nu-mi găsesc rostul, nici n-am băgat în seamă avertismentul, semnalul a ce aveam să pătimesc la întoarcerea de la Policlinică.

M-a luat fiică-mea, cu noaptea în cap, cu o mașină, să consult un cardiolog, că mă încercaseră de vreo trei luni palpitații în te miri ce moment. Uneori le pot lega de agitația slujbei de sfântul maslu, alteori apar din senin, când, destinsă, privesc clopotnița și ascult liniștea de una singură, cu coatele sprijinite de lemnul pridvorului.

— Mă reîntorc după-masă.

— O mai țin eu pe mama până spre seară la mine. Aveți grijă dumneavoastră de mănăstire, că doar nu o fură cineva...

Încercând să glumească, fata asta a mea a riscat o privire aspră de sub sprâncenele stufoase.

— Cum să fure oricine o mănăstire... E locul Domnului...

— Iartă-mă, Măicuță – s-a scuzat jenată și m-a apucat de sub braț și m-a condus grăbită spre mașină.

— Cine sunt femeile astea?

— Nu niște femei, draga mea... Sunt monahii ca mine.

— Scuze, mamă... Cum se face că azi îmi cer mereu scuze... Călugărițe, da' încruntate foc... Dumneata n-ai fost niciodată întunecată, aspră...

— Ți se pare.

— Da' de unde... Dacă cu asemenea femei te dăruiește protopopul, mai bine te lipsești de companie...

— Să lăsăm lucrurile astea în grija Domnului. Mai bine

spune-mi, ce mă așteaptă la doctor, că sunt puțin speriată.

— Dumneata, mamă... Te prefaci, că știu eu mai bine că dacă nu te băteam la cap, amânai până la paștile cailor să te vadă un specialist... Nu-i de glumă cu inima, chiar dacă e vorba de una curajoasă ca a dumintale.

Și biata mea inimă încercase să-mi dea semnale că voi trece printr-o încercare, încă o treaptă, încă niște pași incniți, grei, pe spirala înțelepciunii. Medicul, o fată tânără și nu prea, mi se păruse mie prea firavă și la început de meserie, m-a supus la tot felul de teste, de la electrocardiograma pe care o mai încercasem de câteva ori, la un test complicat cu un televizor unde tresăltau imagini pierite, ca niște umbre, pentru ca în cele din urmă să decidă hotărât că nu sunt modificări cardiace majore, oricum, nu de natura „necesității internării”.

— Măicuță, ai o tensiune de astronaut și unele modificări de ritm pe fond emotiv, mai mult neurovegetative...

Simțeam că minte, socotea că e mai înțelept să nu se exprime direct, probabil că-i va spune fetei mele adevărul, așa crede că-i mai bine, are tactica menajării pacientului, deși am citit că unii medici obișnuiesc să taie în carne vie, devoalând chiar un cancer, că, vezi Doamne, pacientul își mobilizează în felul acesta toate resursele și puterile în lupta cu boala. A scris o rețetă și mi-a smuls promisiunea că voi reveni la control peste o lună. Bucuroasă c-am scăpat lesne din ghearele halatelor albe, am rugat-o să ne reîntoarcem cât mai repede, de parcă presimțeam că acolo se întâmplă ceva ce nu pot controla, se întoarce rânduiala întronată de mine, cu mine ca singur supus și executant.

— Credeam că dorești să te odihnești. Ți-am pregătit și un ghiveci special. O rețetă cu vinete coapte și ardei tocați mărunț, dimpreună cu multe zarzavaturi... Haide, mamă, că nu arde...

— Altă dată, fata mea. Luna viitoare, când m-a reprogramat doctorița. Acum mă grăbesc.

— De parcă numai azi te grăbești... Ești mai legată de locurile Bezdinului decât de mine?

— Nu-mi forța mâna... Discuția asta s-a mai purtat între noi.

— Și fără rost. Fără rost, măicuță...

Am simțit durerea din glasul copilului meu și, ca la comandă, s-a rostogolit inima în piept, ca o minge de tenis zgâriată

de zgura terenului, o dată, de două ori, de mai multe ori, de m-am nevoit a pune palma pe căușul pieptului.

— Te-ai albit... Iartă-mă, Măicuță... Repeta „Măicuță”, ca fetele nesigure ce-și caută sortitul la icoane.

— S-a potolit... Nu se mai rostogolește... — rîd mînzește și apoi hotărât:

— Nu scoți cheia? Pornește automobilul ăsta că n-am vreme de zăbavă...

Nu fără temei mi-am zorit odrasla. Stau ghemuită într-un colț al mașinii, de parcă aș fi vrut să deschid ușa din mers, de-a lungul drumului pietruit ce leagă șoseaua asfaltată și satul de lângă mănăstirea pierdută în stuf și papură mai înaltă decât porumbiștea uscată de soarele verii.

Când, istovită peste măsură, m-am întins în răcoarea chiliei, pe patul tare, de-au trosnit oasele bătrâne, am cerut un pahar cu apă fetei mele, care rînduia lucrurile în bucătărie, mi-au fugit ochii spre biblioteca de la picioarele patului.

— Unde sunt cărțile mele... Cine s-a atins de comorile mele?... — vocea pițigăiată tăia liniștea înghesuită între zidurile groase.

— Poeziile, scrierile, cărțile... Cine mi le-a furat? Cine a îndrăznit? — sar ca arșă de parcă luaseră foc scândurile patului peste cuvertura de lână aspră ce-mi înțepa oasele abia întinse spre odihnă.

— Despre ce vorbești... Care scrieri?

— Tu nu vezi... Biblioteca mea e goală...

— Mai sunt câteva cărți, mamă... Uite Sinaxarul, Psaltirea... Rugăciunile de seară...

— Dar celelalte... Unde sunt?...

Speriate de țipetele mele pițigăiate ca strigătul păsării însingurate ce uneori se tânguie între sălcii, cele două musafire dau buzna în chilie.

— Ce s-a întâmplat.... Se simte rău... Ce-a spus medicul?

— Voi trebuie să știți... Cine a îndrăznit să intre în locul meu? Cine mi-a pângărit culcușul?

— Nici chiar așa, Măicuță... sare tinerica... Noi am făcut curat. Voiam să-ți facem o surpriză, să găsești totul în ordine... Nu vezi c-am spălat și perdelele... Că ne-am zorit să le uscăm la soare, să le găsești curate, călcate și puse înapoi pe geam... Am bătut și

preșurile...

— Dar cărțile? Voi trebuie să știți cine mi-a luat cărțile...

— Chiar așa! Parcă mama avea biblioteca plină... — sare în ajutor copila mea, de parcă aveam nevoie de ajutor în fața celor de un leat cu mine.

— Eu am prăfuit scrierile dumitale și mai apoi am considerat că-i înțelept să le sortăm și să ducem unele în camera de sub pod...

— Sortare spui dumneata... După care criterii și rânduieli...

— După rânduiala Domnului... Și dacă am greșit, iartă-ne, maică Anghelina...

Înțelegând ce s-a petrecut în mintea lor, m-am lăsat moale, ca după o caznă cumplit de grea, pe scaunul din fața mesei, am întins mâna după paharul aburind, că apucase să-mi aducă apa proaspătă, sorb câteva înghițituri și-mi întind mâinile ca niște aripi frânte de-a lungul trupului.

Fiica mea, care-mi cunoaște gestul renunțării, resemnarea ce-și cere dreptul la tăcere, șoptește:

— Vă rog să plecați... Cred că e cazul să o lăsăm de una singură...

— Poate dorește să aducem cărțile buclucașe înapoi? Ce spui, Măicuță? Mă reped și le aduc din spate dacă dorești... — tinerica, speriată, e gata-gata să se repeadă spre ușă, de s-a lovit de canaturile grele.

— De ce să le aduci înapoi... Maica pricepe că nu-și aveau locul aici în chilie... — vorbele cad ca niște stropi de ploaie ce prevestesc grindina grea ce toacă firul ierbii și munca truditorului.

— Vă rog să mă lăsați singură. Așa cum m-ați găsit... Vreau să mă rog... în pace...

I-am cerut Domnului îndurare pentru toate cele de neînțeles pentru mine și pentru monahiile scurt găzduite la mănăstire, că au plecat după câteva zile în care ne-am retras fiecare în singurătate și tăcere deplină. Și de atunci n-am călcat nici în camera de sub pod, așteptând să vină ceasul când voi înțelege înțelepciunea dezgolită a singuraticii biblioteci.

II

M-am odihnit de minune afundată în puful plapomei. Constat că mi s-au asigurat condiții de patru stele în modesta chilie de la parter, unde patul înalt cu două tăblii de lemn mâncate de carii, înzestrat cu o saltea moale de te afunzi până la gât în așternutul curat și apretat, îți dă o senzație de bine de cum faci ochi. Lenea amestecată cu starea de liniște și siguranță m-au făcut să mă complac în a nu face nimic, cu ochii în tavan, nu planific momentele zilei, nu mă privește nici ceasul ce zace pe undeva uitat printre lucrurile împrumutate, îmboțite și aruncate pe un scaun de la picioarele patului – un morman negru ce nu mă deranjează pătează caraghios albul pereților... Cât despre obloanele vechi ce scârțâie uneori în bătaia vântului de dimineață, lasă umbre, linii maronii de-a lungul pereților spoți, linii viețuitoare ce se mișcă molatec ca niște brațe într-un ritm așezat, cuminte, care mă îndeamnă la somn și uitare.

Probabil că starea asta de mulțumire și nedorință de niciun fel s-ar fi prelungit după gustul meu zile în șir, dacă n-ar fi pocnit într-un moment al zilei ce nu-l pot ști, era dimineață sau spre seară, că nu măsurasem zilele decât printr-o schimbare de lumină ce făcea să dispară umbrele maronii, să se zbată obloanele sau să lumineze soarele printre scândurile mâncate de vreme, cineva izbea cu pumnii în ușa chiliei.

— Scoală, femeie, că s-a împlinit vremea... Fă bine și te leapădă de lene, că m-am săturat așteptându-te...

Buimăcită, n-am recunoscut vocea răgușită, guturală, cu accente sârbești.

— Lasă-mă în pace, cine-oi fi... Ce-mi ții dumneata socoteala?

— Sava, eu sunt Sava, și te poftesc afară, că avem de îndeplinit multe.

— Care Sava... – leneșă, mă culcușesc cât mai adânc în moliciunea pufului.

— Nu-ți stă bine să te prefaci, muiere... Nu mă fă să sparg ușa și să-ți aduc aminte de misia noastră...

Mi se încrețește pielea pe gât și de-a lungul spatelui, și brusc sar ca un arc spre ghemotocul de haine boțite și trag zdreanța neagră

peste cap.

— Vin de îndată, ies...

Ca fulgerată, mi se îngrămădesc în fața ochilor imaginile drumului alături de cel ce-și spune Sava și bocăne ca apucatul la ușa mea... Drumul prin pâlnia mlaștinii, neamul din adâncuri, mănăstirea... Se amestecă frânturi de tot felul în mintea odihnită, tulburându-i liniștea și adormirea moleșită de câteva zile.

Speriată, am deschis ușa spre coridorul cu bolți rotunde și mozaic rece care mă face să mă grăbesc, desculță fiind, spre iarba din curtea mănăstirii, încălzită de soare.

Zdrahonul, drapat și el în veșminte negre, mă urmărește îndeaproape.

— Te spală, te schimbă, că ești îmboțită toată, și haide la slujbă, că poate așa te trezești.

— Ce atâta grabă, frate dragă... E timp cât hăul și dulăul... — mă pufnește râsul văzând cum se agită ca o cloșcă împrejurul meu, de parcă s-ar simți răspunzător de faptele și înfățișarea cu care am ieșit la lumină.

— Tu ai treaba ta, așa cum eu am misia mea... N-avem timp de pierdut. O știm amândoi, și nu pricep cum te-ai înmoiat ca o cârpă, că te știam mai aprigă.

Continuu să râd cât mă țin baierile, ba chiar am început să sar ca o țarcă împrejurul călugărului cu ochii vineții și barbă încâlcită ce mi se pare teribil de caraghios în încercarea de a-mi aminti cu obstinație că am ceva de îndeplinit, când eu mă simt ușoară, destinsă, fără încorsetarea vreunui program stabilit pe ore, minute, secunde, așa cum obișnuiam să-mi ordonez viața înainte de...

— Tu ai uitat de unde am urcat noi?... — și mă târăște de-a lungul curții pe poarta din spate spre limba de pământ de lângă mlaștină. Revin în memorie de data asta cât se poate de clar, de parcă-mi taie cineva mintea cu un cuțit înroșit, cozonacii luminați, plutind pe ape involburate, coronitele împletite multicolor, și mai ales tărâmul lor, al Blajinilor, unde ne-am ospătat, ne-am așezat cu toții la marele ospăț al Paștelui înfruptându-ne fără teamă din colacii însuflețiți și ouăle roșii. Și vocea, mai ales vocea, parcă-mi sparge timpanele, aud Glasul Adâncului ce ne-a poruncit să fim cărămizile ce vor lega trupul mănăstirii.

— Avem o misie de îndeplinit... — tună bărbatul furios,

înverșunat, gata-gata să-mi rupă veșmântul de-a lungul umărului.

Mai supusă decât mi-e obiceiul, îi încuviințez întru totul și gesturile brutale și vorbele de ocară.

— Să mergem înăuntru... La slujbă... Că ne așteaptă maica...

Doar zâmbetul plin de căldură cu care bătrâna călugăriță ne-a primit în ușa bisericii, ochii albaștri, au liniștit ca prin farmec zbuciumul amândurora când ne-a condus tainic să ne închinăm la icoane, în timp ce rostea cu voce molcomă rugăciunile dimineții.

Mai apoi am examinat pe îndelete crăpăturile din zidul mănăstirii, care coboară din clopotniță, din tavan și până spre podeaua pietruită, zdrențuită și ea.

— Trebuie să plecați amândoi în lume.

Ochii albaștri, cu totul diferiți de cei vineți ce m-am smuls din somnul lunecător și dulceag, mă îndeamnă cald spre acțiune, amintindu-mi că nu pot ocoli în niciun chip misia cu care m-am procopsit.

Și astfel, m-am trezit la ușa apartamentului meu după un drum cu un cunoscut al mănăstirii ce fusese chemat după-amiază, un bătrânel simpatic, care s-a ferit să pună întrebări, nu-l mirau nici veșmintele mele caraghioase, nici părul neîngrijit și despletit în lațe ce atârnau pe spate.

Buimacă, văd că nu pot descuia casa, de-a trebuit să sun la ușa vecinilor unde lăsam de obicei un rând de chei pe vremuri, când obișnuiam să bat drumul Bucureștiului de câteva ori pe lună.

— Doamne păzește, doamna Mona... Dumneavoastră sunteți? Că noi vă credeam moartă — apare vecina, o gospodină sadea, că iese din holul lunguiet un miros apăsător de carne prăjită și ceapă ce mă face să-mi astup nările cu mâneca hainei negre.

— Haide, doamna Nuți, că n-oi fi o stafie... Eu sunt... Te rog să-mi dai cheile, și-ți mulțumesc că ai avut grijă de casă în lipsa mea.

— Chiar sunteți dumneavoastră... Și așa îmbrăcată... Haide, Gicule, să vezi cine-a venit...

Apare și consortul, un domn cu burtică respectabilă ce se

rotunjește din maieul alb lăsat moale deasupra pantalonilor scurți.

— Ei, asta-i bună... De unde-ai apărut, cucoană?...

— Gicuțule, fii respectuos... E doamna noastră... Ce, ai uitat? Vecina noastră cea importantă, cu funcții...

Mă pufnește râsul de caraghiosul situației și mai ales de fâstâceala celor doi, care nu știu cum să reacționeze — să se mire, ori să se ploconească în fața unei fantome — nu le prea vine la îndemână.

— Știu că am lipsit ceva vreme, dar...

— Care ceva vreme, doamna Mona... Mai bine de trei ani s-au scurs, de v-am dat dispărută și ziarele și televiziunea și rudele...

— Care rude?... — mă minunez, că nu mă știam cu neamuri de sânge de niciun fel de la moartea părinților și divorțul de nemernicul ce ajunsese decanul baroului de avocați.

— Unchiul și mătușa care ne-au cerut cheile la scurtă vreme după ce dispăruserăți...

— Și voi le-ați dat?... fără consimțământul meu?...

— Păi, ce să facem, dacă nu aveam nicio veste și se anunțase peste tot că ați dispărut fără urmă... Însă ne-am făcut un rând de rezervă, așa, pentru orice eventualitate.

— Care va să zică s-au înstăpânit străinii pe aici... — bolborosesc fără indignare și revoltă, și nici lipsa unor lucruri de valoare din casă nu m-a făcut să-mi ies din pepeni, în timp ce ce îmi plimbam privirile în jur.

— Noi n-am luat nimic... — sar neîntrebați cei doi, care au rămas proțăpiți în prag.

Și dacă au șterpelit și ei câte ceva, nu-mi prea pasă, să se înzestreze și ei pe la bătrânețe cu niscaiva bibelouri din Franța ori cu serviciul de argint adus din Germania... Noroc că garderoba a rămas intactă, probabil că neamurilor fără nume nu li s-au potrivit nici pantofii eleganți, lustruiți, care au rămas înșirați pe rafturile din debara, și nici paltoanele din stofă țesută ori deux-pièce-urile din mătase și stofă subțire. Dispăruseră doar blănurile, că-mi cumpărasem vreo șase, două din nurcă, una cafea cu lapte și cealaltă amplă, gri-perlă, o minunăție, cumpărată din Grecia, împreună cu colierul asortat de aceeași nuanță... Rămăsese stingheră blana de astrahan, roasă la mâneci, luată de mama după ce am terminat facultatea, la intrarea în avocatură, crezând, sărmana, că o răblăgită de blană demodată din astrahan negru îmi va aduce prestigiu în

meserie.

Până târziu în noapte, după ce mi-am răsfătat trupul cu o baie fierbinte stropită cu ulei parfumat, că sticla de cristal din baie rămăsese la locul ei, am urmărit știrile și comentariile canalului Realitatea TV... să mă pun la curent cu politichia. Am priceput că partidul meu ajunsese la guvernare și am văzut figuri cunoscute printre membrii noului cabinet... Nu mică mi-a fost bucuria când am priceput că doamna N. ocupă fotoliul Culturii. Ascuțimea minții nu s-a tocit după întâmplările și isprăvile mănăstirești, speculațiile și arta de a stoarce foloase din orice împrejurare favorabilă scopului. Cât despre cauza mea, că mi se întipărise ca o pecete aplicată cu fier înroșit în suflet, nici mai mult, nici mai puțin decât – bani, mulți bani, cu care să se pună pe picioare Bezdinul.

De dimineață mi-am pregătit reapariția în lume cu migală și răbdare, că nu-i puțin lucru să-ți faci apariția din neant, să te re poziționezi între vipurile urbei... Am dat culoare părului încărunit pe la temple, cu penseta, scrâșnind printre dinți câte o înjurătură, mi-am smuls firele rebele din sprâncenele ce coborâseră spre pleoape dând un aer tâmp ochilor, și mi-am dres cum m-am priceput mai bine manichiura bombănind de una singură pe scăunelul din fața toaletei. Pe vremuri aveam o armată de coafeze și manichiuriste ce-mi purtau de grijă, ori acu' sunt nevoită să mă canonesc de una singură, cu foarfecele boante și neascuțite și oja întărită, noroc că e Valmy și nu s-a scorojit de tot, ca una de doi lei.

M-a surprins plăcut în fața oglinzii înalte din dormitor suplețea siluetei, burta trasă și picioarele fără celulită sau început de varice, că-mi dăduseră dureri de cap, cu veșnice consultații și tratamente scumpe. Cocoțată pe tocuri de 7 centimetri și drapată într-o fustă amplă de mătase înflorată, cu o bluză roșie, asortată cu macii brodați manual de-a lungul fustei, descheiată până la mijlocul sânilor, ca mai apoi să-i închid speriată năstureii mărunți, am ales fără rețineri colierul cu granate, filigranat cu lucrătura măiastră a maeștrilor venețieni, și în cele din urmă m-am declarat mulțumită de femeia strălucitoare ce-mi zâmbea încrezătoare din apele oglinzii.

Gătită ca o paparudă de clasă, că și paparudele pot fi de mai multe feluri, depinde de țoalele cu care-și scot în evidență nurii, m-am înființat la sediul partidului.

— Mona, scumpa noastră Mona... Unde-ai dispărut taman

când aveam mai mare nevoie de tine?... Campania, dragă... Am trecut peste o campanie – secretara, o acritură cu veleități de mare organizatoare, își dă ochii peste cap și-mi pătează fața cu rujul ei ieftin, că s-a simțit datoră să mă îmbrățișeze, uimită, ca o țarcă cu coada tăiată, sare în jurul meu și țipă:

— Veniți, scumpilor... A apărut Mona...

Era ceva lume prin camerele proaspăt vopsite, se vede că ajunseseră la putere, că pereții străluceau, fără nicio pată de igrasie pe la colțuri, au schimbat și mobilierul în sala de ședințe, unde tronează o masă lungă, lustruită, în jurul căreia mai multe figuri noi studiază un vraf de hârtii înfoliate în plastic albastru.

— Veniți, domnu' președinte, să vă vedeți pupila... – Țarca bătrână îl împinge pe deșiratul domn S., un fost securist.

— Sărut mâinile, Mona... Te-ai evaporat, și, cu toate relațiile mele, n-am reușit să-ți dăm de urmă...

— Adevărat grăiești, drăguțule – îi întind mâna să-l văd cum se apleacă dezlânat, deșirat, cum l-a lăsat Dumnezeu. Remarc căutătura tăioasă, de șarpe veninos – dacă nici dumneata, cu toate relațiile trecut și prezente, nu mi-ai dat de urmă, asta înseamnă că m-am pitit mai abitar decât dizidenții de pe vremuri... Felicitări... Văd că ți-ai împlinit visul, că mai știm și noi cât ți s-au scurs balele după funcția asta.

— Tot plină de umor ai rămas... Și totuși, n-ai de gând să ne dezvălui pe unde te-ai ascuns?... Și mai ales de ce?...

Asta-l roade, ca un vierme păcătos se se află. Care-i dedesubtul misterioasei dispariții? Cu cine m-am întâlnit, ce am pus la cale, îi cunosc temerile și umorile.

— Am bătut pământul de-a lungul și de-a latul, într-o minunată croazieră oferită cadou de...

— De cine?

— De cineva important... De sus...

— De un admirator secret – intră în vorbă o fufă, o filigranată și încorsetată cu o cingătoare de lac negru ce-i sugrumă mijloculul.

— Nu toată lumea se bazează doar pe admiratori mai mult sau mai puțin secreți – o repede lunganul deșirat... Mona e altfel și nu se vinde la colț de stradă.

— Oricum, ne-ai lipsit în campanie, scumpo... secretara are

un fix. — Probabil au folosit-o la maximum în fosta luptă electorală. Știu bine ce înseamnă hârțogăria, dosarele candidaților, procesele verbale de ședință și mai ales pentru cea secretă, cu sponsorizările mai mult sau mai puțin pe lege...

— Haide, nu-mi oferi o cafeluță?... — o cultiv, că-i suficient de prostuță să mă pună la punct cu starea națiunii, cu toate bârfele ce-mi pot fi de folos. Bag de seamă că filigranata s-ar vârî și ea în ciorba noastră, însă lunganul i-o taie scurt:

— Dumneata, Lilico, ar trebui să mă însoțești până la Consiliu, că avem nevoie de copiile ședințelor. Nu lipsim mult. De-abia aștept să-mi istorisești pe unde te-ai plimbat, răsfațato...

Mă retrag împreună cu atotștiutoarea secretară în camera din spate, așa-zisă arhivă, un loc cochet, amenajat încă pe vremea când domneam fără concurență la sediu, cu mai multe fotolii și rafturi pline cu hârțogăria partidului disciplinată în dosare arhivate cu grijă.

— Uite cafeluța și țigările — scoate din buzunarul vestei croșetate un pachet în degrade roz-lila...

— Ce fel de țigări s-au mai inventat?

— Nu-mi spuneți că v-ați lăsat...

Deși nu mă îndemn, aprind o țigară subțire, elegantă, cu gust de mentă, și mai-mai să mă înec cu fumul albăstrui.

— Am mai rărit, că, știi dumneata, nu face bine la frumusețe...

— Ce ți-e și cu frumusețea asta... Ați băgat-o de seamă pe sfrijita ce-a plecat cu președintele?

— Chiar voiam să te întreb ce hram poartă... Nu mi-o amintesc defel...

— Păi, să vedeți, doamna Mona, câte s-au întâmplat de când ați lipsit... O adevărată poveste...

Fericită că are cui istorisi întâmplările pipărate, fapte din care poți trage folosul te miri când, se îndeasă cât mai comod în fotoliu, plină de importanță, cu buzele țuguiate și ochii subțiri:

— A adus-o la partid doctorul... Vă amintiți, bărbatul acela cumsecade, cam bleg, ce-i drept, da' apreciat în lumea medicilor, și nu numai. Că se impusese și în partid după plecarea dumneavoastră și avea toate șansele să fie ales președinte... Să fiu sinceră, ar fi fost mai bine să vă ia el locul și nu șarpele cu clopoței... — șoptește speriată rotindu-și ochii de-a lungul camerei.

— Că doar n-or fi microfoane și aici... Ce te sperii așa, madam... — rîd, surprinsă de figura femeii, îngrijorată, care se subțiasse subit.

— Nu vă prefaceți c-ați uitat... Ne spionează, nemernicul, mai rău ca la securitate... Mai și șantajează... Să vedeți cum a tras foloase din aventura doctorului... Era într-o vineri după-amiază înainte de ședința de Birou de la șase. Mă întorsesem pe neașteptate la sediu, să mai verific, cum mi-e obiceiul, documentele ședinței, ceva legat de municipiu, și pe scări aud două voci de femei care se înjurau mai abitir ca la ușa cortului... Ceva de genul: „Să-mi lași bărbatul în pace, curvă slăbănoagă fără țate și cur... Ce, crezi că așa ușor se strică casa omului?...” — M-am lipit de zid, trăgându-mi geanta pe marginea trepteii, și am auzit vocea stricatei: „Ce insinuezi, femeie... N-am nimic cu bărbatul dumitale... Sunt o femeie respectabilă... Cum îți permiți să mă insultezi?” Ce să vă spun — circ curat —, că soția doctorului nu se lăsa impresionată de fițele slăbănoagei, și dă-i înainte: „N-am să-ți permit să-ți distrugi casa, unde te crezi, nenorocito... Îți arăt eu ce înseamnă moralitate... Cuvă de șters la fund politicianii... Ordinaro...”

Văzând că se îngroașă gluma, și mai ales că se auzeau pufnituri de tot felul de-a lungul scărilor, am scos capul, am mai urcat câteva trepte și ce crezi că mi-au văzut ochii... Nevasta doctorului o altoia cu poșeta dumneaei, o sacoșă mai bine zis, destul de măricică, din lac maro, ce trosnea de fiecare dată când se lipea cu sârg de capul colegei noastre de partid, moțat și coafat proaspăt, de fundul și spatele aplecat, că se făcuse ghem, pasămite nu se așteptase la o asemenea păruială. Ar fi încasat-o pe cinste dacă n-ar fi intervenit împricinatul, doctorul nostru, care a apărut pe nesimțite din spatele meu: „Opriți-vă, femei bune. Ce înseamnă mizeria asta.” — I-a replicat nevastă-sa cu înjurături: „Tu ți-ai găsit să întrebi... Las' că-ți vine și ție rândul mai târziu acasă.” Fără să bage în seamă ploaia de înjurături, a reușit să le despartă, priceput, vezi Doamne, de parcă la spital numai cu încăierări între muieri are de-a face. Mai apoi și-a tras nevasta, care rotea poșeta ca pe o secure de război, pe scări în jos, făcând pe la spate semne să se adăpostească sus, la sediu, iar curvulița strofocată, roșie-vînată pe la ochi, a fugit cum a putut mai bine, cu un pantof în mână, în sala de ședințe, unde am găsit-o eu și securistul, care apăruse și el din senin, de parcă știa că e rost de

scandal, încăierări ascunse sub preș. Prilej numa' bun de șantaj. Cum bine știi.

— Mi-am ieșit eu din mână ori m-am prostit... — pufnesc în râs, imaginându-mi-o pe moțată ciufulită și ciupelită ca o găscă proastă ce se afla, impardonabil pentru politică să te lași descoperit într-un asemenea hal.

— Mona scumpă, știi dumneata mai bine că n-ai voie când ai intrat în partid să-ți lași spatele descoperit... Despre tine, familia ta, afacerile ce le învârți, numa' de bine... Nu te plângi, că n-ai umăr de sprijinit, nu te destăinuiești nimănui că...

— Că orice slăbiciune e o armă în mâna adversarului... — continuu să-i fac plăcere —, mai bine zis, a dușmanului... știi povestea cu Churchill și tânărul din Parlamentul englez...

— Haide, spune-o... — bucuroasă, femeia își caută carnețelul.

— Ce faci?... Notezi?...

— Cum nu... Întotdeauna notez ce cred că-mi va folosi în viitor... Nu de puțin ori ți-am copiat ideile în carnețel, că de la dumneata am avut ce prinde...

— Să continuu, așadar... Tânărul îi spune ceva apropo de dușmanii din băncile de vizavi, opuse, ocupate de cei din partidul advers, iar bătrânul vulpoi îl corectează șugubăț: „Dragul meu Anthony — să zicem —, cei de vizavi sunt adversarii noștri, că dușmanii sunt cei de alături, pe banca pe care stăm, și la stânga și la dreapta.”

— Câtă dreptate... câtă dreptate... — murmură proteste, în timp ce-și notează conștiincios butada. — Dușman i-a fost securistul nostru candidatului la președinție — doctorul aventurier... Că doar de aia l-a iubit cu atâta înfocare viespea strofocată... Credea, tâmpita, că va ajunge sfetnicul din umbră, însă i-a dejucat planurile ureche lungă...

— Văd că avem o adevărată menajerie pe aici — o complimentez, știind că-i face plăcere.

— Cum îți spuneam, în timpul campaniei pentru alegerea președintelui, așa-i la noi, dintr-o campanie în alta, ne-am pomenit că-și retrage candidatura, el, care avea cele mai mari șanse... sunt convinsă că l-a oprit spionul numărul unu, l-a șantajat, mai bine zis, cu povestea bătăii de pe scările partidului, când s-au ciufulit

mândrele.

— De unde a aflat oare?

— Cum de unde? — sare indignată privindu-mă ciudat, probabil gândește că mi-am pierdut din îndemânare cât am lipsit din viața politică, unde, dacă nu stai la pândă, nu-ți ciulești urechile și nu ești mai informat decât KGB-ul, n-ai ce cauta...

— A, repar gafa, că nu-i cazul să cobor prea jos de pe pedestalul valorile inverse, realizez eu ce s-a întâmplat... A văzut-o pe strofocată plânsă, bătută, i-a oferit o compasiune sinceră până ce a aflat în cele mai mici amănunte detaliile bătăii cu poșeta.

— Desigur... L-a înlăturat ca pe un prost și ne-am trezit cu un nou președinte mai periculos decât toți cei ce s-au perindat pe aici... Asta visa el de la început, când s-a infiltrat în partid, că avea de îndeplinit o misiune, ca toți securiștii, strecurați în partide, mai ales cele cu tradiții...

Obosită peste măsură, abia apuc să ajung acasă, în apartamentul devastat, unde am să pun Ceaikovski, să mă liniștesc în vreme ce mi-oi pregăti o baie pe cinste... Pe vremuri o asemenea discuție mi-ar fi ascuțit simțurile, pot mărturisi că-mi putea provoca chiar plăcere, nu numai o simplă distracție, ci încă o notă, de care trebuie să țin seama în viitoarele relaționări.

Palpasem trecutul doar printr-o simplă vizită la sediul partidului, fără să intru în miezul evenimentelor, să particip activ, să țin un discurs, să trag pe cineva pe sfoară cu zâmbetul pe buze de să se creadă avantajat, protejat, fraierul, care spera într-o fărâmă de bună-credință. Povestea cu încăierarea cucoanelor e un mizilic față de atâtea alte murdării care îmi intraseră sub piele, deveniseră o obișnuință, ceva cât se poate de normal.

Normalitatea, faptul că îmi asumam un asemenea comportament ca normal, mă îngrijorează, mă sperie azi, spre seară, când îmi îmbăiez trupul în apa înspumată cu gândul la Bezdin, cu mlaștinile și călugării ce așteaptă să-mi înfăptuiesc misia...

Paradoxal, năzuințele lor, dorința fierbinte de a reclădi mănăstirea, mi se pare mult mai reală, mai apropiată de simțămintele mele, mai normală, pe când cei întâlniți azi, începând cu secretara

gureșă și atotștiutoare, președintele securist infiltrat printre cei ce-i știu sau bănuie misiunea și se lasă manevrați cu obstinație, coafata profitoare agresivă între neveste, care schimbă așternutul și partenerul în funcție de interesele de moment, cu toții îmi par monștri, nefiind dispusă ca altădată să le acord niciun credit. Înainte de călătoria asta ciudată, cumplit de frumoasă, devastatoare pentru ce va să fie, pentru că simt, mi-e imposibil să mă reîntorc în lumea grotescă în care doar imaginea contează, doar ce se scrie în ziare despre omul politic în diferitele ipostaze, de președinte de partid, consilier local, județean, ministru... Rememorez cuvintele unui coleg linge-blide ce se dădea important, dorind cu orice preț să intre în grațiile ziariștilor.

— Mâine apare un articol despre luarea mea de cuvânt în ședința Consiliului local... Am atacat problema iluminatului public din toate părțile cu un discurs fulminant... Aveți grijă, băieți, ați scris mot-à-mot... Dacă v-a scăpat câte ceva, am o copie a discursului...

— Cum, domnule consilier... Aveți discursul pregătit dinainte?... — se bagă-n vorbă o pițipoancă tinerică, gureșă, care dă din coate să se afirme.

— Desigur, m-am pregătit conform cu ordinea de zi a ședinței de consiliu... Dacă doriți amănunte, vă stau la dispoziție... Poate la o cafea...

Și sunt în stare amândoi să mai tragă mâța de coadă vreo două ore în cafeneaua din centru pe banii consilierului, care nu se dă în lături dacă e cazul să plătească și o votcă mică pentru a intra în grațiile presei, să-și asigure câteva rânduri favorabile în cotidianul local. Astea sunt învârteli mărunte, mai cu moț, mult mai cheluitoare sunt aranjamentele prin care cei ce au buzunarele pline, conturi în bancă pitite prin străinătate, cumpără acțiuni la ziare, televiziuni, la început câteva, mai apoi ca o caracatiță, se extind, fiind acționari majoritari, ei, personal, sau prin interpuși. Sunt prezenți în toate emisiunile de știri, rozosini, bombonei poleiți în laude.

— Domnul F., luptătorul nostru, a obținut fonduri atât de la Guvern, cât și o finanțare de la Banca Mondială, pentru mall-ul ce se va construi în centrul orașului... Ce aveți a ne declara despre eforturile făcute?

Li se ridică mingea la plasă, ba sunt în stare să o așeze chiar în rachetă, numa' bună să marcheze punctul dorit în mintea

tembelilor care cred mai abilit decât la biserică în știrile și discursurile televizate. Că sunt capete pătrate, rămase așa de pe vremea comunismului, și sunt în stare să-ți aducă ca suprem argument „așa s-a dat la televizor”, dacă s-a spus la știri, sau dacă un oarecare a cuvântat prin sticlă, asta înseamnă adevărul absolut.

Și cel ce și-a băgat banii în postul de televiziune local sau central răspunde minunat, cu un surâs dulce, explică avantajele construirii imensului conglomerat de magazine cu marfă expirată printr-un parteneriat public privat din care și-a luat cu certitudine partea leului, parte pe care o împarte mai apoi cu directorul televiziunii, că banul trebuie să circule, domnule, în ziua de azi.

Îmi frec corpul cu buretele aspru până mi s-a înroșit pielea pe brațe și picioare, de parcă pot îndepărta în felul ăsta brutal toată mîzga ce-mi fusese platoșă atât vreme, amintindu-mi cu plăcere de lutul uleios și ierburile din mlaștină ce parcă aduceau o oarecare savoare pe lângă cocina în care voi fi nevoită să mă scald o vreme până ce voi reuși să obțin banii necesari restaurării... Fac chiar un plan de bătaie pentru a doua zi – primul atacat ca importanță în funcție e vicepreședintele de la Cultură, care are în mână planurile și fonduri guvernatale destinate artelor frumoase, literaturii, monumentelor istorice, și mai știu eu câtor acțiuni cu spoială de cultură.

— Poftiți, frumoasă doamnă... Mă bucur nespus să vă cunosc, că n-am avut plăcerea după instalarea mea și mai ales după dispariția dumneavoastră intempestivă... – m-a primit ceremonios un bărbat ce se voia cultivat și elegant, însă nu reușea de niciunele... Costumul gri deschis se boțise la mâneci și reverele încrețite abia acopereau cămașa albastru deschis șifonată binișor împrejurul gulerului scrobit, peste care se prelingeau două șiruri de grăsime ce legau trunchiul grasuț de bărbia durdulie. Vocea subțire de cocoș castrat graseia franțuzește reușind o combinație galico-ardelenească de tot râsul.

— Mulțumesc, sunteți amabil, însă nevoile m-au adus la dumneavoastră – intru direct în subiect, că nu sunt în stare dis-de-diminează să-mi pierd vremea cu politețuri inutile.

— De ce atât de grăbită? Aveți vreo sarcină de la președintele partidului, că-l știu milităros...

— Nu are legătură cu partidul... Este o problemă a urbei, mai precis, a județului de care cu onor răspundeți.

— Mă faceți curios, n-au venit colegi de-ai dumneavoastră să-mi ceară câte ceva, că doar sunteți la guvernare, ați câștigat alegerile...

— Și dumneavoastră sunteți printre câștigători – nu uit să-i aduc aminte că micuțul lor partid, cu 7-8 procente, a reușit să târguiască bine influența și ponderea necesară majorității, obținând un post de vice la Consiliul județean și chiar unul de ministru...

— Am făcut și noi ce am putut... Dumneavoastră ați lipsit pe timpul campaniei și nu știți ce isprăvi au făcut cei din opoziție – una mai ales, de pomină, cu bocancii... O știți?

Văzând că nu-i chip să o scot la capăt fără să divagăm, fără să ocolim subiectul, așa cum se obișnuiește între politicieni, mă prefac curioasă.

— Despre ce bocanci e vorba, că doar nu s-au dat mită și bocanci?...

— Sunteți pe aproape... Păi, un candidat de primar, un gestionar oarecare, mare patron și proprietar de magazin universal sătesc, că întâmplarea noastră se petrece undeva la munte, știți comuna V., care se întinde pe mai multe dealuri până la poalele Apusenilor, omul nostru cu simț practic, cunoscător că în casele răsfirate pe dealuri viețuiesc oameni sărmani pentru care încățările valorează ceva în veșnicele drumuri din deal până în vale, cum spune cântecul, s-a socotit că bocancii sunt la mare preț, așa că a încărcat o mașină cu câte un bocanc...

— Stați, că nu pricep... ce spuneți... câte un bocanc, ce înseamnă asta? – zâmbesc nedumerită.

— Păi, doamnă dragă, numa' dreptul din fiecare pereche. A pus, să zicem, zece perechi numărul 37, deci, zece bucăți bocanci de la piciorul drept, apoi zece bucăți 38, tot numai bocancul drept, și așa mai departe...

— Și... care-a fost șmecheria?... mă prefac curioasă, deși prinsesem mișcarea tembelului.

— Simplu ca bună ziua... Le-a spus: „Fărtaților, acu' primiți un bocanc, și dacă mă votați îl primiți și pe-al doilea.” Știa el ce

știa... Că alții au cheltuit ceva bani dându-le de băut la birtul din sat și degeaba, că tot nu s-au ales cu voturi. Ori, așa i-a constrâns pe toți să se prezinte încolonați în ziua votării, că bieții oameni chiar veau nevoie de încălțări pe hârtoapele dealurilor.

Își freacă palmele vesel de parcă el ar fi inventat șmecheria de doi bani ce l-a adus în fruntea urbei.

— Și a câștigat?

— Bineînțeles, doamna mea... El neagă mita electorală, deși vestea s-a răspândit peste tot și-i bună de exemplu.

— Discutabil... — zâmbesc strâmb, închipuindu-mi mașina încărcată cu câte un bocanc zdrăngănind pe la ușile amărăților. Și, după victoria ingeniosului candidat, aceeași mașină burdușită cu bocancul stâng ca semn de mulțumire și răsplată electorală ce descărca pantofi pe la casele oamenilor răsfirate pe dealurile din comuna V., un fel de Moș Crăciun electoral ce împarte daruri amare ca pelinul.

— Se vinde și se cumpără orice... Uite, știind că te voi ruga ceva cu totul special, ți-am adus și eu un cadou... — scot din geanta maro lăcuită și destul de încăpătoare un album vechi editat interbelic cu vederi ale orașului îngălbenite de vreme, cu o patină aparte și comentarii de epocă, „Strada Mare în zi de Paști”, „Parcul municipal cu orchestra armatei în concertul de duminică”, „Piața Catedralei în zi de târg”...

— Ce cadou minunat... Vă mulțumesc mult... Răsfoiește interesat, comentează cu umor scenele cu târgoveți adunați în zi de piață cu coșurile în spinare și rafturile pline cu de toate, de la zarzavaturi până la găini și cocoși pintenați ce se zbat în coșeri de nuiele împletite, și florărese legate la cap oferind buchete cucoanelor grăsuțe.

Mă las înșelată de bucuria simplă, reală, crezând că-l voi sensibiliza mai ușor.

— Mă bucur că-ți face plăcere. Uite, ți mai fac o propunere care ți-ar aduce o oarecare faimă, poate și un mulțumesc nu numai din partea iubitorilor de artă, ci și din viitorime... — însoțesc cuvintele cu un gest larg.

— Nu mai spuneți... Sunt eu demn de o așa propunere?

— De ce nu? — plusez în continuare... Cum dumneata răspunzi de tot ce ține de cultură, ai putea să te implici și în

restaurarea monumentelor istorice.

— Nu-i prea mare pălăria pentru capul meu? — se izmenește demnitarul, răsfoind distrat paginile albumului.

— Orice pălărie se poate ajusta pentru capul fiecăruia... Depinde de înțelegerea și bunăvoința capului. Să n-o lungesc prea mult răpindu-ți din timpul prețios... Cred că știi mai bine decât mine lista monumentelor istorice din județ. Sau, dacă n-o știi, o poți afla cât ai zice pește de la cei în drept să o dețină... Oricum, pe lista asta la loc de frunte e și o mănăstire veche de câteva sute de ani, din secolul al 16-lea, mai precis, de când a fost atestată documentar... — scot din geanta cu cadouri o mică broșură tipărită recent de comunitatea sârbă și primită de la maica Anghelina înainte de plecare și citesc cu oarecare emoție ce răzbate din glas: „Cea mai veche atestare a mănăstirii Bezdin este o însemnare de pe o Psaltire mănăstirească: În numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh. Să se știe când a început să se făurească mănăstirea Bezdin: de la facerea lumii anul 7048, de la nașterea lui Hristos 1539 și i se stabili hramul Vovidenia Născătoarei de Dumnezeu prin grija lui Ioasaf Milutinovic arhimandrit, și cu ajutorul întregii obști și al creștinilor pe când eram eu econom Leontije Bogojevic, ieromonah.”

— Interesant... interesant... — mormăie costumul cenușiu... Curios mi se pare că tocmai dumneata, care... mă rog, aveai alte preocupări și valențe, te interesezi de mănăstiri...

— Nu m-ai cunoscut îndeajuns, sau poate cei ce ți-au povestit de eleganta Mona nu m-au cunoscut nici ei, sau mai bine zis, nu m-am cunoscut nici eu, dar asta e cu totul altă mâncare de pește... — râd minimalizându-mi faima... Mănăstirea asta e în pericol să se rupă în două.

— Cum așa, că doar nu am auzit de niciun cutremur pe la noi...

— Nu e vorba de mișcarea pământului, ci de trecerea anilor peste frumusețea locului și despre nepăsarea noastră, a muritorilor... S-au făcut ceva studii și specialiștii au stabilit cu precizie că în condițiile în care nu se intervine rapid crăpăturile și instabilitatea terenului pot rupe splendoarea, o pot despica în jumătate... Ce să mai vorbesc de complexul chiliilor dimprejur, care stă să cadă din pricina acoperișului cu țigle sparte și lemn putred. O adevărată comoară ce ni se oferă cu generozitate și noi ne prefacem sau, mai bine zis,

refuzăm să o admirăm, să ne-o punem în buzunarele sufletului...

— Am înțeles, doamna Mona... Aveți nevoie de un alt fel de publicitate electorală... De ce nu-mi spuneți direct și mă luați pe ocolite...

Pricep că nu are rost să-l fac să înțeleagă că demersul meu nu are de-a face cu șmecheriile politice, prefer să las lucrurile în suspans, să se poată înțelege orice, să se poată interpreta în orice chip.

— Chiar dacă inițiativa îmi aparține, sunt dispusă să împart cu dumneata sau chiar să-ți cedez întâietatea în proiect...

Își strânge ochii înecați în grăsime și își scarpină bărbia gelatinoasă.

— Pentru a cere fonduri de la minister ar fi necesară o documentație pe care s-o vizez și mai apoi să le-o trimitem sus... O documentație amplă a Muzeului Județean și a Direcției de Patrimoniu... Bănuie că e declarată monument istoric mănăstirea asta Bezdin...

— Bezdin... Așa se numește, Bezdin sau loc fără fund. Fonetic, denumirea Bezdin este asemănătoare cuvântului Bezdan, adică adâncime fără de fund, și provine de la râul Bezdnă numit astfel din vechime. Se spune că în contractul prin care s-au angajat meșterii pentru realizarea podului râul se numea Bezdnă. Bănuie că ai sesizat că în documentul din care ți-am citit se spune că mănăstirea a fost construită de „obște și creștini”, și nu așa cum susțineau unii istorici, de o familie nobiliară de prin partea locului cu numele de Jakic... Dacă atunci obștea s-a străduit să o ridice, de ce nu și azi tot obștea ar putea să o salveze de la pieire...

— Obștea sub conducători inteligenți... — se împăunează înfoindu-și pieptul și îmi dă speranțe că am reușit să-l atrag în proiectul meu îndrăzneț. — Uite cum văd eu lucrurile, doamna Mona... Vă propun să mergeți la directorul Muzeului să-l sensibilizați cum știți mai bine, doar vă pricepeți, sunteți o artistă chiar, și după aceea să treceți și pe la cei de la Patrimoniu, care dorm în cizme de ani buni, și cu toții să redactați documentația de care am nevoie.

Pricep că nu are de gând să miște un deget, că nu-l prea interesează subiectul, dar, în același timp, dacă e să-i cadă o plească din care să-și mai dreagă imaginea și așa destul de șifonată, nu s-ar

da în lături să se împăuneze cu meritele reușitei unui proiect de care oarecum este răspunzător.

Cât despre vizita la muzeu, ce să vorbesc, am dat de un troglodit, un împiedicat:

— Păi, să vedeți, noi am luat toate măsurile, am făcut toate demersurile, ba chiar am și publicat o carte despre așezământul Bezdin.

— Nu e chiar un așezământ, o mănăstire, un monument istoric care...

— Știu, știu ce este, doar a fost studiat de specialiștii noștri. S-a publicat și cartea — se apleacă pe sub birou, unde sunt îngrămădite, aruncate alandala, mai multe cărți, unele mirosind a cerneală proaspătă —, mă scuzați, nu este pe aici. Edițiile mai vechi se țin în bibliotecă... — țipă apoi strident chemându-și secretara: Vă rog să căutați prin bibliotecă, anii '90-'95, cartea despre topografia Bezdinului.

— Care carte? — se minunează fufa cu fustă mini ce-i și cercetător pe domeniul artelor vechi, și secretară și etnolog de ocazie.

— Lăsați că o găsesc eu — dispare câteva minunte și, victorios, îmi oferă o broșurică mai bine zis, despre niște măsurători topografice, hărți și planuri de tot felul, care nu-mi spun de niciunele.

— Bănuiești că a costat ceva, pe lângă plata inginerilor, a muzeografilor care au întins panglica, tipărirea...

— Desigur, avem un fond special aici, la muzeu.

— Uitați ce vă propun, la indicația vicelui de la județ, care vă e șef, bineînțeles, să-i puneți la treabă pe cei de la istorie, monumente vechi, mă feresc să vă dau sfaturi, că sunteți mai acasă decât o juristă... Oricum, dacă ar fi să trimitem la Guvern cărțulia asta, care a costat ceva, nu obținem bani pentru restaurarea mănăstirii. Nici nu știu la ce folosesc date despre hărțile topografice imperiale, ridicarea la scara de 1 la o mie... — simt că mi se urcă sângele la cap și am să încurc itele de nu le-o mai descurca nici dracu' tămâiat de zece ori...

La secția monumentelor istorice, care își avea sediul într-o clădire impunătoare gata-gata să se dărâme peste birourile mâncate de carii, am dat de fratele geamăn al celui de la muzeu, care, mai săritor, s-a oferit să înceapă chiar de mâine strângerea de date, să-și pună la treabă funcționarii din subordine, pe Gelu și Răducu,

absolvenți de istorie cu masterate recente, să-i mobilizeze și să țină legătura cu muzeul pentru întocmirea documentației.

Acasă, printre lucrurile desperecheate, realizând că lipsesc și tacâmurile de argint și așternuturile de mătase, noroc că taburetul tapetat cu catifea albastră e la locul lui și-mi poate sprijini picioarele umflate, mă simt din nou străină, jinduind după liniștea locului fără de fund, după albastrul privirii învăluitoare plină de căldură de sub vălurile Măicuței.

Mă simt fără vlagă, obosită peste poate, o stare de sleire de scurgere a puterii din trupul zdrențuit, îmi vine să-mi frec mâinile cu spirt tare mirositor ce înțepă nările ca gerul Bobotezei, să rad urmele palmelor și buzelor umflaților de care depind fără să vreau, ca de atâtea și atâtea ori... Înainte de coborârea din lumea Lor, de fuiorul timpului amestecat, o asemenea provocare mă excita de-a dreptul... Cu cât aveam de-a face mai mult cu tâmpiți așezați în posturi-cheie, cu înzidiți în propria suficiență, cu atât mă ambiționam, mă învârtoșam mai tare în a le învinge lenea și prostia, reușind să-i fac a crede că ideile le aparțin, să-i determin să se obosească, la rândul lor, de să le curgă slănina topită în zi de zăduf de-a lungul fălcilor grase și pe sub brațele împuțite, să-și dorească să se zbată în transpirație rău mirositoare.

Deocamdată e posibil să fiu pe drumul cel bun, sistematică și diplomată cum mă știu, nu am bătut apa în piuă în cele două zile de când m-am reîntors în casa mea, între cei ce se dau importanți și chiar au putere decizională, nu m-am lăsat descoperită, dezvelită, în groaza, teama cumplită ce mă strângea ca o curea lată de piele tare de porc în jurul măruntaielor, în spaima că vor descoperi scârba ce mă cuprinde în prezența lor, și nu numai, neînțelegerea propriei scăpări – a compromisului asumat atâta vreme, când mă simțeam ca rața în apă în compania și vorbăria lor goală, absurdă și fără nicio finalitate reală.

Permisiunea propriei compătimiri nu vine decât din pâlnia adâncului, lenea canapelei orientale acoperită cu fumul visului nu-mi este îngăduită, știu că doritele clipe de liniște de sub nucul mănăstirii nu-mi vor fi îngăduite decât după ce voi fi în stare să dăruiesc eu Bezdinului o fărâmbă măcar din înzidirea de pe vremuri.

Privirea se plimbă de-a lungul pereților pătați ici-colo cu câte un tablou în ulei, peisaje sau naturi moarte înrămate în rame scumpe, cumpărate sau primite cadou cu ocazia expozițiilor și vernisajelor la care fusesem invitată ca personalitate a urbei. Alegeam cu grijă nume consacrate, chiar dacă vasul cu flori sau coloritul mi se părea anost; importantă, pentru că așa înțelegeam că este de bon ton, este semnătura ce valora sau putea face ceva bani în perspectivă. Ciudat, nu zăresc nicăieri, de parcă n-aș fi în propriul bârlog, vreo icoană... Să nu fi achiziționat niciodată icoane? Cele vechi, pe lemn sau pe sticlă, știu că sunt valoroase și e posibil să găsești într-un anticariat prăfuit sau prin casele de la țară picturi pe sticlă de prin secolul al 17-lea, ferestre albastrii, figuri de sfinți cu chipuri de țărani sadea. Unde-or fi litografiile bunicii, îmi amintesc că erau deosebite, renaștentiste, nici habar nu am cum s-au rătăcit în casa unor țărani din pustă. Probabil că le-am mătrășit, m-am lepădat fără rețineri de amintirile ce mă legau de viața simplistă, fără perspective, atât a bunicii, cât și a mamei, îmi amintesc că bunica mi-a croșetat jerseul albastru cu negru de pe scaunul înalt din lemn tare așezat sub una din icoane, cea cu Maica Domnului, atârnată între geamurile de la stradă.

Obișnuia în ceasurile de după-amiază să croșeteze tot felul de nimicuri nefolositoare și nu era de mirare că s-a apucat când m-a trimis la școală la Arad, după ce dădusem admiterea, treapta pentru liceu și reușisem pe locul trei, a găsit de cuviință să-mi îndeplinească ceva mai special, un sfeter mai lung, să mă ferească de frig la șale, fără guler, cu mânecile îndoite și nasturi negri asortați cu lâna găsită printre gheamele din pod. După ce că arăta ca haina sperietoarei de ciori din grădină, mai și mirosea a ranced, că materialul adus din podul casei, stătut, plin de praf, te izbea ca o palmă puturoasă peste nări și obraji. În zadar s-a străduit mama să-l spele cu detergent mirositor, să-l parfumeze cu soluții ieftine cumpărate de la tutungerie, izul vetust a persistat în prima zi de școală, când m-a luat în primire una din sclifositele clasei, înconjurată de băieți și fete de bani gata, îmbrăcați ca la carte.

— Tu de unde-ai mai apărut? Ești sigură că n-ai greșit clasa?

— Las-o, dragă, nu vezi că se sperie? E sfioasă, mititica... - un băiat înalt, frumușel, cu pantalonii în furculiță și o cămașă albastră, care doar prin culoare semăna a uniformă, condescendent, îmi ia apărarea cu o grimasă strâmbă.

Strângeam jerseul înfășurându-mă în lâna mirositoare, dorind să se întâmple o minune să mă fac nevăzută cu hainele mele caraghioase cu tot. Am auzit-o pe fandosită șoptind suficient de tare, un fel de fâsâit de șarpe: „Ce caută țărancă asta aici? Ar trebui interzisă intrarea cu asemenea haine într-un liceu de tradiții ca al nostru.”

Nu mi-a interzis nimeni nici intrarea, nici nu m-au dat afară, că doar aveam o origine sănătoasă, mama muncitoare și bunicii țărani, nu aflaseră ei de hectarele bunicului cedate la cooperativizare pe numele unchilor și mătușilor. Mai mult mă înrăisem, de învățam ca o fiară, mâncam, nu alta, și cărțile școlare și cele împrumutate de la bibliotecă, învățasem pe de rost și problemele și teoremele matematice, că nu m-am priceput niciodată la calcule fixe, clare, îmi plăcea să găsesc soluția pe ocolite, încurcând datele problemei, de se minuna dascălul cum de găseam soluția corectă mai repede chiar decât matematicianul clasei.

Îmi intrase în cap că trebuie să le demonstrez copiilor de medici și profesori sau fiicelor de gestionari cu funcții importante în comerțul socialist că sunt cu două clase deasupra lor, și nu mică le-a fost invidia când am reușit să mă procopsesc cu premiul doi la serbarea de sfârșit de an, când am urcat pe scenă cu același sfeter rău mirositor, împletit în două culori, cu fruntea transpirată, că era cald la jumătatea lui iulie, strângând la piept cele două cărți și diploma din carton maroniu.

Când am trecut pe lângă familia de medici ce veniseră să o însoțească pe sclifosita din pricina căreia m-am învățat să fiu mereu luată în seamă, lăudată, invidiată chiar, am șuierat eu: „Țărancă a luat premiul doi... Ce premiu ai luat tu, drăguță?...” Știam bine că abia târâș-grăpiș se procopsise cu o mențiune, luată și așa pe barba tatălui, care le tratase pe jumătate din profesoarele bolnave de stomac.

Nu știu ce m-a apucat să-mi răscolesc prin traista amintirii, că m-am ferit întotdeauna să scormonesc în trecut, știind bine că emoțiile strică la frumusețe, provoacă insomnii și dezleagă demonii.

Poate ar fi de trebuință să-i iscodesc pe cei doi ce se dau unchi și mătușă, or fi din neamul bunicii și poate știu ei de urma icoanelor, mai ales de cea cu Maica Domnului dintre geamurile de la stradă. Le spun că sunt gata să le trec cu vederea ce-au șterpelit din

casă, doar să dea sfoară în țară printre nemotenii și vecinii din sat care au cumpărat din lucrurile împrăștiate de mama după moartea bunicii, să-mi recuperez cu orice chip amintirea jerseului împletit în două culori.

III

Semnul veșnicei tulburări, al veșnicelor îndoieli și spaima nepermise se pare că va trona de-a pururi deasupra capului meu. Spunea și Teodosie:

— Porți blestemul neîncrederii, porți blestemul îndoielii de sine până când... până când...

— Până când, părinte?... întrebam atunci și întreb și acum, de când m-am reîntors din Marea Călătorie... Acolo, doar acolo, în buricul pământului, pot mărturisi că s-a așternut liniștea și împăcarea peste mădularele trupului și valurile sufletului meu păcătos. Atunci când s-au desfăcut lacătele de bronz, când s-au ivit călugării cei sfinți, ființele plutitoare cu trupul auriu desfăcut în aripi ce-ți unduiau lin neliniștea și frica, atunci când ei, Blajinii, ne-au poftit la marele ospăț al Paștelui, cuprinși de bucurie copleșitoare ne-am înfruptat din colacii însuflețiți și ouăle înroșite. În nevolnicia mea am crezut că locul meu va rămâne de-a pururi între cei muți cu ochi vorbitori, adulmecând măruntaiele pământului, o slugă în mâna Glasului din adâncuri. M-am înșelat, am fost nevoit să-mi înfrâng bucuria ospățului înlănțuit, bucuria trăită împreună în dragoste și jertfelnicie, și, Doamne, cât e de greu să dai la o parte clipele de desfătare, să le socotești inexistente, să-ți pleci capul poruncii neiertătoare:

— Voi veți fi jertfa însuflețită, cărămida ce va lega trupul mănăstirii, o va însufleți de-a pururi ca loc de închinare și rugăciune.

Nu știu dacă muierea alături de care m-am nevoit este vrednică de misia ce ne-a fost încredințată, că prea s-a lăsat pradă lenii și odihnei oferită cu îndoită căldură și îngăduință de Măicuța gazdă și păzitoarea Bezdinului...

Spaima cumplită ce mi s-a înlănțuit ca o iederă neagră pe suflet poartă neputința înțelegerii celeilalte Călătorii... Nu știu dacă am făcut-o de unul singur, dacă am însoțit pe altcineva, în care vremi mi s-a întâmplat să cobor prin pâlniile mlaștinilor bulbonate?

Când am îngenuncheat în biserică s-a incolăcit furia văzând că Icoana, Măicuța de la Vinca, lipsește, mi s-a bătut un cui în piept, o nouă provocare și poate încă o misie pe viitor.

Bântuiam ca o fantomă coridoarele largi, că mă lăsase Măicuța de unul singur să-mi caut culcușul să deschid ușile chiliilor

înșirate de-a lungul pereților albi ca niște guri negre ce închid secrete tulburătoare. Sunt blestemat să dezleg rostul vremurilor încâlcite, să încerc a pătrunde înțelesul timpurilor de azi, să urmez firul întâmplărilor trăite sau închipuite doar. Când să dau colțul târnațului, m-am oprit ca o stană de piatră în dreptul ușii zăvorâte cu un lacăt uriaș, agățat de un drug din fier ruginit.

Am recunoscut lacătul, am știut unde este dosită cheia, am descuiat cu mâinile tremurânde, cu pielea încrețită de teamă auzind scrâșnetul fierului, și temător am adulmecat aerul umed ce se așterne ca o mantie rece de-a lungul spatelui încovoiat, prinde viață în stropi strălucitori ce-mi fac barba să lucească în lumina înserării...

M-am apropiat de fereastra îngustă cu gratii ce taie imaginea stufului cântător, a pădurii neliniștite în verdele plin de viață al digului, al dolmii ridicate de-a lungul Mureșului să ție piept apelor înșelătoare ce se bulbonează, se încolăcesc în curgerea fără oprire, se scurg mai apoi în nămolul mișcător.

Cum picioarele încep să tremure mai abitir ca frunzele pădurii de afară, pipăi cu mâinile pereții reci, văruiți în alb, să caut patul în care să-mi las moale trupul vlăguit...

Recunosc fiecare crăpătură ce dantelează albul zidului, simt ca o veche mângâiere asprimea păturii ce acoperă patul tare din lemn și brusc mintea se învârte ca o moară în vârtejul amintirilor ce mă copleșesc, mă înspăimântă.

Văd un chip ce pare geamăn cu al meu, cu ochi vineții, tulburi întru suferință, neliniștea lui seamănă cu întunecimile mele, întrebările lui sunt și ale mele.

— Doamne, de ce eu? Cu ce am greșit să îndur atâtea?

Aud vocea lui Teodosie și acum, și parcă e aievea când mă surprindea amețit, nedumerit, revoltat uneori:

— Darurile sădite în om așteaptă vreme cu prilej, așteaptă împrejurări de tot felul ca să se arate cele ascunse în firea omului, fie bune, fie rele, precum și lupta dintre ele. Toate împrejurările și întâmplările prin care trecem printre multele lor rosturi este și acela — să vădească, să scoată la lumină cele sădite în ascunsul omului...

Și el, Kirill, a știut, s-a priceput să mă ajute să scoatem la iveală ascunsele mele daruri despre care nici nu bănuiam că se dosesc în puterea minții și sufletului meu necredincios. Și eu l-am ajutat sau m-am ajutat, asta nu pot desluși acum, să pot trece peste

anii de temniță aici, în chilia mănăstirii...

— Kirill... — șoptesc temător — ... ești aici cu mine? Sau ai rămas întemnițat cu sufletul tău tulburat ascuns printre crăpăturile varului înzidit în pereții mănăstirii?...

— Suntem împreună, despărțiți și uniți în același timp, frate Sava... Suntem din nou împreună meniți să salvăm sfânta credință întru Domnul nostru...

Glasul vine din vis, din fuiorul anilor grei de temniță, singurătatea noastră ne-a aruncat ca într-un abis al suferinței și suntem datori să ne sforțăm din toate puterile să ieșim, să ne omorâm temerile și suferința. Vom fi supuși altor încercări, altor stavile de tot felul ce dau rost lămuririi, și chiar prin foc ne vom purifica în rugul credinței noastre.

— Repet ce m-a învățat sfânta carte — ca să arate gândurile ascunse ale inimii, ca să se arate cele mai dosite speranțe și dorințe din adâncul sufletului nostru, să se lase descoperite nouă și mai apoi să le facem cunoscute celor dimprejur...

Și astfel, am căzut pradă odihnei bine meritată, că doar mă întorsesem din adâncul cel mai adânc al pământului, am rătăcit ca buimac prin coridoarele cu bolți rotunjite până ce-am regăsit ușa chiliei noastre, unde mă aștepta să-mi ogoiască neliniștea, să scoată gândurile inimii, să le așeze pe tava jertfei de sine, să aducă liniștea trupului chircit înveșmântat în rasa monahală mai aspră decât pătura dungată ce acoperă patul cu spătare înalte, mă aștepta înzidit ca o icoană veche bunul meu Kirill.

Dis-de-dimineață m-am spălat cu apă rece în baia domnească de la parter, unde curge apa printr-un fel de țevă bolborosită și țâșnește ca apucata în bolul de porțelan alb de nu se mai oprea nici când am bătut țevile din metal greu și nici când le-am dat câteva scatoalce — în zadar —, de-am fost nevoit să strig după ajutor.

— Maică! Unde ești, Măicuță, că se revarsă apele pe-aici...

Veselă, pufnind în râs, s-a arătat bătrânica ce ne-a întâmpinat cu o zi înainte.

— Doamne, că neîndemânatic te-a mai lăsat Dumnezeu... Nu vezi robinetul?

— Ce robinet... Care-i robinetul și ce să fac cu el?...

— A... Da, da... Tu cine știe din ce vremuri ai apărut la ușa mea, le voi descâlci eu pe toate când le-o veni rândul...

Îmi arată cu blândețe cum se manevrează un astupător ca la butoaiele cu vin de cuminecătură, cum se învârte la dreapta-stânga, când să dai drumul apei lălâie cu gust dulceag de mlaștină stătută și mai apoi la stânga-dreapta, când oprești scurgerea.

— Poate ar fi mai potrivit să mă spăl la apa curgătoare de dincolo de dig sau să-mi aduc un butoi în curte, să nu stropesc, că sunt mai neîndemânatic... E aici piatră curată pe jos... S-a lucrat ceva la încăperea asta.

— E singura noastră baie mai ca lumea... Mă bucur c-au tras apa măcar aici pentru copiii ce vin vara... Dar asta nu te privește pe dumneata... Dacă dorești n-ai decât să-ți speli trupul la Mureș, mai faci înviorarea de dimineață peste dig...

Curat, cu haine proaspăt călcate, dintr-o stofă moale, m-am simțit ușurat ospătându-mă la masa din curte, de sub nuc.

— De unde s-a țesut materialul ăsta moale... Așa poartă călugării în zilele de azi?

— E veșmântul unui preot... A rămas uitat de când a dormit peste noapte cu un grup de copii năzdrăvani de la școala din sat, aduși la slujba de duminică împreună cu doamna învățătoare.

— Mă rog, în lipsă de altceva... Știi, Măicuță, am văzut grajdul din afara conacului... Te pomenești că ai și niscaiva cai pe acolo...

— Doar unul mai slăbănog și două văcuțe grase...

— M-oi duce să văd de animale, că-mi sunt dragi ca lumina ochilor... Și mai apoi să-mi dai de lucru până s-or alege apele și cu muiera asta leneșă. Că noi doi am venit cu misie.

— Știu. Bănuî... Toate la vremea lor... — surâde albastru maica.

— Vremea s-a-ntrupat acum... Nu putem risipi clipele de față... Tocmai de aceea aș fi curios să aflu dacă dreptcredincioșii dimprejur te-au ajutat în vreun fel... Pe vremea mea, cei înstăriți, nobilii, se întreceau să ajute așezămintele monahale... Cereau în schimb să le fie zugrăvit chipul pe pereții din spatele bisericilor și mai știu eu câte alte beneficii, că nu-și risipeau ei parte din averi degeaba...

— Dumneata vorbești de nobili... Ăștia au murit de mult, cât despre oamenii sărmani ce-și caută alinare pe aici, obolul lor este modest, pe măsura posibilităților... Ce să-ți spun, câte un sac de

făină, unul de tărâțe, ceva lemne de foc, în special bucate, de-ale gurii, de parcă eu aş mânca, ce să zic, cu şapte guri... Le mulţumesc oricum pentru darurile lor, însă ce pot face decât să le dau mai departe la azilul de bătrâni din oraş sau, cu ajutorul preoţilor, să le împart mai departe sărmanilor de prin sate... Cu bucate nu pot lipi biserica, nu pot repara acoperişul, nu pot angaja meşteri.

— Tocmai despre asta e vorba... De ce nu se oferă ei, sărmanii, c-or fi şi bărbaţi puternici, lucrători ai pământului, să-şi pună forţa în slujba mănăstirii, să lucreze ei — să zidească, să taie lemnul, să vopsească. Câte nu se pot face cu spinarea şi cu braţele... — mă simt neputincios în faţa resemnării ce mi se pare a o citi pe chipul Măicuţei.

— M-ai întrebat de nobili... În zilele de azi sunt numai câţiva care au în proprietate peste 100 de hectare. Cei mărunţi, fie că îl lucrează de unii singuri cât să-şi asigure hrana familiei din roadele şi aşa destul de slabe, fie că l-au dat în arendă... Şi arendaşii ştii dumneata cum sunt...

— Un fel de administratori ai moşiei... Şi stăpânii nobili aveau aşa ceva...

— Administratori nesupravegheaţi, care au un singur scop — să se îmbogăţească, şi cât mai repede cu putinţă, Sava dragă. Lor nu le trece prin cap să-şi dea parte din câştig pentru mănăstire...

— Poate nu s-a găsit cine să le aducă aminte că sunt datori faţă de...

— Faţă de cine? Eu sunt datoare să-i ajut cum pot mai bine... Nu mi-a stat în fire să le aduc aminte de datoria lor.

Vorbele Măicuţei mi s-au înfîpt ca un cui înroşit în ţeastă şi le-am tot măcinat în cap toată noaptea, iar dis-de-dimineată, când ceaţa mai plutea leneşă pe deasupra stufului, m-am aşezat pe cale spre unul din satele din apropiere... Drumul şerpuieşte alene printre mlaştinile aburinde, se contopeşte cu pusta nelucrată, bag de seamă câteva turme de oi păzite de ciobani înfăşuraţi în şube, deşi căldura de vară se simte chiar la primele ceasuri ale zilei, mai apoi se întretaie cu unul placat cu un fel de piatră sfărânată mărunţ, măcinată ca făina, de circulă tot felul de drăcovenii, monştri netraşi de cai, care trec ca vântul fluturându-mi poalele sutanei de m-am tras pe potecuţa de pe margine, spre copacii bătrâni ce o străjuiesc... Cel puţin ei, copacii, sunt la fel ca pe vremea mea... Ce să spun, cât m-

am bucurat când s-a auzit trapul cailor și mai apoi o voce de femeie:

— Unde mergi, părinte... Dacă dorești, urcă lângă mine.

— Spre satul cel mai apropiat.

— La Felnac? E comună... Ai noroc, că acolo mă duc și eu...

Cu bostanii, să-i pregătesc pentru piața Aradului de mâine...

— Frumoși pepeni... Un soi mai special, nu turcești... — admir bostanii, cum le zice femeia, mari, lunguieți, cu dungi verzui ca spatele porcului mistreț, și socotesc că-i nimerit să o trag de limbă, că altfel cum să-mi duc la împlinire planul făcut astă noapte

— Dumneata lucrezi singură pământul?... Sau numai partea cu pepenii...

— Eu am numa' un hectar la lucru... Celelalte cinci le-am dat în asociație, că nu sunt în stare...

— Care asociație... Un fel de arendă... — insist, văzând-o gureșă și cu chef de palavre.

— Părinte, dumneata de unde ai aterizat?... Că la mănăstire știu că e o singură călugăriță... — șireată, femeia mă descoase și ea, aruncându-mi o privire iute de sub marama legată în vârful capului pe deasupra ochilor jucăuși.

— Sunt găzduit o vreme la mănăstire...

— Și atunci unde ai pornit-o așa de dimineață...

— Te-am întrebat de asociație, sau mai bine spune-mi cine e cel mai înstărit om de pe aici?

— Păi, Milan... El are vreo 150 de hectare, jumătate moștenite de nevastă-sa, că moșii ei au fost cei mai bogați din pustă, și cealaltă cumpărată de la cei ce n-au fost în stare să păstreze ce au obținut prin legile pământului... Uite, eu nu vând niciun metru de pământ...

— Bine faci... Și bine a făcut Milan asta c-a îndoit averea... să-mi spui unde locuiește...

— În Felnac, pe ulița a 6-a, dacă ne grăbim poate-l mai prinzi acasă, că pregătește tractoriștii pentru aratul miriștii.

Ce să spun, s-a dovedit de mare folos, m-a lăsat la poarta celui mai înstărit om din sat, una mare din fier, deschisă larg, că tocmai ieșeau din ogradă vreo trei mașinării cu roți înalte, conduse de bărbați arămii, bine prinși de soare.

— Uite, Milan, părintele vrea să te cunoască. Poate-l știi, că-l găzduiește Maica Anghelina la mănăstire și tu, credincios și cu frica

lui Dumnezeu...

Bărbatul înalt cât statura mea, robust, cu capul acoperit, de abia-i pot zări privirea de sub borurile pălăriei împletite din spice de grâu uscat, mă poartă respectuos la umbra unei drăcovenii colorate ce seamănă cu coroana unui salcâm peleg.

— Cu ce vă pot fi de folos, părinte...

Femeia, curioasă, s-a așezat și ea la umbră, ștergându-și fruntea de transpirație cu cârpa înflorată, de-a ieșit o mândrețe de păr lăsat liber ce fusese strâns la ceafă cu baticul transformat în ștergar. Aruncă o privire spre fundul curții, unde se vede o casă ridicată pe jumătate, doar fundația și câteva rânduri de cărămizi roșii până la nivelul ferestrelor.

— Văd că ridici o casă nouă... Mă bucur pentru dumneata...

— E a fiului meu... I-am dat locul din spate, că s-a însurat și are nevoie de o casă a lui... Nu prea se descurcă el cu mâna de lucru, că tractoriștii mai sunt prinși cu aratul...

— Tocmai de asta e vorba... Mi-a ajutat Cel de Sus ca de atâtea ori când mă aflu în încurcătură. Mă ofer eu să vă ajut la construcția casei...

— Dumneata?... — Cei doi, femeia gureșă și bărbatul robust, sar, minunându-se într-un glas... Cum, dumneata? La noi călugării stau în mănăstiri, se roagă pentru noi, păcătoșii, nu se apucă de lucru pe la casele oamenilor...

— Eu mă ofer să te ajut pe dumneata, pe fiul dumitale, mă rog, la ridicarea casei, însă am o pretenție, o rugămintă, mai bine spus...

— Nici nu știu ce să spun... Ce târg propui, părinte... s-a ridicat în picioare și dă din mâini caraghios, vădit speriat de spusele mele.

— Uite cum stau lucrurile... Eu vin să vă ridic casa, mă rog pentru voi, lucrez pentru voi, însă la sfârșit de săptămână, în loc de plată, vă rog să veniți și dumneata și feciorul și poate cu argații voștri la Bezdin să mă ajutați și voi, să rezidim împreună Casa Domnului...

Milan bolborosește, repetă vorbele ce l-au zăpăcit:

— Adică părintele lucrează pentru casa noastră și noi lucrăm pentru mănăstire... Ce fel de târg e ăsta?

Deși nu prea a înțeles, de rușine, speriat nițel, s-a lăsat prins în ascunzișul vorbelor mele, și astfel m-am trezit argat la schimb.

Obținusem în felul acesta o poartă deschisă spre sufletele sătenilor de pe aici și năzuința că voi convinge mai mulți să mi se alăture în misia cu care mă întorsesem din adâncurile pământului.

Exemplul faptelor luate ca mărturie s-a dovedit suficient de puternic, încât să ne trezim la sfârșitul săptămânii în care mă ostenisem îndeajuns la ridicarea casei feciorului, harnic și el ca taică-su, că la sfârșitul zilei de lucru la arat, când se întorcea cu tractoriștii de la holdă, lua câteva linguri de supă caldă, și apoi mă ajuta la ridicarea zidurilor exterioare, cărămidă lângă cărămidă, voios și mândru nevoie mare că-i ridica nevestei tinere o casă pe măsură, și el, și chiar tată-su, au îndemnat oamenii plătiți pentru munca la câmp să ne însoțească de vineri după ceasurile prânzului la mănăstire, și astfel ne-am pomenit cu mai bine de zece muncitori în curte strânși la umbra nucului.

— Sava, prietene, spuneai că ai de lucru pentru noi... Vorba e vorbă, munca la schimb parcă așa ne înțelesesem... — râde cu poftă Milan.

— Părințele, să te ții, că noi suntem gata de treabă...

Măicuța, pregătită de mine de cu seară, s-a simțit datoră să adauge:

— Păi, Milan dragă, cât ne-ai promis că vei ridica un altar de vară aici la umbră, că se apropie Sfânta Maria Mare și oamenii își doresc de ani să asculte slujba în curte...

— Păi, asta-i o nimica toată, Măicuță... Doar pentru atât ne-ați chemat?

— Mai sunt ele și altele... bombănesc eu în barbă.

— Spuneți-le toate de la început, să știm la ce ne așteptăm... — se băgă în vorbă și feciorul proprietarului, că se simțea, vezi Doamne, și el urmașul tatălui în a porunci.

— Fecioraș viteaz... Tu nu vezi cum se prezintă zidurile astea bătrâne, ca mine, sau mai arate de vremi... Sunt crăpate, coșcovite... Nu crezi că le-am putea da o față nouă?... Că de ciment nu ducem lipsă... Cariera de piatră nu e departe de noi... Mai la vale, pe Mureș...

— Văd că te-ai informat, părinte, ce avem noi pe aici... — sare Milan în ajutorul feciorașului...

— I-am spus eu de unele și altele... Și de lemnele din pădure... Și de italienii ce se îmbogățesc din nisipul și pietrișul

apelor... — Măicuța zâmbește viclean de sub vălurile negre...

— Care va să zică, să dăm tencuiala asta veche la o parte — Milan lovește zidurile bătrâne suficient de tare încât varul și cimentul să cadă bucăți cât palma peste iarba curții, lăsând urma de praf albicios. — Mai apoi, să ne îngrijim de ciment și var și să-i spoim o față nouă. Cu îngăduința Domnului și cu munca noastră, poate le-om îndeplini...

Ne-am ostenit cu toții, o mână de oameni, vreo trei săptămâni, și vineri, înainte de a ne apuca de lucru, ne-am pomenit cu o mașină uriașă, basculă, cum i-am auzit pe oameni.

— A trimis italianul o basculă cu pietriș și nisip — minune, nu altceva, și străinul care nu s-a închinat pe aici se îndură de mănăstire...

Și nu mică le-a fost mirarea oamenilor de început, cei aduși de Milan, când s-au trezit ajutați nu numai la descărcatul materialului de șoferul italianului de pe basculă, ba chiar și de alți muncitori de la balastieră, care auziseră de zilele de clacă dintre mlaștinile Bezdinului...

Trecuse o lună, când într-o joi, când făceam de unul singur tot felul de planuri pentru vinerea și sâmbăta în care gândeam să reușim tencuiala pereților dinspre Mureș, maica m-a tras deoparte.

— Mâine după amiază faceți și voi o pauză... Avem zi de maslu.

— Cum așa? Să ne întrerupem când ne mergea ca pe roate... Cum așa, Măicuță...

— Dumneata, Sava te porți uneori ca un mirean... Din vremurile din care vii, călugării erau doar gospodari?

— Iartă-mă, Măicuță... Mă luasem cu lucrul...

— Te iartă doar Cel de Sus... El vede cum te-ai ostenit din rărunchi, însă vremea maslului e la noi în fiecare primă Vineri din lună, când sunt aduse Moaștele Sfântului Gheorghe și se adună suflarea din pustă și chiar de la Arad și Timișoara pentru slujba de vindecare...

— Și zici că vine lume și țară pe aici?... Vor vedea cu toții, așadar, cum n-am așezat pe treabă... Puterea faptelor ca izvor în fiecare...

— Te-ai gândit bine, Sava... Sigur că vor vedea ce-am pornit noi aici... Și poate și-or deschide baierile sufletului... Că mare-i

puterea Domnului... Așa că fă bine și te pregătește și dumneata pentru slujba de mâine...

— Așa să fie, Măicuță...

— Uite că vin femeile cu provizii... Sper că n-au uitat ciupercile, că trebuie să facem o piță de post...

— Ce să faceți... Ce mâncare e asta... Piță?...

— Am învățat și noi de la italieni unele și altele... E o mâncare spornică și ușor de făcut... Că avem făină bună, slavă Domnului, cei de la câmpie nu s-au zgârcit și mi-au adus câțiva saci, de trebuie să mai dau și la azil vreo doi... Roșii și ardei ne-a lăsat Milan de săptămâna trecută și cu ciupercile femeilor iese o mâncare pe cinste pentru toată suflarea ce va veni aici pentru maslu...

— Stai că nu înțeleg... Ei vin să se roage, nu la ospăț...

— E adevărat, Sava dragă, însă așa i-am obișnuit, ca târziu, în noapte, înainte de a pleca fiecare pe la sălașele lor, să-i ospățez cu ce pot și eu... Acu' o piță, altă dată sarmale de post sau cartofi în dubă... După cum se nimerește să am în cămară. Sunt de mare ajutor Stana și Victoria, care vin de cu joia seara să ne pregătim de toate...

Am găsit de cuviință să mă retrag în chilia mea că gureșele ce se laudă în fața maicii cu treburi muieresti mă cam scot din răbdări.

Prin ușa pe care o lăsasem întredeschisă spre coridorul cu bolți rotunde pătrund vocile ascuțite.

— Să curățăm ciupercile de cu seară și ar fi bine să le și dinstuim în ulei.. Ce spui, Victoria, avem destulă ceapă sau cobor în pivniță?

— Să ne dea maica cheile, că nu le văd în tablou... Ce faci, Măicuță, ții totul zăvorât pe aici...

— Vouă, fetelor, vă arde de glumă și acuși se întunecă... Bulion... Avem bulion la conșevă... La ce-ați cumpărat, dacă tot prisosesc roșiile?...

— Tot cei din Curtici s-au îndurat de mănăstire, Măicuță? C-am văzut o ladă cu părădăici minunate în pivniță...

— Vedeți că se ajunge în pivniță după voia sufletului, nu vă văicăriți că încui ușile, le zăvorăsc de una singură... Ordine mai întâi de toate, Stano...

— Poate ar trebui să mai mătur în fața porții de la intrare... Meșterii ăștia au lăsat numai urme de ciment de-a lungul drumului...

Cine-i supraveghează, că nu fac curat pe urmă?...

— Cine să-i supravegheze, femeie? Doar bunul Dumnezeu că aici fiecare ajută după cum poate...

— Are dreptate maica, Stano... De când n-ai mai văzut atâta lume la lucru, ca furnicile, ajută fiecare cum poate și ce nevoie am avea de băgători de seamă... Călugărul ăsta ciudat, venit de niciunde, parcă ține rânduiala...

— Sava știe rândul la toate, să știți – recunosc glasul maicii și mă ung la suflet vorbele bune...

Obosit, m-am întins pe deasupra păturii aspre, nu înainte de a închide ochii, să-mi pot face rugăciunile în liniște... Cu pleoapele lipite spre somn și mâinile împreunate pe deasupra pieptului, murmuram în gând vorbe vechi sârbești, aduse din Vinca, o rugă veche învățată de la starețul Teodosie...

„Doamne, îndură-te de necredința noastră și dă-ne putere să ne înălțăm rugile spre ceruri... Îndură-te, Doamne, și ne iartă nouă păcatele și cele cu voie și cele fără voie și dă-ne puterea luptei atunci când cerurile ne-o cer.”

— Puterea de a lupta pentru dreapta credință... n-ai uitat de mine, frate Sava...

Trupul sare ca ars, tremur din toate încheieturile oaselor bătrâne și îngenunchez la picioarele patului.

— Kirill – Tu ești aici? Kirill, fratele meu, mai scump ca lumina ochilor...

— Cum credeai că nu te însoțesc în vrednica-ți încercare...

Lacrimi grele se scurg de-a lungul obrazilor oprindu-se în barba neîngrijită.

— Aveam nevoie de curajul și credința ta... Mi-ar fi fost frică să mărturisesc că-ți simțeam lipsa în drumurile mele printre sătenii ăștia ciudați călare pe tot felul de mașinării ce le zic tractoare, balastiere...

— Sunt vremuri noi, însă te-ai dat după ele mai ușor decât aș fi bănuț vreodată... Sunt alături de tine în noile rânduieli, așa cum mi-ai fost și tu alături în greii ani de temniță.

— Chilia asta ascunde multă suferință și speranță amestecate cu varul pereților... Simțim amândoi fiecare crăpătură ce dantelează pereții, fiecare linie neagră ce brăzdează tavanul, auzim amândoi vântul ce suflă dinspre Mureș, se răsucesce printre trestiiile apelor

întunecate, ca mai apoi să zgâlțâie lemnul obloanelor vechi. O fărâmbă din noi a rămas să trăiască între pereții chiliei și se vede că ne este dat să viețuim în continuare în vremurile astea ciudate tot împreună...

— Câteodată mă simt același disperat, neînțelegând rostul încercării la care fusesem supus vreme de patru ani... Lungii mei ani de întemnițare alături de frații întru credință.

Și amândoi am țesut din firul sufletului povestea lui Kirill, călugărul din Dalmația sârbească.

Fusesse și el, ca și mine, un trăitor într-o lavră veche, o cetate a ortodoxiei numită SAVINA, în vremurile tulburi ale uniației, când credința a fost omorâtă cu tunul din ordinul stăpânilor imperiali, care au găsit de cuviință ca în numele Domnului să pună tunurile pe ctitoriile ortodoxe. Multe mănăstiri au fost doborâte de ghiulelele armatei disciplinate conduse de generali cu inimi crunte. Porneau să sune clopotele la ora vecerniei sau a rugăciunii de noapte vestind credincioșii că vine pericolul crăiesc ce zguduia pământul și marginile văzduhului. Vaiete omenești și glasuri de clopot sunau parcă din măruntaiele pământului vestind martiriul la care s-au supus nu numai călugării ce nu-și lepădau credința strămoșească, ci și femeile și copiii care căutau adăpost între zidurile mănăstirilor.

Murmurau a revoltă țăranii iobagi și călugării se îndârjeau mai năprasnic și chiar unii dintre ei s-au alăturat răzvrătiților în lupta împotriva celor ce socoteau că e simplu să facă un neam să renunțe la credința venită din vechime. Printre cei care și-au legat veșmântul bisericesc cu o sabie prinsă de o funie împletită de-a lungul pieptului s-a aflat și Kirill din Savina, care în iarna lui 1821 s-a alăturat răsculaților din orașul Šibenik Dalmatic...

Vremea era rece de-ți intra gerul adânc pe sub veșminte, la fel ca sufletul armatei imperiale ce venise să-i pacifice pe ereticii nesupuși ai Coroanei.

Multe dintre locașurile sfinte dimprejurul mănăstirii cu numele de Savina au fost rase de pe suprafața pământului și chiar fusese dat ordin să fie scoasă și piatra de temelie a altarului ce străjuia coasta Dalmată.

Între zidurile groase de peste trei metri, înconjurată de șanțuri de apărare ca o prăpastie acvatică și cu poarta sprijinită în stâlpii groși de pin din spatele podului mobil, aici se simțeau în

siguranță nu numai călugării, ci și bătrânii și femeile cu pruncii în brațe ce se refugiaseră în grija crucii înalte poleită cu aur din turla bisericii...

Generalul din fruntea armatelor imperiale, înfuriat peste măsură, crezând că aici la Savina s-au refugiat și unii dintre capii dalmați, a hotărât să trimită în miez de noapte un sol la starețul mănăstirii.

L-au primit cu smerenie în fața zidurilor mai mulți călugări în veșminte negre, mai negre ca noaptea ce se lăsase peste așezământ, o mantie nevăzută țesută din spaimile mamelor ce-și ogoiau pruncii în spatele zidurilor.

— În numele împărăției vă somez să vă predați de îndată cu toate odoarele bisericesti. Dacă înțelegeți uniația ca singură credință a celor supuși împăratului, veți fi cruțați și voi și cei ce se ascund printre voi pravoslavnicii.

— Avem refugiați femei, bătrâni și copii...

— Conducătorul armatei imperiale are vești că ascundeți și răzvrătiții din Sibenic... Aveți datoria să apărați suflete nevinovate, nu să le dați pradă mândriei voastre nemăsurate...

— Credința noastră din strămoși nu înseamnă fală deșartă, înseamnă mândrie într-un adevăr — s-a ridicat Kirill, unul dintre călugării ce ascultau vorbele înșelătoare ale solului crăiesc...

Nici n-a apucat calul sur să-l ducă înapoi în rândurile atacatorilor, că s-a și pornit urgia.

Au călcat în copitele cailor trupurile călugărilor ce n-apucaseră să se refugieze în spatele zidurilor pe care le-au rupt sub ghiulelele tunurilor, lăsând găuri fumegânde ca niște guri roșiatice între cărămizile și pietrele zdrențuite... Kirill, rănit de un călăreț, a reușit să se târască prin mărul șanțului adânc, spre curtea interioară, unde măcelul continua, călăreții iadului treceau prin foc și sabie nu numai obștea călugărească, ci și femeile și bătrânii îngenuncheați spre altar.

A sărit în spatele unuia ce ridica o torță aprinsă îndreptând-o spre ușa spartă ce deschidea lumina din biserică.

— Nu ne arde sufletul... Nu și biserica Domnului... Ce fel de credincioși sunteți voi?

Când i-a văzut privirea tăioasă, plină de ură, a înțeles că nu-i scăpare și l-a trăznit cu mâna sănătoasă peste spatele ce se arcuia în

șaua calului. Atacatorul s-a prăbușit, dar înainte de a atinge pământul a apucat să arunce torța aprinsă spre o femeie ce străjuia ușa mănăstirii cu un prunc înfășat în cârpe albe cu franjuri roșii.

Limbile flăcărilor au cuprins la început straietele femeii care, nedumerită, nu înțelegea ce se petrece, până când veșmântul s-a aprins ca un rug. Abia atunci a urlat ca un animal rănit, ridicându-și pruncul deasupra capului de părea o floare roșiatică spre vânt cu petale mișcătoare, o floare ucigașă ce închidea între petalele fluturânde urletele mamei și plânsetul copilului...

Călugărul a sărit lepădându-și veșmântul negru, încercând să stingă vâlvătaia. În zadar, trupul femeii ardea ca o torță uriașă... Cu ultimele puteri, a reușit să smulgă pruncul din brațele fumegânde, să-l ascundă la piept și să se strecoare printre cadavrele bătrânilor și călugărilor, să fugă prin spatele mănăstirii, prin pădurea de pini spre schitul de lemn din munte.

Aici a stat ascuns o zi și o noapte, jurând în fața Domnului să răzbune, să treacă peste îndurarea creștinească, să uite cele sfinte, să se alăture răsculaților din Sibenic, nu înainte de a duce pruncul la vale, unde știa că trăiește o femeie milostivă ce-l va putea ține în viață.

— Știu că ție ți-a murit cu ceva vreme în urmă un prunc de tată... Prin voia Domnului, iată, ți-am adus un orfan... Te vei milostivi să-l crești așa cum se cuvine?

— Ce-a fost acolo, la mănăstire? Am auzit că soldații au făcut prăpăd.

— Au ucis fără milă și femei și copii și pe mama pruncului...

— Și dumneata, cum de ai scăpat?

— Nu mă întreba că nici eu nu știu... S-a îndurat focul să lase în viață pruncul și să-mi lase mie cale liberă... Nu mai lungi vorba că am multe de îndeplinit... Te învoiești să-l primești?

— Cum de nu... — femeia a oblojit la sânul-i puternic ființa ce s-a liniștit ca prin farmec dând de căldura tatelor dătătoare de hrană...

Cât despre Kirill, s-a alăturat răsculaților din Sibenic, lepădându-și straietele și milostenia deprinsă la mănăstire, devenind unul din capii revoltei.

— Dacă părintele e cu noi, vom reuși...

Nădărdiau sărmanii înarmați cu ciomege și săbii făurite în atelierele fierarilor de la marginea urbei, sperau că vor învinge

armata imperială.

— Credința noastră e mai veche, mai adâncă decât uniția lor... Vom învinge... Noi vom învinge...

Au sperat în zadar, ura generalilor a transformat orașul într-o Golgotă martirică, lăsând în urmă suferință și sânge de creștini. Le-a îngenucheat o vreme îndărătnicia și neclintirea ortodoxă, dărâmând mănăstiri, făcându-le una cu pământul, însă nu le-a putut șterge din memorie credința străbunilor.

Cât despre călugărul războinic, încins cu sabia pe desupra rasei monahale negre, a fost încătușat și mai apoi trimis în temniță, fără judecată sau sentință militară.

Gâdea, sărmanul, încercând să-și tămăduiască cum se pricepea mai bine rănilor cu leacuri aduse pe furiș de unii paznici mai milostivi, ortodocși pârâți ce mușcaseră din pâinea trădării, gâdea la încercările și crunta durere ce i se instalase în suflet mai puternic decât rănilor trupului.

„Doamne, de ce mă încerci? Am greșit pesemne că am ridicat sabia asupra aproapelui... Dar îi pot numi apropiați pe cei ce-au ucis femei și copii? Au sperat să ne facă lepădători de credință prin puterea armelor. Și atunci sunt și eu un păcătos asemenea lor? Sunt vrednic oare de o moarte aici, în temnițele imperiale? Dacă așa e ascultarea cu care sunt dator, dacă așa e pedeapsa pentru crimele pe care le-am săvârșit, mai bine să mă omoare odată decât să-mi port zilele departe de lumina soarelui, departe de mănăstirea și biserica noastră cu turn înalt și cruce poleită. Nu mă încearcă frica de moarte, frica e un sentiment ce vine și pleacă tot atât de năvalnic cum s-a instalat în trup... Pe când groaza ce-ți cuprinde sufletul se întronează săptămâni, luni, ani buni, domnește asupra gândurilor și speranțelor, lovindu-le mai abitor decât lama de oțel a paloșului. Sunt îngrozit privind în urmă asupra faptelor mele nelegiuite și mai ales știind că nu există nicio porțiță de salvare a credinței, știindu-mi locul de rugăciune dărâmat, groaza îmi încrețește pielea, întunecă lumina ochilor ca o piele de animal plină cu țepi ascuțiți ce înțeapă adânc până ce sângele dă pe afară, amestecat cu lacrimile sărate. Groaza omoară orice nădejde, orice geană de lumină pregătește, prin suferința trupului, moartea spiritului...”

Se zvârcolea în temnița îngustă, făcut covrig între paiele muced, șoptind fără de vlagă rugăciuni spre Maica Domnului.

— Sunt încercări grele... Știu că numai celor aleși le sunt date, însă groaza e mai puternică decât mine... Maică, ajută-mă să înțeleg voia Fiului Tău...

În acea vreme fără de început sau sfârșit pentru Kirill, pruncul salvat din vâlvătaia focului creștea dolofan în brațele femeii din valea mai jos de mănăstirea arsă.

Și cum vestea întemnițării eroului de la Savina a ajuns și în coliba modestă din pământ bătut, acoperită cu stuf, femeia s-a hotărât să purceadă la drum spre cetatea cucerită de trupele imperiale, cu speranța că-l va putea ajuta într-un fel pe cel ce i-a adus bucuria și nădejdea în casă.

Pe drum, gândurile s-au așezat, s-au rânduie într-un plan curajos. — Mă voi duce până în fața generalului neamț... Numai el are puterea să-l țină în viață pe Sfinția sa Kirill. Este și el om ca noi, amărâții, un om cu credință și frica lui Dumnezeu... De dragul pruncului salvat de la moarte îmi va asculta ruga.

Fără a mărturisi gărzilor pentru ce s-a înscris în audiență la mai-marele ținutului, înșelându-le vigilența, făcându-i să creadă că venise cu un prunc înfășat în pânză albă ca semn de închinare în noua credință, i s-a dat dezlegare în a-și spune păsul:

— Înălțimea Ta, călugărul Kirill a salvat viața copilului ce-l port în brațe... Nu cred că e drept ca unul ce-a rupt o viață focului chiar dacă a aruncat altele în adâncimile iadului, să fie pedepsit atât de aspru.

— Viețile curmate de un călugăr sunt ale soldaților mei ce-au murit ca niște viteji din porunca împăratului...

— Iertați-mă, Înălțimea Voastră... Am greșit... O fi fost și ei sub povara jurământului militar și-i plânge poate o mamă îndurerată acolo, în țara lor...

— Gândești cu înțelepciune, femeie... Acum gândești cu înțelepciune... Călugărul pentru care îngenunchezi va fi osândit, la rândul lui, morții... Nu încerca să mă îndupleci, că nu am altă soluție acum...

— Nu-l dați morții, că mai poate salva și alte suflete, dacă-l lăsați în viață. Găsiți o altă pedeapsă pentru greșelile lui, suspina femeia printre lacrimi, simțind că mai există o fărâmbă de nădejde ascunsă sub armura metalică ce acoperea pieptul generalului.

Acesta dădea semne de oboseală sub povara audienței

neașteptate, atunci când acceptase s-o primească nu bănuise că-i va împunge cu vorbele oțelul armurei. — Punea sub semnul balanței cei câțiva ortodocși pedepsiți exemplar, unul chiar bătut în cuie în văzul celor mulți, pentru ca nimeni altcineva să nu mai cuteze vreodată a se plânge că cei de altă credință sunt persecutați, cântărea morții din rândul armatei cu posibilitatea de a-l ierta pe unul din capii revoltei, chiar dacă purta veșmântul monahal.

Pentru a câștiga timp și nedorind să lase audiența fără vreun rezultat, așa cum bine fusese deprins la curtea imperială, unde lucrurile sunt duse până la capăt și nu amânate până la calendele grecești, așa cum obișnuiesc orientalii și pravoslavnicii atât de greu de disciplinat, a dat poruncă străjerilor:

— Aduceți deținutul să-l vedem la chip... Poate zilele de sub gratii i-au adus înțelepciunea veșmântului ce-l poartă...

Când temnicerul a aruncat o găleată cu apă ca leșia pe deasupra rănilor abia vindecate, Kirill a strâns din dinți, gândind: „A venit clipa când se curmă groaza din adâncul meu... Chiar mi se terminaseră puterile să îndur spinii ce-mi înțepau măruntaiele dis-de-dimineată, de parcă fiecă zi e o coroană blestemată ce-mi întunecă mințile, încrâncenează fiecă fibră din trupul chinuit, zdrențuit, supus cumplitelui simțământ al groazei. Pentru că blestemata asta deschide poarta amintirilor cumplite, văd în fața ochilor doar morții, cei uciși ce-mi rânjesc sălbatic. O fi venit și pentru mine clipa ispășirii... Cu moartea sunt dator pentru cele săvârșite.”

Nu mică i-a fost mirarea, aruncat fiind de gărzile ferecate în armuri strălucitoare la picioarele generalului, când a ridicat privirea de sub sprâncenele stufoase și a auzit gânguritul pruncului de sub pânza albă, înfășurat strâns la pieptul femeii și a zărit ca prin ceață zâmbetul sfielnic ca o umbră mișcătoare, pe chipul îndurerat.

— Doamne, că rău l-ați mai schingiuit, Înălțimea Ta... Trupul ăsta e o rană vie, nu alta... — și, fără să ceară încuviințare, a lepădat micuța ființă din brațe mai de o parte pe podeaua rece din pietre șlefuite în fel de fel de culori, și s-a apucat să oblojească cum se pricepea mai bine, ștergându-i fața și mâinile cu apă stătută din plosca de la brâu.

Oboseala și furia se împleteau deopotrivă, dându-i generalului un sentiment amestecat de disconfort și nehotărâre... Brusc, dregându-și glasul, de parcă ar fi dat socoteală cuiva:

— Gata cu comedia asta de prost gust... Am hotărât. Voi întocmi o depeșă spre înștiințare Împăratului... Voi cere un act de clemență pentru tine, Kirill.

— Doamne, îndură-te... Mulțumescu-ți Doamne... — murmura femeia cu o mână legănând mogâldeța ce dădea semne de neliniște, începând a plânge ascutit dintre scutecele ascunse de pânza mai albă ca varul pereților, și cu alta oblojind rănila călugărului.

— Nu te grăbi, femeie... N-am terminat. Voi cere clemența, dar nu eliberarea deplină... Răzvrătitul va fi exilat din Dalmația și dus cât mai departe, pe alte meleaguri, să i se piardă urma faptelor criminale, în capătul opus al imperiului, să-și ispășească pedeapsa între alte nații și semnificații.

Și astfel s-a pomenit exilat pe meleagurile Bezdinului Kirill, călugărul dalmat, dus cu un convoi ostășesc ce luase drumul Vienei, într-o căruță șchioapă, prins cu lanțuri grele de osia bătrână.

„Pe măsură ce trec zilele, groaza înstăpânită în sufletu-mi frământat și-a luat rămas-bun, de parcă mă aștepta o mare bucurie în locurile în care m-am trezit zăvorât din nou, de mi s-a părut o adevărată binecuvântare, o taină minunată ce mă aștepta între zidurile groase.”

Spaima, nu groaza, l-a cuprins și pe Sava, când s-a trezit din somnul povestirii, de parcă el ar fi purtat încercările dalmatului... Nu-și putea lega amintirile îndeajuns de puternic încât să știe care din ei a stat ani lungi, prea îndelungați, închis în chilia de sub podul mănăstirii. Îl apăsa frica lui Kirill, ca o alinare după îndepărtarea groazei amestecată însă cu speranța că împreună, cei doi, ca unul, se vor face cărămidă în zidurile bătrâne.

IV

Ceea ce părea cumplit de greu la începuturi s-a transformat ca prin minune într-o muncă ușoară, de parcă pluteam dintr-o dată pe o mare de zâmbete grațioase, de mâini delicate, ca de balerină, ce se ofereau care mai de care să mă ajute să ajung la țarm. Drumul la București în compania celor de la partid care fuseseră convocați la o ședință de Birou Central pe tema alegerilor din toamnă mi-a refăcut amintirile de pe când activam, și nu numai, când eram sufletul acestui soi de deplasări ce mi se par azi de un caraghios ascuțit, un fel de marșuri pionierești de pe vremea comuniștilor, când copiii cu cravate roșii la gât mășăluiau cadențat în ciorapii trei sferturi ce le strângeau glezna de mama focului, cântând cântece idioate din care nu înțelegeau mare brânză, însă aveau un soi de melodie avântată ce purta încălțările drapate în caraghioșii ciorapi trei sferturi să parcurgă kilometri întregi în voioșie și fără de finalitate.

Purtam și eu într-o geantă de piele maro, cu un design special, italianesc, de Florența, toată documentația avizată, parafată, semnată de cei în drept să ceară banii pentru monumentul istoric atestat de peste 40 de ani, iubitul meu loc dintre mlaștini. În capitală am stat doar cât să fiu observată de capii partidului, care nu s-au ferit să se minuneze și mai apoi să se bucure că am revenit pe post de cal bun de bătaie.

— Scumpa noastră Mona... Unde te-ai ascuns atâta vreme? Te-a furat unul cu jeep 4x4 și te-a dus ca vântul și ca gândul prin fiordurile Nordului? — au sărit pe mine câteva dintre activistele de la Centru, doritoare de o bârfă cu parfum stătut, sau Sever, cu ochii stinși din spatele ramelor groase ca degetul — președintele onorific ce-și păstrase autoritatea și cuvântul greu la toate întrunirile importante.

— Mona, chiar aveam nevoie de pragmatismul tău... Sper să pui pe roate toată brambureala asta cu materialele de propagandă... Te știu un scamator în ale mediei, nici n-am întâlnit unul mai priceput, care să manevreze mai subtil ziariștii și comentatorii ăștia blestemați ce ne toacă în fiecare seară la televizor... Ai putea chiar să stai câteva zile și pe la noi, că joi e o conferință de presă importantă, și am nevoie de tine... Nu mă poți refuza, copilă!

Chiar dacă n-aş fi avut nevoie de o săptămână pentru vizitele la Ministerul Culturii, un fel de milogeală permanentă poleită în cuvintele frumoase, de neînţeles pentru cei normali şi socotite ca staif englezesc pentru unii snobi care stau în spatele birourilor şi ghişeeleor atât de importante pentru documentele mele, chiar dacă nu mi-ar fi fost absolut necesare câteva zile în care să-mi pun la încercare farmecul şi ştiinţa manipulării, tot i-aş fi onorat rugămintea, ştiindu-l ca unul din marii domni adevăraţi, un dinozaur în ale politichiei... De altfel, nu s-a dezminţit, şi, aflând ce fel de pasiune am dezvoltat dintr-o dată pentru un monument istoric de pe meleagurile judeţului meu, aşa cum i-a plăcut să se exprime într-un anume cerc de intelectuali, printre care era şi minsterabilul de la Cultură, responsabil taman cu vistieria din care jinduiam şi eu câţiva arginţi, nu s-a sfiit să pună o vorbă bună.

Astfel că şederea mea în capitală s-a dovedit rodnică şi pentru cei de la Centru, căroră le-am organizat o conferinţă de presă pe cinste, unde i-am învărtit pe degetul cel mic pe cei de la televiziunea ce-şi pusese tunurile pe viitorul nostru candidat de Bucureşti, de au plecat convinşi de calităţile acestuia de bun organizator în ale administraţiei, s-a dovedit cu foloase nesperate chiar pentru mine. După ce obţinusem semnăturile necesare, acţiunea Bezdin a primit girul organizaţiei de Bucureşti, a venerabilului fost preşedinte, şi al mai câtorva mahări, căroră le venea bine să se laude c-au zidit şi ei câte o cărămidă pentru o mănăstire de care nu auziseră niciodată, dar vorbeau de frescele de secol 16 de parcă numai ieri se închinaseră la icoane şi sfinţii pictaţi.

— E o crimă să nu ne îngrijim de averile culturii... Lăsăm să se prăbuşească o mănăstire azi, mâine poate vom lăsa să se dărâme Ateneul sau Muzeul Țăranului...

— Avem ca ţinte şi locurile în care ne închinăm şi ne mângâiem sufletele cu spusele călugărilor...

În cele din urmă, cu vorbe meşteşugite plasate unde şi cui trebuie, am obţinut ultima aprobare şi promisiunea fermă că în maximum o lună va pleca prin poştă specială cecul pe numele mănăstirii, direct, şi nu prin intermediar, că, vezi bine, ştiau şi ei că dacă s-ar fi trimis aşa o sumă mare la Consiliul Judeţean, chiar cu destinaţia expresă pentru Bezdin, era posibil să o ia pe altă cale şi banii să ajungă la mai ştiu eu ce manifestări aşa-zise de cultură, în

realitate, tot vreun concert cu iz electoral.

Așa s-a făcut că sunt de o săptămână la mănăstire, unde îmi permit o binemeritată odihnă în chilia vecină cu a Măicuței mele, dar am stat liniștită numai în primele zile, că apoi m-a luat Sava la trei păzește.

— Iar te lenevești, femeie... Spui că vin banii cu care să reparăm acoperișul, să întărim zidurile bisericii, da' mai sunt atâtea de făcut chiar azi. Ai face bine să ajuți la văruiul chiliilor din spate, că una dintre muieri s-a dus în sat că-i naște fiica.

— Las-o, omule, în pace, că are alte misiuni mai importante decât să dea cu bidineaua...

— Vreți să spuneți, Maica Anghelina, că munca noastră, sudoarea oamenilor dimprejur, nu-i atât de folositoare pentru țelul nostru?... se încruntă călugărul, cu barba vâlvoi, însă cu luminițe vesele în ochii adânc băgați în orbite.

— Știi la fel de bine ca mine ce vreau să spun... zâmbește blând Măicuța, când dintr-o dată i s-a luminat fața la vederea unui preot cu părul sur și o sutană cam ponosită, care s-a aplecat să-i sărute mâinile, de apăruse ca o nălucă în curtea mănăstirii.

— Ce mai faci, părinte, că nu te-am văzut de ceva vreme pe la noi... Am auzit că ai restaurat pictura bisericii de dincolo de Mureș cu meșteri adevărați... Mi-au spus credincioasele care s-au nevoit pe la rudenii dincolo de apă că-i o adevărată minune...

— Așa se spune, Măicuță... Așa se spune... Ne-a ajutat Dumnezeu și credincioșii și-au deschis baierile pungilor...

— Să înțeleg că v-au ajuns banii doar din daniile credincioșilor? — mă bag în vorbă, că tot eram acasă cu fondurile și achizițiile restaurării.

— La noi a fost o nimica toată, doamnă... O simplă restaurare a unor fresce din secolul al 19-lea destul de bine conservate... Pe când aici? Am auzit, că veștile bune circulă mai repede la noi, cei credincioși, decât cele rele, mi s-a spus că v-ați apucat de o mare lucrare, Măicuță... Le-a dat Dumnezeu minte celor cu bani de la București?

— Cam așa ceva, părinte... Doamna Mona s-a zbatut pentru noi și urmează să sosească banii cei mulți...

Îmi aruncă încă o privire de sub potcapul ce-i ascunde părul argintat pe la tâmple.

— Mă bucur nespus să vă cunosc și mai ales să aflu că v-ați implicat personal în munca noastră de Sisif... Noi, păcătoșii, avem câteodată mari izbânzi, nesperat de mari, și nu pe măsura păcatelor săvârșite, ci pe măsura pocăinței...

— Dacă ar fi pe măsură păcatelor, s-ar sfărâma de-a dreptul toate zidurile – intră în joc și Sava, bucuros că vede încă o posibilă mână de lucru la zidărie...

Așa s-a și întâmplat până spre seară, că părintele s-a arătat dornic să rămână peste noapte să-și verse gândurile și nevoițele maicii, cu care se simțea că are o legătură aparte. Părintele vânjos a fost de mare ajutor la ridicarea unor grinzi ce se năruiseră în chilia din spatele grajdurilor.

Nu știu ce au pitrocit cei doi la lumina gălbuie a lumânării ce a pâlpâit până târziu în noapte la geamul Măicuței, doar că m-am pomenit dis-de-dimineată că m-au anunțat cât se poate de ceremonios, de parcă urma să primesc o invitație la o recepție de mare gală:

— Mona dragă, părintele te va însoți la Mănăstirea Gai, unde ai de îndeplinit o misie pentru noi...

— Chiar așa, Măicuță, mă izgonești și dumneata?... Că Sava nu prididește să-mi aducă aminte că stau aici într-o stare de nepermis... Ori mă pun serios, sănătos, pe treabă alături de femei la spoit pereții, ori mă trimite să urgentez sosirea banilor... Nu mai înțeleg nimic... Ce aveți cu toții de mă pisați dis-de-dimineată?

Deși o dădeam spre glumă, maica a simțit imperceptibila iritare din glas.

— Nu te oțărî la mine... Dacă poștești, o consideri ca o excursie de documentare religioasă la o nouă mănăstire... C-au răsărit ca ciupercile după ploaie în ultima vreme.

— Să înțeleg că vă miră risipa de spirit creștinesc?... intervin cu o răutate nepermisă, și caut să o dreg cât mai repede cu putință... — Cum să nu îl însoțesc la Gai... Haide, părinte, să o luăm din loc, că dimineata asta nu-mi miroase a bine...

Măcinată de vorbele nepotrivite aruncate Măicuței, nici n-am băgat de seamă arhitectura noii mănăstiri și m-am trezit pe neașteptate, de parcă mă teleportase părintele sur, pe treptele de marmură nejeluită din fața bisericii albe.

— Intră fără de teamă, fata mea... Vei avea o surpriză...

Chiar aveai nevoie de o bucurie în dimineața asta lăsată de Cel de Sus, minunată în senin și soare blând...

Ce să spun, nu-mi păsa nici de albastrul nepătat și nici de căldura plăcută de sfârșit de vară... Am intrat, cu gândurile aiurea și capul plecat, de m-a izbit răcoarea dinăuntru bisericii ca o palmă rece peste fruntea coaptă de atâtea gânduri și planuri. Am ridicat ochii și m-am trezit la marginea unei păduri cu trunchiuri drepte și coaja de copac ici-colo desprinsă în forme ciudate, o pădure deasă ce mă atrăgea prin semeția copacilor falnici fără de frunze.

— Dumnezeu, mi se năzare sau a crescut o pădure aici, în biserică?

Îmi frec lumina ochilor cu pumnii strânși, ca un copil buimac ce nu-și crede privirilor în fața bradului împodobit feeric.

— E adevărată pădurea asta...

Mă lipesc cu trupul de trunchiurile copacilor, mă strecur sfîelnic printre lemnele rotunde, pline de viață, ce parcă freamătă a bun venit.

— O pădure fără de frunze, și totuși vie... Pădurea asta trăiește, părinte.

Prind curaj și urmăresc de-a lungul trunchiurilor spre înaltul bisericii, și undeva, acolo, sus, sus de tot, mi se pare că lumina aurie se încolăcește într-un albastru imaterial, care se prăvale peste fruntea înfierbântată...

— Pădurea asta se urcă spre cer, părinte... Ne dezvăluie sfinții...

Într-adevăr, acolo unde trunchiurile gri, maronii și negre, sprijină albastrul azuriu se întrevăd aripi de înger și fețe luminate feeric.

— Pădurea din biserică asta, părinte, ne urcă la Dumnezeu...

— Ne duce la Domnul, fata mea, dacă avem puterea să urcăm noi înșine...

— Ce vrei să spui, că se poate urca, adică putem urca noi până sus la îngeri? Glumești...

— Urmează-mă și vom ajungem sus... sus de tot...

Dintotdeauna mi-a fost o groază cumplită de scările fără balustradă, de parcă hăul are puteri magice și mă atrage, îmi face semne tandre să-mi las corpul pradă lui, întunericului înșelător, care dă senzația dureroasă de zbor posibil.

— Eu nu urc acolo... Este minunată pădurea cu îngeri, însă nu-mi cere, părinte, să-mi depășesc limitele...

— Dumneata, Mona, ți-ai depășit limitele în ultima vreme. Ai îndeplinit cu sârguință ce nu ți-ar fi trecut prin cap că e posibil pentru felul dumitale de a fi, mai bine spus, cu ceea ce credeai în mod înșelător că ești și poți fi...

— Cam complicat, părinte, însă eu tot nu mă încumet să urc...

Preotul zâmbește șagalnic, poate puțin prea atotștiutor, când, făcându-și palmele căuș, strigă spre înaltul albastru viețuit de îngeri și sfinți:

— Domnul profesor e sus? Ne primiți? Ne îngăduiți să urcăm?

— Cu drag, părinte... Chiar vă așteptam de dimineață... Pofțiți! Cerurile se deschid pentru păcătoși, și nu numai...

— Adevărat grați, Domnu' profesor... Cu toții suntem păcătoși în fața minunilor ce ne așteaptă în înalt.

— Cu cine parlatezi în grai bisericesc, părinte?... E vreun sfânt ascuns în vârful copacilor ce-și spune profesor? — râd, mai dezghețată, lipindu-mi trupul fierbinte de lemnul înrăcit, umezit, fără de coajă...

— E Domnul profesor, care dă viață bolții.

— Un pictor, care va să zică...

— Nu e un simplu pictor de biserici... Este învățătorul culorilor din înaltul pădurii... Haide, nu mai sta... Ne așteaptă... Mai precis, ne face cinstea să ne primească... Și asta nu-i puțin lucru, fata mea...

Ca vrăjită, îmi lepăd sandalele cu toc și, fără fir de teamă, am început să urc pe lângă trunchiurile pădurii, ori poate ținându-mă de ele ca un copil ce se cațără fără de frică, înarmat cu platoșa de candoare argintie ce-i dă puteri nebănuite, chiar magice... Mi-a dispărut ca prin farmec și teama, spaima de întunericul ce se îndepărtează lin, cu mâinile înțepate câteodată de așchiile lemnului, cu picioarele zdrelite, însângerate pe la călcâie, cu toată ființa concentrată în ochii care nu se mai puteau dezlipi de lumina albastră ce se așternea ca o plapomă peste simțurile ascuțite. Nu știu și nici n-am băgat de seamă cât a durat urcușul, cățărutul, simt doar că sunt în fața Nașterii Mântuitorului, și știu că dacă întind mâna voi atinge

Pruncul alb, strălucitor, de lângă Mama înveșmântată în același albastru ireal, aud glasul animalelor din ieslea sărmană și mai ales mă lipesc de păstorul îmbrăcat în straie de pe la noi, în șuba mițoasă de oaie și cămașa cusută la mâneci în roșu și negru.

Păstorul cu barbă și plete albite îi șoptește lui Iosif, chiar și mie, că a venit ceasul îngenuncherii în fața Minunii ce s-a înfăptuit.

Nu-mi pot înfrâna pornirea de a întinde mâna să cuprind albul veșmântului de lumină al Pruncului înconjurat de spice și paie gălbui, fericită peste măsură că m-am înputernicit să-mi cațăr frica, să o agăț de trunchiurile copacilor, să o lepăd atât de ușor.

Aud glasuri în spatele meu de-a lungul scândurii înguste ce leagă trunchiurile cioplite.

— Îmi permiteți, Doamnele profesor, să v-o prezint pe Doamna Mona, un politician de vază al urbei...

— Chiar așa? Și un politician și-a făcut vreme să urce la noi? După știința mea, ei sunt peste măsură de preocupați cu cele de jos...

Simțind ironia, și categorisirea cu care fusesem pecetluită, m-am trezit din farmecul dulce al frescei.

— Părinte, dumneata greșești prezentându-mă în felul acesta... Mai nou știi prea bine că mă ocup cu folos și de altele decât de aranjamentele politice...

— Îmi cer iertare, Doamna Mona, însă asta e primul lucru ce mi-a ieșit pe limbă...

— Poate știți mai bine ce-i e propriu doamnei în preocupare și știință...

Mă întorc pe jumătate, înțepată de vorbele bărbatului, și brusc am înțeles că în fața mea se află Magicianul... Omul care a dat viață pereților, meșterul de albastru, pricep că nu am voie să-i ripostez.

— Sunt nespus de onorată să vă cunosc... Sunteți un veritabil vrăjitor...

— Greșiți, Doamnă... Sunt un pictor de biserici... Unul dintre cei mai buni pictori de biserici...

— În alte circumstanțe, aș fi fost tentată să vă acuz de vanitate, însă, văzând viața dăruită pereților, vă dau întru totul dreptate.

Fruntea înaltă, la fel de semeață ca pădurea din biserică, împodobită cu albul strălucitor al părului, nu fac decât să-i deschidă

lumina pătrunzătoare de sub sprâncenele stufoase... O privire intensă, cu străfunduri nebănuite, care îți străpunge adâncul și te face să te înfiori, să te temi de fulgerul negru ce-ți poate pătrunde în cele mai tainice ascunzișuri, dezvăluind cele mai ascunse gânduri și patimi...

— Poate glasul dumneavoastră mi-a dat puterea să urc... Sau albastrul ce-l creați în vârfurile pădurii? Nu știu... Oricum, vă mulțumesc pentru ce mi-ați oferit, sunt clipe de înălțare de care aveam cu adevărat nevoie, eu, păcătoasa – și râd mânzește, socotind că am spus destule prostii în dorința de a-mi ascunde neputința.

— Bucurați-vă, privirea, Doamna mea... Bag de seamă că v-ați oprit la începuturi...

— Tocmai voiam să vă întreb... Păstorul... acela sfătos, înțelept, cu șuba mițoasă pe umeri... Este unul de-al nostru... un cioban vreau să zic...

— Putem spune și așa, stimată Doamnă... Putem spune că i-am țesut mânecile cu modele atât de dragi mie... Din pânză topită, încrustată în cruci și romburi de sânge și abanos.

— E atât de expresiv... De aici, de unde am ajuns grație dumneavoastră, pot desluși cu exactitate înțelepciunea bătrânului cioban care se închină Minunii săvârșite.

— E privilegiul dumneavoastră să puteți admira pictura mea atât de aproape, din vârful schelei...

— De jos cred că e cu totul altă perspectivă și chiar impactul... aprob, de parcă aș fi știut dintotdeauna să fac diferența.

— Trebuie să vă mărturisesc că uneori m-a încercat teama, când am fost nevoit să ridic schela, să cobor din lumea mea, să-mi văd plâsmuirile de jos, de acolo unde se vor ruga credincioșii...

— Nu-mi vorbiți de schele, de scânduri fără de viață. Aici, în biserică, e o pădure ce trăiește plină de tremur și durere.

— Despre ce pădure vorbiți? – se miră părintele care îmi purtase pașii dis-de-dimineată aici, în mijlocul minunilor.

— Cum adică, părinte, dumneata nu ai văzut pădurea? Sau nu o poți percepe din pricina uscăturilor?... – ironia nu face bine și bag de seamă că profesorul se retrage fără cuvinte, alunecă în vârful copacilor mai spre răsărit, prinde cu grijă o pensulă subțire, delicată, între degetul arătător și cel mijlociu, ia de jos un borcan cu vopsea albastră și mai apoi cu gesturi de vrăjitor, ignorându-ne, cu ochii

negri îndreptați doar spre fresca ce prinde forma unui înger, dă suflu prin culoare aurie figurii subțiri și aurei strălucitoare.

Prezența Maicii Domnului atât de vie, atât de aproape, gestică mâinilor larg deschise, care parcă ne îmbrățișează în căldura ce numai o mamă o poate dăruia fără opreliști și condiții, faldurile mantiei albastre care se desface în mii de raze azurii, apostolii înțelepți și sfinții blânzi, încadrați între bolți rotunjite în arcade miraculoase, cu toții mă învăluie într-o horă, într-un dans al imaginilor ce se desprind din zid și devin realitate palpabilă puternică.

Nici nu știu când doi băieți tineri, în pantaloni scurți și maiouri vineții, ucenicii vrajitorului, i-au șoptit preotului meu călăuzitor că e vremea să coborâm din înălțimea pădurii, nu-mi recunosc pașii și nici puterea mâinilor care au ajutat trupul să se încarnească, să pășească în cele din urmă pe iarba din curtea mănăstirii, unde o călugăriță senină ne-a poștit la masă.

— Haideți, părinte, că se răcește mâncarea... Știu că nu vă dați în lături nici de la un pahar de vin de-al nostru mănăstiresc.

— Așa să fie, maica Serafina... Dacă spui dumneata, cum te-aș putea contrazice... — voios ca un pițigoi, mă împinge spre chiliile din spatele grădinii înflorite...

Mă ametește mirosul unui trandafir agățător, roșu aprins, care se cocoată de-a lungul bolții albe ce se deschide spre sala de mese din fundul coridorului. Nu-mi pot reține oftatul:

— Dacă ar fi Bezdinul nostru măcar pe jumătate atât de îngrijit și reparat ca mănăstirea asta, mai c-aș îngenunchea de trei ori pe zi, ca în fața minunii din biserică.

— Păi, ai putea, Doamna mea, să o faci și acum, că rugăciunea și îndurarea spre iertarea păcatelor ar împlini ruga... îmi răspunde maica Serafina de sub negrul năframei.

Îmi spăl mâinile într-un lighean de porțelan alb și sunt îndrumată să arunc apa peste straturile de zarzavaturi și roșii cărnoase ascunse privirii de gardul acoperit cu iederă stufoasă.

Mi-am ocupat sfielnic locul la masa încărcată cu bunătăți, dar nu-mi stătea în putință să le identific forma, doar pete roșii, galbene, verzi, de parcă mă molipsisem de beția culorilor din vârful copacilor.

— Domnul profesor când vine? — îndrăznește preotul să-l

întrebe pe unul din ucenici, un tinerel cu părul lung prins la spate și mâinile alungite.

— De îndată, că s-a dus Doamna după dânsul, altfel se uită de dumnealui...

— Întotdeauna doamnele sunt datorare să ne aducă cu picioarele pe pământ — punctează părintele, care se simțea ca acasă, șușotind cu o altă maică, înaltă, pătată cu o aluniță maronie pe frunte, care îi turna într-un pahar înalt vin rubiniu, pe care l-a așezat tacticos în dreptul farfuriei înflorate de la unul din capetele mesei.

Tinerii au sărit ca arși când a intrat perechea princiară, magicianul însoțit de o femeie cu forme pline și ținută de regină, în contrast izbitor cu albul părului de deasupra privirii adânci și totuși asortată cu el prin părul negru bogat, care ascundea privirea aspră, rece ca gheața...

— Ce mai zici, părintele, n-ai mai dat pe la noi... Parcă spuneai că ne ajuți cu schela pentru altar... Sau numai promisiuni deșarte?... — se încheagă o discuție tehnică între cei doi și-mi permit ușurată să mă las moale pe scaunul tare, de lemn rece, între cei tineri, până când înțeleg că se cuvine să mă ridic din nou la sfânta rugăciune de dinaintea mesei, care le-a permis mesenilor în cele din urmă să se înfrupte din bunătățile ce-au prins forme pantagruelice — roșii bortoase printre ardei grași galben-verzui, cartofi prăjiți rumeni și crocanți, o salată de vinete usturoiată bine și pâine de casă, frământată în cuhnia mănăstirii.

— Ce spui, Doamna mea, de bucatele mănăstirești? Și un pahar de vin... nu te sfii, că nu ai ocazia în fiecare zi să deguști o asemenea licoare.

Însoțitorul meu, părintele care m-a purtat prin pădurea din biserică, mă îmbie să mă servesc și, la rândul său, soarbe fără de sfială din vinul roșu, mănăstiresc, cu arome adânci, închizând ochii de parcă s-ar ascunde de ochii Măicuței, care, îndatoritoare ca o gazdă ce se află, zâmbește pe la colțurile gurii, mulțumită de splendoarea mesei. Dau și eu peste gât licoarea înșelătoare, gândindu-mă că, dacă nu m-a doborât urcușul printre crengile și triunchiurile copacilor din pădure, cum o să mă dea gata un pahar, două, de vin?

— Am priceput că sunteți un politician de seamă al Aradului — mă trezește din reveria nepermisă consoarta regină, care își

ațintește privirea rece spre mâna cu care am pus paharul de față de masă albă, scrobită, fără urme de pete pe sub farfuriile încărcate cu bunătați.

— S-ar putea spune și așa... Nu-mi neg aplecarea spre politică... Însă în ultima vreme m-au preocupat și altele...

— Păi, doamna Mona ajută Bezdinul... – se bagă ca musca-n lapte părintele, care își mai turnase între timp un pahar de vin.

— Vezi, părinte, că mai avem de făcut un drum cu mașina. Și dacă servești în felul ăsta nu știu cum o să te poți urca la volan... – muștrarea am făcut-o cum știu eu, într-un amestec de cochetărie, dându-mi puțin ochii peste cap, ca mai apoi să-i acopăr cu pleoapele numai pe jumătate...

— Lasă dumneata grijile deoparte... La o adică, putem rămâne peste noapte și aici, la Gai, că doar măicuțele au fost înștiințate de sosirea noastră...

— Cum adică, au fost înștiințate... – mă miră lipsa de politețe, de parcă n-ar fi gazda în veșmânt monahal de față...

— Doamna Mona – ca răspuns, călugărița zâmbește complice –, Măicuța Anghelina ne-a telefonat că sosiți și ne-a îndrumat să vă găzduim la nevoie...

— Ce-o fi cu tehnica asta... – râd ca o caraghioasă. Ca tâmpa în târg, când s-a dus să-și vândă vaca slabă, de s-a trezit că-i oferă un țaran mai scăpătat o sumă peste așteptări, și netoata n-a mai dorit să-și vândă animalul, crezând așa, dintr-o dată, că slăbănoaga ce nu dădea nicio cană de lapte dimineața s-a transformat într-o vacă cu uger mare și țâțe dodoloate.

— Ce tehnică, doamna politician... Internetul, faxul...? – se bagă-n vorbă soția regină.

— Mă refeream și eu la celularul cu care s-a cadorisit maica noastră de la Bezdin... Uitasem că-l are în dotare mai nou... Mă rog, dumneaci e o călugăriță în ton cu vremea, dacă se poate spune așa... – realizez că scot pe gura asta spurcată tot felul de nerozenii... Ar fi mai bine să-mi văd de paharul de vin ce mă îmbie șagalnic, dimpreună cu roșiile cărnoase și salata de vinete de post cu ceapă și usturoi de-ți înțepă cerul gurii numa' bine să-ți îndoi setea cu un alt pahar.

Părintele se îndoapă și povestește în partea sa de masă cu ucenicii pictorului în timp ce-și întinde tacticos peste felia de pâine

un strat verzui din salată și mai taie din telemeaua grasă, cu găuri pe la margini, brânză adevărată, care se lipește de lama cuțitului, lasă urme, de-ți vine să-l lingi, cu riscul de a-i indigna pe meseni.

Simt o oarecare dezaprobare în ochii reginei întunecate, explicabilă, poate, când s-a pomenit cu un popă mîncău și o politiciană cherchelită, care vorbește despre o pădure ce viețuiește alături și prin picturile consortului său, și o călugăriță cu celular în ton cu vremurile. Și parcă mi-a citit gândul, șmechera...

— Despre vremuri ar trebui să ne luminați dumneavoastră, doamnă... Noi, pictorii, avem nevoie de dascăli buni pentru a supraviețui...

— Și dumneavoastră pictați? — strecor întrebarea ironic.

— Doar El, omul meu... Îi sunt de ajutor uneori...

— De ajutor?... — sare și se bagă ca musca în lapte însoțitorul meu, care se dă atotștiutor, cunoscător în ale picturii bisericești, de parcă, dacă el și-a restaurat biserica și a văzut vreme de un an cum se amestecă culorile, poate da lecții neavizaților... — Păi, doamna Mona, dânsa e sufletul și mintea limpede...

— Chiar așa, părinte? — intervine și meșterul cu fruntea înaltă, domnu' profesor, cum am auzit că i se spune... Își așază mâna peste spatele femeii, cu un gest delicat de protecție și alinare în același timp.

Deși îmi dau seama că mintea-i zboară pe alte meleaguri și doar mai trage cu urechea politicos la vorbele noastre, caut să-l atrag în horă.

— De când pictați aici, la Gai? Pentru mine a fost o mare bucurie și, pot spune, o surpriză fără seamăn, să pot admira o frescă de aproape... Să o pot atinge. De parcă poți pipăi frumusețea și taina...

— V-am spus și acolo sus, pe schelă, că mă încercă uneori spaima când lucrarea e terminată, când trebuie să-mi ridic lemnele, să cobor, să pot vedea prin ochii celor de jos ce am pictat... Dar asta e o altă poveste, care nu se lasă amestecată cu pătlăgele și vin roșu...

Îi sesizez enervarea, iritarea, ba, mai mult, realizez că în fața lui nu stau în picioare farmece ușoare, ca la conferințele de presă...

— Desigur, maestru... E o emoție care m-a încercat și printre cecopacii din biserică, dar și acolo, sus... Poate vom mai avea prilejul să-mi dezlegați tainele dumneavoastră...

— Cum de nu, doamna Mona... Sunteți invitata noastră ori de câte ori doriți... Parcă întrebiți de când lucrăm aici... De mai bine de doi ani... Prin nevoia maicilor, sper să terminăm lucrarea în vara de la anul...

— Cum adică, nevoia maicilor?... — continuu nestingherită conversația pe tema banilor adunați cu atât trudă de măicuțe și starețul mănăstirii, despre dărnicia credincioșilor, când m-a izbit Pictorul:

— S-au adunat banii necesari fără niciun ajutor din partea autorităților locale sau, mai bine zis, al dumneavoastră, al politicienilor.

Simt că-mi tresaltă pielea pe spate și mai gata să-i sar la beregată, uitând cu desăvârșire unde mă aflu, ba, mai mult, șterse-mi sunt din memorie și picturile și chiar freamătul pădurii.

— Aveți o percepție cu totul greșită despre ce-i stă în putere și atribuții unui politician oarecare. De altfel, nu credeam că puteți cădea și dumneavoastră pradă generalizărilor. Mă enervează când se spune: Toți politicienii sunt hoți, bandiți, nemernici, și mai știu eu cum...

— Doamna mea, departe de noi gândul să vă jignim, însă majoritatea celor ce fac politică în România sunt de felul acesta... — intervine consoarta ca o leoaică în spatele soțului...

Împăciuitoare, că doar nu-mi pierdusem cu totul simțul realității, le cânt în strună, de nu mai știu nici eu care din vorbele ce-mi curg din gură înșiruite unele după altele sunt expresia gândurilor mele sau spală ca o apă de munte piatra gândului fără urme vizibile, ci doar peste ani se va vedea urma apei ce-a reușit să modeleze, să rotunjească tăria simțurilor ascuțite.

— Păi, vedeți dumneavoastră, am și eu nemulțumirile mele... Neîmplinirile legate de viitorimea politicii.

— Mai pe înțeles, mai pe înțeles, să auzim și noi... — intră în vorbă un tinerel dintre ucenicii maestrului.

— Uite, dragul meu... Mă gândeam la tinerii care intră în politică. Multă vreme am socotit că voi, tinerii, cei nemânjiți de comunism, voi, cei netimorați și necocârjați sub povara compromisurilor de felul celor cu care noi, cei trecuți de jumătatea vieții, ne-am pricopsit de-a lungul anilor roșii, care va să zică voi, tinerii, erați speranța mea... Și, chiar în măsura în care a fost posibil,

am căutat să le înțeleg problemele, să mă apropiu de ei în diferite moduri...

— Și care ar fi acestea?... – ironic, tânărul pictor mă cam ia peste picior.

— Păi, cam în felul în care încerc să-ți explic și ție, înfrânându-mi pornirea să trag o înjurătură zdravănă – iartă-mă, părinte –, prin lungi povestioare la o cafea, prin cărți pe care am socotit că sunt potrivite în deschiderea minții spre sociologie, psihologie, cultură civilă. Ba, mai mult chiar, trecând peste consemnul de a nu invita în casa mea decât vreo trei prieteni apropiați, că rude nu prea mai am, i-am invitat la o mică agapă elegantă în propria sufragerie... Și așa, încetul cu încetul, am priceput că lupii tineri, cum le place să se numească, sunt niște bătrâni fără tâmpile argintii, mai bătrâni decât maica Anghelina de la Bezdin...

— Măicuța noastră e sprintenă ca o căprioară – lacrimiază părintele din capul mesei. – Sprintenă și ageră la minte și spirit...

— N-o cunosc pe maica de care vorbiți... Dar parcă generalizați și dumneavoastră când spuneți „tinerii sunt bătrânii politici”... Îmi permiteți o întrebare concretă?... Că așa suntem noi. La concret, frate, că de teorii suntem sătui până peste cap... – pictorașul își trece palma peste părul vâlvoi, pătat ici-colo cu vopsea albastră...

— Bravo, copile... combate, că doar așa deschizi drumurile... Combate cât îți stă în putere...

Maestrul, mândru de ucenicul său, care, înfierbântat, mă urmărea din priviri ca un mânz buiastru ce-așteaptă greșeala stăpânului, să-i scape hamul, s-a lăsat și el prins în jocul meu.

— Concret, băiete dragă... – Mai sorb câteva înghițituri din paharul rubiniu și-mi opresc cu greu plescăitul de plăcere... – Uite, unul cam de vârsta ta, terminase de câteva luni o facultate... Să zicem, de drept... Deci, un licențiat în drept și publicistică, venit cu pantalonii rupți în cur de la țară, slinos, unsuros, de-ți venea mai tot timpul să-i dai o batistă sau mai bine un prosop să-și curețe fața lucitoare. M-am lăsat și eu amăgită de vorbele care de atâtea ori acoperă o realitate, sunt înșelătoare, prin repetarea lor la nesfârșit... „băiat sărman de la țară, ambițios, care s-a străduit să termine facultățile prin forțe proprii”. Mi-am pus obrazul pentru tânărul de

viitor de la țară ce sprijinea și el pereții pe la partid, sfios nevoie mare, dornic să se afirme și în ale politicii... L-am recomandat, care va să zică, unui director, tot membru de partid de nădejde, să-l angajeze ca jurist, de s-a trezit flăcăiașul meu la numai câteva luni după ce-și susținuse licența angajat în toată regula, cu un salariu bunicele, pe picioare proprii... Ba, mai mult, cu tact, am găsit de cuviință să-l port cu mine pe la un magazin de confecții de marcă și să-l cinstesc, să-l îmbrac de sus până jos... Ce mai, arăta acceptabil în costumul albastru închis cu ape argintii și cravată în dungi discrete gri cu alb. Nu pot să-i uit figura tâmpă când, înțolit de sus până jos, s-a pomenit invitat la cină alături de încă trei în sufrageria mea cochetă, de trebuia să aleagă cuțitele și furculițele înșirate de-a stânga și de-a dreapta farfuriei la întâmplare, că doar nu era să-l instruiesc de la început în mânuirea lor... — râd cu gura până la urechi, urmărind reacțiile comesenilor... Regina trupeză nu s-a abținut:

— Cu o mână dai, cu alta ieși de trei ori... Oarecare sadism nu vă este străin... doamna binefăcătoare...

— Nici vorbă... Sunt convinsă că așa a ținut minte ipostaza penibilă în care s-a pus... Pe de o parte, aveți dreptate... Am primit ce am meritat când proaspătul jurist s-a cocoțat încet-încet pe treptele politichiei...

— Păi vedeți? — bucuroasă, consoarta regală zâmbește disprețuitor...

— Chestia e, tinere pictor, că al meu învățăcel mi-a purtat ranchiună pentru umilința din acea seară, uitând cu totul că datorită mie a ajuns să mănânce o pâine și tot datorită ajutorului meu, toiagului meu, a sărit câte două-trei trepte deodată. S-o scurtez, că la asta voiam să ajung... Că a rămas la fel de slinos și unsuros și când a fost ales președintele organizației de tineret, nu m-a deranjat prea mult, că gândeam, ca o tâmpită, în imposibilitatea nemernicului de a-și depăși condiția...

— Se spune că cine nu s-a născut domnișor nu poate ajunge domn niciodată — mă completează soția pictorului.

— Este și asta o discuție... — am întâlnit eu la mitinguri și nu numai țărani adevărați, e adevărat, trecuți de o anumită vârstă, care puteau da lecții de înaltă etichetă oricui, însă asta, slinosul meu, nu se trăgea din vâna lor. A învățat, pot spune că s-a străduit chiar să

începe parșivismul, minciuna, lipsa de scrupule, neseriozitatea, s-a scaldat în lenea și puturoșenia multora dintre colegii de ăst fel... De fapt, el intrase în politică ținut... Să-și găsească o slujbă caldă, mai apoi călcând cu bocancii lui noroioși să se cocoate cât mai sus pe scara ierarhiei de partid...

— Povestea asta v-a schimbat părerile despre tineri, care va să zică? — disprețuitor, pictorașul a dat să plece.

— Stai, tinere domn... Că al meu protejat s-a învățat să cumpere voturi pe găleți de plastic și un deț de țuică de prună slabă... Mai apoi să măsluiască voturile în alegerile de partid, să-și ducă șefii pretabili la astfel de distracții pe la fufe și baruri de dezbrăcat țate și cururi...

— Haide, Mona, că nu-i cazul... — bine a făcut părintele că se ridicase din capul mesei și șușotea cu călugărița într-un colț...

Uimită că-și permite el, un oarecare necunoscut, să-mi cenzureze vorbele, reacționez pe măsură, uitând cu totul unde mă aflu.

— N-are rost, sfinția ta, să ne maimuțărăm când vorbim de politică și faptele ce o întrupează...

— Doamna mea... Dumneavoastră, ca femeie sensibilă ce sunteți, ar trebui să treceți cu eleganță peste un incident... — Maestrul îmi acordă circumstanțe atenuante, îmi scuză limbajul neadecvat sfințeniei locului și, tam-nesam, începe o altă poveste.

— Parcă vă interesa unde locuim, v-au pasionat frescele noastre...

— Desigur... — îl aprob, că doar nu-mi pierdusem ușurința conversației elegante... — Parcă am înțeles acolo, sus, în pădure, că sunteți oaspeții mănăstirii și că ați fugit din țară de câțiva ani buni.

— Ce ne amețiți cu pădurea noastră, pădurea închipuită de dumneavoastră, când bag de seamă că sunteți o dură, o înrăită... — micuțul pictor, cu trăsăturile ascuțite de curajul vorbelor, se stropșește ca un cocoșel tânăr la prima luptă cu un cloncan bătrân, cu pinteni tociți și vineți.

— Doamnele nu pot fi jignite... — râde regina maiestuoasă — La o masă ca a noastră nu se cade să ne jignim musafirii de sex feminin...

— Eu sunt cam fără sex... De altfel, doamna mea, sunt fericită că a sărit la bătaie... O astfel de atitudine am așteptat eu

mereu de la tinerii noștri. Să-și spună punctul de vedere verde-n față. Pe când dumnealor au învățat să te șteargă, să te perie, să te aprobe chiar când mănânci căcat, atunci când bănuie doar că pot trage un avantaj din poziția în care te afli în acel moment sau te vei afla în viitorul apropiat... Nu mai mult, protejatul meu, după ce lipsisem ceva vreme de la cârma organizației, de crezuseră că-mi luasem lumea în cap, la revenirea mea neașteptată îmi aruncă în scârbă un salut peste umăr și strecoară pe la colțuri întrebări de genul: „și mai crede madama cu ifose că poate candida la vreo funcție, că mai are influență și putere?”... Asta mi-au servit-o alții, care mai văd în mine un potențial pericol...

— Poate avea dreptate... Și ceilalți, mai tineri, vorbesc, s-au mârănit la fel?

— Dragul meu... Oful, durerea ce mă încearcă, este că sunt pe același calapod cu toții... Rupti în cur și slinoși, fără să fi reușit în vreo profesie, că-i dă lenea afară din casă, au mirosit că în politică e rost de chivernisit posturi pe vorbe și înșelătorie... Mult mai simplu decât să-și roadă coatele și mintea pe la masterate sau pe la concursuri nearanjate...

— Păi, au avut dascăli ca dumneavoastră și alții la fel... — scapă pictorașul curajos...

— Nici nu știam că am un asemenea viteaz pe lângă mine... — satisfăcut, profesorul, care uitase și el de regulile etichetei, îl bate protector pe spate și-i face un semn femeii trupeșe să se ridice. — Cred că s-a făcut târziu... Măine dis-de-dimineată avem peretele dinspre răsărit la pregătit. Ai adus maroul, l-ai pregătit pentru mantii?

— Desigur... Fiți liniștiți... E totul pregătit pentru Sfântul Macarie...

— Vă rog să mă iertați pentru divagația politică. Aș fi dorit să aflu mai multe despre dumneavoastră, ce ați mai pictat, ce minuni ne-ați mai dăruit nouă, păcătoșilor...

— Poate altă dată, doamna mea... Altă dată... Noi, ca păsările migratoare, vara suntem aici, acasă, și iarna o luăm către locurile de ședere din alte țări, acolo unde-am fost zvârliți de întâmplările și meandrele vieții...

După plecarea lor, întunecată și mâhnită, am fost nevoită să aud poliloghia părintelui, care, trezit din aburii vinișorului, s-a apucat

să-mi predice mai abitir ca la altar... Că, vezi Doamne, noi fuseserăm trimiși cu un oarece scop, că ar fi fost nimerit să-l farmec cu vorba meșteșugite pe Marele Pictor, să-l aduc, într-un fel sau altul, la Bezdin. Că de unul ca el avem noi nevoie să-și pună talentul și iscusința în restaurarea frescelor adormite de pe pereți... El, doar el, le poate reda viața și frumusețea de altădată... Că m-am apucat ca o neroadă să fac politică, aici, la masa oferită cu atât generozitate de călugărițele de le Gai, care și ele erau în temă cu scopul vizitei noastre... Că nu se așteptase nimeni să sar peste cal, să-mi dau poalele peste cap, să vorbesc vrute și nevrute, ca în ședințele de partid, unde nătăfleții se dau mari oratori pe nimic.

Sătulă, agasată, am socotit, ca de atâtea ori, că noaptea e un sfetnic bun pentru amândouă și am rugat-o pe Măicuța ce traversa curtea să-mi dea adăpost într-una din chilii...

— Cu tot dragul, doamna Mona... Maica Anghelina are încredere în dumneavoastră și asta ne face să vă primim și adăpostim oricând cu dragă inimă...

V

Nu știu ce mă atrage, ce m-a determinat în final să o caut a doua zi de dimineață pe femeia ciudată, uneori guralivă și impulsivă, care ne-a cam tulburat liniștea mesei de prânz. A vorbit câte în lună și stele despre o mănăstire cu o singură călugăriță, o ruină ce parcă ar aștepta mâna unui artist să redea viață picturilor de prin secolul al XVII-lea, despre un tânăr murdar, nespălat, care, uzând de orice mijloace, a reușit să se cațere în ierarhia politică a țării mele, pe care n-o înțeleg de niciun fel de când ne-am întors, ne-am repatriat, cum ar spune un neștiutor în ale vieții exilului românesc, cum obișnuiesc a ne cataloga pe la posturile de televiziune, unde tot felul de filosofi de duzină se erijează în cunoscători, disecând cu ușurință fără a cunoaște viața fără de rădăcini, existența plutitoare pe tărâmurii mișcătoare, și, mai ales, fără să fi simțit vreodată cu adevărat ce înseamnă cuvântul „dor” de micul fir de iarbă, de turla unei biserici sau, pur și simplu, dor de taifasul prelungit la o cafea după o masă îmbelșugată.

Se prea poate că un astfel de taifas prelungit să se fi înfăptuit ieri și taman ghiveciul de vorbe despre tot și toate ce pare o pierdere de vreme levantină să mă fi atras spre femeia ciudată, politician în afara tiparelor de pe ecran, m-a făcut să o potesc la o cafea pe terasa din fața chiliei unde suntem găzduiți, mai bine spus, un fel de apartament de gală pregătit pentru oaspeții de seamă ai mănăstirii.

Și-a cerut scuze cât se poate de politicos pentru ieșirile necontrolate.

— Nici nu știți cât mă simt de penibil... M-am dat în stambă ca o țată de cartier... M-au amețit copacii din biserică... Asta e cauza, credeți-mă... că altfel nu-mi explic diareea verbală de aseară.

— V-am auzit repetând mereu „pădurea din biserică”... Sunteți amabilă să mă luminați despre ce pădure vorbiți... — pedalez, înfrumusețez prin gesturi și modulări vocale mirarea, că despre asta e vorba... Cum a putut o femeie fără sensibilități de niciun fel să scoată pe gură minunăția asta — „pădurea din biserică”?

— Pădurea Maestrului... A soțului dumneavoastră. Pur și simplu, m-a izbit în moalele capului, mi-a dat aripi, ca mai apoi să

mă așeze în fața unor imagini tulburătoare...

— La mine a fost tot un fel de lovitură în moalele capului... Când am plecat la Bucea am crezut că plec pentru o lună și am rămas pentru o viață...

— Să înțeleg că acolo l-ați cunoscut?...

Prinde din zbor, șmechera... M-a luat gura pe dinainte și am deschis o poartă pe care de obicei o țin ferecată... Taifasul de aseară e de vină, că altfel nu-mi explic ușurința cu care am deschis drumul mărturisirilor...

— Bucea a fost prima biserică pictată, după un șir de icoane și alte picturi bisericești. El obișnuiește să spună: „Mi-am luat nevasta și rucsacul și am îndeplinit rugămintea preotului... Biserica mă aștepta albă ca un duh sfânt. Un lucru minunat, frumosul ce aștepta să-l duc cu mâinile mele până la capăt...” Și astfel, l-am urmat o viață, am fost purtătorul trenei, sfetnicul din umbră, soția pictorului...

— Chiar sunteți modestă... Intuiesc eu că însemnați cu mult mai mult în cartea maestrului...

— Femeile, și mai ales dumneata, intuiesc cele mai ascunse taine... Cât despre mine, eu m-am măritat încă înainte de a ști că exist... Cununarea mea cu arta lui s-a pregătit pe îndelete încă pe vremea când colaboram la emisiunile de radio și apoi de televiziune cu răposatul Iosif Sava... Pot spune că am început în viață prin scriitură și spunere, prin transmiterea sensurilor pe calea undelor, având un dascăl de o cultură și adâncă înțelepciune.

— Îmi amintesc și eu, urmăream și ascultam emisiunile acelea cu sufletul la gură... Mă simțeam mărunță, neînsemnată, și nu de puține ori m-au îndemnat să ascult un disc cu Ceiakovski sau o sonată de Beethoven... Alte vremuri... – oftează Mona.

Mi se pare că e sinceră, nu se apropie de mine cu spoiala lingușelii... Au fost în acele vremi ferestre de cultură și îndemn pentru mulți... Pentru mine, o pregătire pentru ce avea să mi se întâmple, un covor minunat care a așternut scara destinului... Oftez cu drag, de parcă aș mulțumi sorții că m-a pregătit îndeajuns, mireasa pictorului...

— Fatalitatea existenței mele... Fascinația unui destin, eu fiind Penelopa care a fost aleasă să-i țeară potecile, să-i ocrotească drumurile, să-i descurce răscrucile.

— Nu dintotdeauna... Că doar nu l-ai cunoscut din adolescență, din copilărie... — râde Mona.

Încearcă să mă descoasă cu stângăcie... Mă așteptam la o muiere ca asta să posede mai abitir trasul de limbă... Oricum, sunt dispusă să-i astâmpăr curiozitatea.

— Vezi dumneata, prietenă dragă, maestrul a fost însemnat încă de la naștere...

— Mă bucur că-mi acordați prietenia, după gafele de aseară...

— Nici chiar așa... Obişnuiesc să-i numesc prieteni pe cei ce se arată interesați de biografia lui Petru. E și asta un mod de a-ți atrage simpatia și de a câștiga interesul interlocutorului... Că nu știi niciodată de unde sare iepurele...

— Te referi la un posibil ajutor oferit de un necunoscut care, simțindu-se măgulit de apelativul prieteniei, poate să-ți sară în ajutor?... Asta ți-a rămas din vremea când vânturați drumurile lumii?

Mona pătrunde dincolo de zâmbetul meu de fațadă și asta mă deranjează nițel, dar nu îndeajuns încât să închid filmul copilăriei... De altfel, și răposatul Iosif Sava spunea că am talentul de a descrie cinematografic, „nu și suficient talent în a diseca stări, sentimente, însă descrii cu o meticulozitate nu numai natura, urbanul, clădirile, chiar reușești să tragi în cuvinte ceea ce numai o peliculă transmite — culoarea sentimentului, materialitatea trăirilor...”, îmi spunea de multe ori când pregăteam emisiunile radio.

Așa că mă pun pe treabă și derulez pelicula unei copilării magice:

— „Cei care și-l amintesc încă la vremea aceea, vorbesc despre un copilul bolnăvicios, flămând, închis în tăcere, desenând invariabil pe orice îi ieșea în cale cu resturi de creioane, cărbune ori cu sucuri colorate obținute din plante la îndemână pe bucățele de hârtie smulse din cine știe ce deșeuri... cioplint în lemn ori în piatră, inventând forme deseori ireale, rezistente, fragile și temporare, de frumos iluzoriu...

Manifesta încă de atunci o înrudire magică cu personaje și apariții stranii, numai lui cunoscute, o înfrățire dusă până la identificare cu apele vijelioase și căznite ale Bistriței pe valea căreia își petrecea copilăria, în seama unei naturi intime, fabuloase...”

— Înrudire cu personaje și apariții stranii... — repetă Mona...

— Îți mărturisesc că m-am înrudit și eu cu personaje la limita fabulosului. Pot spune că am făcut o călătorie stranie în adâncurile pământului, în Ținutul Blajinilor... Am coborât însoțită de un călugăr în măruntaiele contorsionate, amestecate cu foc și pară, adânc, tot mai adânc, de parcă ne-am fi coborât în noi, în neliniștea și tulburarea propriului spirit... Nu știu cât a durat după măsura timpului de sus călătoria misterioasă, ceea ce știu cu adevărat, și glăsuiesc adevărul, e că acolo, după vârtejuri și întortochieri ce mi-au ars trupul, l-au pârjolit pe alocuri, acolo, în cercul și hora Blajinilor, mi-am găsit liniștea... Doar acolo... Puterea Blajinilor ni s-a dezvăluit, mie și călugărului însoțitor, la capătul unei călătorii în care ne-am fiert suferințele, neliniștile, păcatele, dorințele cele mai tainice...

— Dumneata fabulezi... De fapt, sunt obișnuită cu asemenea povestioare... Mi le istorisește și el, Maestrul, câteodată... Mă uimești... Nu te credeam în stare să legi o asemenea istorie... O călătorie în adâncuri în compania unui călugăr...

— Poate s-a întâmplat, poate s-a înfăptuit doar în mintea mea...

Mona râde șugubăț... Femeia asta are sâmburele de mister ce lipsește cu desăvârșire din portretul unui politician...

— Parcă spuneai că se trage din Bistrița... — nerăbdătoare, Mona nu-i dispusă la alte mărturisiri și le așteaptă pe ale mele... Îi îndeplinesc pofta.

— „El, copilul misterios, se împletea cu zburătoarele nevăzute, dedat dealurilor și pădurilor, copacilor și pietrelor, complăcându-se într-o joacă desăvârșită, care se va imprima în spiritul său ca o stare eternă, o matrice definitorie, care îi va permite — în mod salvator — să transmuteze acel joc în creație... într-un limbaj metaforic pe care l-a sumat în cele din urmă într-un proces perpetuu”...

— Jocul desăvârșit transmutat în creație... Se joacă prin curcubeu, se joacă cu pensula fermecată, se joacă cu noi, muritorii privitori...

— M-a prins în jocul său de copil matur pe deplin... Și cum să nu te lași prinsă... îl văd cu ochii minții când spune: „sunt convins că zburam... mă înălțam cu adevărat deasupra tuturor și a toate, și asta nu mi se petrecea în vis, ci într-o realitate a cărei desăvârșire se

prelungeste și azi...”

— Drumul meu în adâncuri nu a fost un vis... El se continuă și azi și mâine și poate va reveni, magnetul adâncurilor, dacă te-a cuprins în forța-i nemărginită, nu te dezleagă niciodată... — murmură Mona...

— Mai spune Petru: „...pluteam, aveam imagini clare a ceea ce vedeam din perspectiva aeriană, îmi amintesc și acum creștetul oamenilor, acoperișul caselor, vârfurile copacilor, trecerea peste dealuri cu mult mai departe decât aș fi putut s-o fac vreodată în mod natural în picioare. Pătrundeam în ținuturile îngerilor, mă întreceam cu norii, mă țineam după câte un bondar mai hazliu, scormoneam prin scorburi și cuibare de păsări... Săream de pe o stâncă pe alta, ușor ca un fulg, proveneam cumva dintr-o lumină de taină, creșteam din zbor, mă auzeam crescând și asta îmi dădea un nesaț — pe care nu l-am pierdut niciodată — de a zămisli imaginim, de a transforma întreaga lume, așa cum o descopeream fără încetare în imagini, după cum mi se înfățișau ele mie însumi... într-o perpetualitate magică...”

— Vorbește despre lumina de taină... Pare ciudat, însă acolo, în Ținutul Blajinilor, ne-a învăluit pe amândoi lumina de taină... Deși ajunsesem undeva în adâncul întunericului, taina lumina mai puternic ca soarele într-o amiază de vară... Lumina asta m-a adus și aici, mi-a purtat pașii prin pădurea din biserica pictată de voi...

Pădurea din biserică ce i s-a înfățișat inexplicabil ei, gureșa care se străduiește să-mi inventeze o poveste incredibilă, copacii ce viețuiesc printre picturile noastre, m-au îndemnat să continuu confesiunea...

— O copilărie modestă, un copil dăruit cu forță divină, provenit din lumină... Forța care l-a făcut să simtă în vremea liceului ticăloșia puterii roșii de atunci, și nu numai s-o simtă, ci și să i se opună, cu sufletul de licean romantic... Este acuzat, la numai 19 ani, că ar conduce o organizație contrarevoluționară împotriva Securității statului. Puterea comunistă recent instalată a simțit nevoia să dea un exemplu, să însceneze un proces politic, la Iași, unde Tribunalul Militar, judecătorii înrobiți în robe negre, judecători fără de judecată și simțul legii, l-au condamnat fără ezitare la doisprezece ani închisoare politică și a fost internat în Penitenciarul de maximă siguranță de la Gherla. Aici, în beciurile fără lumină, găuri negre,

lipit de cimentul ud, cu ochii în tavanul din care picura apa și sudoarea morții, s-a întâlnit din nou cu puterea divină... Îngeri înaripați i-au ridicat duios, molatec, corpul lipsit de vlagă și i-au însuflețit puterea zborului spre firicelul de lumină strecurat printre gratii. Înălțuit, se simțea liber, înrobit, îndrăzne să zboare...

— Lumina de taină... — murmură Mona...

— Ai dreptate... Aceeași lumină de taină, izvorul tămăduitor, a renăscut în trupul tânăr forța, a eliberat spiritul, a dat puteri magice mâinilor. Minunea dumnezeiască s-a împlinit când a început să deseneze cu o cretă strecurată de te miri cine, să întrupeze de-a lungul zidului îngeri în zbor alb.

— Cine a avut curajul? — se minunează Mona.

— Un gardian bătrân, țăran de la Izvoarele Bistriței, care a furat-o, la rândul lui, din sertarul învățătorului... Că, vezi Doamne, avea un nepot cam nătâng, căruia bătrânul dascăl din sat se nevoia să-i bage literele în cap cu orice chip, și asta la rugămintea gardianului, care înțelesese că numai știința de carte mai putea salva ce era de salvat în acele vremuri tulburi.

— Doar cretă albă?... — Mona face ochii mari, schimonosindu-și trăsăturile într-o mască oribilă.

— Și cretă și cărbune, și chiar picuri de roșu aprins din cutia cu sulemeneli ascunsă bine de fiică-sa, care se angajase țesătoare la oraș.

— Ce mai, o trusă în toată regula... — se strâmbă jalnic, curajoasă fără de curaj ce se face, sau chiar nu știe cum s-au petrecut zilele durerii pentru mulți dintre ocnașii politici.

— A dat viață înaripaților ce luminau celula mai abitir ca orice policantru aurit... Îngeri, calzi, plini de dragoste, cu trăsături aurii, că-i dăruise deținutul din celula de alături verigheta înțepenită pe deget, pe care nu i-o putuseră scoate la interogatoriu și se milostiviseră de bătrânul medic și nu i-au tăiat degetul, i-au lăsat aurul de pomană, nebănuind că într-o seară, cu apă rece și prin puterea dinților, va reuși s-o scoată și s-o strecoare tânărului pictor... Se răspândise vestea că în celula din capătul coridorului se înfăptuia o minune...

— Și gardienii n-au șters picturile?... Cum de a terminat de pictat?

— Liniile, formele, la început nu le-au atras atenția, și doar

într-o bună dimineață, când au deschis larg ușa zăbreliată și au pătruns cu bocancii grosloani bocănind pe piatra rece, cu gândul să-l mai ducă la un interogatoriu, i-a trăsnet lumina care pentru ei apusese de mult, de-au picat cu toții în genunchi cu ochii în lacrimi. „Iartă-ne, Doamne!” – se tânguiau ca apucații la picioarele îngerilor, cu brațele încolăcite peste tălpile lui Petru... El, trecut de abisuri și tenebre, visător, a întins mâinile să-i fie încătușate. „Nu putem!... Tu ești un înger ce zbori, te lipești de pereți și ne privești, ne vezi așa cum ne-am nevoit.” Într-un târziu, speriați, temători, se aflau în fața unei dileme tulburătoare... Să șteargă îngerii, era peste puterile și îngăduințele oricui, că erau și ei, temnicerii, aduși de prin sate, unde se mai cânta o pricează și se citea Credeul pe ascuns... Să lase celula transformată în biserică, ar fi dus nu numai la chinuri groaznice pentru tânăr, ci și la torturi pentru cei ce îngăduisera un asemenea act de curaj și sfidare a noii rânduieli. S-au sfătuit ei ce s-au sfătuit sub privirile liniștite, că el, tânărul, avea o liniște înspăimântătoare în gesturi și ochi care le băga frica și mai adânc în oase... În cele din urmă, cei mai bătrâni dintre gardieni, după ce-și răsfiraseră firele de păr ca o căciulă de oaie țurcană de-a lungul și de-a latul scăfârliei teșite, au găsit salvarea: „Le spunem că flăcăul e prins de friguri și nu-i în stare de nimic, că zace pe scânduri și-l doftorim noi până mâine... Mai apoi, de acasă ne apucăm să scotocim printre boarfele nevestelor după șurte negre cât mai multe cu care acoperim pereții peste zi, când mai dau șefii prin beciuri...”

Zis și făcut. A doua zi dis-de-dimineață s-au furișat în celula luminată de parcă devenise peste noapte mai minunată și mai plină de viață și au lipit cum s-au priceput mai bine de-a lungul și de-a latul pereților fâșii de pânză neagră tare. „Noi nu ștergem, nu ne atingem de îngerii dumitale, doar îi păzim de necredincioși... Peste noapte poți să dai jos zdrențele negre și poți picta ce dorești sau te poți ruga la cele zugrăvite până acum.”

Se crease un fel de solidaritate sfântă și nu păcătoasă între Petru și gardienii torționari, și mai apoi au intrat în cercul lor ciudat și ceilalți deținuți... Că, știi bine, în închisoare circulau veștile mai abitir decât își poate închipui cineva obișnuit cu comunicarea modernă... Bătutul în perete, semnalele Morse, semnele secrete, umbrele celor duși la vorbitor, și mai știu eu câte. Se aflase de celula cu îngeri care ziua îmbrăca hainele negre din șorturile nevestelor

neștiutoare că hainele lor de sărbătoare astupă complice chipul înaripaților și că la lăsarea întunericului se aprindea ca o torță de lumină dând culoare închisorii prin simplul faptul că exista... Și mai istorisea câte unul, care scăpase după ani lungi de temniță grea, că lumina îngerilor chiar pătrundea prin gratiile celulei, se strecura în întunericul coridoarelor întortocheate ca un șarpe cu solzii de aur, pentru ca în cele din urmă să lumineze mai toate grotele unde-și târau zilele politiciii...

Ca orice taină, a fost imposibil să fie ferecată prea multă vreme, și a ajuns la urechile torționarului-șef, care, la rândul lui, n-a dormit prea bine câteva nopți, speriat de povestea îngerilor ce ieșeau noapte de noapte din celula tânărului condamnat la vârsta de 19 ani... Se perpelea, nefericitul, că nu știa dacă-i chiar înțelept să te pui cu îngerii Domnului ori să ascunzi de mai-marii Securității taina, minunea... În cele din urmă l-a salvat o activistă de partid care îi încălzea patul de trei ori pe săptămână, o altă poveste ce se cerea ascunsă de ochii și urechile Securității. „N-ai ce face, trebuie să raportezi. Ca să nu te bată Cel de Sus, mai spune-le să facă cum or ști ei mai bine, să te scape pe tine și chiar să se salveze și ei de pacostea asta, dă-le ideea să-l scoată din închisoare pe nefericit... Să-i dea drumul afară, să picteze, futu-i mama lui, unde-o vrea, și să ne lase în pace cu minunile lui cu tot... Fără el, se sparge complicitatea dintre voi și deținuți, care te poate costa nu numai slujba, ci și chiar viața.”

— Așa a ieșit mai repede? Nu și-a ispășit întreaga pedeapsă?... – găfâie Mona, șocată.

— S-a pus în mișcare mecanismul infernal, că temnicherii torționari, de mână cu cei de la Securitate, nu excelau în curaj atunci când era vorba de funcții și scaune...

— Ca întotdeauna, de altfel... – mă completează politiciană.

— Le mai era însă teamă, o groază atavică, care îi măcina în nopțile lor fără de lumină, de căldările iadului... Ce s-o mai lungesc, a scăpat după trei ani, lăsând în urmă doar îngerii, care au viețuit în spatele pânzeturilor până după anii '90, când ne-am dus amândoi să-i anunțăm pe noii stăpâni ai Penitenciarului să dezvelească pereții... Nu mică le-a fost mirarea să găsească în beciuri o mică capelă cu îngeri...

— Asta s-a întâmplat după ce a pictat biserica din Bucea?... – încurcă Mona asta vremurile și întâmplările... De altfel, nici nu mă

mir, că doar azi s-a pomenit cu poveștile mele pe cap...

— Nu, draga mea... Biserica albă ca un duh sfânt, așa cum o alinta Petru, s-a împodobit în 1980, o biserică de vis, unde a plantat peste noapte pădurea de care vorbești și dumneata... Pădurea din bisericile lui... Că schelele viețuiesc, pregătesc misterul picturii ca niște arbori misterioși, am perceput eu dintotdeauna, însă n-am avut viziunea pădurii, a întregului ce însumează nu un pâlc oarecare, ci o simfonie de culori și sunete pe care numai o pădure le poate dărui...

— Sunt oameni dăruiți de Dumnezeu... Dumneata ai avut șansa să întâlnești, ba, mai mult, să trăiești în preajma unui asemenea om...

Chiar nu am nicio aplecare să mă deschid deplin în fața necunoscutei... De altfel, mărturisirile făcute, împletite cu întâmplările din viața lui, sunt suficiente...

— Chiar s-a descoperit capela cu îngeri? Poate voi ajunge și eu la Gherla vreodată...

— Noii gardieni și noii securiști, angajați în serviciile secrete, s-au scuzat la început că nu apucaseră să reconstruiască aripa de nord, unde se păstrau beciurile foștilor politici ca în vremurile comunismului... A fost o întâmplare care a făcut posibilă păstrarea vechii celule în starea și forma ei de odinioară... Ne priveau prostiți, neștiind cum să-și așeze mâinile... Să îngenuncheze cu palmele împreunate, să pună mâna pe telefoanele celulare și să-și anunțe superiorii... Ce să-ți spun, că supuneșia și teama rămăseseră aceleași, la fel cu cârpele negre ce zăceau pe jos, de le călcam cu toții în picioare, eu chiar dorind să le sfâșii cu tocul pantofilor.

— Și ce au hotărât mai-marii de azi? — curioasă, Mona, practică, de altfel, vrea să pună totul în ordine...

— Păi, am înțeles mai târziu că au luat legătura cu Asociația Foștilor Deținuți Politici și cu Fundația care se ocupă cu dezgroparea martirilor, mai precis, a nenorocirilor și grozăviilor îngropate în beciuri și celule, și s-a hotărât transformarea în Muzeu a părții de nord a Penitenciarului...

— Și Petru?... Cum a supraviețuit după eliberarea din temniță?

— Cu mare greutate i s-a permis să urmeze Facultatea de Arte Plastice, și „după absolvire, deși considerat un element periculos, un dizident veșnic sub observație și supraveghere, i se

permite, totuși, în anii de după absolvire, să funcționeze ca profesor. În curând va deveni clar că visul său de a se manifesta ca artist se va izbi de un zid implacabil de neacceptare. O incompatibilitate sistemică, o respingere viscerală, o discordanță vibratorie... într-o lume în care intelectualitatea era periculoasă și condamnată, iar creația suspectă și represabilă. Astfel, lucrările sale sunt eliminate sistematic din expozițiile naționale importante, expozițiile personale îi sunt cenzurate, șansele de expresie artistică personală îi sunt din ce în ce mai diminuate în timp ce dictatura ceaușistă se extinde definitiv și iremediabil. Este nevoit ca în 1977 să-și dea demisia din învățământ și, într-un efort dramatic, își redirecționează forțele creatoare către pictura religioasă. Astfel, începe pictarea bisericilor, printre care și cea din Bucea, unde ne-am legat pe viață.

— Pictor de biserici... Se cere o pregătire specială... Nu-i de ici, de colo, să te joci cu cele sfinte...

— Desigur... — o completez... — Cunoașterea picturală presupune mai multe etape... Studiul și adâncirea în tainele Bibliei... Mai apoi, dogmatica și în cele din urmă erminia, cartea picturii bisericești... „Spiritul său creator a avut șansa de a se desfășura pe câmpuri largi de mii de metri pătrați asupra cărora se arunca cu o bucurie fără margini și simțindu-se împlinit să facă vizibilă — potrivit înțelegerii umane — Biserica lui Dumnezeu.”

— Icoanele... Pictor de biserici... — Mona mă fixează ciudat... Încă de când am zărit-o întrând în trapeză însoțită de preotul gurmand am palpat licărul ciudat ce-i animă privirea... Ceva asemănător cu strălucirea din ochii lui... Par atât de diferiți, și totuși, se aseamănă... Alesul meu, cum îmi place să-l alint în taină, se aseamănă cu șturlubatica politiciană... Curiozitatea de a descoperi, nu hotarul ce o desparte, ci tocmai țesătura ce-i leagă, mă face să continuu...

— Acolo, la Bezdin, e o frescă veche... Distrusă, parcă spuneați?...

— Este Icoana Maicii Domnului dincolo de altar... Maica ce aduce bucurie, alinare... Cu mâinile întinse, te așteaptă să-ți așezi capul la poalele ei, să îngenunchezi, să te pleci sub mantia alinării și a bucuriei. Ești un copil care a făcut tot felul de năzdrăvănii și, temător, așteaptă reacția mamei... Și teama copilului se transformă în alinare, în dulceața înțelegerii și iertării... Asta e Măicuța noastră

de la Bezdin... – Lacrimi se aștern pe obrazul chinuit...

Încerc să abat discuția. Nu mă simt în stare să fiu protectoare și înțeleghătoare, cu atât mai mult în fața unei femei ce se dă tare și mare în ale vieții.

— Sinodul ecumenic de la Niceea din anul 787, ținut în plină luptă iconoclastă, profitând de adeziunea împărătesei Irina, restabilește de drept cultul icoanelor. Astfel, bazându-se pe tradiție și pe ideile unor iluștri înaintași, ca Vasile cel Mare, Grigorie Teologul sau Grigorie cel Mare, precum și pe cele ale unor tot atât de valoroși contemporani, ca Ioan Damaschinul și Teodor Studitul, cu participarea a 375 de episcopi reprezentanți și delegați ai papalității, a elaborat tezele cu privire la icoane.

Mă urmărește sau se prefacă binișor, și, chiar dacă n-ar face-o, simt nevoia să-mi expun cunoștințele ca la școală... Să predau cele învățate alături de Petru... Nu arareori am regretat că nu mi-am urmat pasiunea pentru dascălie... — „Astfel, evitând adorația sacră, sau fără a renunța la venerație, reprezentarea în pictură a sfinților și a scenelor din viața lor istorică este îngăduită. Plecând de la dogma întrupării, deci, admitând posibilitatea de a-L cunoaște prin simțuri pe Dumnezeu-Fiul — al cărui chip s-a imprimat miraculos pe ștergarul trimis de regele Agar și pe vâlul Sfântei Veronica —, precum și de la redarea figurii Maicii Domnului, care, conform tradiției, a fost portretizată de evanghelistul Luca — reprezentarea Chipurilor este considerată logică și posibilă. Permisivitatea de a reda prin imagini nu se limitează numai la vârful ierarhiei divine, ci se extinde și asupra altora, sfinți, sfinte, martiri, cuvioși și cuvioase, ale căror viață și fapte erau istoricește cunoscute. La acea vreme, puternicul partid iconoclast era asigurat că nu vor mai constitui un obiect de adorație, ci vor fi numai cinstite.”

— Cinstirea icoanelor... — zâmbește Mona... — Cinstirea lor presupune grijă pentru viața lor dincolo de implacabila trecere a clipei... Noi am uitat, ne-am dezbrătat de datoria față de Chipul Măicuței de la Bezdin... O lăsăm de izbeliște nepăsători... Frescele de acolo țină după ajutor... Înțelegi, dumneata?... Sau îl poți face să înțeleagă pe cel căruia i-ai închinat visurile, tainele?...

Mă prefac că nu-i înțeleg cuvintele și continui pe același ton neutru de dascăl:

— „Icoana devine, ca și Evanghelia, un obiect indispensabil

desfășurării fastuosului ceremonial al cultului ortodox, în fața ei credincioșii se pot închina și pot aprinde lumânări, dar acestea rămân gesturi onorifice și nu constituie o venerație a obiectului însuși. Se consideră că icoana, pictura, redă în imagini plastice ceea ce Vechiul Testament și Noul Testament exprimă prin vorbe. Mai mult, este o completare, o reușită de ordin psihologic, prin care se acționează asupra sensibilității umane nu numai pe cale auditivă, ci și pe cale vizuală.”

— Aici Maestrul s-a desfășurat pe aria întinsă oferită de biserici... Am înțeles că a pictat și icoane... Simple icoane...

— Icoana nu este niciodată simplă... Redarea imaginilor sacre prin linii și culori presupune sfințenie și har divin... Darul Celui de Sus ce se revarsă pe deasupra și în interiorul pictorului, care este conștient că va aduce prin penelul său prezența divină nu numai în biserică, ci și în casele și căminele credincioșilor... Este un echilibrist care nu se lasă târât sau înălțat, nu pot spune cu claritate, să mă înțelegi, nu se lasă constrâns de dogmatică, care nu-i poate lega viziunea. Parcă m-ai întrebat despre icoane... A pictat multe icoane în exilul nostru... Câtă vreme ne-am vânturat prin lume...

— Și când ați părăsit țara? — curioasă, Mona nu se controlează și scapă lozinci caraghioase.

— Păi, am fugit afară, am părăsit România în 1987, cu o viză obținută pentru vizitarea Locurilor Sfinte, mai precis, a Așezământului Românesc de acolo... Am ajuns în Austria, unde „începe astfel la Viena un exil care se va dovedi deopotrivă minunat și mizerabil, glorios și derizoriu, provocator și mistuitor...”

După o ședere de doi ani în Austria, unde i se recunoaște măiestria nu numai prin succesul a trei expoziții personale, semnalate semnificativ de presa de specialitate, vânzarea unui număr considerabil de lucrări, ci mai ales deosebita contribuție la repictarea frescelor istorice de la Maria Alm din Salzburg, ne-am îndreptat, totuși, spre Canada și America... La Ottawa, unde ne-am așezat, mi-am permis și eu să-mi înfăptuiesc o năzuință, un vis...

— Pe lângă Maestru, bineînțeles... — ironică, nu realizează că-mi atinge un adânc ce nu trebuie tulburat în niciun fel.

— Și pe lângă, și cu el... Mă rog, e vorba despre o Galerie de Artă, al cărei manager am devenit și chiar am reușit să mă descurc binișor... Astfel, i-am organizat prima expoziție...

— Tot lui... — intervine Mona.

— Tot lui, că nu mă apucasem de pictură din senin... — Mă agasează, însă nu suficient ca să pun capăt istorisirilor... Ceva mă împinge să povestesc și înșir vorbele... Un soi de spovedanie aiuristică în fața unei străine.

— Prima expoziție, despre care ziarele au scris cu uimire „SOLD OUT” — adică „vândut în întregime” —, o performanță uluitoare pentru un necunoscut. A fost un început în cunoașterea pictorului român, ale cărui minunății vor fi expuse și achiziționate de galerii de prestigiu din Ottawa, Toronto și Montréal.” În 1994, Muzeul Civilizației îi achiziționează una dintre cele mai importante lucrări de artă sacră produse vreodată, piesă ce se află astăzi în expoziția permanentă a muzeului.

— Aha... — face ochii mari de sub sprâncenele ridicate și recunosc că mă las gădilată, trufașă pentru munca noastră, a amândurora...

— Era prin 1994... După cum știi bine, se deschisese în România ușa și pentru noi, cei fugiți afară... Nici nu știu de ce se spune afară pentru noi, înăuntru, pentru cei rămași în țară...

— Cum pot să-ți explic, draga mea... Este un fel de mândrie prost înțeleasă... Mândria celui care a rezistat, a mâncat salam cu soia, cum nu de multe ori am auzit vorbele astea caraghioase în gura unor intelectuali cu pretenții, de parcă numai mâncarea ne-a zidit înăuntru, legați de glic, fără nicio perspectivă de a trece granița totalitarismului...

— Stop... Că nu ești la un miting electoral... — simt nevoia s-o opresc, sincer, mă dezgustă înfinit suferințele etalate fără jenă... M-aș mira ca o astfel de femeie să fi îndurat ororile trecutului comunist... S-o fi strecurat dumneaei, că nimic din ce sună „a te decurca”, „a face rost”, nu-i este străin.

— Dumneata mă întrerupi fără să aștepți terminarea ideii... Spuneam că nu numai lipsa de mâncare, cozile interminabile la orice, începând de la pâine, lapte, ouă, carne, brânză, ci și, sau mai ales, teama atavică de semenul de alături, care putea fi turnător la Securitate, te putea picta în fel și chip, dacă ai fi avut îndrăzneala să comentezi în vreun fel dictatura ceaușistă...

— Scumpa mea... Dragă mea prietenă... — mă scoate din sărite cu vocabularul de lemn... Oamenii ăștia, nu numai ea, parcă au

uitat să vorbească românește... Sunt incapabili să găsească cuvinte simple, normale, și, voind cu orice preț să impresioneze, se încurcă în fraze-tip, întortocheate, care înmoaie creștetul capului, te lovesc ca o grindină ascutită după o zi toridă, când ai așteptat setos ploaia și te-ai trezit doar cu ropotul strident pe deasupra tărtăcuței.

Înțepenit, dialogul, sau, mai bine zis, monologul meu, s-a hotărât să se odihnească. Tocmai se lăsase căldura și în cerdacul mănăstirii... Nici nu știu când a trecut Petru cu ucenicii, când au început truda pe schele, că azi e ziua cupolei, și nu le plâng de milă, dar nici nu-i invidiez, că doar știu bine ce înseamnă spinarea cocârjată și ochii roțiți în cercul ce închide tavanul bisericii.

Câteva maici robotesc, pete negre mișcătoare sub arșiță, de parcă negrul le îngheață trupul, nu-l lasă să se topească în arșița pusteii... Stau aplecate în jurul stratului de flori și pigulesc cu grijă fiecare buruiană. Există o ascultare, o ordine desăvârșită, care explică minunile săvârșite aici. Fiecare dintre purtătoarele hainei negre știe care-i e menirea... La bucătărie, la grădinărit, la animalele din spate, nu în ultimul rând rugăciunea... Ruga neîntreruptă, că nu de multe ori urmărindu-le mișcările de robot, mâinile ce parcă roagă floarea să învingă buruiana sau pământul uscat, sau tocatul mărunț ce lovește lemnul mesei din bucătărie, toate sunt numai paleative, că înăuntrul lor se roagă neîncetat... Și din pricina asta nu m-am simțit vrednică să conversez, că stăpânele mănăstirii, sau mândria mea ce ridică țepii ariciului, m-au împiedicat să-mi dezleg baierile sufletului în fața lor... Cu atât mai mult, nu-mi explic cum de a reușit femeia asta ciudată, care și-a aprins o țigară și trage fumul cu sete, de parcă-ar înghiți o cremă delicioasă ce-i destinde de plăcere trăsăturile aspre, cum de a avut abilitatea să mă tragă de limbă, agreabil, plăcut... Probabil s-a învățat, a fost educată de alți maeștri în ale politichiei, că altfel cum ar reuși să-și atragă electorii, să-i determine să le dea votul la alegeri... Deși îi simt defectele până în rărunchi, la o adică aș fi capabilă să-i acord încrederea, că altfel cum de m-a adus în starea deschiderii depline, destăinuindu-i drumul meu „afară”, și m-a înduplecat să-i istorisesc, să-i descâlcesc nu numai viața alesului meu...

— La Neamț, unde am poposit, și unde Petru l-a reîntâlnit pe vechiul său prieten, arhimandritul Irineu, la stăruințele acestuia a pictat frescele din zidurile de incintă ale mănăstirii Neamț... Aici ne-

a găsit apelul din Statele Unite prin care ni s-a confirmat că a fost selectat dintr-un număr impresionant de artiști să picteze muralele unei noi biserici construite în stil renascentist la Facultatea de Teologie a Universității Samford din Birmingham – Alabama.

Am discutat îndelung înainte de a începe proiectul... Pentru pictorul meu se ivise o nouă provocare – să pictezi o biserică neoprotestantă, să-i faci pe rugătorii de altă credință decât cea ortodoxă să rezoneze la frumusețea „ICOANEI”... În biserică, Templul lui Dumnezeu, așa cum o înțelege și cuprinde el, lumina christică îmbrățișează spiritul rugătorului nu numai prin slujbă, prin ritualul religios ca atare, ci și prin frumusețea picturii murale... „Mai trebuie să țin seama de arhitectura templului, de locul lui în comunitate... Mi-e teamă... Voi reuși oare?”

Din documentația primită de la Universitate am înțeles că donatorul fondurilor cu care s-a înălțat capela și-a dorit-o ca un Dom cu o cupolă rotundă în care să strălucească un nor de martori mărturisitori ai credinței, a ceea ce se întâmplă în lumea asta mare, a ceea ce s-a scris și gândit de-a lungul vremurilor...

Și deasupra lor și cu ei, Iisus, cu brațele deschise, ocrotitor și îndrumător al lor și al nostru, în noi și cu noi...

— Presupun că au fost necesare tot felul de planuri, desene, schițe, sau cum le spuneți voi... O pregătire specială...

— Ai sesizat una din laturile problemei noastre...

— O ghicitoare cu un singur răspuns... – mă tachinează femeia asta, care nu înțelege prin ce am trecut eu când i-am văzut imaginile înșirate de-a lungul camerei... suluri strălucitoare, luminoase...

Pentru că în seara aceea m-au cutremurat până în adâncuri portretele celor 16 martori de la Augustinul, Luther, Calvin sau Bunyan, fiecare în firida lui, străjuit de coloane superbe, cu cărțile sfinte sub braț, cu pene în mâinile prelungi și privirile ce depășeau marginea hârtiei, înțepau sufletul privitorului... Și totuși, ceva mă neliniștea, mă frigea pe dinăuntru, neștiind cum pot să-i explic fără să-l jignesc îndoiala ce se cuibărise în minte... Cum, prin firea-i sensibilă, intuiește, simte mai mult ca oricare altul nemulțumirea sau neliniștea celui ce-i provește imaginile, și cu atât mai mult mă simte și mă cunoaște pe mine, așa cum percepe culoarea și asprimea pensulei de lângă șevalet, culoare ce tremură sau se așază cuminte pe

pânză sau perete, s-a burzului ca un arici...

— Ce te nemulțumește, draga mea?... Am împărțit rotundul cupolei în 16 părți egale, în 16 ochiuri de lumină în care viețuiesc învățătorii. Deasupra lor, în norul de îngeri, norul albastru țipă lumina lui Iisus, care își desface brațele în Binecuvântare și Mântuire... Spune, nu mă frige și tu...

— Ceea ce ai simțit și ai creat e miraculos... Eu văd totul în fața ochilor în perspectiva rotundului împodobit și plin de lumină. Nu știu însă dacă cei de acolo, profesorii universitari, dascălii, vor reuși să cuprindă frumusețea lui, mâinile deschise ocrotitoare, lumina ce se desprinde din înalt...

— Chiar nu pricep, nu știu ce aștepti de la mine... sau ce așteptați cu toții de la mine... Cum adică nu vor reuși să vadă ceea ce e atât de ușor de văzut, să vadă ceea ce e atât de ușor de înțeles?

Am simțit că discuția poate degenera, că se pot rosti cuvinte grele ce nu mai pot fi întoarse...

— E doar o impresie, dragul meu... Poate greșesc...

A urmat o noapte de coșmar... Se perindau prin fața ochilor cele 16 lăcașe, egale, 16 registre cu portretele învățătorilor... Mă vedeam studiind alături de Petru viețile lor, citindu-le tezele, cele 95 ale lui Luther, bătute în cuie de foc ce-mi perforau creierul, ca în cele din urmă, ei, cei 16, să se desprindă din nemișcarea desenului, să prindă viață, să mă dojenească, să-mi pretindă să urcăm împreună sus, cât mai sus, în cupola bisericii, și de acolo să se întrebe dacă învățătura lor coboară printre profesorii așezați în genunchi, care, la rândul lor, mă socoteau pe mine vinovată că nu reușesc să-i descifreze prin lumina galbenă ce se cobora difuză din înaltul cupolei... Nu știu de era vis sau realitate atunci când veghea se transformă în somn și somnul în stare de veghe... De dimineață, m-am trezit limpede, cu mintea clătită de gândurile întortocheate din noaptea cumplită și neagră... Am știut ce am de făcut, ce am de meșterit... Trebuia să fac un rotund la scară redusă, o cupolă din carton, un fel de veioză uriașă, pe care s-o tapetez pe dinăuntru cu picturile alesului meu... Am înțeles că numai în acest fel îi voi face să înțeleagă pe cei ce ne comandaseră lucrarea. Macheta, abajurul din carton, va întruchipa pe înțelesul lor perspectiva uluitoare a gândului și măiestriei lui Petru...

— Să înțeleg că ai conceput un fel de umbrelă în formă de

cupolă sub care să te adăpostești de ploaia neînțelegerii?

— Mai precis, abajur...

— Abajur, umbrelă, tot aia e... Ingenioasă ideea...

— Mulțumesc... – simt oarece ironie în glasul Monei...

— Nu râde, că nu-i nimic de râs...

— Ce-ți veni? Mă străduiesc să înțeleg până unde te-a dus mintea. Și asta dintr-o atât de mare dragoste...

Știu că înțelege ce m-a îndemnat, ce m-a tulburat atunci.

— Nu era vorba de o simplă prezentare în fața comisiei... Ceea ce imaginase Petru trebuia... înțelegi? Trebuia cu orice preț să prindă viață, să se materializeze... Ori asta presupunea câștigarea concursului, mai precis, avizarea din partea conducerii Universității...

— Vorbești cu „trebuia”, de parcă numai de tine depindea concretul... Semisfera de carton, umbrela, pe lângă faptul că se cerea meșterită cu grijă, nu o percep ca pe o simplă cartoneală fără de imagini...

— Cum fără de imagini, dragă Mona... – mă revoltă... Oare chiar nu pricepe sau mă trage de limbă să afle tot felul de picanterii?...

— Imaginile pictate de profesor... la asta mă refeream...

— Le-am lipit pe dinăuntru, cum altfel... Fâșie cu fâșie, întinse pe cartonul tare ce imagina pereții interior ai cupolei...

— Și el... Ce-a spus? A acceptat? Ți-a împărtășit ideea sau te-a dat de toți pereții cu machetă cu tot?...

— Chiar întinzi coarda... Dacă am avut discuții de-a lungul vremii, certuri chiar, nu m-a dat niciodată, nu m-a îmbrâncit de vreun perete...

— Cu vorbele, dragă... Ce, nu te prinzi la glumă?

Izbucnim amândouă în râs... Eu imaginându-mi cum ar fi fost posibil ca sus, pe schelă, când nu de multe ori ne-am ciondănit, ne-am împuns cu vorbele din pricina culorilor sau a rotundului auriu ce încadrează fețele sfinților, acolo, la înălțime, pe scândura îngustă, să mă fi împins sau dat de pereții pictați... Aș fi rămas și eu lipită de fresca proaspăt pictată... O icoană caraghioasă dintr-o scenă biblică...

— Și el nu a știut, că doar nu te-ai pus să furi munca omului, chiar și consort, care va să zică?...

— I-am explicat... La început, rezervat, chiar morocănos — „Dacă nu sunt în stare să înțeleagă, mai bine renunț... Nu am nevoie de machete sau explicații fără rost... Pictura mea nu se cere explicită, ci privită cu sufletul, așa cum am creat-o.”

— Normal... Și eu m-aș fi revoltat... Auzi, ce idee... Să te prezinți în fața simandicoșilor rectori, profesori universitari, înarmat cu o umbrelă sau veioză...

— Chiar așa ne-am prezentat în cele din urmă... Comisia se întrunise în biroul rectorului, o încăpere imensă, cu pereții lambrisați în lemn și rafturi încărcate cu cărți legate în piele. El, Petru al meu, nițel emoționat, ironic la propria emoție, și-a prezentat în cuvinte simple proiectul, viziunea asupra lucrării în ansamblu, pentru ca în cele din urmă să ajungă la punctul culminant — cupola, Christul de lumină cu brațele deschise, portretele celor 16 învățători ai creștinismului... Un nor de martori mărturisitori a ceea ce s-a întâmplat și se va întâmpla în Lumea Mare. Și-a etalat, dacă pot spune astfel, cunoștințele despre datele biografice ale martirilor pictați, că, vezi Doamne, le studiasem temeinic împreună... „Spiritul prinde viață — asta mi-am dorit întotdeauna... să dau viață vieții sufletești. Prin imagini voi sensibiliza înăuntrul omului creștin. O teologie în culori și lumină... Culorile luminii...”

— Spiritul ce prinde viață... Asta am simțit și eu acolo, sus, în vârful copacilor din pădure...

— Nu mă întrerupe, draga mea, că-mi pierd firul emoțiilor... — exagerez și nu prea... Că ori de câte ori povestesc cele întâmplate acolo, în biblioteca cu rafturi ce parcă se prăbușeau în capul meu, mă cuprinde frigul, tremurul sufletului... Dacă în momentele de răscruce care mă privesc în exclusivitate nu m-am lăsat niciodată cuprinsă de temeri care să aducă emoția, nesiguranța, teama... atunci când e vorba de Petru starea de neliniște se dublează, se triplează chiar...

— Pădurea din biserica maestrului... — Mona repetă obsesiv imaginea pădurii ei... Așa cum ea imaginează pădurea ce dezvelește sus în vârful copacilor minunea pictată, așa eu repetam obsesiv în gând momentul în care urma să mă prezint cu semisfera mea din carton, veioza fără picior sau umbrela fără mâner...

— Am așteptat răbdătoare să-și termine expozeul, să răspundă întrebărilor și curiozității profesorilor... Reticența lor, rezerva, teama chiar, era ambalată politicos... Mai târziu, am aflat că

nu puțini, protestanți fiind, s-au împotrivit la ideea pictării bisericii lor simple și austere. Noi, amândoi, eram misionarii artei creștine, ai teologiei în culori...

— E un spin... O diferență esențială... — remarcă Mona.

— Despre asta vom vorbi altă dată... Un subiect delicat, care se cere disecat cu atenție.

— Și nu prea... — împunge politiciană...

Agasată, întreb:

— Pot continua? Mă întrerupi chiar în miezul poveștii...

— Cum altfel... Aștept cu nerăbdare intrarea ta în scenă înarmată cu umbrela pictată...

— Cam asta a fost impresia scorțoșilor ce socoteau că prezentarea artistului se terminase și urma ca dumnealor să delibereze... Am oprit vorbele rectorului, când, înarmată cu semisfera mea, am început plimbarea înceată printre scaunele și fotoliile profesorilor... Nedumeriți, își aplecau capetele să vadă ce se ascunde sub cartonul alb, că, pricepi tu, draga mea, eu nu sunt un uriaș să mă înalț peste capetele oamenilor, chiar dacă sunt așezați pe scaun... Nu pricepeau o iotă din toată defilarea mea triumfală, chiar își dădeau coate — gata să pufnească în râs. Și atunci am blufat... O clipită am surprins privirea dezaprobată, nedumerirea soțului meu, însă am continuat. „Vă rog, stimați dascăli, să vă așezați jos, mai precis, să binevoiți să luați loc pe covor. E curat, suficient de moale... Numai astfel puteți privi, înțelege, ce se ascunde sub cartonul meu... Veți putea admira cupola la fel ca în biserică...” Indignați peste măsură, în loc să coboare la nivelul podelei, s-au ridicat în picioare unul câte unul, dând să iasă din încăpere, când rectorul, care aruncase cu colțul ochiului o privire înțepată, s-a lovit de lumina și căldura brațelor Christului, le-a făcut un semn ferm: „Ascultați ce spune femeia asta... Chiar merită...” S-a ridicat din spatele biroului și, primul, s-a așezat cu picioare încrucișate pe covorul bordo din lână groasă... De voie, de nevoie, ceilalți l-au urmat, formând un cerc în mijlocul camerei, trupuri omenești înlemnite, fără niciun fel de rezonanță.

— Chiar așa? Ai reușit să-i apleci, să-i umilești?

— Nu de umilire e vorba... O neputință neînțeleasă... acceptată însă la ordinul șefului

O dată împlinită coborârea trupului, de sus, de astă-dată, am

plimbat cupola tapetată cu imagini printre fețele țepene, fără expresie. Și brusc, cum ai aprinde deodată lumina într-o încăpere întunecată, ochii Christului auriu, brațele deschise, primitoare, îngerii înaripați, cohorta de martori mărturisitori, Luther, Calvin, Augustinul, s-au dezvelit în adevărata lor splendoare, deschizând porțile sufletului pentru fiecare privitor în parte...

Între timp, Petru, înțelegând mesajul meu plin de curaj, de inconștiență poate, a așezat de-a lungul pereților și rafturilor țepene schițele Magilor, Botezul, Răstignirea, Învierea, Înălțarea...

S-a așternut o tăcere adâncă, întreruptă de câte un oftat moale, câte un sunet, o vocală joasă, șoptită, de parcă nu îndrăzneau să rupă misterul.

— Ai realizat o proiecție în viitor... I-ai așezat prin puterea imagini ca rugătorii ce vor să vină...

— Cam așa ceva... Numai în felul acesta am putut să le zgândăr imaginația. Numai astfel au înțeles lucrarea lui Petru... O lucrare dumnezeiască...

— Nu ai fotografii de acolo? Mi-aș dori să văd și eu Capela... Nu știu dacă am să ajung vreodată în America, la Birmingham...

— Sunt pe aici, pe undeva... Încearcă să vezi cu ochii minții ce s-a întâmplat acolo... Momentul...

— Desigur... — aprobă Mona... Și astfel a fost ales Maestrul să picteze Capela Besson.

Mă bucur că a pus punct poveștii mele. Mă simt sleită, doborâtă... Îmi doresc să fiu lăsată în ale mele, să-mi savurez de una singură amintirile.

VI

Dis-de-dimineată, afundată până-n gât în așternuturile de mătase argintie, de cum am mijit ochii, am căutat instinctiv telecomanda plasmei din colțul dormitorului... Într-o vreme, la recomandările unui prieten, medic radiolog, aproape mă hotărâsem să-l dau afară frumușel din locul de dormit, însă de dragul momentului dimineții, când, moleșită, mai lenevesc preț de o jumătate de ceas în culcușul cald, îmi făcea plăcere să urmăresc știrile de primă oră... Informațiile, chiar nedigerate, sunt folositoare pentru restul zilei, când te poți da mare – repetând un simplu amănunt neobservat de privitorii neavizați... Și simpla știre, faptul prezentat neutru de crainica prețioasă, rămâne un eveniment șters, care, dacă nu-l treci prin filtrul rațiunii, nu-l decojești ca pe un miez de nucă tare, rămâne o întâmplare ce se flutură în trecut fără nicio urmă... Cum spunea maestrul meu, primul meu învățător adevărat, cel care m-a inițiat în ale avocaturii:

— Mona, dulceață... Ce-i așa de greu de înțeles? Omul, clientul ce-ți calcă pragul cabinetului, îți prezintă o stare de fapt... O povestește cum se pricepe el mai bine, ba chiar o deformează în propriul său interes, crezând că dacă te trage pe tine pe sfoară va fi ușor să-l amăgească și pe cel ce împarte dreptatea... Tu, ca specialist în ale dreptului, ce ai de făcut?

— Păi... Îi fixezi onorariul și apoi...

— Îți plac banii, scumpețe... Bravo... Nu-i rău nici asta... E normal ca unei fete tinere, cu vino-ncoace, să-i placă hăinuțele scumpe de marcă. Și cu ce se cumpără zdrențucele și botinele?

— Se cumpără cu bani... – repetam, pufnind pe sub pumnii încheștați, că-i simțeam ironia de la o poștă...

— Dulceață, dulceața mea... Nu despre asta e vorba... Repet, când vine amărâtul și-ți prezintă faptele, necazul lui, tu, ca avocat cu experiență, ai două lucruri de făcut ... UNUL – și își răsfirea degetele noduroase, cu unghii neîngrijite, separându-l pe cel arătător – Unul și primul lucru – se cere să dai deoparte balastul din povestea omului... Să selectezi din multitudinea faptelor pe cele care au relevanță juridică...

— De ude știi care au relevanță juridică? Și care nu? –

întrebam ca proasta-n târg...

— Păi, din cărți, dragă... Din ce ai tocit tu patru ani la facultate. De exemplu, la divorț sunt relevante doar acele împrejurări care duc la concluzia că este imposibilă continuarea căsătoriei și relațiile de familie sunt iremediabil destrămate...

— Să înțeleg... — mă dau mare — Dacă soția povestește că soțul era nemulțumit de dunga cămășii sau de praful ce se depunea pe mobilierul de nuc... în antiteză cu altul, care o snopea în bătaie de trei ori pe zi, doar bătaile și scandalurile pot fi considerate motive de divorț în sensul legii...

— Bravo, fetițo... Așa te vreau...

Eram fericită, sensibilă la aprecieri și laude. Dar naivitatea tinereții te face ușurel la minte, și doar mai târziu, după vreo cinci ani de Tribunal, am înțeles că-i bine să fugi ca dracul de tămâie de laude și mai ales de lăudătorii ce-ți perie aplecați haina de scame invizibile...

— Și — AL DOILEA lucru — își răsfira din nou degetele descărnate, ridicând inelarul, încolăcindu-l cu celelalte ca într-o menghină —, să îmbraci în haina potrivită starea de fapt sintetizată...

— Haina legii...

— De două ori bravo, fetițo... Te prinzi iute... Vom face treabă bună împreună... Sper...

Mă îmbujorasem cu totul, de se vedea pe fața mea mulțumirea, puteai citi ca pe o carte... Am învățat tot pe băncile Tribunalului să nu-ți destăinui, să nu-ți dezvelești sentimentele în fața nimănui... Nici bucuria, nici furia, nici amărăciunea... O figură destinsă, permanent zâmbitoare până la limita permisă, care nu poate fi descifrată decât atunci când permiți, sau când dai tu cifrul, unui număr limitat de ființe.

— Și se mai cere ceva...

— Încă ceva... La naiba cu atâtea cerințe...

— Lecția asta valorează mai mult decât poate da un stagiar oarecare... Ori dumneata...

— Eu nu sunt un stagiar de duzină...

— Sper să nu mă înșel... Uite, stagiarul meu special, să-ți deschizi mintea, să judeci... Să desprinzi sinteza, logica ce duce la finalul pledoariei... Că sunt o mulțime de avocați, ajunși chiar în prag de pensie, care se pierd în amănunte nesemnificative ce nu se

leagă, nu curg unul din altul spre concluzia logică și logic... Să înveți știința răspunsului la cele trei întrebări: Ce am? Ce vreau să am? Și cum? Care-i drumul spre izbândă, în câștigarea procesului...?

Toată știința asta am aplicat-o și în anii de avocatură și mai târziu, în politică, pornind de dimineața, când urmăream aparent leneșă știrile, stările de fapt, pe ecranul televizorului...

Întâmplător, butonând de pe un canal pe altul, m-am împiedicat printre reclamele strălucitoare... pantofi cu toc cui, botine cu vârf ascuțit, espadrile delicate, cizme cu carâmbul răsfrânt, fermoare ascunse pe lateral și toate la prețuri reduse... Se deschidea un mare MALL, care își făcea vizibilă existența chemând cucoane ca mine doritoare de o shoppingăreală. De ce nu? Mă pot destinde de minune hoinărind de colo-colo, cu atât mai mult cu cât neamurile cu care mă procopsisem deunăzi mi-au cam golit garderoba.

Dușată, cu părul proaspăt spălat, întins cu foenul, am văzut câteva fire albe strecurate prin blondul arămiu... Îmi pun ochelarii să le zăresc mai bine – dezastru –, nu sunt doar câteva, s-au adunat în smocuri pe la tâmpile și în creștetul capului... Dezarmată, realizez că nu mă pot prezenta în lume ca o babă neîngrijită. Chiar până acolo n-am coborât în delăsare și nesimțire încât să uit spoiala cu care fiecare femeia e datoră să se ajute când se trezește dimineața... N-am suportat niciodată suficientele care, după unul sau doi copii, se apucă să înfulece ca apucatele, fripturi, torturi, plăcinte în foietaj, și mai știu eu câte bunătăți ce-ți aduc satisfacția momentului... ca mai apoi să simți cum se depun care mai de care pe la șolduri, coapse și fund... Femininitatea se cere îngrijită, indiferent de vârstă, că altfel cum poți profita de avantajele unui mijloc subțire, unor sâni obraznici ce știu să iasă din rotundul decolteului sau a fundului bombat cât să semene cu un pepene necopt... Un stilist pe care-l urmăream cu plăcere sâmbăta dimineața, un homosexual simpatic, englez parcă, lansase o idee salvatoare pentru multe delăsate, amărâte, care își pierduseră cu anii încrederea și ambiția, speriate de propriul trup, le era chiar teamă să se mai privească în oglindă.

Lua astfel la bucată trupul femeii și îi modela formele, garderoba, hainele lălâie, largi, menite în gândul unora să ascundă forme împlinite peste măsură, le tăia cu foarfeca și, zdrențuite, simțea o satisfacție nebună să le arunce în stradă, să le calce în picioare, alături de cobaiul ce se lăsa experimentat... O plimba mai

apoi, cum îmi doresc și eu azi să-mi umplu ziua, o purta pe la magazinele de firmă, unde, știind ce să scotocească, îi prezenta toalete noi, provocatoare, cu care nici măcar nu visa să se mai poată îmbrăca vreodată... Să nu uit de lenjerie... De la el am învățat și eu ce important e sutienul, forma și textura, când dorești să-ți pui în valoare bustul apetisant... burtiera ce trage slănina și formează clepsidra perfectă, culoarea chilotului, și mai știu eu câte.

O marionetă dusă la un dietetician a reînvățat mintea, a pus imaginația la contribuție în pregătirea unor feluri de mâncare fără calorii – salate, fructe, friptură fără prăjeală, și mai ales fără pic de zahăr – și după câteva săptămâni au ajuns până la performanța de a poza goale în fața unui fotograf de meserie, să depășească nu numai teama de a se privi în oglinda din dormitor, ci să accepte ideea că pot fi privite în splendoarea nudității chiar din vitrina unui magazin unde o expusese aproape goală pe una dintre grăsuțele de odinioară... Reușea să le redea încrederea în propria frumusețe după vreo două luni de renunțări, lecții istovitoare uneori...

Noroc că am găsit în dulăpiorul din baie un șampon ce amăgește firele albite și mi-am dres cum m-am priceput de una singură claia de păr necoafată de atâta vreme... Cum am putut uita cu atât ușurință lecțiile stilistului, un fel de viață chiar? Unde naiba m-au purtat picioarele – într-un ținut imaginar, prin măruntaiele pământului, mai apoi ingenuncheată la icoane... Nu am de gând să desfac firul în patru... Acum știu că am nevoie să privesc în oglindă femeia îngrijită, elegantă, sigură și, de ce nu, impertinentă uneori.

Râd de una singură și, odată vopsită, mi-am pus costumul-pantaloni violet din stofuliță subțire, cu mâneci trei-sferturi, și o pereche de pantofi crem cam scofâlciți, pe care am să-i arunc de îndată ce voi găsi alții noi.

Mall-ul, un acoperământ din sticlă ce adăpostește alei lucitoare din greseie marmorată, de-a lungul cărora se înșiră unul după altul magazine cu vitrine multicolore... Am probat pantofi italienești la Benvenuti și Leonardo cu barete în spate și tocuri de 10 cm, Fâțâindu-mă de colo-colo pe tocurile cui sau pătrătoase, m-am simțit ușoară, dovadă că n-am pus kilograme în plus care să îngreuneze mersul, să deformeze curbura tălpii.

La Steilman, o firmă nemțească, am găsit un costumaș superb din lână albă care se mulează pe piept și pe coapse atât cât să

fie la limita decenței.

— Vă vine superb... Măsura 46 nemțească e numai bună...

Vânzătoarea, o fetișcană de vreo 23 de ani, mă privește cu admirație și îi zăresc invidia strecurată pe la colțurile ochilor, și asta, sunt convinsă, nu raportat la cât de bine arăt, ci, după numărul de plase lăsate în cabina de probă, a dedus că am ceva mălai în poșetă și îmi permit orice moft... Avusesem grijă să scot din bancomatul de la parterul uriașului bănuți suficienți încât să nu-mi pun problema prețului dacă mi se lipea privirea de vreo marfă.

Ostenită, am hotărât să urc la ultimul etaj, unde e locul cafenelelor și al restaurantelor... Ce mai! buni comercianți, ăștia de au inventat mall-ul... Nu-i suficient că te aventurezi în tot felul de cumpărături de care ai sau nu ai nevoie, îți mai și pun sub nas un popas ademenitor, la o cafenea, unde să cheltuiești ceva bănuți în plus pe un capucino parfumat și un suc natural, stors proaspăt din portocale sau lămâi și grepfruit... Ce să zic de cei pofticioși, care pot umple o tavă cu aripioare crocante sau cu o mâncare chinezească picantă. Moda asta vine de peste ocean, și-mi spune un prieten care călătorise în America de curând că plimbarea și shoppingul în magazine acoperite, adunate cu toatele sub același acoperiș, amestecate cu cafenele și restaurante, este o necesitate în zonele călduroase din sud, unde nu te poți plimba în miezul zilei, că te topești la 40 de grade... E posibil, da' mă întreb eu ce făceau înainte vreme, când nu se inventase aerul condiționat... Micuțele magazine cu vânzători politicoși, care îți mai istoriseau și câte o bârfă din târg, sau povesteau de drumul mătăsii, pe unde venea sulul moale, înflorat, terasele cafenelelor ascunse de soare sub umbrele uriașe, cu scaune împletite și mese acoperite cu față de masă, nu pot fi în niciun chip înlocuite de sticla și inoxul lucitor, impersonal, sau gresia alunecoasă din pardosea. Roboți dirijați, oamenii își beau cafeaua în grabă, de parcă cineva îi alungă de la spate să forfotească din nou printre rafturile pline de țoale și parfumuri.

Simt o oarecare furie; gândul înțepător mai-mai să-mi strice plăcerea cumpărăturilor îndesate în plasele din carton înflorat.

— Doamna Mona... — îi spuneam eu lu' Ioane că sunteți dumneavoastră... Nu v-am văzut niciodată aici, la Mall... Obişnuieți? S-a nimerit?

Uimită, întorc capul și îi deslușesc printre mese pe doi din

tinerii lupi. Despre unul știu mai multe, că maică-sa, profesoară de istorie, mi-a fost pe vremuri clientă când divorțase de tatăl băiatului și mai apoi am sfătuit-o în ceea ce privește un partaj de bunuri comune...

— Pofțiți... Vă ofer cu plăcere un suc, o cafca... La alegere...

Se așează sfioși oarecum.

— Am văzut că v-ați reîntors în arenă... Și noi chiar ne-am bucurat... — Încearcă fiul profesoarei să lege conversația...

— De ce să vă bucurați... După câte-mi amintesc, nu prea aveam trecere la tânăra generație...

— Cine v-a îndrugat minciuna asta?... — sare cel ce-și spune Ioane.

— Chiar te interesează?... Cine nu spune minciuni în politică, drăguțule? Asta nu v-a învățat la facultate?

Râd amândoi mânzește... Știu c-au urmat cursurile unei facultăți intitulate pompos „Relații internaționale” sau „Diplomație politică” — sau cam așa ceva... O mare porcărie, care atrage visurile adolescente, spulberate apoi după absolvire, când constată că posturile de diplomați nu stau atârinate pe garduri, că dacă nu ești dotat de acasă cu pile și relații e aproape imposibil să-ți găsești din prima vreun post de conțopist în Minister sau chiar la administrația locală.

— Și voi ce faceți? V-ați angajat undeva?

Râd amândoi... pe ascuns.

— Dacă ne-am angajați? Ce cuvânt antic, doamna Mona... Cine dracu' angajează tineri fără experiență?

— Păi bine, drăguților... Suntem noi, partidul nostru e la putere. Credeam că ați găsit și voi un post pe ici, pe colo...

— Da'de unde... Ne scuzați vocabularul, doamna Mona, da' cum dracu' credeți că mai avem loc de babalcii care se dau mari cu trecutul lor și au înhățat tot sau aproape tot.

Îmi aprind o țigară și îi urmăresc printre rotocoalele de fum... Au partea lor de dreptate... Cunoscut bine de ce sunt în stare așa-zișii membri fondatori care își revendică dreptul primului venit. Că doar n-au stat degeaba patru ani în opoziție ca atunci când am revenit la guvernare să nu prindă un os zdravăn și mai ales să nu le pese nici cât negru sub unghie de cățelandrii tineri.

Parcă ghicindu-mi gândurile, fiul profesoarei:

— De aceea ne-am bucurat că vă reîntoarceți. Avem și noi un sprijin, un port-drapel...

Știu să gâdile orgoliul muierii ambițioase și chiar îmi place asta. Ar putea fi interesant să reintru în arenă în fruntea unor tineri ambițioși.

— Chiar se apropie alegerile și ați putea candida și dumneavoastră cu șanse reale...

— Ca alegeri, frate... Că doar de doi ani l-ați ales pe securiastul convertit... — mă mir, interesată, ațâțată, la auzul veștii.

— Păi, era vorba de un mandat interimar... Că-l schimbase pe muieraticul... Știți de aventura dintre cele două cucoane pe treptele partidului... Ce aș fi vrut să fi văzut și noi păruiala între două pațachine bătrâne.

— Nu fiți obraznici, că nu ține... — mă prind ușor în vocabularul de cafenea... — Fostul președinte a uitat că niciodată nu-ți faci nevoile lângă casă sau lângă locul de muncă, recte, partid... Că pute a naibii și duhoarea îți intră în haine, ți se lipește de corp, de-i pui pe fugă pe toți ce te credeau spălat și parfumat...

— Gigea cocoșul... După păruiala cucoanelor, el a ieșit de prost... — se dă înțelept cel ce-și spune Ioane.

— Pentru că nu a știut să gestioneze întâmplarea. E vital să poți întoarce o negliobie, s-o faci drăgălașă, s-o împachetezi în hârtie aurie și s-o mai faci și cadou... altora...

— Vezi, Ioane... asta e doamna noastră... De la ea avem ce învăța... — se dă rotund fiul profesoarei.

Se învârt în cap tot felul de planuri, idei... N-am știut niciodată să mă bucur de liniștea femeii care croșetează adâncită într-un fotoliu comod, care își odihnește spiritul în țacănitul acelor, care se mulțumește cu tihna lucrului ieșit din mână proprie... Nu găsesc nicio satisfacție în lustruitul argintăriei sau în datul cu ceară pe parchet, corvodăriile, cum îmi place să le numesc, le-am dat în sarcina femeii de serviciu, că m-am străduit să-mi ofer luxul unui ajutor săptămânal dintotdeauna... Asta nu înseamnă că, mai rar, când sunt un pachet de nervi, nu întorc casa cu fundu-n sus, scot toate cărțile din bibliotecă, aspir rafturile, mut mobilierul de una singură și-l reasez în alte colțuri, unde parcă lumina cade mai potrivit, arunc la gheana de gunoi câte o carpetă demodată și, lac de transpirație, mă

fericesc c-am terminat corvoada cu corpul ostenit, da' cu mintea mai potolită.

— Ce spuneți? Vă surâde planul nostru?

— Care plan, copilași, că n-am încropit de nici unele... Să fim atenți, că ne-am putea rupe gâturile cu toții. E foarte important să-ți apreciezi just posibilitățile, forțele, să nu te îmbeți cu apă rece, să nu te lași dus de valul ambițiilor deșarte...

— Nu ne vorbiți în șabloane, că de asta suntem sătui... Dacă credeți că nu avem nicio șansă, mai bine spuneți-ne-o verde-n față, că așa-i mai cinstit...

— Nu-i vorba despre asta... Ești naiv, băiete... — îl mângâi protector pe creștetul capului, de-l fac să se tragă speriat...

— Nici noi n-am făcut umbră pământului degeaba... Am tras cu urechea când se șușotea pe la colțuri, mai știm tot felul de secrete ce v-ar folosi ca viitor candidat.

— Să fii bine informat e o necesitate în politică, însă nu-i suficient... Să vă povestesc două istorii... Poate le știți sau poate nu le-ați băgat în seamă... Vă aduceți aminte de Radu Onișor, ecologistul care ajunsese vicepreședintele Consiliul județean?... Îl cunosc de când făcea stagiatura la Baroul de avocați... Un băiețel frumușel, vesel, cam leneș el, însă deosebit de plăcut, politicos cu toată lumea... Se știa face indispensabil pe termen scurt, și dacă îl trimiteai să-ți plătească o factură restantă, o rezolva de îndată, fără penalități, că avea tot felul de amici și la finanțe și la mediu, la camera de comerț, unde cumpărase amabilitatea fetelor cu o șocolată și o floare frumos împachetată.

— E acel Onișor care a murit recent?

— S-a dus, sărmanul... Nu cred că-i știți adevărata istorie...

— Parcă dăduse în băutură cam mult...

— Ai dreptate, asta era numai una din problemele lui... Oricum, așa băgăreț, superficial, a socotit că avocatura cere prea mult efort, că-mi amintesc de-o vorbă a lui: „Doamna avocat, cum naiba suportați în fiecare zi căcatul ce trebuie să-l înghițim și de la judecători și de la clienți, ce mai, de la o lume întreagă?” — și s-a înscris și el ca voi într-un partid unde-l dusesese un client cu bani... Și-a știut etala locvacitatea, că avea verb în discursuri, nu-l emoționa o sală plină și mai ales nu-l durea gura niciodată să-și umple desaga cu tot felul de promisiuni chiar fără nicio acoperire. I-a surâs norocul și

lui și micuțului partid la alegerile locale, unde au obținut câteva procente, atât cât le era necesar alor noștri să facă o majoritate... Și, drept recompensă, la masa tratativelor au obținut postul de vice, și s-a trezit peste noapte Onișor al nostru al doilea om al județului...

— S-a întâmplat de atâtea ori ca un partid mare să facă mezialianțe cu un pitic fără de care nu-și poate asigura majoritatea voturilor...

Ioane gândește cu voce tare...

— Te-ai prins... — râd zgomotos.

— De ce mă luați peste picior?

— Nu-mi permit, drăguțule... Te rog însă să nu rostești platitudini, păstrează-le pentru tine... e mai înțelept, crede-mă...

— Și mai apoi? Ce s-a întâmplat cu Onișor...? — celălalt oprește conflictul la timp, că tinerelul era mai gata să se ridice și să ne lase baltă.

— Ajuns sus în ierarhia decizională, deși avea cuțitul și pâinea în mâinile lui, a socotit că-i mai comod să accepte rolul de marionetă a partidului. De fapt, a șefului mai tare... O fi încercat el să se impună la vreo împădurire pe la pădurea Ceala, poate s-a implicat în proiectul Lunca Mureșului, dar când era vorba de vreun proiect mai serios, cu bani grei în spate, s-a lăsat tras de sfori ca o păpușă stricată...

— Tâmpitul... Că avea doar puterea în mână... S-o fi lăsat cumpărat?

— E posibil... Însă nu cred... Se mulțumea cu un șpriț și o masă bună...

— Exagerați... sau ne luați de proști... — înțepat, gânditorul de la Hamangia în variantă modernă nu se lasă...

— Depart de mine gândul... Cum aș îndrăzni să iau la bătaie tinerețea. Chiar prin vorbe nu am curajul...

— Nu mi-e rușine nici cu dumneavoastră... Lăsați, că știm noi... Totuși, n-ați terminat cu Onișor... Să zicem că nu lua șpagă, că era mai mult sau mai puțin naiv, că se lăsa dirijat din comoditate, că-i plăcea băutura și o masă pe cinste... Ori de aici până să-ți dai duhul e cam mult de mers...

— Dacă am pus de o poveste, să o ducem până la capăt... Mai avea sărmanul o plăcere ascunsă... Atât de ascunsă, încât o știau toți șoferii de la Consiliu, și dacă o știe șoferimea, atunci...

— Târgul vuiește ca dracu'... — continuă râzând amândoi...

— Dis-de-dimineață își lua șoferul și, cu mașina de serviciu, o lua de nebun prin pădurea Ceala până spre Mureș, unde-s terăsuțele acelea cochete cu vedere spre apă... Se așeza la o masă, și chelnerul, știindu-i tabietul, se prezenta cu o cafea scurtă și suta de votcă. Nu scotea o vorbă, nici la dus, nici la întors, adâncit în ale lui, făcea tot felul de proiecte de revitalizare a pădurii, visa alei pentru biciclete, băncuțe de lemn și un program de atragere a tineretului la curățarea mediului...

— Dacă nu vorbea nici la dus, nici la întors, de unde știți? — sesizează Ioane.

— După ce micuțul partid a ieșit din cursă la următoarele alegeri, a plecat precum venise, fără să lase nimic în spate, și s-a întors în avocatură... Aici l-am întâlnit, în sala mare, unde aștepta alături de cei fără clienți să-i pice vreo plească. Se buhăise, se umflase, semne de boală sigură, și când l-am întrebat de sănătate, a schimbat subiectul și s-a oferit să-mi aducă la secretara partidului, la sediu, documentația și proiectul la care lucrase diminețile pe terasa de la marginea apei... Păcat că a rămas în amintirea șoferimii și a altora doar ca un chefliu, un pierde-vară...

— Fute vânt... Că doar noi n-am auzit de nici unele... Chiar dacă am venit mai târziu în politică, tot trebuia să știm ce-a învățat, nenorocitul...

— Iartă-l, Doamne... Că s-a prăpădit fără vreme, ca urmare a băuturii ce l-a dat gata... Ajunsese să ceară bani pentru o sticlă, pentru un pachet de țigări...

— Până acolo s-a coborât, amărâtul? L-a dat gata politica... Pe noi, fiți sigură, nu ne doboară atât de lesne... Suntem armați până-n dinți... — râd mânzește.

— Cât sunteți de pregătiți, rămâne de văzut... Ceea ce voiam să dezvolt cu istoria lui Onișor este că nu tot natul, tânăr mai ales, poate face față ghețușului, alunecării ce pare o minune, pe gheața subțire ce se poate sparge când ți-e lumea mai dragă... Spuneți că sunteți înarmați, că le știți pe toate...

— Sau aproape pe toate... — râde Ioane.

— Nu știți mai nimic și n-aș dori să le învățați doar pe propria piele, că poate fi prea târziu.

— Tocmai de aceea v-am chemat... Să ne dăscăliți

dumneavoastră...

Alegerile pentru președinția partidului s-au amânat din nou cu șase luni sau poate cu un an, o manevră a securistului, care își simțea preșul zburând ca un covor blestemat, zbura peste capetele noastre înfierbântate. M-am reîntors în forță în arenă, azi câte un pic, mâine picul a ajuns la jumătatea paharului, ca mai apoi vinul amețitor al puterii să dea pe dinafară, de-a mânjit toată masa... Am acceptat să-i întâlnesc pe tinerii lupi, cum le plăcea să se poreclească, lupi tineri, însă cam năpârliți, uneori lipsiți total de curaj, fără a mai vorbi de cruzimea și curajul unui animal tânăr...

— Măi copii... Sunteți tălâmbi, înfricați, gata-gata de orice compromis pentru un os fără pic de carne...

— Decât nimic, doamna Mona... Decât nimic... — mârâia unul, care terminase dreptul la o facultate particulară și nu știa nici ce e un act juridic, d'apoi să-l pui să caște gura în instanță...

— Orice e mai mult decât nimic... Aici poate ai dreptate... Însă dacă te mulțumești cu firimituri, niciodată nu vei spera la mai mult... Îți pierzi puterea și chiar speranța...

— Taci, nevoie vântă, și las-o pe doamna să zică, că de aia o sprijinim noi.

La început, povesteam la o cafea prin barurile orașului, de fapt, mai mult eu încercam să-i iscodesc, să văd ce le poate mintea... Fiul profesoarei, pe care-l întâlnisem în urmă cu câteva săptămâni la Mall, și încă vreo trei, asta cu indulgență numărând, își păstrasera o brumă de bună-credință. Unul visa restaurarea centrului vechi al orașului, că făcuse studii de arhitectură, și chiar mi-a arătat câteva planuri și schițe, însoțite de tot felul de date tehnice ce făceau posibilă reînvierea vechilor monumente...

— Ți-au făcut și planul de profit economic?... Platforma...

— Ce să mai fac? Nu-i destul că dau mură-n gură un plan urbanistic ce poate fi copiat în Consiliul Local, literă de literă?... — a sărit cu ochii bulbucați cât cepele.

— Ce sari, frate... Las-o să vorbească...

— Nu-i supărare, băieți... E vorba de fonduri, de banii cu care se poate realiza planul lui...

— Din fonduri europene... Din atragerea proprietarilor...

— Documentația europeană e absolut necesară și nu numai... Parcă spuneai de cointeresarea proprietarilor... Trebuie să-ți dai seama că unele case au fost retrocedate vechilor proprietari și ăștia sunt moși și babe săraci lipiți pământului... — caut să-i aduc aminte...

Am întors subiectul pe o parte și pe alta și chiar m-a bucurat când i-am văzut licărul din ochii încercănați... Licărul care m-a făcut să prind putere atunci când am primit într-o seară un telefon de la Bezdin...

— M-a întrebat Măicuța din altar de dumneata și n-am știut ce să-i răspund... — glasul maicii Anghelina, care îmi vorbea de cealaltă Maică din spatele altarului, mi-a făcut inima să se rostogolească de câteva ori în piept, de mi-am pus mâna s-o ogoiesc, să-i opresc tremurul.

— Fac bine... Sunt bine... — nu-mi găseam cuvintele și asta-mi provoca o ciudă imposibil de ascuns în glasul ce se dorea puternic, sigur...

— De ce te superi, fata mea... Noi doream să știm dacă ești sănătoasă la minte și la trup... Doar atât...

— Mulțumesc... De sănătate nu mă pot plânge...

— Dacă-i așa, înseamnă că voi opri neliniștea lui Sava...

— Da' ce are Sava cu sănătatea mea?... — am sărit ca arsă...

— Zicea că poate după călătoria ce ați făcut-o împreună în adâncuri ai rămas cu o oarecare sensibilitate...

— Exagerează, Măicuță... Dar ce-i mai nou pe la mănăstire?... Sava a terminat cu acoperișul?

— Acușica, acușica, dragă mea... Milioanele aduse de dumneata au făcut minuni... Lemnăria pentru acoperit e pusă sus, nouă, unde s-a cerut și chiar o parte din țiglă... Nouă... Multă țiglă nouă, să nu ne plouă...

— Voi veni și eu să văd... S-o văd, care va să zică...

— Țigla? Țigla doar?... — glasul Măicuței tot mai molatec, dă semne de oboseală ... Și cum știu bine ce înseamnă asta, am rupt convorbirea...

— Mă bucur nespus că m-ați chemat și promit să viu cât mai grabnic... Doamne Ajută...

N-am cerut ajutorul nici pentru sănătatea mea, nici pentru a

Măicuței, ci am cerut puterea să-i pot ajuta, reprezenta, pe tinerii mei companioni. Dacă mi-ar auzi gândul, Măicuța mi-ar râde în nas — pentru trufia și lipsa ta de smerenie nu te poți ruga, că degeaba o faci...

Acoperind gândurile care îmi tulbură somnul, știind că a doua zi urma să am o întâlnire importantă cu presa, că aflaseră jurnaliștii de posibila mea candidatură la șefia partidului, am luat un extraveral și m-am cufundat într-o baie fierbinte, înspumată și garnisită cu uleiuri parfumate, de m-a înfășat moleșeala și mai apoi un somn frate cu leșinul... Și totuși, gândurile alungate și nedorite au lăsat urme, nenorocitele, că m-am trezit dimineața cu cearcăne vinete și obraji buhăiți, de-a fost nevoie de o mască adusă din Grecia ce face minuni pe loc, și mai apoi de un strat gros de fond de ten care să acopere fața căzută, plină de riduri.

În fața ziariștilor ne-am prezentat toți potențialii candidați... Fostul securist, care dorea un mandat definitiv, slinosul meu, fostul meu protejat, și eu, ca reprezentantă a reformatorilor... O primă încercare după călătoria mea prin măruntaiele pământului... Urmele drumului alături de călugăr s-au imprimat puternic în amintirile mele, mai puternic decât urmele lăsate prin mlaștini, ies la suprafață când te aștepti mai puțin... În toiul discuțiilor, în fața ziariștilor avizi de noutăți picante, la o întrebare am rămas înțepenită, incapabilă să fac o mișcare barem, să-mi dau părul pe spate, să fac cumva să treacă neobservată tulburarea:

— Unde ați fost timp de doi ani? Am auzit că v-ați călugărit?

Se lăsase o liniște mohorâtă, și cu toții, mai ales tinerii mei susținători, așteptau răspunsul întrebării pe care și-o puseseră de multe ori, însă n-au avut curajul să mi-o pună în față...

Stană de piatră, cu trăsăturile înțepenite sub masca fondului de ten lucitor, căutăm cu disperare o față deschisă, luminoasă, printre cele schimonosite, de țăță ce de-abia așteaptă să afle ce s-a întâmplat în așternutul vecinei când a lipsit de-acasă fiind plecată la băi să-și trateze reumele.

— Și doamna candidat are dreptul la secrete cum avem cu toții... — condescendet, securistul îmi luă apărarea în felul său protector al minciunii și înșelăciunii ce se cer iertate din moment ce le găsim în coșul tuturor... Asta m-a enervat suficient de tare încât să mă scoată din nemișcarea drumului, a amintirii adâncurilor străbătute

cândva, a glasului Blajinilor ce parcă răzbătea pe undeva prin cotloanele sălii...

Întrebarea ziaristei cu părul ondulat și ochii șireți ascunși sub claia de zuluți rămăsese atârnată undeva de candelabrul chior.

Mulțumindu-i în gând și ei și mai ales turnătorului, am simțit cum se aprinde sângele, urcă mai întâi în fundul ochilor, îi face să pulseze întunecându-mi privirea câteva secunde, se coboară ca un torent nervos de munte spre încheieturi, palme și degete, care zvâcnesc în pantofii cu vârful ascuțit, gata-gata să arunce pantoful cât colo până-n gâtul audienței.

— Nu e vorba de niciun secret... O călătorie... O lungă călătorie în compania unui călugăr din alte vremuri... Un drum lung și întortocheat în măruntaiele pământului, în ținutul Blajinilor...

Unii au pufnit în râs, alții cască ochii mari, nedumeriți, bănuind că fie o iau razna pe arătură, fie vorbesc în parabole.

— De ce vorbiți în șarade, că nu suntem inițiați...

— Sinceritatea mea nu vă face bine nici vouă, nici contracandidaților mei... Mai pe înțelesul tuturor, am locuit o vreme la Bezdin, mănăstirea veche, de lângă Mureș, de prin secolul al XIV-lea...

— Am auzit că le-ați făcut rost de fonduri pentru restaurare... — sare o tânără mai dezghețată, cu un moț răsucit în vârful capului și o bluză albă de in transparent ce-i lasă nurele să iasă la iveală.

— De ce vă molipsiți și voi, tinerii, de cuvintele noastre, ale vechilor comuniști... „Să facem rost” — doar în vremurile trecute trebuia să facem rost de orice — de la mâncare până la o carte, de la benzină până la un bilet de tratament la băi...

— Scuzați, dar a intrat în vocabularul tuturor... — obraznică, plusează. — Și dumneavoastră vă recunoașteți veche comunistă?

— Am fost și eu membru de partid, unul dintre cele patru milioane, dacă asta te interesează... Dar să nu divagăm... Nu am făcut rost, ci am reușit să obțin prin bunăvoința guvernului nostru fonduri pentru refacerea construcțiilor mănăstirii aflate în strare de dărăpănare acută... Până la restaurare mai avem de făcut multe...

— Și veți continua să vă ocupați de mănăstire?... — nu se lasă obraznica... Provocarea însă îmi face plăcere.

— De ce nu? Sunt printre puținii care dacă începe un lucru

nu-l lasă nu-l pierdut pe drum... — mi-am mușcat limba, că știu bine ce fac chiar în acest moment... Am pus deoparte, le-am ascuns pe după ușă, și visele Măicuței Anghelina, și nevoința lui Sava... Și ce dacă... Deocamdată altele sunt prioritățile... — Mă aud gândind cu voce tare: Nu v-am abandonat... Este o scurtă ocolire...

— Să înțelegem că n-ați abandonat politica?

— Din moment ce sunt aici, în fața voastră, cu un program structurat, gata să intru în cursă... — câțiva dintre susținătorii mei aplaudă zgomotos... Făcusem o adevărată regie cu o seară înainte și tocmisem aplaudacii de nevoie, și chiar unele dintre întrebările ziariștilor... Ce naiba, că doar nu mi s-au șters din memorie memorabilele conferințe de presă care au adus partidul printre primele trei din județ. Să-ți asiguri rezonanța în public, plătind chiar câțiva care să bată din palme zgomotos la un mic semn convenit din timp, nu e o crimă, din contră, dă bine nu numai în emisiunea TV, dacă conferința de presă e transmisă pe post, ci și în cronicile de a doua zi din presă, unde ziariștii să nu uite mențiunea „discursul a fost primit cu căldură de cei din audiență”.

— Fiind vorba de priorități, chiar nu înțeleg de ce nu ne întrebați de prioritățile fiecăruia?

— Cum adică?... Despre program?... — întreabă slinosul, căruia și mintea i se încheiase de când, în fruntea organizației de tineret, se pregătea pentru funcția de președinte la seniori și mai apoi pentru deputăție probabil.

— Cum vrei să ne alegă masele, drăguțele, dacă nu-ți prezinți sintetic gândurile, liniile de reformare a partidului?...

— Noi nu avem nevoie de reformare, eventual, de o mai bună organizare și disciplină... — sare ca musca-n lapte și securistul, care visa ca-ntotdeauna organizare perfectă, să se știe ce are fiecare în cap, ce gândește, să nu ne așteptăm la surprize de genul celei la care-i supusesem prin reîntoarcerea în arena cu lei.

Câțiva din ziariști își freacă mâinile, bucuroși că atmosfera prinde viață, că doar din asta trăiesc, din contrele la care asistă, și nu din platitudini, când toți candidații se pupă și își fac complimente reciproce.

— Eu sunt pregătită să vă expun câteva idei ce m-au măcinat, și nu numai pe mine, ci mai ales pe tinerii pe care-i reprezint.

Le-am făcut capul mare, cum e cu erodarea partidelor ce ajung la putere, cum odată cocoțați în funcții din administrație își așază fundurile cât mai adânc în fotolii și uită pentru ce au fost aleși, uită de cele promise în campaniile electorale... Nu știu decât să organizeze licitații pentru drumuri și utilități, licitații din care să câștige cel ce dă șpaga mai mare, și asta nu-i totul, că, odată încredințată lucrarea, uită să urmărească realizarea ei... Nu mai departe drumurile, plătite cu bani grei din taxele locale de noi toți, se strică după o zăpadă și un ghețuș de primăvară... îți rupi mașina în craterele lăsate în asfalt.

— Să înțelegem că vă referiți chiar și la confrății dumneavoastră, la cei din partidul de la putere? — se întreabă pe bună dreptate unul dintre ziaristii mirați de ce pot scoate pe gură...

— La unii dintre ei, da... Că boala e molipsitoare în politică... — confirm, atâtăta mai ales de șușotelile securistului din dreapta, care strecura la urechea slinosului „să scurtăm conferința asta, că altfel nebuna ne umple de rahat pe toți”.

— Cred că doamna, contracandidata noastră, a reușit să vă monopolizeze atenția, și e cazul să ne lase și pe noi să ne prezentăm programul... — și a continuat ca un cadrist adevărat, prezentând tot felul de date, statistici, cu numărul de membri pe diferite organizații din cartierele municipiului, comunele și satele județului.

— Subscriu celor arătate de colegul meu în ideea absolut necesară de a crește numărul membrilor de partid... — continuă slinosul, preluându-i ideile și cuvintele.

— Păi, drăguților, asta nu-i o problemă, că atunci când suntem la putere se înghesuie tot felul de neisprăviți să se înscrie în partidul ce le poate oferi câte ceva de ros...

Presa, mai ales, două ziariste, se amuză copios.

— Vă așteptam, doamna Mona... Cu dumneavoastră nu ne plictisim niciodată — cea cu ie albă își face vânt cu vrafu de notițe, gata-gata să le răspândească peste capetele înfierbântate.

— Vorbind de programe și oamenii ce se încadrează în ele... Creș că ar fi necesar să ne raporteze toți aleșii locali, ca și cei județeni, cum și-au făcut datoria în consiliile locale și județene... asta ca să vorbesc și eu în felul tovarășului meu mai vechi în ale politichiei... — surâd lipicios spre bătrânul informator.

— Dacă este cuprinsă în programul dumneavoastră, subscriu

și eu ... — îi obțin prea ușor aprobarea, știind bine că în momentul în care-i de acord, coace în același moment un plan diabolic să te întoarcă pe urmă cu cracii-n sus...

În realitate, asta s-a și întâmplat, și am înțeles că mâna lui lungă și glasul de șarpe s-a strecurat pe la urechile celor din capitală, care au decis amânarea alegerilor... Asta am priceput-o de îndată, însă oferta venită pe neașteptate n-am dibuit-o ca pe o capcană decât mult mai târziu.

Solul de pace s-a dovedit a fi taman președintele tineretului, care s-a dichisit ca un ginere pentru întâlnirea de taină într-un restaurant retras de la marginea orașului. În prealabil, așa cum cere eticheta pe care mă străduisem doar să i-o bag în scăfârlie când îi cumpăram costume și cărți, când colindam împreună librăriile și bibliotecile orașului, când mai credeam că băiatul de la țară, modest din fire, necizelat, poate să-și depășească limitele și mai ales și suficiența de tină slinoasă, cu două zile înainte de ora fixa a dat un telefon.

— Sunteți liberă vineri seara pe la șapte sau opt, cum doriți? Îmi permit să vă invit la o cină neprotocolară... Ca în vremurile bune... Sper că n-ați uitat de minunatele seri petrecute împreună...

— Măi, băiete, vorbești ca un iubit ce dorește reînnoarea poveștii de amor... Apreciez politețea din glas, dar mai bine spune ce dorești de fapt?

— Nu mă luați peste picior, vă rog frumos...

— Dacă mă rogi frumos, și mai ales dacă faci frumos, de ce te-aș refuza? Când spuneați? Vineri?

— Poate fi și sâmbătă, însă am crezut că poate aveți un alt program la sfârșit de săptămână... Poate mergeți pe la mănăstire... — ironia strecurată brutal m-a deranjat.

— Când și cum și de ce merg eu la Bezdin, nu e treaba ta și a niciunuia de la partid...

— Iar am călcat cu stângul... — mă obligați să cer mereu scuze...

— Nici vorbă, dragule... Nici nu mă așteptam să înțelegi drumul meu la Bezdin și nici nu-ți cer așa ceva... Oricum, sunt curioasă care-i motivul invitației, că nu te-ai omorât să mă cauți în ultima vreme...

— Și dumneavoastră ați preferat compania altor tineri...

— Sper că nu mă faci corupătoare de minori prin ale politichiei? — rîd veselă, aluzia subțire mă distrează... — Vineri, spui... Vineri să fie...

Deși ajunsesem cu 10 minute mai devreme, l-am zărit la o masă din colțul sălii făcându-mi semne discrete cu un buchet de trandafiri galbeni ce-i flutura caraghios pe deasupra capului... După politețurile de rigoare, că asta a prins din vechile povețe când i-am turnat cu tolcerul codul manierelor elegante în relația cu o femeie pe care fie vrei s-o cucerești, fie dorești s-o folosești ca să obții vreun avantaj cu ajutorul nurilor și farmecelor muieresti...

— Ce bine arătați, doamna Mona... Aceeași ținută de regină... Impecabilă și coafura...

— Mulțumesc, drăguțule...

Știu bine că mă piaptănă, recunosc că-mi fac bine complimentele, mă fac să mă simt fără câțiva ani în valiză...

Între aperitivul greoi, că-l lăsasem să facă el comanda de unul singur, și nelipsitul grătar cu cartofi prăjiți, l-am îndemnat să vorbească, că-l simțeam stingherit și își înnodea mereu vorbele.

— Dorim, credem, ne-am hotărât, noi, conducerea partidului, să vă facem o ofertă pe care să n-o puteți refuza...

Mai să mă înec, aducându-mi aminte că astfel începeam și eu negocierile — oferta pe care n-o putea refuza este calea cea mai sigură să obții ce dorești.

— Și care-i oferta asta, drăguță? Bagă de seamă, să fie chiar de nerefuzat, că altfel pierzi vremea cu mine...

— Știți că subprefectul nostru s-a îmbolnăvit și e nevoie de cineva cu experiență și talentul dumneavoastră să facă față problemelor înaltei administrații... Trebuie găsit de urgență un jurist de talie care să se descurce în problemele de fond funciar și nu numai... Mai sunt și probleme de cultură, că cel care le gestionează o face cât se poate de prost...

Uimită peste măsură:

— Ai reușit să mă prinzi cu garda jos... Nu mă așteptam la o propunere de genul ăsta... Cui i-a trecut prin cap? Ție sau mai degrabă președintelui, feblețea mea?

— Păi, să vedeți... Ideea a fost și a dânsului și a celor de la București, care vă apreciază în mod special. În realitate, cu toții am achiesat...

Mi-am aprins o țigară și printre rotocoalele de fum vedeam chipurile tinerilor care își puseseră speranța în puterile și meșteșugul meu... Oare nu vor fi dezamăgiți? Știam bine că odată intrată în administrație, formal cel puțin, ieșeam din lupta politică deschisă.

— Depinde, dragul meu... Trebuie să cumpănesc bine înainte de a da un răspuns... Oferta este atrăgătoare, însă nu de nerefuzat.

— Nici răspunsul nu poate aștepta o veșnicie...

— Depinde cât va dura amânarea alegerilor... Trebuie să trag și eu niște sfori, să aflu datele problemei de la sursă...

De a doua zi m-am pus pe dat telefoane pe la București, unde aveam câțiva oameni apropiați, mai apoi am tras-o de limbă pe secretara de la sediu, să aflu amănuntele murdare, de culise, am încercat să descurec ițele propunerii, care, în esență, mi se părea atrăgătoare, cu atât mai mult cu cât aflasem că intenționau să amâne alegerile interne până după alegerile generale. Partea juridică de care urma să răspund ca înalt funcționar mi se părea o floare la ureche în comparație cu munca din avocatură. Cât despre responsabilitățile culturale, ce să mai vorbesc, sunau ca un val amețitor la urechile împodobite cu cercei alungiți din aur cu safire...

Înainte de a da răspunsul, am decis să fac o călătorie la Bezdin, să iau binecuvântarea Maicii... O lașitate imensă, că doar știam prea bine ce-mi doresc...

VII

Poate fi numit un act de clemență cel prin care am fost scos din temnița dalmată și trimis aici, la Bezdin... La rugămințile femeii în brațe cu pruncul salvat de mine și mai ales din rațiuni de stat, Înălțimea sa Împăratul a poruncit exilul cât mai departe, în capătul opus al Imperiului, într-o mănăstire... Până aici se chema că mă iartă, trimițându-mă printre rugători ca mine, călugări care nu au lepădat haina rugăciunii îmbrăcând mantia războinicului... De fapt, stăpânii administrației austro-ungare doreau să scape de mine, reprezentam un pericol atâta vreme cât mai viețuiam chiar și în temnița dalmată... Se dusesse vestea că Kirill trăiește, un licăr de speranță pentru dreptcredincioșii ortodocși.

O șiretenie care s-a prins la unii, însă mulți au înțeles că musai se cerea să fiu uitat prin pocăința la o îndepărtată mănăstire... Într-adevăr, prostimea s-a lăsat dusă de nas o vreme, împăcându-se cu gândul că cel ce luptase cu sabia într-o mână și crucea în alta e plecat departe, printre străini și nu prea... Uitaseră cu bună știință să anunțe, să ascundă, mai bine spus, că acea mănăstire dintre mlaștini este tot una de-a noastră, ortodoxă.

Închis într-o cușcă de lemn, zăvorât între scândurile nejeluite, aspre, căutam disperat să înțeleg spre ce meleaguri, între ce fel de oameni îmi voi duce restul zilelor... De-a lungul drumului, oștenii, paznicii, s-au dovedit omenoși, că seara, la popas, mă scoteau dintre scândurile rău mirositoare și-mi permiteau să-mi întind oasele, să sorb o farfurie de mâncare caldă și o gură de apă din plosca metalică încrustată cu inscripții împărătești ce-mi era oferită generos de mai-marele soldaților.

— Bea, părințele... Astâmpără-ți amarul, că mai avem de mers și ai nevoie de putere...

Trupul zdrențuit, cu spatele și mâinile încă nevindecate de rănilor torturii, căuta disperat să se înzdrăvenească. Mai puțin înăuntru, tulburarea inimii îmi secase puterile, că nu înțelegeam ce se va petrece cu mine acolo, în pustietatea mlaștinilor, despre care auzisem că se întind de-a lungul unui mare râu, pe malul căruia se află mănăstirea...

— Am auzit că acolo obștea călugărească e foarte

puternică... Oameni gospodari, care își grijesc averea și zidesc chilii, împodobesc biserica, — mă încuraja soldatul milos, cu frica lui Dumnezeu, măcinat poate de gândul că taman el trebuia să ducă la îndeplinire o asemenea misie. — Umblă vorba că un stareț din vechime, Teodosie, care s-a tras tot din Sârbia, a pus pe picioare obștea călugărească... Se mai spune că l-a înfruntat pe patriarhul Arsenie, care le furase o parte din odoare, de s-au judecat până la Curtea de la Viena... Curajos om...

Firul subțire, împletit cu speranțe și dorințe nemărturisite, se îngroșa pe dinăuntru meu, și atunci când, după săptămâni de mers, am ajuns la porțile mănăstirii, am izbucnit în lacrimi ce se prelingeau în barba încâlcită, încărunită pe la margini.

Arătări drapate în haine lungi, negre, ne-au înconjurat din toate părțile, de băgaseră spaima între soldați.

— Am adus prizonierul... Rămânem doar o noapte, să ne tragem suflul, să vă predăm scrisoarea împărătească... și de bună seamă și omul.

Una dintre arătări s-a apropiat furtunos de căruța în care văzuseră cușca mea. A făcut un semn brutal, hotărât.

— Deschideți, scoateți omul la aer și lumină.

— Cu respect vă amintesc că este un răsculat periculos...

— Și atunci de ce nu l-ați ținut în lanțuri? Nu v-a lăsat inima? — călugărul nu se lasă, nu-și îndoaie spinarea în fața cătanelor împărătești.

— Taman dumneata ne întrebi de ce nu l-am înlănțuit atâta cale? Nu înțeleg... — mai-marele soldaților, nedumerit, m-a scos la lumină, provocând un cor de zgomote ciudate între arătările negre, care parcă luau culorile nopții lăsate pe nesimțite pe deasupra convoiului...

— Mai întâi intrați cu toții în biserică... E vremea slujbei de seară, și mai apoi vom vedea ce-i de făcut.

Mai gata că uitaseră de mine, curioși, soldații au pătruns în curtea mănăstirii, înconjurată ca o cetate de chilii văruite în alb... I-am urmat cu spinarea îndoită și încetul cu încetul am simțit cum se îndrepta puțin câte puțin în timp ce intram în biserică... Urmând gesturile călugărilor, și soldații s-au închinat în Fața Maicii Domnului, o Icoană uriașă, cel puțin așa o vedeam printre lacrimile ce se prelingeau neîncetat în barba stufoasă...

Am îngenuncheat peste măsură de fericit când am auzit slujba atât de dragă sufletului meu, ba chiar am început să cânt, să dau răspunsurile cerute de ritul pierdut, regăsit aici între zidurile Bezdinului...

Doar mai târziu, după slujbă, când se întunecase cu totul de abia se mai zăreau ușile chiliilor albe, adunați tot în curtea interioară, într-un cerc perfect, soldați și călugări, au ascultat porunca împărătească rostită cu glasul de gheață de mai-marele oștenilor:

— Azi, 13 august 1842, am adus aici la Bezdin pe Protosinghelul Kirill din porunca Împăratului... Noi ne-am îndeplinit misiunea de a-l păzi de-a lungul drumului și-l predăm în stare bună Obștii călugărești. Porunca pentru domniile voastre sună astfel... Protosinghelul Kirill rămâne la statutul de prizonier, urmând a fi întemnițat aici, în mănăstire, până la noi porunci... Răspunderea îndeplinirii osândeii împărătești vă revine în întregime și va fi supravegheată la 6 luni o dată de oșteni împărătești. Se repetă voia Împăratului încă o dată pentru domniile, pentru sfințiile voastre... Kirill are statutul de prizonier, de pușcăriaș, mai bine spus, închis sub lacăte și lanțuri sigure...

Frații s-au retras, au ținut sfat, și în cele din urmă doi mai vâjnoși m-am prins pe sub brațe, de le-am simțit mușchii puternici, ca două clești ce-mi strângeau carnea chinuită. Am urcat împreună câteva trepte și am urmat coridorul pietruit spre nord-estul conacului.

În fața unei uși din lemn solid de brad jeluît pe la margini s-au oprit, au îngenuncheat, împiedicându-se în straiele lungi, aplecându-mi și mie trupul, am rostit împreună o rugăciune.

— Doamne, iartă-ne păcatele noastre cele cu voie și cele fără de voie. Ajută-ne, Doamne, să împlinim Porunca Ta mai presus de toate și dă-ne puterea să îndurăm și bune și rele până la împlinirea de mai apoi...

Ușa grea s-a deschis în durere, scârțâitul tăios parcă-mi creșta mintea mai abitir decât chinurile din temnițele dalmate. Întunecimea ce s-a pogorât nu lăsa să deslușesc nici pereții chilei, nici patul, nici masa din colțul dinspre fereastră, le-am pipăit doar, neîndemânatic, m-am întins moale cu spatele lipit de peretele zgrunțuros și apoi peste podeaua rece... Cei doi nu s-au învrednicit să-mi aprindă nici lumânarea de pe masă și nici lămpașul atârnat deasupra patului... Din bolboroselile rostogolite prin bărbile

încărunțite:

— Aici... Ispășești... Pedeapsa...

Au făcut semnul crucii pe deasupra mea ieșind, și au trântit ușa grea, de n-am înțeles dacă o zăvorâseră ori ba... Preț de-o clipă mi-a trecut prin minte să încerc să văd dacă puseseră zăvorul, însă am renunțat, mi se părea mai dulce delăsarea podelei ce parcă se legăna ca o căruță, împiedicată în gropile drumului... Ciudat, parcă îmi continuam calea închis de astă dată între patru pereți, mai deschiși și cu mai mult lărgământ decât în cușca de lemn.

Aici mi-am petrecut patru ani, de patru ori 365 de zile, de 24 de ceasuri și mii de clipe, în care nu o dată mi-am dorit moartea, și-l rugam pe Cel de Sus să-mi ierte gândurile păcătoase...

După plecarea oștenilor, care se înșiruiău ca un vierme mișcător pe tipsia câmpiei, că-i urmăream din colțul geamului cum au ieșit pe poarta mare din lemn greu, poarta ce închide zidul conacului, cu spatele întors spre pădurea și mlaștinile ce ne înconjoară, drepti și falnici în nimicnicia lor, misiunea lor fiind împlinită, m-au lăsat în brațele fraților mei întru credință.

În prima seară, o dată cu lăsarea întunericului, un călugăr albit de vremuri a deschis încetișor ușa și mi-a făcut un semn ciudat ce însemna și „urmează-mă” și „îngenunchează”... Nemișcat, îi urmăream privirea căutând să înțeleg ce-mi rostuiseră noii mei temniceri.

— Ridică-te și urmează-mă... E nevoie să te cureți, să te speli, înainte de slujbă...

Hainele zdrențuite, purtate pe cale, prinseseră un miros greu și trupul nespălat, crestat și plin de răni, unele vindecate, altele supurând, își dădea duhorile pe dinafară... L-am urmat ascultător, fără lanțurile de la picioare puteam călca nestingherit de-a lungul coridorului, am putut coborî fără a-mi împiedica pașii pe scările din lemn spre o încăpere din curtea interioară, unde mi-am lepădat straiele puturoase, ajutat de fratele care, cu gesturi molcome, îmi turna apa rece de-a lungul spinării, și apoi mi-a curățat rănilor, le-a doborât cu o licoare necunoscută, ascuțită la miros.

— Ai acolo, pe laviță, și încălțări și haine curate... Acum te poți înfățișa Domnului... Zorește-te, că îndată începe slujba...

În fața icoanei, aurită, strălucitoare de-ți lua suflarea, m-am aruncat în genunchi, rostind cu glas tare răspunsurile și mulțumind

cerului că mi-a îngăduit să urmez slujba moșilor mei cea ortodoxă.

Se înnoptase de-a binelea, când, înconjurat de obștea mănăstirească, am ieșit în curtea interioară și, cu inima strânsă, am așteptat să văz cum îmi rânduiseră soarta noii mei temniceri.

— Ziua vom urma întocmai porunca împărătească... Dar o dată cu noaptea, după slujba de cu seară, ușa chiliei nu va purta zăvorul din timpul zilei...

— Să înțeleg că mă eliberați?

— Oarecum, Kirill. Oarecum. Sub pavăza întunericului te poți plimba în jurul bisericii, ai cerul deasupra să-ți îndrume pașii, însă cel puțin deocamdată nu te dezlegăm să ieși pe poarta cea mare în afara mănăstirii.

— Și voi, frații mei, mă înlănțuiți... Sunteți mai necruțători ca oștemii Împăratului...

S-a așternut o tăcere grea, apăsătoare, ca durerea surdă ce-ți toacă nemilos carnea, fărâșă cu fărâșă, clipă de clipă...

— Deocamdată nu înțelegi... Supune-te și vei pricepe mai apoi... Supune-te, Kirill...

Cu mintea înfierbintată, nu pricepeam de ce și ei, frații mei, mă socotesc vinovat, mă pedepsesc cu atâta asprime... Dacă mă străduisem să înțeleg faptele celor împotriva cărora luptasem cu sabia în mână, le omorâsem mulți soldați, i-am mistuit în foc de atâtea ori, ascultarea la care urma să mă supun nu suna ca una obișnuită în mănăstire, era de fapt tot o închisoare, mai blândă, ce-i drept, însă tot pedeapsă însemnează... Ori pedeapsa este urmarea firească a faptelor nepermise, grele... Lipsa lor de înțelegere pentru sensul și motivarea lepădării crucii și intrării mele în lupte mi-a alungat și bruma de înțelepciune de care eram capabil.

— Nu am nevoie de mila voastră... Dacă porunca Împăratului a fost să fie întemnițat, așa să fie... Nu voi ieși din chilia în care m-ați zăvorât voi, nici zi, nici noapte.

Chilia din mănăstirea întemnițată are cinci pași mari de-a lungul și patru pași mai mici de-a latul... Pașii mari se socotesc când îți miști piciorul fără îndoirea genunchiului, un fel de mers cadențat, cu o mică îndoire a trunchiului, o aplecare în față împreună cu vârful ce musai se ridică de pe podea... Pașii mai mici se aseamănă cu cei mari, însă poți să îndoi genunchiul, să-l lași mai moale, ca un soi de plimbare molatecă într-o zi însorită... Măsurătoarea cu pasul s-a

repetat în toate diminețile, de parcă mă străduiam să găsesc o mică diferență de la o zi la alta, cu gândul că poate peste noapte, printr-o minune, a mai crescut cumva, s-a mai lărgit sau lungit cămăruța îngustă...

Fereastra o poți cuprinde cu brațele dacă le deschizi larg și îți întinzi coatele și degetele palmelor, străduindu-te să nu tremure nici brațul și nici palma lătăreață. Partea de jos a canatului de lemn pornește de pe mijloc, aproape de buric, cu o palmă deasupra și cu partea laterală se ridică bine deasupra capului... Nu mă pot plânge, dimpotrivă, lumina pătrunde generos prin geamurile împărțite în șase părți... Patru egale în partea de jos și două mai mici, care îmi depășesc creștetul capului... Cele patru de jos sunt zăbrelite cu gratii din fier lucrat la forjă, greu, zidit peste marginea zidului...

Pereții spoți cu alb, zgrunțuroși, lasă imaginația să zboare în tot felul în timp ce îmi plimb palmele pe deasupra, uneori ușor, abia atingând zidul, alteori apăsând și palma sau trunchiul pe șanțurile și ridicăturile peretelui, o plimbare pe tipsia câmpiei sau urcând dealuri molcome...

Patul din lemn tare, cu saltea din pănuși de porumb înțepătoare, nu mă deranjează, din contră, uneori o dau la o parte și îmi întind hoitul, că ajunsesem să-mi simt trupul asemeni unui hoit puturos, fără vlagă... și puterea lemnului, țepii nejeluiți, aduc aminte neobrăzării lenevoase că nu-i acasă în trupul meu... Atunci bat cu putere în ușa zăvorâtă și cer să-mi fie adusă o găleată cu apă rece și straie curate...

Culcat cu capul îndreptat spre fereastră, pot zări cerul, care îmi oferă un adevărat spectacol, o adevărată feerie, mai ales nopțile, când se aprinde lămpașul stelelor, ori vara, când, după un senin orbitor, se plimbă leneș norii pufoși ca găștele din ograda unui țaran dalmat... M-am deprins să urmăresc feeria bolții doar culcat, atunci evadez de-a dreptul cu privirea și spiritul spre verdele pășunii din spatele mănăstirii ori spre copacii vineți și mai ales spre galbenul mișcător al trestiiilor.

Până să mă obișnuiesc cu noutatea peisajului, îngrădit și el de marginea ferestrei, am căutat să-mi adaptez simțurile și așa ațâțate peste măsură la dimensiunea înlăuntrului zidit.

O neînțelegere necuprinsă, imensă, întinsă cât coasta dalmată, zdrențuită de valurile mării, mă roade și ziua și noaptea...

Cum de s-a putut înfăptui o asemenea nedreptate, frații mei, călugări de o credință cu mine, să fie temnicerii unuia de-al lor? De cine se tem oare?... Cine ar putea să ducă vestea Împăratului despre îndeplinirea poruncii, a sentinței?... Lașii, mi-au propus să-mi deschidă zăvorul chiliei, să ies la adăpostul întunericului, speriați că voi fugi... Unde oare, Doamne?... Că doar în Dalmația mea dragă în grabă nu-mi pot purta pașii... Spre satele dimprejur, de năuc ce-aș căuta oare? Fără puțință de tăgadă că n-au judecat, sau eu nu le înțeleg defel argumentele și teama... Că nu se poate numi altfel decât teamă, lașitate, ceea ce îndeplinesc cu mine, prizonierul lor.

Câteva zile le-am strigat vorbe grele, de suna ecoul prin coridorul îngust, se învârtea printre bolțile spoite în alb, se lovea de turnul clopotniței... Am urlat mai apoi ca o fiară înlănțuită, doar, doar se vor îndupleca să deschidă zăvorul, să mă lumineze cu pricina pentru care, nesiliți, necontrolați, au întemnițat credința... În mândria cu care mă înveșmântasem, mă socoteam un purtător și apărător al drepteicredințe, eu, doar, eu, viteazul luptător... Mă visam cu sabia ascuțită în mâna dreaptă, răzbunând arderea bisericilor, omorul pruncilor.

Noaptea se amestecau cu zilele, întunericul albit în zorii zilei aluneca privirea peste negura pădurii ce-mi foșnea nu departe de fereastra dinspre nord. Însă atunci când nisipiul înserării se înnegrea cu puterea nopții, întrebările și durerile sufletului, parcă prinse într-o horă nebună, mă transformau într-un animal rănit care își urlă disperarea... În van au încercat frații, unul câte unul, că intrau în puterea nopții, înspăimântați de grozăvia animalului nestăpânit, întemnițat din poruncă împărătească:

— Kirill... Sângele ce-ți pătează mâinile s-a spălat de mult... Îngăduință, răbdare și rugăciune...

— Să mă rog vouă?... — mă făceam că nu înțeleg spusa unuia.

— Noi știm cui ne rugăm, cui îi mulțumim, cui îi aducem laudă, Kirill frate...

— Nu sunt fratele vostru... Sunt doar un prizonier care trebuie pedepsit.

În cele din urmă au renunțat, îmi aduceau doar mâncarea dimineața și seara, pâine, apă rece, brânză uscată de capră și un fel de fiertură de frunze și legume rău mirositoare... de am aruncat-o în

hârdăul ce-mi servește drept latrină... Pâine și apă cât să nu-mi pierd puterea de a-l înfrunta chiar și pe starețul Bezdinului.

— Sunteți nedrepti... V-a pierit credința... Blestemați să fiți voi, călugări fără de milă...

— Nu blestema, omule, că se întorc relele...

— Răul se va întoarce spre voi, nu spre mine, supusul vostru...

— Nu te supui Domnului. Cum te-ai supune nouă? Sunt încredințat că va curge apă pe Mureșul nostru până se vor limpezi bulboanele sufletului tău... încercările nu s-au terminat pentru tine, Kirill...

— Voi aveți curajul să-mi dați mie încercări? Tocmai voi?

— Domnul te încearcă... Râvna încercărilor va trece peste trupul și sufletul tău cu mare greutate și nevoință...

Și am fost abandonat în brațele Răului, să-mi consum până la capăt nevrednicia de unul singur, și asta până într-o noapte cu lună plină, când mi s-a arătat Sava, bunul meu frate Sava...

— Kirill... amărâtule... ridică pleoapele și lasă lumina dinăuntru să zburde, să se bucure.

— Nici noaptea nu-mi dați pace... Sună porunca crăiască să mă lipsiți și de somn?... — crezând că-i vreunul dintre călugări, mi-am întors fața spre zgronțurile peretelui...

— Sunt Sava, din alte vremuri...

Vocea tainică, șuierată, mi-a ascuțit simțurile, am realizat o prezență altfel decât lumescul călugărilor dintre mlaștini...

— Care Sava?...

Întorcându-mă spre fereastra scăldată în argintul lunii, am deslușit o siluetă uriașă, bine conturată, care astupa pe jumătate canaturile înalte. Cu mâinile tremurând, am început să-i pipăi straietele, încălțările, fricos să nu-i ating mâinile și fața, cu teamă să nu se destrame ca o stafie din abur și fum.

— Sunt unul din cei unsprezece oameni în sutane negre plecați din Vinca noastră dragă în pribegie...

— Care va să zică, tot din Serbia te tragi și tu... Te-au închis și pe tine aici? Tot oștirile Imperiului? Te-ai luptat cu ei?

Ca o cascadă de munte, ca valurile înspumate ce pregătesc furtuna, așa curgeau întrebările mele pline de nădejde că am alături pe unul de-al meu, unul ce va pricepe, va pătrunde îndoiala și revolta

mea...

— Huo... Oprește-te, nestăpânitule... Am plecat și noi din calea puhoiului otoman, însă...

— Turcii... Păi asta a fost în alți ani...

— Nu-ți încărca spatele cu vremurile și cursul lor... Asta-i altă poveste, ce-o vei pricepe ori ba...

— Ce să pricep? Cum să pricep? Cum ai intrat aici?

— Parcă voiai să-mi auzi istoria?... — schimbă vorba neîndemânatic.

— Spune atunci istoria cu otomanii...

— Calea din Vinca peste Dunăre și mai apoi la porțile Timișoarei s-a dovedit peste măsură de grea... Teodosie, conducătorul nostru, strângea la piept Icoana Născătoarei...

— Icoana din biserică... M-am plecat și eu. E nebănuț de frumoasă...

— Maica noastră, binefăcătoarea noastră, că numai ea ne-a purtat pașii până între mlaștini, de parcă știa că aici și numai aici îi este locul ce ne leagă de adâncurile pământului...

— Despre ce adâncuri vorbești?

— Vei afla și tu, Kirill... Vei urma și tu drumul dintre mlaștini...

Cu spaima în suflet, amestecată însă cu bucuria unei prezențe vorbitoare alături, l-am rugat:

— Povestește cum ai ajuns și voi aici? Veneți de la Vinca în număr de unsprezece... Unsprezece monahi?

— Așa-i... Noi, cei unsprezece venetici, am fost primiți cu brațele deschise de cei șapte localnici ce își duceau zilele între trestiile duioase, înșelătoare, paznicii locului, ai unei mănăstiri fără glas, că li se rupsese limba clopotului...

— Și clopotul de acum?

— L-am adus cu noi, are limba tare, turnat pe meleagurile nemțești. L-am găsit și lui locul în turla bisericii, așa cum am găsit locul Icoanei pe tronul aurit care o aștepta dintotdeauna... Se bucurau cu toții, și cei șapte, și noii veniți, de glasul clopotului, și mai ales de unirea dintre cele două obști călugărești, doar eu, nevolnicul, am cântit vreme îndelungată, nu mă puteam bucura de nici unele, tânjind după Vinca mea dragă, și mai ales neînțelegând de ce ne-am părăsit biserica fără luptă, fără nicio rezistență în fața

otomanilor...

— ... Cum să nu te înțeleg, frate Sava, că doar eu am fost răzvrătitul care am ridicat sabia împotriva altor năvălitori...

— Mult mai târziu am pătruns eu rostul supunerii, al fugii noastre peste Dunăre, și mai apoi înțelesul așezării aici... Se cere să te străduiești și tu să-ți pătrunzi rostul...

— Cum oare?... Cum pot să-i iert?...

— Vorbești de iertare, de luptă, de răzbunare?... Voi avea de tras cu tine, vom învăța împreună lecția umilinței, lecția iubirii...

— De aceea ai fost trimis?... Și cine te-a adus acum, peste ani?

— Ți-am mai spus că pui prea multe întrebări fără să te cunoști pe tine mai întâi. Înțeleptul Teodosie a predicat nu o dată lecția iubirii.

— Iubirea de cine și de ce? De frații care m-au închis? Ei au uitat de iubire?

— Tu îi osândești pe cei din jur... Cât despre tine, tot binele...

— Nici vorbă, Sava, frate... Mă judec neîncetat, mă urăsc chiar... Îmi doresc să nu fi văzut lumina zilei mai bine decât să fi fost nevoit să ridic sabia în locul crucii...

— Ai uitat treptele iubirii?...

— Treptele iubirii? treptele iubirii... — repet să-mi intrec în capul ce fierbe ca o căldare, să se așeze cuminiți ca vorbele rugilor, să coboare într-un târziu spre inimă... Suișuri și coborâșuri pe trepte ale iubirii...

Uriașul ce îmi tulburase liniștea celulei sau, mai bine zis, o zdruncinase ca o deschidere spre o altă și liniștită dragoste, mă îndeamnă să mă așez pe marginea patului, îmi apasă umerii cu palmele lui late, zbârcite...

— Să se coboare harul și mila lui Dumnezeu asupra ta...

— Harul...

— Harul, Kirill, darurile Domnului...

— Mila...

— Da. Mila, Kirill. Noianul îndurărilor și mângâierilor lui Dumnezeu. Că numa' așa vei rostui treptele iubirii... Mai întâi și mai întâi să vorbim de iubirea de slugă... Iubirea cu care suntem datori prin naștere... Fiecare suntem îndreptățiți să ne iubim...

— Cum glăsuiești? Să mă iubesc pe mine mai întâi și întâi?...

— Kirill, cârtitor veșnic... E scândura de jos, când îți pui temelia conștiinței de sine... Cum să îndrăznești, când te urăști așa cum te urăști tu, când te judeci așa cum te judeci tu, fără să aștepti milă, fără să știi să ceri mila dumnezeiască... Să-ți cunoști gândurile tale cele mai ascunse, cele mai înnegrite, trufiile, iubirile, ura, înțelegerea sau neînțelegerea... Caută să-ți vezi faptele așa cum le-ai purtat din pruncie și până la ridicarea paloșului... Doar după ce vei rostui chipul tău încât să-l privești cu dragoste în oglinda apelor tulburi, doar atunci poți păși pe treapta de jos, vei înțelege legea celei de-a treia trepte a iubirii — Să iubești pe aproapele tău ca pe tine însuși.

— Iubirea de aproape... Doar din dragoste față de cei de-o credință cu mine am ridicat lama ascuțită... Din dragoste am ucis...

— Dragostea motivează faptele ucigătoare uneori...

— Și atunci voi putea să urmez legea în întregul ei... Să-i iubesc pe cei ce mă țin în lanțuri ca pe mine însumi...

— Da, Kirill. Dacă vei reuși să te iubești pe tine însuși — să-ți ierți greșelile cu voie și fără de voie, vei reuși să-l iubești și pe cel care îți este aproape, cu toate ale lui, greșelile cu voie și fără de voie, față de tine și față de alții... Și te vei apropia încet, cătinel, spre cee de-a doua treaptă a iubirii, înțelegând sensul cuvintelor Lui — Să vă iubiți unul pe altul precum Eu v-am iubit...

— Cumplit de greu... Poruncile tale de dragoste sunt ca niște saci cu nisip ud, scos de curând din albia râului...

— Nu sunt poruncile mele, Kirill...

Sava se străduiește să mă dăscălească ca pe un copil neștiutor... Mă scald în covata îngăduinței sale de dascăl înțelept și-i cer din priviri să mă urce pe ultima treaptă, să mă îndrepte spre Legea celei dintâi trepte a iubirii...

— Să-l iubești pe Domnul Dumnezeu tău... aiasta-i Legea supremă a iubirii, ultima și cea dintâi lege a dragostei creștine. — Iubirea de slugă, iubirea de argat și iubirea de fiu întru Domnul... Temelia, piatra de început, ascuțită, zgrunțuroasă, locul în care să-mi cunosc păcatele, să le înțeleg gravitatea, să le așez pe cântarul meu, să pot drămui de unul singur greutatea pentru a crea echilibrul...

Blând, cu silueta-i deșirată de strigoi, Sava se canonește

răbdător, îndemnându-mă să-i istorisesc întâmplări din vremea când, prunc fiind, mă lipeam de fusta mamei, o țărancă din Dalmația care își ducea zilele pe lângă o mănăstire de călugări din pădurea de pini de la malul mării... Mă zbenguiam, șturlubatic, în jurul căldării cu apă în care mama arunca crumpele curățite pentru masa de prânz... Era o bucătăreasă pricepută și nu de puține ori o chemau la bucătăria din spatele bisericii să pregătească bucatele monahilor... La îndemnul mamei, adunam cojile pline de noroi într-un coș de nuiele deșirate și le aruncam în spatele bucătăriei, să le ciugulească găinile și porceii dolofani... În timp ce aburii cartofilor se amestecau cu mirosurile verdețurilor din oala mare, ascultam cu ochii cât cepele istorii despre pericolul otoman ce venea de dincolo de mare, despre zidurile din piatră grea ce se ridicau zvelte, puternice, să ne poată apăra de năvălirea musulmanilor... Zidurile s-au ridicat prin osteneala mirenilor și a călugărilor, însă n-au putut sta stavilă în fața altui pericol – furia habsburgilor.

La fel ca mama, și alte femei și-au căutat adăpost între zidurile mănăstirilor, am fost supuse martiriului, li s-a dat foc cu prunci în brațe. Parcă văd și acum privirea rea, sticloasă, simt ura atacatorului, care, înainte de a se prăbuși din șeaua calului, a apucat să arunce torța aprinsă spre trupul femeii de la poarta mănăstirii. Atunci, în focul luptelor, am reușit să ating rugul fără a salva viața mamei, însă am salvat viața pruncului...

— Tu ești iubit, ești pomenit de pruncul ce-ți datorează viața, ești amintit în cântecele și poveștile sărmanilor cu grumazul supus terorii împăratești... — astfel m-a învățat, răbdător, prietenul meu Sava.

Sprijinit, improptit în fiecare noapte de fantomaticul meu frate, sub mantia întunericului uneori argintat în lumina stelelor, am învățat, am parcurs cu răbdare și multă rugăciune lecțiile iubirii... Că ajunsesem să repet ca un școlar sânguincios, să-mi pregătesc lecțiile de-a lungul zilei.

— Prima treaptă a iubirii – iubirea de fiu, iubirea de Dumnezeu, a doua treaptă a iubirii – iubirea de argat, iubirea creștinească, să ne iubim unul pe altul precum Tatăl ne-a iubit, și a treia treaptă a iubirii – iubirea de slugă – iubirea de aproape ca de tine însuși...

— Legile iubirii... Legile ce se învață doar după ce ai așezat

temelia scării iubirii... Doar după ce-ți găsești rostul, pentru că cine nu e în putință a se cunoaște, a se înțelege pe sine însuși, nu va reuși niciodată să urce scara...

— Să adăstăm la cunoașterea păcatelor, să le cântărim greutatea și să cerem îndurarea întru iertarea păcatelor, să căutăm de unul singur frumosul din firea noastră cea păcătoasă...

M-am spovedit, am găsit puterea, curajul mărturisirii, așteptând împreună harul și mila Domnului, noianul îndurărilor și mângâierilor lui Dumnezeu...

S-au trecut zile, luni, s-au adunat clipele în coșul de nuiele din colțul chiliei ce devenise strălucitoare, imaculată, ca proaspăt văruiată cu gânduri și speranțe, până când, într-o noapte curată de iarnă, Sava, privindu-mă la fel de adânc ca atunci când s-a arătat pentru întâia dată:

— Clopotul cu limba tare a sunat pentru tine, Kirill...

— Ce vrei să spui cu asta?... Mi se apropie sfârșitul?...

— Nici vorbă, frate, că mai ai de îndeplinit multe nevoi în lumea asta, mai avem de împlinit împreună o zidire, de bătut drumul adâncurilor, mai știu eu câte...

— Și atunci?... Cum să înțeleg?... Căroră le-o fi venit rândul și rânduiala...

— Ai de îndeplinit o rugă a fraților ce te hrănesc, îți dau apă să-ți astâmperi setea și să-ți curățești trupul...

— Că doar sunt frații noștri... Au îndeplinit și ei o poruncă atunci când m-au zidit de viu în nordul mănăstirii... — peste măsură de îngăduitor, simțind cum mi s-a topit neîncrederea și mai ales ura, am strigat cât m-au ținut puterile:

— Nu-i nimeni doritor a-mi deschide zăvorul? Că doar așa mi s-a promis. Noaptea pot ieși în curtea mănăstirii... Oameni buni, țineți-vă făgăduința...

De astă dată vorbea un suflet care cerea înțelegere și îndurare, dispăruse pentru totdeauna animalul rănit, furios, care fusese închis din poruncă împărătească într-o vară de august.

De parcă ar fi știut dintotdeauna că sufletul meu pocăit le va cere să spargă zăvorul celulei în prag de noțiune, călugării mi-au deschis pe rând ușile tuturor chiliilor ce se înșiră de-a lungul coridorului... Mă poftesc să le simt nevoințele, rugăciunile, să le înțeleg privațiunile, să le visez visele... Cămăruțe înguste, cu ușile ce

dau spre rotundul bolților albe dinspre curtea interioară și geamuri înalte, cu vederea spre mlaștinile dimprejur sau spre pădurea ce foșnește pe malul Mureșului...

Noapte de noapte mi-am purtat pașii prin curtea interioară, am urcat scările din lemn spre bolțile rotunde, de unde mi se părea că ating mai lesne turla bisericii... După slujba de seară, rămâneam de unul singur în biserica răcoroasă, îngenuncheat la picioarele tronului, rugându-mă neîncetat, bucuros nevoie mare de picătura de libertate ce-mi fusese dăruită cu atât larghețe și îngăduință.

Rătăcind prin iarba înaltă, am socotit de la o vreme că-i de folos să caut prin șopronul cu acoperișul stricat de ploi, întors pe-o parte, o coasă cu lama groasă, cu care m-am apucat să cosesc iarba, de s-au minunat a doua zi dis-de-dimineată când au zărit firul tuns scurt, ordonat, și o căpiță mică în fața șopronului... Zâmbetul îngăduitor al starețului mi-a dat curaj:

— Să fiu și eu de folos întrucâtva...

— Îți mulțumim, Kirill... Te nevoiești și tu alături de noi...

— De ce-aș fi străin de voi, că doar împreună ne rugăm Măicuței...

Roșind ca un școlar, că-mi pierdusem obișnuită vorbelor, i-am cerut îngăduința:

— Aș dori să repar și treptele, că lemnul s-a ros, cariile își fac treaba și se cere o mână de tâmplar.

— Ochiul tău de gospodar nu se înșeală... Credeam că zărești doar dușmanul și îți îndemni mâna doar pe paloș... — zâmbește fără răutate starețul.

— Împins de vremuri am purtat armura războinicului... O știți mai bine ca nimeni altul, părinte...

— Ai înțeles în sfârșit rostul încercărilor, al drumului tău, al purtării noastre...

Mi-am plecat fruntea, și de a doua noapte am jiluit scândurile în spatele șopronului de luceau netede ca mătasea și dis-de-dimineată, odată ce clopotul ne chema pentru rânduiala rugăciunii, l-am bătut în cuie treaptă de treaptă.

Lunatecul, că doar eu duceam viața mângâiat de razele Doamnei Noptii, mi-am găsit neostoit de lucru maldărind pereții scorjiți ori îndreptând vreo bârnă din acoperișul bucătăriei... până într-o noapte binecuvântată, când am găsit zăvorul porții dinspre

Mureș, poarta din spatele conacului, desfăcut, ușa deschisă pe jumătate, îndemnându-mă să ies, oferindu-mi libertatea deplină, fără niciun zăvor care să-mi blocheze drumul.

Călugării temnickeri înlăturaseră orice piedică și nici prin viu grai nu mi-au interzis în vreun fel să părăsesc pe timp de noapte curtea mănăstirii, astfel că în miez de noapte pașii s-au îndreptat siguri spre mlaștina ce înconjoară zidurile exterioare înspre Mureș.... Foșnetul trestiiilor mlădioase în boarea caldă a nopții de vară leagă sunetele întunericului, câte un țipăt ascuțit de cucuvaie ori trosnetul crengilor sub pașii sălbăticiunilor pădurii dese de aluni și salcâmi bătrâni...

Aici, între apele mișcătoare ce prind viață sub lămpașul de argint al lunii, s-a arătat Sava, că-l așteptasem cu sufletul la gură noapte de noapte, de parcă aș fi știut că ne vom porni spre lunga călătorie împreună. Era săptămâna luminată de după Învierea Domnului și femeile din satele de primprejur aduseseră colacii înfiți cu lumini aprinse ce pluteau printre trestiiile subțiri și mai apoi pe apele Mureșului.

Urmăream ca fermecat drumul pâinii luminate ce se învârtea în cercuri largi pe luciul apelor bulbonate, pentru ca apoi să dispară ca prin farmec înghițit în adâncuri verzui.

— Se va deschide Inelul Vremii... din Pâlnia întunericului...

— Inelul Vremii... Bulboanele astea înghit orice ființă omenească... Ne înecăm, frate Sava...

— Nu te teme, Kirill... Ne cheamă Ceasul pe amândoi... Drumul spre adâncuri din cele mai adânci se parcurge în doi... Singur te poți pierde, meandrele înșelătoare te duc pe alte tărâmuri, nu spre ținutul Blajinilor...

— Auzisem eu, femeile care au frământat aluatul colacilor cântau tot felul de cântece ciudate despre Blajinii ce viețuiesc în pântecul pământului.

— Cunosce ele, că știu ei, bătrânii, ce se ascunde aici, doar aici, în mlaștina Bezdinului... Mai scriu și hrisoavele cele vechi despre neamul Domnului, poporul ales de stirpe bărbătească doar, nemuritorii adâncului... Sunt locuri fără de fund ce leagă ca niște fuioare de lână albă vremea noastră cu mlaștini și apele înșelătoare, lumea noastră, pământească, de cea a Blajinilor... Vârtejurile, mlădierile cântecului fermecat ce te învăluie, te face să uiți de toate

grijile și temerile lumești, pentru ca mai apoi să te sfărtece în clipa călătoriei...

— Cine sunt Blajinii din adâncuri? Că n-am înțeles prea bine ce jeleau femeile cu colacii...

— Bărbați, că doar din stirpea bărbătească sunt îndurați acolo jos, au fost osândiți pentru necredința lor ascunsă să-i înghită pământul pentru vecie, să-și ducă traiul în buricul lui. Îmbrăcați în straie albe, se roagă neîncetat pentru iertarea și mântuirea noastră și o duc într-un post neîntrerupt tot anul, până primesc veste că au sosit Paștile, că a înviat cu moartea pre moarte călcând Fiul Domnului...

— Spuneau femeile ceva despre Paștile Blajinilor...

— Știu ele ce știu, că nu degeaba frământă aluatul mai abitir ca niciodată, de se fac colacii cât roata carului, umflați și rotofei ca soarele, împletesc coroane din florilor câmpului și le dau drumul împreună cu colacii să plutească pe apele ce se scurg prin Pâlnia Vremii spre adâncuri, unde ei, Blajinii, așteaptă ospățul trudei lor femeiești.

— Și noi, noi doi, bieți călugări, ce înseamnă purtăm acum, în săptămâna luminată?... Mai ales eu, pedepsitul să ispășesc pedeapsa împărătească?

— Ne așteaptă. Blajinii ne așteaptă... Haide, dă mâna și mai ales nu te teme de nici unele...

Mi-a încolăcit spatele, mi-a strâns mâinile și ne-am aruncat amândoi în vârtejul ce se deschidea ca o pâlnie uriașă în mijlocul mlaștinii... Inelul Vremii ne-a învăluit, ne-a coborât într-un vârtej de foc ce ne-a ars veșmintele negre, de s-au acoperit trupurile cu ierburi și rădăcini mișcătoare ca niște șerpi ce răscolesc carnea și măruntaiele mai dureros ca orice tortură din pivnițele crăiești.

Am urlat, de parcă durerea sfârtecăta provoca un fel de eliberare păcătoasă, dar n-am scrâșnit din dinți și nici nu mi-am mușcat limba până la sânge, așa cum îndârjit știam că trebuie să rezist fără a cere îndurare călăilor dalmați, pe când acum chiar și carnea sfârtecăta de ierburi cerea un fel de plăcere ciudată...

Sava, tovarășul meu de drum, se învărtea ca un titirez prins de un fuior de foc albăstrui și mi-a tras, mi-a smucit mâna spre alte meleaguri, unde vietăți ciudate se rostogoleau alături, șerpi cu solzi de aur, ghionoaie cu unghii de fier, și armăsari negri ca tăciunele ce-și suierau coama într-un galop nestăpânit.

Brusc, amalgamul de imagini, șerpi, armăsari buieștri, liane întortocheate, păsări cu cioc de fier, s-au spart ca un vitraliu din biserica catolică ce-o construiseră cătanele austriece după războiul uniatei. Mi s-a așezat în memoria sufletului vitraliul uriaș cu scena Răstignirii ce străjuia în dreapta altarului... Când l-am zărit întâia oară, m-am speriat de posibila spargere a sticlelor mărunte, de pierderea imaginii cu toate semnele. Cu ochii minții înspăimântate văzusem atunci eventualitatea fărâmițării ferestrei uluitor de frumoase... Ori aici, în adâncurile lumii, s-au spart toate cele văzute în vârtejul coborârii, toate cele ce trăiseră înainte ca ființe fantastice, s-au făcut țandări, mii de bucăți strălucitoare, multicolore. Frica parcă îmi înțepenise toate simțurile... scăpând mâna tovarășului meu, am ridicat-o ca pavăză ochilor, de parcă doream să opresc miile de cioburi ce-mi pătrundeau în carnea zdrelită, mii de luminițe ce-și găseau locul în trupul cocârjat.

— Se deschide poarta... Se rup lacătele de bronz... — glasul lui Sava m-a trezit din reveria dureroasă...

— Zăvorul chilei mele?...

— Poarta Blajinilor... Colacii plutesc în liniște, coronitele împletite plutesc și ele... Și ouăle roșii la fel... Deschide ochii, Kirill...

Bucuros, eliberat parcă, am urmat cu privirea firul apei limpezi, ce lumina poarta de fum auriu, lacătele de bronz ce se rupeau într-un scrâșnet și vaiet mistuitor.

Din spatele Porții s-au ivit Blajinii, călugării cei mai sfinți, ființe plutitoare cu trupul auriu desfăcut în aripi uriașe.

— Hristos a înviat... — rostește Sava.

— Adevărat c-a înviat... — răspund gazdele aurii...

— Adevărat c-a înviat... — rostesc sfielnic...

Ei sunt Cei din adâncuri, osândiți dintru începuturi. Ei sunt gazdele adâncului cel mai adânc, ființe luminoase ce ne-au umplut de o bucurie nestăvilită, ne-au poftit alături la marele ospăț al Paștelui, să ne înfrupțăm împreună din colacii însuflețiți și din ouăle roșii. Desfătarea atât de dulce, înțelegerea deplină, ne-au făcut să credem, și eu și Sava, că putem rămâne de-a pururi aici, între albi Blajini care ne înconjurau cu nemăsurată bunătate. M-am apucat să istorisesc de frumoasa mea mănăstire dalmată, de slujbele și cântările de la malul mării, despre bătăliile ce le-am dus întru apărarea

creдинței, de curgeau vorbele ca mărgăritarele înșirate în salba comuniunii depline... Ca într-o biserică ortodoxă în care prin glasurile rugătoare se unesc în spirit toți creștinii.

Îmi doream să pot rămâne aici, pe tărâmul lor, lipsit de spaima și grija de deasupra, până s-a auzit ca un tunet Glasul:

— Nu vă înțelegeți Misia... Știți bine că voim, Blajinilor, veți rămâne de-a pururi viețuitorii adâncurilor... Doar vouă vă este dat să vă înfruptați de osânda bucuriei și luminii întunecate... Între voi nu pot viețui muritorii... Doar voi sunteți sortiți nemuririi...

— Și noi... — am bâiguit neputincios în fața Glasului de tunet...

— Cât despre voi, călugări muritori, veți face calea întoarsă, înlanțuiți în Inelul Vremii, prin Pâlnia adâncului, veți fi cărămida însuflețită care va lega trupul mănăstirii. Nu veți uita niciodată bucuria ospățului înlanțuit, tihna trăită împreună în dragoste și jertfelnicie... Misia voastră nu-i aici, ci deasupra, în lumea muritoare, ai cărei prunci sunteți în vecii vecilor...

Clipita drumului întors în Locul fără de Fund, în mlaștinile Bezdinului, m-a readus la poarta mănăstirii, și nu mică le-a fost mirarea fraților care m-au găsit abia suflând, cu hainele zdrențuite și barba încâlcită în ierburi și trestii cântătoare...

Nu pricepeau de ce mă zvârcolesc ca un vierme urlând ca bezmetic:

— Unde-i Sava?... El a rămas între Blajini... De ce eu? Am o misie de îndeplinit împreună cu Sava...

Peste puterile lor de înțelegere era și apariția mea după câteva luni de absență, că trecuseră prin destule pățanii, speriați de inspecția cătanelor împărătești care întrebaseră pe bună dreptate unde-i prizonierul. Mințiseră cum s-au priceput ei mai bine, că m-am molipsit de o boală ciudată, boala mlaștinilor, care transmite moartea dacă te apropii de trupul celui în suferință. Doar așa au scăpat de pedeapsă, că nu-și îndepliniseră sarcina de temniceri după porunca edictului împărătesc.

Fără să pună prea multe întrebări, m-au purtat pe brațe, m-au spălat de tina și ierburile ce-mi înconjurau trupul, mi-au dat de mâncare ca unui prunc neștiutor, șoptind pe la colțuri:

— S-a întors din măruntaiele pământului cu o misie de îndeplinit... Nu trebuie tulburat cu prea multe întrebări... Ne va

dezvălui el la timpul potrivit Taina...

De sub pleoapele grele ce-mi ascundeau nedumerirea, mă întrebam cum de știau și ei de măruntaiele pământului, de Lumea și tainele ascunse în Inelul Vremii...

Preț de câteva luni n-a fost nevoie să închidă nici zăvorul chiliei, unde zăcusem ca o zdreanță ruptă și fără de putere și nici cel al porții mari din nordul conacului... Mai apoi, cu trupul întărit îndeajuns ca să pot dezvălui starețului misia încredințată mie de Glasul Adâncurilor, mi-am reluat îndeletnicirile de noapte zidind și văruind bolțile albe de-a lungul coridorului, fără a avea curajul să mă îndeletnicesc cu reparațiile mănăstirii până nu s-o îndeplini pedeapsa...

Patru ani mi-am rânduit gândurile făcând planuri peste planuri, nu numai de construit și reparat zidăria, ci îndrăznind să-mi rânduiesc pașii pe treptele iubirii, pregătit fiind să pot dezvălui rugătorilor dragostea de fiu, de aproape, de tine însuși.

În anul lăsat de la Domnul 1846, printr-o minune, că doar cum altfel se poate numi scrisoarea împărătească prin care s-a dispus coborârea mea din chilia-temniță, permisiunea de a mă arăta lumii... La înfăptuirea ei sunt convins că au dat o mână de ajutor și frații mei de la Bezdin, mai ales starețul, care îi scrisese Măririi de la Curtea din Viena că a sosit ceasul ispășirii pedepsei pentru deținutul avut în pază, fără a uita a spune apăsător că eu, Kirill, nu mai prezentam niciun fel de pericol pentru rânduiala Imperiului.

Cu multă tristețe în suflet mi-am părăsit locul de osândă, micuța chilie cu vederea spre mlaștini... A trecut ceva vreme până să înțeleg că și deschiderea oferită de fereastra de la parterul conacului e la fel de frumoasă, poate mai ispititoare, că dădea spre satele dinspre pustă, unde viețuiau oamenii câmpiei, cu care în timp am legat prin spovedanie și vindecări de suflete și trup frății adevărate, că băteam cu pasul uneori cât era ziulica de lungă tîpsia câmpiei arse de soare până la porțile gospodariilor, pe care îi îndemnam cum mă pricepeam mai bine să nu ne ocolească, să nu uite de biserica din mlaștini, care îi așteaptă, care îi cheamă cu glas de clopot vechi.

Gândeam împreună la repararea și sculptarea stranelor din lemn de tei, a crucii de pistol, a sfeșnicelor, a iconostasului, unde trebuia ca ornamentele vechi să fie puse la locul lor, iar cele ce lipseau să fie lucrate cu migală din nou.

Urmam fără crâcnire, ba, pot spune, cu multă bucurie și împlinire în spirit, porunca ce o promisem cu atâta vreme nemăsurată în urmă – Porunca Glasului din adâncuri.

VIII

În pragul unei dimineți de vară, când iarba se pregătește de pârjolul soarelui, când păsările își cântă nestingherite delicatul tril dinspre mlaștini și unele se întovarășesc în adevărate simfonii dinspre pădure, de îndată ce Sava terminase utrenia, mi-am convocat ca un șef de stat major ajutoarele în micuța mea bucătărie.

— Și doar acum ne spui, Măicuță? Dacă aude Lați, se agită ca un țap bătrân, de-mi ridică tensiunea la 200...

Sofina și Lați sunt apropiații mei și ai mănăstirii de câțiva ani buni... El fusese colegul meu și, de îndată ce a aflat că m-am călugărit, s-a înființat la poarta mănăstirii cu un ochi rânzând la bucuria revederii și cu altul plângând, mai ales Sofina, nevastă-sa, după feciorul pierdut înainte de vreme... Că s-au bucurat împreună douăzeci și unu de ani, până la moartea fiului, Ioan, înecat în apele bulbonate sau împins spre înec... Hotărâseră împreună vreo cinci tineri năbădăioși să-și petreacă ziua pe malul Mureșului la pescuit și scăldat și nu s-a lămurit nici până azi, deși fusese o anchetă polițienească amplă, cum de fiul lor a dispărut fără urmă, de s-au găsit doar hainele aruncate între sălciile de la marginea apei. Întrebați fiind, ceilalți au dat din colț în colț, că era greu de crezut cum de nu știau ce făcuse bietul Ioan în ultimele ore, se scăldase de unul singur, pescuise ori avusese un conflict cu vreunul dintre curajoși, despre care se aflase că avea obiceiul să-și iasă ușor din fire, mai ales după câteva beri suflate pe nerăsuflăte în arșița zilei.

Amărăți, îndurerați peste poate, și-au găsit alinarea în liniștea și rugăciunile făcute împreună, că se obișnuiseră să-și petreacă două săptămâni pe vară într-una din chiliile de la parter... Femeia, harnică, o moldoveancă durdulie, da' iute ca piperul, mă ajuta să deretic în toate chiliile, să spăl așternuturile, să soresc dunele și perinile ce se umflau ca niște găște grase pe balustrada din lemn dimprejurul conacului cu bolți rotunde și albe, și bodogănea uneori, când refuzam politicos să-i degust sarmalele, gogoșile și puii umpluți cu tot felul de bunătațuri copti în duba spoheiului.

— Dumneata, Maică, trăiești cu fum de tămâie și apă sfințită... Nici nu știu cum mai răsufli, după atâta zeamă chioară și cartofi stingheri.

— Așa m-am obișnuit, Sofina dragă... Așa mi-am înțeles eu nevoile trupului.

— Că doar n-o fi cu păcat să te înfrupți din bunătățile mele?

— Nici vorbă... Fă și dumneata niște sarmale de post și atunci să te ții...

S-a lăsat ea și după obiceiurile mele, că Lați, dragul de el, îi gusta și lăuda mereu orice fel de bucate. Rotunjour, binevoitor, nu-și găsisese locul, de-a fost nespus de bucuros când a apărut din senin Sava, marele organizator-șef...

— Călugărul ăsta deșirat s-a născut din mlaștini, Maică? Sau l-au trimis din Serbia și nu ne-ai spus și nouă din timp?

— Cu ce te-ai fi ales dumneata, Lați dragă, dacă știai că vor trimite un călugăr...

— Păi, voiam să știu și eu dacă își țin promisiunea cu obștea călugărească, doar dumneata, Măicuță, ne-ai povestit de legământul făcut atunci când te-au abandonat aici, în pustietate...

— Nici chiar așa, Lați... Nici chiar așa... — caut să-l îmbunez, că le poartă pică mai înalților Bisericii de când i-am povestit despre primii mei ani, fără lumină electrică, singură cuc între zidurile vechi.

— Văd că nu mă luminezi... Oricum, mă bucur că mai avem un suflet în curte...

Cu timpul, că nu trecuseră nici două luni de la apariția misterioasă, s-au dat unul după altul și se completează reciproc în planurile de refacere a acoperișului și tencuitul pereților scorojiți, însă rotofeiul, curios, căuta mereu răspunsul la întrebări în doi peri, fie despre Serbia, despre mănăstirile de pe acolo, ori, sfios, întreba și despre misterul mlaștinii și al locului fără de fund... Cred că Sava i-a istorisit câte ceva despre Vinca lui, despre călătoria celor unsprezece sutane, că într-o seară, după ce rânduise lemnele în spatele grajdurilor:

— Măicuță, nu s-au rătăcit prin cărțile dumitale și vreuna despre Vinca, mănăstirea aceea din Serbia?

I-am găsit o monografie bilingvă despre viața sârbilor bănățeni și a celor de dincolo de Dunăre, care l-a mulțumit numai pe jumătate, că i-am auzit șușotind despre o prietenă a Sofinei care lucra la Biblioteca Județului.

Zdrahonul de Sava, întunecat uneori, harnic peste măsură, a

reușit să și-l apropie, să-l tolereze și în cele din urmă să-l perceapă ca supus în toată organizarea refacerii mănăstirii.

Vestea că vom primi musafiri importanți a descumpănit-o, că nu avea pregătit niciun pui și drumul până în satul cel mai apropiat nu se încadra în timpul necesar pregătirilor.

— Eu m-am gândit să faci niște gogoși... Știu că Monei îi plac gogoșile făcute de dumneata...

— Păi așa vii mai de acasă, Măicuță... De ce n-ai spus de la început că doamna Mona este musafirul nostru. De fapt, ea-i de-a casei...

— Nu vine singură... O însoțește o doamnă, soție de pictor, după cum am înțeles la telefon...

— Dacă e prietenă cu doamna Mona, e-n regulă... Nu poate fi o sclifosită care să-mi găsească nod în papură... Ca preoteasa din Banatul sârbesc, o știi dumneata, Maică...

Nici nu vreau să-mi aduc aminte de disputele culinare dintre Sofina și soția preotului care îi însoțise într-o vară pe copiii din tabără, când nu știau, ca două coțofene, care e starostele bucătăriei.

Se instalase o tihnă călduță la poarta zilei de vară când am întins masa la umbra nukului din spatele mănăstirii. În micuța bucătărie sfârâiau gogoșile umflate, răspândind un miros de zahăr pudră și scorțișoară, că, de îndată ce le scotea cu o lingură specială din tigaia înfierbântată, Sofina, cu obrazii îmbujorați, le tăvălea într-un amestec pufos și bine mirositor.

Uriașul, cu mâinile zdrelite, cară pe umerii aplecați oleacă o grindă menită să susțină peretele din spatele grajdurilor, de-i flutură sutana, mai-mai să-l orbească pe micuțul dolofan ce sprijină cu brațele ridicate marginea grinzii.

O bucurie tihnită îmi odihnește oasele bătrâne.

Cei doi, un ungur doar cu numele, și o moldoveancă aprigă, unul molcom și mucalit, cealaltă, iute ca piperul proaspăt măcinat, știu să facă un adevărat spectacol din orice clipă, oricât de neînsemnată. Târguiala în piața din centrul Aradului devine o adevărată aventură, târgoveții care țin la prețul morcovilor, al pepenilor, cu șorturile boțite și cântarele descântate, cărora Lați le ține vitejește piept până își umple plasa cu marfa la prețul negociat la sânge, plivitul buruienilor din micuța grădină din fața casei lor e o

luptă cu arme adevărate, că săpăliga devine dintr-o dată o sabie de cavaler ce retează șmecherii care sufocă răsadurile, se încolăcesc mișelește în jurul plăntuțelor fragile.

Când s-a ivit Sofina în ușa bucătăriei cu gogoșile umflate, rumenite, clădite meșteșugit unele peste altele, pudrate ca niște cucoane sclifosite și bine mirositoare, mai că mi-a venit să țip de bucurie.

Până și ursuzului călugăr i-au sclipit ochii, de-a lăsat grinda pe piciorul celuilalt, grăbit să mi se așeze alături pe banca de sub nuc.

Lați a sărit să-și ajute consoarta, nu care cumva să scape vreo dolofană pe iarba din curtea mănăstirii.

— Nu se răcesc până sosesc musafirii noștri? — zâmbesc mucalit.

— Păi, ăsta-i doar primul tur, Măicuță. Pentru noi, ai casei. Urmează și porția pentru cucoane.

Oare am meritat eu, cărtitoarea, îndoita în mulții ani de singurătate, tihna zilei de vară, când sunt înconjurată de doritori în ale muncii mănăstirești, de privirea caldă cu care Sava mă întâmpină în fiecare dimineață, care înseamnă mai mult decât o obște călugărească așa cum mi se promisese la începuturi?

Primii mei ani de singurătate deplină, când eram și duhovnic și stareț și călugăr, cu speranța pitită în spatele hainelor negre, ocrotită în nopțile de nesomn, când foșneau morții în cimitirul dinspre pădure, tocmai năzuința că vor veni călugărițele să ne rugăm împreună mi-a dat curaj și tărie să aștept în smerenie clipa de azi.

Numai astfel se explică puterea de a înfrunta chiar și porunca starețului de la Bodrog, care, după cinci ani de când mă abandonase la poarta Bezdinului, s-a învrednicit să străbată tîpsia câmpiei care desparte cele două mănăstiri, și tot aici, sub nuc, încruntat, mâniat, pot spune:

— Maică, adună-ți lucrușoarele și haide acasă...

— Unde acasă, părinte?...

— Cum unde? La Bodrog, ce, ai uitat locul unde te-am binecuvântat?

— Să uit? De Maica Veniamina? De lecțiile dumneaei? Că doar ea m-a învățat să vorbesc cu florile, cu iarba, cu vântul și frunzele copacilor. Îmi spunea: „Când vei reuși să asculți, să înțelegi

glasul pământului cu toate viețuitoarele lui, să-mi aprinzi o lumânare la mormânt.”

— Și ai aprins lumânarea? Ți-ai ținut făgăduiala?

— Când, părinte? Că doar de cinci ani de când m-am așezat aici, în locul fără de fund, nu mi-a fost îngăduit să plec...

— Tocmai de aceea am venit, să-ți deschid poarta, să-ți dau îngăduința de a te întoarce acasă...

— Și ei? Sârbii cu care ați făcut învoiala?

— Ei n-au respectat termenii învoielii, dacă e să vorbim despre o asemenea învoială...

— Un târg, mai bine spus... — șoptesc vorbe grele, știind că un târg înseamnă și vânzare...

— Ai dreptate, fata mea... Învoiala spunea că ei vor aduce aici măicuțe din Banat ori din Serbia, că nu te vei nevoi de una singură...

Înțelegeam greu ascultarea la care mă supunea starețul de la Bodrog... Îmi venea să-i sărut dreapta, să zbor în micuța mea chilie, să-mi adun cărțile și rândul de haine cârpite într-o boccea, s-o arunc pe spate și să ies cât mai grabnic pe poarta grea, uriașă, dinspre pustă. Am făcut câțiva pași repezi și, ajunsă în coridorul cu bolți albe, mi-au căzut privirile pe inscripția 1873 — scrijelită cu cifre negre peste dalele din piatră —, m-am scuturat ca arsă, am ridicat ochii spre biserica noastră, cu clopotul de la Vinca ce parcă suna a denie. Am rămas stană, cu ochii pironiți spre clopotul vechi...

— Zorește-te maică, grăbește-te, că ne prinde seara și mai avem multe de îndeplinit până la apus...

— O clipită... doar o clipită... — de abia îngăimam vorbele, incapabilă să-mi mișc nici mâinile și nici picioarele...

N-am să-i uit niciodată căutătura, rece la început, că mă privea ca pe un obiect pe care trebuie să-l îndeși în traistă și să mergi mai departe cu povara lui în spate, răceală ce s-a topit ca un bulgăre de nea pus pe tipsia cuptorului, și a devenit caldă ca pita scoasă din jarul încins.

— Care e voia ta, Anghelina?

— Voia mea e voia Domnului, părinte...

— Înțeleg... — s-a urnit de sub nucul din curte și ne-am îndreptat împreună spre biserica noastră...

— Nu pot pleca, părinte... Dacă plec, cui las biserica?...

Cum pot eu să-mi părăsesc biserica?...

— Bezdinul e biserica ta, Anghelina... — cu glasul înmoiat în lacrimi, repeta după mine... — Nu-ți poți lepăda biserica...

Înțelegeam amândoi că există o ascultare mai adâncă decât aceea pe care voise să mi-o arate, mâhnit și el, neînțelegând cum de fusese cu putință să fiu lăsată de una singură ca paznic al locului fără de fund. Ori eu i-am dat înțelegerea că nu eram un simplu paznic al mlaștinii și pădurii, eram păzitorul bisericii ce se cerea slujită și ocrotită de un muritor în sutană.

Ne-am supus amândoi, eu, speriată la ceea ce va să fie, el, cu sufletul îndoit că se supusese a doua oară unei voințe care se cerea ascultată cu atât jertfă... Și, în înserarea care se așternea peste frescele bisericii, am cântat cum de atâtea ori îmi cântam doar mie, imnuri neștiute, neînvățate de nicăieri, de parcă atunci cântul prindea viață alături de sfinții desprinși din pereții scorojiți.

Știu acum, în tihna nemăsurată, când îmi aștept musafirii, când Sofina așterne tava cu umflătele pudrate pe masa de sub nuc, când Sava îmi urmărește privirea, sfios la gândul nou-veniților cu care va fi nevoit să schimbe câteva cuvinte, că ascultarea ce am urmat-o atunci, acum cincisprezece ani, a fost încercarea, una dintre încercările peste care trecusem cum se cuvine...

— Sărut mâna, Măicuță... — zâmbitoare, Mona deschide poarta mare, poftind-o pe musafira necunoscută spre banca de sub nuc... O frumusețe impozantă, brunetă, cu ochii mari, albaștri, și părul bogat strâns la spate, ținută impecabilă, drapată într-un caftan de mătase albăstruie...

— Doamna B., soția pictorului despre care v-am vorbit...

— Eram sigură, Mona dragă, că mă vei prezenta ca soția pictorului... — o tachinează fără răutate necunoscuta, cu o voce sigură de propriile calități și forțe.

— Poate am făcut-o dinadins... — glasul preferatei mele sună suficient de tăios încât să-mi dau seama că reîntoarcerea ei în politică nu-i de bun augur... Că mă informasem și eu din ziarele aduse de profesoara care își mai varsă amarul în chilia mea, îi plecase feciorul peste mărți și țări, în Australia, și nu știa sărmana cum se descurcă

prin căldurile de acolo de peste 40 de grade, că doar nu reușise băiatul să primească altă slujbă decât aceea de șofer de cursă lungă prin pustiurile încinse de soare... Din presă aflasem de așa-zisa promovare a distinsei doamne politician în funcții înalte din administrație, că s-a pus serios pe treabă, s-au declanșat și ceva anchete cu iz penal la inițiativa dumneaei, iar jurnaliștii lansau întrebarea dacă va avea curajul să meargă până la capăt cu dezvăluirile, deoarece bănuielile planau pe deasupra unor nume de răsunet din politica locală...

Îmi poftesc musafirele să se așeze la umbră.

— Mă bucur nespus că v-a adus Mona aici, în singurătățile noastre...

— Am aflat că v-ați canonit de una singură peste douăzeci de ani, Măicuță... Însă acum văd că-i curtea plină de lume...

— S-a îndurat Domnul și mi-a ascultat rugile... Dacă n-am fost vrednică de o obște adevărată, mi-a dăruit un călugăr și multe alte suflete care îndeplinesc împreună ascultările mănăstirii...

— Ce minunat ați spus, măicuță... Ascultările mănăstirii, ale bisericii...

— Biserica noastră, locul unde ne adunăm cu toții, lăcașul slujbelor, că acum avem și cine să le țină – călugărul Sava, locul unde ne rugăm împreună, ascultăm și participăm la Sfânta Liturghie și la Sfintele Taine...

— Biserica... Trupul lui Hristos... al obștii credincioșilor...

— În ceasurile de acum, sufletul creștinului doar îl caută pe Hristos, dar nu întotdeauna în găsește...

— Adevărat ai grăit, Maică... – Sava, care se apropiase ca o fantomă din alte timpuri, s-a aplecat făcând cruce largă, cu privirea ascunsă sub sprâncenele stufoase...

— E părintele nostru... Sava... ziditorul...

Cele două femei se ridică, Mona aruncându-i o privire complice, pe care numai noi o putem pricepe, cei care știm de călătoria lor împreună în adâncuri, luați de vârtejul Vremii, când au urmat porunca...

— Când m-a invitat doamna Ileana să văd desăvârșita pictură de la Gai mi-a venit ideea să-i fac, la rândul meu, invitația de a vizita Bezdinul.

— S-a terminat lucrarea lui Dumnezeu? – Auzisem eu că

pictorul acela vestit s-a nevoit ceva vreme.

— Am fost și noi s-o vedem... Ce ne-am mai bucurat împreună cu Lați... Ce să vă spun, Măicuță, că ne curgeau lacrimile și în același timp ne venea să chiuim de bucurie... — Sofina, care auzise glasurile în curte, s-a ivit cu a doua tavă încărcată cu gogoșile pudrate și înfoiate...

— Același simțământ de bucurie, de fericire, pot spune, m-a cuprins și pe mine, păcătoasa, când împreună cu doamna Ileana am redescoperit frescele maestrului...

— Atâta albastru aurit... Nu-i așa, Lați dragă... — Sofina mai-mai că-și varsă bucatele dând să cuprindă cu brațele necuprinsul albastru.

— El, Petru, care l-a odihnit în sufletul său pe Mântuitorul Hristos, a zugrăvit multe icoane, multe fresce din care lumina dumnezeiască se revarsă cu o strălucire copleșitoare... — completează soția pictorului... șoptit, tainic...

— Strălucire care ne bucură, ne face să simțim până în adâncul cel mai adânc dragostea Lui... — ochii Monei sunt umezi, deschiși, așa cum mi-e drag să o privesc, să o știu de-a noastră...

— Poate ne învrednicim și noi, Maică, să facem un drum până la Gai... — Sava prinde glas, jucând și el în hora entuziastă a celor din jur...

— De ce nu?... Că doar de acolo mă trag și eu...

— E ca o vizită în care îți pui hainele de sărbătoare, doar că hainele ce-ți înfășoară trupul sunt picturile maestrului...

— Poate greșesc și eu alăturându-mă vouă, lăudătorilor... Eu sunt doar soția pictorului... — caută să îndulcească lucrurile Ileana.

— Doamna Ileana e femeia din spatele bărbatului fără de care...

— Gata, Mona scumpă, de-ajuns cu laudele... Dacă n-aș ști că izvorăsc din suflet, m-aș supăra de-a binelea... Să vorbim despre locul acesta minunat... E o poezie misterioasă, ciudată aici...

— Vă poftesc în biserica noastră... E vremea să intrăm...

Sava, ceremonios, svelt, cu umerii trași, e în fruntea șirului celor ce-l urmează ascultători — Ileana, la fel de țeapănă, maiestuoasă ca o împărăteasă, Mona mea, aplecată de parcă poartă greutate neștiute în spinare, și la urmă Sofina și Lați, care își dau coate, așteptând parcă să li se înfățișeze și lor minunea prevestită de

gesturile călugărului...

Privirea mi s-a încolăcit blând în jurul mănăstirii și, preț de-o clipă, mi s-a părut că spărtura din ziduri care aproape o rupea în două s-a făcut ca ața de subțire, de parcă pereții se uniseră într-o înfrățire de cărămidă și var, ca o cusătură făcută de mâna unei femei pricpute în ale țesutului.

Îmi amintesc de vorbele cu care s-au înfrățit Sava și Mona o dată ieșiți din buricul pământului – repetând amândoi aceleași cuvinte: „Mănăstirea se va rupe în două, se va frânge... Nu ne este îngăduit să o lăsăm să piară... Nu ne este îngăduit...” Mai apoi veniseră arhitecții aduși de la Muzeu, care au confirmat pericolul prăbușirii și au desenat tot felul de planuri și schițe topografice cu prioritățile în ale restaurării. Când i-am întrebat de costuri însă:

— E vorba de sute de mii de euro... Fundația trebuie dezvelită, întărită, și de abia după aceea se poate trece la întărirea zidăriei, a pereților și a turlei... Bani mulți, Măicuță... Bani mulți...

Nu le-am mai pus lor întrebarea, că îmi era imposibil să strâng o asemenea sumă, și am rămas doar cu năzuința că poate cândva se va săvârși vreo minune...

Cum să nu-mi frec ochii înspăimântată de-a binelea când crăpătura adâncă ce pornește de jos, de la temelie, și urcă în zig-zag până la turlă, se strângea sub ochii mei ca prinsă într-o menghină uriașă... De teamă să nu mă socotească ceilalți cu mințile pierdute, n-am dat drumul țipătului de bucurie ce i-ar fi scos din biserică și poate cu nedumerirea lor ar fi oprit minunea.

Mi-am purtat pașii spre chilia mea, unde trupul sleit s-a trântit pe patul tare cu ochii țintă spre micuța bibliotecă... Mi-am adus dintr-o dată aminte de o carte ce-mi fusese adusă de la Râmeți, o mănăstire de maici din inima Ardealului, undeva pe râul Stremț, despre o monahie ce trudise ca iconar... Mai bine să-mi port gândurile pe tărâmul icoanelor, să le povestesc și celor din biserică, îndeosebi soatei pictorului, ce am citit, decât să le dezvălui posibila vindecare a pereților rupți de vremuri... Am citit cu smerenie cele două rugăciuni – Rugăciunea pentru iconar și Rugăciunea iconarului...

RUGĂCIUNE PENTRU ICONAR

Doamne, Iisuse Hristoase, Dumnezeuul nostru, Care nemărginit ești cu firea dumnezeirii și pentru mântuirea oamenilor în vremile acestea mai de pe urmă Te-ai întrupat în chip tainic din Maria Fecioara și de Dumnezeu Născătoarea și ai socotit vrednic lucru să fii zugrăvit, Care singur Chipul Preacuratei Fetei Tale L-ai zugrăvit în preacinstita mahramă și printr-însa ai vindecat boala eparhului Abgar și sufletul lui l-ai luminat spre a Te cunoaște pe Tine, adevăratul Dumnezeuul nostru; Care prin Duhul Tău Cel Sfânt l-ai înțeleptit pe dumnezeiescul Apostol și Evanghelist Luca a zugrăvi chipul Preacuratei Maicii Tale, care Te poartă pe Tine ca pe un prunc într-ale ei brațe și-i zice lui, binecuvântându-l: „Darul Celui Născut din mine, prin mine, împreună cu el să fie”; Însuși, Stăpâne, Dumnezeule al tuturor, luminează, înțelepțește sufletul, inima și cugetul robului tău... (numele); și mâinile lui le îndreptează fără de prihană și prea bine a zugrăvi chipul asemănării Tale și al Preacuratei Maicii Tale și al tuturor Sfinților, întru a Ta slavă și întru strălucirea și înfrumusețarea sfintei Tale Biserici și spre iertarea păcatelor celor ce cu cinstire cuviincioasă le aduc acestora închinăciune și cu bună cucernicie le sărută și cinstirea la cel înfățișat o înalță; și-l izbăvește pe dânsul de toată diavoleasca uneltire, sporind în toate poruncile Tale, prin mijlocirile Preacuratei Maicii Tale, ale Sfântului slăvitului Apostol și Evanghelist Luca și ale tuturor Sfinților Tăi. Amin.

RUGĂCIUNEA ICONARULUI

Stăpâne, Doamne, Iisuse Hristoase, Fiule Unule-Născut al lui Dumnezeu, icoană a Nevăzutului Părinte, Care ne-ai creat pe noi după Chipul Tău și pentru a noastră mântuire, din iubire de oameni ai luat trup din Preacurata Ta Maică, Născătoarea de Dumnezeu, Cel ce ești frumusețea tuturor fiilor oamenilor și izvor a toată frumusețea, nevăzută și văzută, Care ai binevoit a ne face biserică a Sfântului Tău Duh, Care ai sfințit materia prin dumnezeiasca Ta economie, care ai dăruit teologia culorii Preacuratei Tale Mirese, Biserica, spre aducere aminte a nespusei Tale pogorări, spre zidirea și

sfințirea credinciosului Tău popor, Ție, căzând, mă rog și de la Tine cer să-mi dăruiești și mie, păcătosul și nevrednicul Tău rob, darul slujirii iconografice; curățește din inima mea toată întinăciunea păcatului și scrie în ea preasfântă voia Ta. Întărește-mi voia minții și mă luminează cu puterea Preasfântului Tău Duh, întărindu-mi neputincioasele mele mâini spre bineplăcuta Ție zugrăvire a sfintei Tale icoane (sau a Sfântului...), așa încât cei care se vor închina și o vor săruta, spre Tine, adevăratul Prototip, înălțându-și inima și cugetul lor plini de har și întru totul sfințiți cu bucurie, cunoscând pe cel asemenea și slăvind împreună cu toți Sfinții care din veac au bineplăcut Ție, pe Tine, Fiul cel întrupat și Cuvântul, împreună cu Cel fără de început al Tău Părinte și cu închinatul Duhul Tău, Cea de o ființă și nedespărțită și de viață făcătoare Treime. Amin.

Lipsită de curaj, cu teama că doar imaginația îmi jucase feste lipind zidurile, așezată la masa mea, am căutat citind de mai multe ori sensul adânc al cuvintelor rugăciunii, când, pe nesimțite, maiestuoasa Ileana, cu silueta înaltă, plină, s-a ivit în tocul ușii.

— Mă scuzați, Măicuță... Am bătut de mai multe ori... Dacă deranjez, mă pot retrage în curte, sub nuc... E umbră și bine și acolo...

— Intră, fata mea... Așază-te...

Gesturile sfielnice, timide, care nu-i sunt în obișnuință, o fac să pregete înainte de a se așeza pe unul din scaune, de parcă ar fi avut de ales între zeci de fotolii elegante și măsuțe sculptate.

— Tocmai am citit Rugăciunea pentru iconar... și Rugăciunea iconarului... Sunt convinsă că dumneata, fata mea, te-ai rugat Domnului să-l îndrume și păzească atunci când închipuie pe lemn și culori...

— M-am rugat și pentru el și pentru mine, Măicuță, să-mi dea puterea de a-i fi alături... Nu-i puțin lucru să trăiești lângă un om dăruit. Mi-am impus cu timpul curățenia sufletului picătură cu picătură, să fiu în stare în cele din urmă să fiu proptă și îndrumar la nevoie...

Ochii mari, adânci, se umplu de lacrimi. I se întâmplă și ei, puternică și neînfricată în lumea de afară, să o podidească plânsul o dată așezată la masa mea, care poartă multe greutăți pe tăblia roasă, multe capete s-au plecat frânte de parcă pereții chiliei s-ar fi prăbușit

peste umerii lor.

I-o fi fost și ei greu, sărăcuța, în drumurile prin lumea luminată...

— Parcă spunea Mona că domnul B. a pictat o biserică la o Universitate din America...

Se ridică, își scutură umerii, își îndreaptă spinarea, și redevine, prin ținuta puțin țeapănă, insul puternic, supărător de tare, care mă face să-i înțeleg lacrimile ce ascund adevărata față a femeii, pitită sub faldurile caftanului înflorat, țipător pentru gustul meu, menit tocmai să drapeze pe de-a-ntregul furtuna interioară.

— Nu numai în America, și în multe alte locuri de la noi. La Neamț, Zalău, Bucea, și acu' vom pleca la Deva...

— Și ei, americanii, cum v-au privit? Cum s-au împăcat cu icoanele noastre? Sunt neoprotestanți doar?...

Curiozitatea mă împinge să duc discuția spre măiestria lui, de care se leagă ca pruncul de buricul mamei și împlinirile și neîmplinirile femeii.

— A fost un soi de concurs, o selecție, apoi o prezentare a planurilor și frescelor în fața mai-marilor Universității, unde am avut și eu rolul meu, că le-am purtat prin fața ochilor un lampadar ce închipuia domul diseriei baptiste ce urma să fie împodobit de Petru...

Mă bufnește râsul închipuindu-mi cum s-a plimbat maiestuoasa doamnă din fața mea printre scorțoșii universitari cu o lampă rotundă...

— Iartă-mă, copilă... Chiar e adevărat ce spui? Ce idee ciudată ai imaginat?

— Cumva trebuia să-i fac să perceapă, să văd frescele și pictura cupolei, că, vezi dumneata, Măicuță, i-am pus pe toți să se așeze pe covor, ditamai profesorii universitari, că numai așa puteau privi ca în biserică, de jos, cu ochii credincioșilor ce se ridică în rugăciune...

— Cât a durat lucrul acolo? — curioasă, cum nu-mi stă în fire, că arareori pun eu întrebări celor ce-mi calcă pragul, îi las în largul lor, să se destăinuie cât pot și doresc...

— Doi ani s-a canonit Petru pe schele, începând din octombrie 1994, și a petrecut iarna trudind sus, în înaltul cupolei, că, vezi dumneata, acolo clima e blândă...

— Și ei, neoprotestanții, cum au acceptat fresca, icoana? — chiar nu mă pot înfrâna, întreb ca o babă iscoditoare, însă ispita e prea mare... Femeia asta s-a plimbat prin lume și îmi poate deschide atâtea porți...

— Pe tema asta am avut zeci, sute de vorbe, dezbateri, contradicții de tot felul... Și cu cei de acolo, și cu cei de acasă... Ei, neoprotestanții, pornesc de la ideea de ÎNCHINARE, închinare ce nu poate avea loc altfel decât în DUH ȘI ADEVĂR... Nu ne închinăm decât în fața lui Dumnezeu, în fața Fiului, așa cum ne-a împărtășit Cartea Sfântă: „EU sunt Calea, Adevărul, și Viața” sau mai citează din Ioan: „Dar vine ceasul și acum a și venit, când închinătorii adevărați se vor închina Tatălui, în duh și adevăr, fiindcă astfel de închinători dorește și Tatăl. Dumnezeu este Duh și cine se închină Lui trebuie să I se închine în duh și în adevăr.” Mai pe înțelesul tuturor, nu putem spune decât că pe Dumnezeu nu l-a văzut nimeni, nici chiar Moise nu i s-a înfățișat ca o materialitate, ci doar ca un rug uriaș aprins...

— Eu sunt cel ce sunt... — șoptesc și eu...

— Greu de explicat, nici nu știu cum să mă fac înțeleasă, și chiar mă sfiesc să port cu dumneata o asemenea discuție.

— Draga mea, eu te-am provocat, și să-mi fie iertată curiozitatea, însă doream să aflu cum i-ați cucerit, știind că ei pornesc de la poruncile lui Moise: „Să nu-ți faci chip cioplit, nici vreo înfățișare a celor ce sunt sus, în cer, sau jos, pe pământ, sau în apă și sub pământ.” Și mai departe: „Să nu te închini lor, nici să le slujești căci eu, Domnul Dumnezeul tău, sunt un Dumnezeu gelos, care pedepsește vina părinților în copii până la al treilea și al patrulea neam pentru cei ce mă urăsc.”

— Tocmai asta-i ideea... — mă completează puțin exaltată. — Singurul obiect al închinării fiind Cuvântul, ei se întreabă cum de îndrăznim noi să ne închinăm la icoane...

— Îndrăzneală e și din partea mea să te provoc pe tine, copilă, la o asemenea discuție... Sunt sensuri și adevăruri profunde, care necesită multă smerenie și înțelepciune pentru a le pătrunde tâlcul. Haide să-mi povestești despre fresca ce i-a fermecat pe neoprotestanți la sfințirea bisericii și mai apoi... Faptele, doar ele, în simplitatea lor, pot dezveli adevăruri ascunse pentru cei neavizați...

— Unde ai dispărut, Ileana? Nici n-am observat când te-ai

strecurat, că m-a prins Sava cu programul lui...N-are astâmpăr niciun minut... Are planuri îndrăznețe, vrea să-i mobilizeze pe cei din parohia de la Arad și îndeosebi pe preoții care își aduc vara copiii aici și nu-și îndeamnă enoriașii, părinții lor, să se implice și ei în refacerea mănăstirii... Ce spui, Măicuță, de ideile lui?

— Da, desigur, are dreptate... — o aprob, cu gândul la icoane și închinăciune, cu glasul plat, de-a simțit de îndată că nu-mi stă mintea la planurile viețuitorului meu...

— Despre ce vorbești? Poate deranjez?

— Nici vorbă, Mona... Cum de-ți trece prin cap așa ceva... Doar dumneata m-ai adus aici... Noi ne-am încurcat sau, mai bine zis, eu n-am explicat suficient de clar și pentru mine și pentru Maica tâlcul adânc al zugrăvirii și închinării...

— Chiar nu pricep! Care-i dilema? — ca de obicei, pragmatică, Mona vrea să închidă discuția ce poate degenera în încâlceli inutile.

— Eu am avut curiozitatea să întreb cum s-au împăcat cei din America, neoprotestanți fiind, cu frescele soțului doamnei și mai apoi cu icoanele. O întrebare prostească poate...

— Spuneam, Mona dragă, că neoprotestanții nu se închină la icoane, consideră închinarea ca un păcat, pentru că ea se înfăptuiește doar în fața Domnului, iar Măicuța m-a completat cu spusele Bibliei, știi și dumneata porunca ce interzice a-ți face chip cioplit... Însă cei de acolo, și în timpul muncii de doi ani, când se năștea pictura murală, și mai apoi, după slujba de inaugurare, s-au deschis, s-au bucurat, să nu folosesc cuvinte mari, ca admirație, laudă, în fața picturii, care, prin splendoarea ei, îndeamnă la contemplare, sensibilizează sufletul. Impactul imaginilor sacre asupra sufletului, asupra înăuntrului privitorului, a fost imens, spre bucuria noastră. Putem spune că am câștigat bătălia picturii sacre, care, prin forța-i dată de credință și talent, a cucerit sufletele, le-a înfrânt rezervele, justificate poate, le-a deschis poarta spre bucuria sfântă.

Sfioasă, îndrăznesc să adaug:

— Icoana este o rugăciune exprimată în imagini, ea este înțeleasă întâi de toate prin rugăciune și este destinată omului credincios, căruia i se înfățișează prin rugăciune. Asta este menirea ei — să contribuie la rugăciune, să ajute deseori...

— Ce atâta teorie... se burzuluiește Mona...

O simt agitată, lipsită de răbdare... Chiar nerăbdătoare de a-și împlini misia pentru care o adusesese pe Ileana la Noi... O enervează discuția noastră...

— Ce-o mai întoarceți pe o parte și pe alta... Omul, adică și eu, are nevoie de ceva material, de o reprezentare vizuală, auditivă... Să vadă, să audă, să simtă mirosul de tămâie, să guste, să se împărtășească de cele sfinte... Și dacă reprezentarea, în dogmele Bisericii integrată fiind, mai este și o lucrare de artă, care îți mângâie sufletul, te înalță, te bucură, ce-i rău în asta?... E un păcat?... Oare?

— Nicidecum, Mona dragă... Nicidecum... — caut să înnod firul poveștii de peste ocean... — Cum spuneți, după inaugurarea capelei li s-a deschis și lor gustul?

— Pe nesimțite, dascălii au făcut câte unul comenzi pentru birourile lor, pentru sălile de lectură și rugăciune, unde studenții și chiar și profesorii își caută liniștea. Se arătau tot mai puțin circumspecți față de arta creștină, ca în cele din urmă să-și împodobească și casele cu tablourile și crucifixele noastre, câștigasem o luptă, dacă se poate spune astfel, în cucerirea sufletului prin imaginile sacre...

— Prin frumusețea lor... Imagini care te bucură... — recunoaște Mona mai împăciuitoare... Brusc i se mai luminează fața, trece cu mare ușurință de la o stare la alta... Bănuie că reîntoarcerea ei în lumea politicii nu-i de bun augur, mi-aș dori să aibă puterea de a se destăinui, că numai astfel îi pot fi de ajutor...

— Știți, Măicuță, mi-a rămas sufletul prins de unul din tablourile maestrului, unde sunt înfățișate Sfânta Fecioară și Elisabeta... Amândouă însărcinate cu pruncii în pântec... una purtând ca rod al pântecului pe Mântuitorul nostru și cealaltă pe Sfântul Ioan Botezătorul. Nu-mi găsesc cuvintele potrivite... Mai bine să citim din Cartea Sfântă...

Mă roagă cu ochii să-i găsesc, să-i citesc din Sfânta Evanghelia după Luca.

— 36 — „Și iată Elisabeta, rudenia ta, a zămislit și ea fiu la bătrânețea ei și aceasta este a șasea lună pentru ea, cea denumită stearpă.

— 37 — Că la Dumnezeu nimic nu este cu neputință.

— 38 — Și a zis Maria: Iată roaba Domnului. Fie mie după cuvântul tău! Și îngerul a plecat de la ea.

— 39 — Și în acele zile sculându-se Maria s-a dus în grabă în ținutul muntos, într-o cetate a seminției lui Iuda.

— 40 — Și a intrat în casa lui Zaharia și a salutat pe Elisabeta,

— 41 — Iar când a auzit Elisabeta salutarea Mariei, pruncul a săltat în pântecul ei și Elisabeta s-a umplut de Duh Sfânt.

— 42 — Și cu glas mare a strigat și a zis: Binecuvântată ești tu între femei și binecuvântat este rodul pântecelui tău.

— 43 — Și de unde mie aceasta, ca să vină la mine Maica Domnului meu?

— 44 — Că iată, cum veni la urechile mele glasul salutării tale, pruncul a săltat de bucurie în pântecul meu.”

Ridic ochii din Cartea Sfântă:

— Să înțeleg, draga mea, că maestrul a pictat, a reușit să materializeze cele citite de mine?

— Nu numai atât, Măicuță... Tabloul să-l imaginezi ca pe o fereastră ce se deschide măiastru și dintr-o dată pătrunzi, purtat de o mână nevăzută, în starea de grație a celor două Sfinte, două femei însărcinate prin Voia Domnului, amândouă cu capetele plecate una spre alta și în același timp spre pruncii ce-i poartă în pântec... Aplecarea mamelor spre pruncii lor și în același timp închinarea unuia dintre prunci spre rodul din pântecul Mariei... Toți sunt un tot unitar, un rotund fără nicio fisură...

— Îți mulțumesc, Mona... Niciun critic n-a sesizat mai cuprinzător întregul tabloului, închinarea și în același timp binecuvântarea în Sfânt Duh.

— Și culorile... Albastrul, griul și auriul... Un regal strălucitor și blând în același timp...

Închid ochii, acopăr cu pleoapele imaginea chiliei și imaginez Închinarea Sfintelor, reușesc să văd cu ochii sufletului fiecare detaliu. Astfel, înțeleg ce au reușit cei doi, deschizători de drumuri, adevărați misionari ortodocși.

Parcă îmi sună în urechi vorbele Sfântului Vasile cel Mare: „Nu ne închinăm în rugăciune chipului zugrăvit, ci ne înălțăm către Prototip.”

Eu cred că Biserica a instituit o oarecare mijlocire, ca un pod ce leagă malurile Mureșului – unul împădurit, întortocheat, cu sălcii și mlaștini înșelătoare, și celălalt, al mănăstirii, al clopotelor –, ce leagă lumea materială, splendidă și ea, strălucitoare, amăgitoare uneori, cu cea duhovnicească – Sfânta Biserică legând cele două lumi a făurit un simbol, o reprezentare vie a adevărurilor credinței, o teologie în culori, așa cum spunea Ileana, însuflețind icoanele și picturile alesului.

Sleită, îndoită, mă întreb dacă n-am greșit deschizând drumul cuvintelor pe o cale atât de întortocheată, că doar m-am ferit dintotdeauna să săvârșesc „lucrurile Domnului cu nebăgare de seamă”.

— Măicuță, te-ai întristat? Te-am obosit cu ale noastre? – Mona se apropie sfielnic și îmi prinde mâna.

— Nu voi m-ați obosit, ci gândurile noastre mă apasă un pic...

Nici n-am apucat s-o întreb, să aflu ce spune musafira noastră despre pictura, bătrâna pictură ce așteaptă și ea...

— Așteptarea va fi răsplătită... – grăiește ciudat Ileana, ca și cum mi-ar fi ghicit gândurile. Se ferește să facă angajamente deșarte... Percep bruma de promisiune din glasul ferm, sunt convinsă că-i va vorbi pictorului despre noi și frescele noastre.

— Vă așteptăm împreună. Pe amândoi. Să ne faceți o vizită... Vă așteptăm.

IX

Niciodată situațiile conflictuale, dificile chiar, urzelile, pânzele de păianjen țesute măiastru, menite să mă pună la pământ ca pe o bleagă ce nu ar fi în stare să simtă de unde vine pericolul, nici unele nu mi-au indus frica ori simțământul de neputință, starea de degringoladă în care vorbești vrute și nevrute și mai ales acționezi haotic, fiind numa' bună de tranșat ca mielul de Paști.

Din contră, unii spun că mă hrănesc, că-mi extrag puterea taman din țepii dușmanilor.

— Cu cât o loviți mai aprig, cu atât mai mult te poți aștepta să-ți întoarcă palma, să ți-o tragă când ți-e lumea mai dragă... — l-au auzit nu o dată pe minunatul securist, splendidul fost președinte de partid, filozofând în fața tâmpiților mai nou veniți în partid. Nu-și ferea vorbele, realiza dumnealui că înțeleg aprecierea ce vine din partea unui maestru al manipulării.

— E o femeie puternică, doamna noastră...

— Puțin spus, dragii mei... Periculos de puternică... Are o vână în ea de ne pune la pământ pe toți de aici...

— Nici chiar așa... Poate exagerați... — sărea câte unul mai tâfnos, neavizat și plin de sine, care cuteza să creadă că în politică armele sunt la vedere — săbiile scoase din teacă sau pistoalele încărcate în fața martorilor și duelul începe la comanda arbitrului...

— Ascultă de bacea, că-i hârșit prin partide și parlamente... Nu-i sta în cale, că mătură ograda cu tine și asta în văzul lumii tocmai pentru a arăta de ce este în stare, ca un semn pentru virtualii cutezanți...

Aura, întreținută și creată cu bună știință de pericolosul meu prieten, nu-mi displace, însă știu când să pun batista pe țambal, să opresc fabulațiile ce-mi pot dăuna imaginii...

Faptul că-mi înscenează de tot felul, că mă pune în fața unor situații idioate, din care sută la mie ieși șifonat, au fost o floare la ureche, că mă învățasem de-a lungul anilor, îi prevedeam la fix mișcările de șarpe veninos ce se încadrează în tactica manipulative învățată bine din vremea când scria informări despre colegi, prieteni, rude probabil, uneltiri nevinovate față de capcana întinsă de cei cât de cât apropiați ce veniseră cu darurile otrăvite oferindu-mi postul de

înalț funcționar public.

Cadoul, învelit în hârtie cerată, mirosind a Chanel 5, prezentat ca la o paradă de top, mi-a luat mințile, m-a păcălit, să pun garda jos, să nu simt putoarea de varză acră de butoi nespălat, să le accept oferta îmbietoare, ca o tâmpă ce se lasă cumpărată cu un flecușteț strălucitor.

Speram să mă pot mărturisi Măicuței de la Bezdin, însă am realizat la timp că nu-i locul potrivit neliniștilor și spaimelor mele, că acum doar o adusesem pe soția maestrului cu un scop precis și bine determinat... Fresca mănăstirii se cerea restaurată cât mai grabnic de o mână pricepută, cu atât mai mult cu cât funcția cu care mă încălțasem îmi permitea să întocmesc un proiect de accesare de fonduri europene, să aduc bani, conștientă că o astfel de lucrare presupune mai mult decât ajutorul și munca brută pe care Sava o îndeplinește îndârjit zi de zi. M-a cam scos din țâțâni discuția fără rost despre închinarea la icoane, am înghițit hapul de dragul Măicuței, însă tot am reușit să le scurtez pe cât posibil dizertația...

Ajunsă în cele din urmă în sufrageria apartamentului, după ce mi-am trântit geanta și pantofii incomozi încă din antreu, așezată comod, înfundată în moliciunea fotoliului meu de piele cafea cu lapte, caut să-mi fac ordine în gânduri, să analizez faptele, așa cum mă dascălise cu ani în urmă maestrul meu în ale Tribunalului... Faptele, așezate în ordinea lor cronologică, nude, dezbrăcate de interpretări subiective, doar ele, memorate corect, pot duce la haina juridică potrivită.

Primele luni de la înscăunare, când mi-am lipit fundul de scaunul comod din piele întoarsă cu spetează înaltă și mânere sculptate, semănau cu un dejun de concediu, când, după un somn lipsit de griji, ești servit cu platouri uriașe, de unde poți alege la discreție un sortiment bogat de bunătăți decorate măiastru. Nemaivorbind de iaurturile grase, smântânoase, ce se odihnesc în boluri din sticlă și, bineînțeles, cafeluța servită cu tot dichisul. Așa mi se ofereau cu zâmbete lingușitoare și trunchi aplecat majoritatea subordonaților, atât de la secretariat, cât și de la Oficiul Juridic, că-mi mersese faima de scorpie afurisită și se temeau că le pot face viața amară dintr-un nimic, preferând să-și îndoiaie spinările în loc să-mi prezinte obiectiv dosarele în curs de rezolvare sau de nerezolvat, să ne sfătuim împreună... Tot viperă sunt și atunci când le accept

plecăciunile, știind că nu ajută la nimic, că de-o fi să le găsesc hârtii în neregulă, termene pierdute sau, mai grav, aranjament urât mirositor, o să-i aplec eu în genunchi de le-o sări reuma și bolile închipuite de care se plâng crezând că-mi provoacă un oarece sentiment de milă...

Așa cum am acceptat cadoul parfumat fără să analizez ce i-a determinat, de fapt, să-mi ofere înalta demnitate, așa m-am lăsat sedusă de plăcerea dejunului și de atmosfera prefabricată în dans de epocă, oprit doar de audiențele în care am dat cu fruntea de grinzeaua de sus, cum m-a cadorisit un bătrân venit să-și ceară pământul cel negru.

Se înscrișese primul în programul de audiențe, venit de prin nordul județului cu o cursă de 5 dimineața, clop de paie împletite, roșițel pe la colțuri, și în mână cu o plasă de nailon burdușită cu tot felul de documente pe care mi le-a răsturnat de-a valma pe birou.

— Nu te speria, doamna președintă, că nici eu nu m-am speriat de sutele de memorii adresate șefilor de tot felul...

— Nu mă sperii eu așa de ușor, domnule dragă...

— Păi, așa te-ai dat pe spate, ca unul de la Procuratură când i-am povestit cum mi-au furat pământul cel negru... Că știa dumnealui mai bine că și pământul se poate fura de ăia puși să-l împartă...

— Dacă e vorba de un furt, ai procedat perfect adresându-te celor de la Procuratură, că ei sunt îndrituiți să-ți rezolve problema...

— Care va să zică, te speli și dumneata pe mâini, mă trimiți de la Ana la Caiafa cu jalba în băț?

Și-a trântit clopul peste vraful de hârtii de-au zburat colile prinse cu ace de gămălie ca niște aripi de porumbel hâșăit de pe pervazul ferestrei. M-am aplecat să le prind din zbor, scrise de mână, cu litere mari de școlar începător.

— Nu vă obosiți, că le adun eu, mai bine îmi ascultați păsul, și dacă vă simțiți în stare, că putere aveți...

— Nu-i vorba că nu mă simt în stare, ai sesizat bine, urmează să stabilim dacă am abilitatea și puterea de a rezolva...

Dacă pe vremea când profesam avocatura în cabinetul meu, eram singurul șef, răspunzător de toate deciziile în aranjarea cauzei unui client, aici funcția administrativă mă obligă să-l ascult, neavând posibilitatea să-i arăt ușa dacă nu mă simțeam în stare sau bine merci

nu eram dispusă să-mi bat capul cu încurcăturile de mațe greu de descâlcit.

Cu mare greutate, după aproape o oră, am priceput eu cine-i furase pământul cel negru, că, potrivit legii, Comisia locală de fond funciar din satul dumnealui refuza să-i recunoască dreptul și mai apoi să-i restituie hectarul de pământ luat cu japca pe vremurile comuniștilor imediat după cooperativizare.

— Nepricopsiții mi-au tot cerut la acte, la documente, să le dovedesc că Tata avusese pământul ăsta... Le-am pus eu în fața ochilor o țadulă semnată de primul brigadier care recunoștea că-i luase lu' Tata doi cai și o căruță cu care se ducea porumbul după hectarul nostru și declarațiile lui Pătru și Vasile, vecinii de holdă de atunci. Ei o țineau una și bună să le aduc funciara, chiar dacă i-am dus, mama mă-sii de treabă, la hotar să le arăt pământul nostru cel negru, că doar nu l-a mâncat gaia...

— Și acum cine-l folosește, vreau să spun, cine-l lucrează?

— Păi, nimeni, doamnă dragă, că-l opresc ei, nemernicii, știu ce rodnic și bogat, gras ca untul, să-l întinzi pe pâine nu alta... Îl păstrează pentru secretarul Comisiei, să-l împrumutească, chiar dacă neam de neamul lui n-a avut niciodată vreun ar de pământ, nici negru și nici nisipos, de lângă râu.

Stăpânindu-mă cu greu, hotărâtă, totuși, să fac ordine între hârtiile deșirate, îndoite, am chemat un țiptăr de la Oficiul Juridic însărcinându-l să ia foaie de foaie și să caute urme de carte funciară — știind bine că era imposibil la o cercetare atentă să nu poată fi identificată urma proprietății... Ceea ce s-a și întâmplat, noroc că, adunător și strângător din fire, adusesese și actele vecinului Vasile, unde se specifica și numele împricinatului, ca hotarnic cu pământul acestuia.

Crescută la oraș, învățată cu tot ce înseamnă confortul asfaltului, nu mă pot lăuda că înțeleg prea bine lupta asta ancestrală după pământuri, dragostea necuprinsă de brazdă, care nu poate fi catalogată nici ca avariție, nici ca dorință de înavuțire...

Cuprinsă de furie pe cei de la Comisie, care își dovediseră superficialitatea, să nu spun reaua-voință, am pus mâna pe telefon și am țipat ca apucata, că bine mi se sugerase, m-am dat cu capul de grinda de sus.

— Să nu-mi mai trimiteți oameni pe cap cu probleme pe care

le puteți rezolva singuri... Oare n-ați fost atenți că pământul cel negru poate fi identificat cu date de carte funciară și ca atare se poate restitui de îndată?

Scuzele de genul că au sute de asemenea cereri pe cap și juristul Primăriei mai are încă două comune de conseiat n-au stat în picioare, că le-am dat și termen de rezolvare.

— Numa' să mai vie pe aici omul cu negrul lui pământ cu tot nerestituit, că aplic eu legea, care va deveni neagră pentru voi...

Mai să-și arunce clopul de paie până-n tavan, gata-gata să-mi tragă o pupătură peste masa încărcată cu hârtoage.

— Strașnică muiere... Strașnică, nu-i așa, domle?

— Șefa nu se lasă... Așa era și pe vremea când fusese avocat...

— Păi așa mai vii de-acasă... Acum mă dumiresc eu de unde le pricepe atât de bine...M-aș fi dus și eu la unul, dar n-am bani să-i mănânc prin tribunale.

Ca el s-au perindat cu sutele, de ajunsesem la plăcerea neașteptată oferită de descifrarea întortochierilor din actele funciare și mai ales înțelegând destul de repede că pot oferi soluții.

Ce să mai vorbesc de proprietarii sau urmașii lor, care mi-au umplut biroul, că veniseră vreo douăzeci de moți de la poalele Apusenilor care de care mai inflammat.

— Să ne dai înapoi Pădurea Nemeșească... Pădurea noastră și a străbunilor, că altfel...

— Altfel ce... — am sărit, iritată, făcându-mi vânt cu un dosar de plastic pe care mi-l pusese la îndemână juristul tânăr ce le știa câte ceva din doleanțe și le sintetizase împreună cu hărțile topografice aferente.

— Altfel ne facem noi vânătorii hoților de lemne și numa' bunul Dumnezeu mai știe ce se poate întâmpla

— Are dreptate Laleaua, că punem mâna pe puști la nevoie — completează altul cu gesturi aspre spusele primului, ce-și zice Laleaua Neagră, un mustăcios cu ochii vineți și mustățile roșiatice lăsate pe oală ca doi țurțuri din peșterile munților.

— Pădurea Nemeșească e a noastră de pe vremea împăratului, că avem și actul de donație... A dăruit-o nemeșilor care au luptat în armata căriască.

— La fel ca la Rănușa, unde am auzit că Maria Tereza l-a

cadorisit pe un viteaz să primească atâta pădure și pământ de deal cât a putut cuprinde călărind de la răsăritul până la apusul soarelui... — mă dau cunoscătoare.

— O fi și asta adevărat... Dacă nu vă este cu păcat, ei, rănușenii, și-au primit înapoi pădurile sau bat drumurile ca noi? — un bătrânel hâtru, cu fața ridată într-un zâmbet acru, iscodește mai abitir ca un avocat cu experiență.

— Să încercăm o rânduială... Dacă vorbiți cu toții deodată, nu ajungem la nicio înțelegere. Mai întâi vă avertizez că la mine nu țin nici amenințările, că puneți mâna pe arme, nici poveștile nesusținute de acte... Dacă aveți dovezi ale proprietății, ne putem așeza la masă...

— Îmi permiteți — intervine tânărul, timorat, că nu știu de ce la mama supărării transpiră și se bâlbâie ca netoții în preajma mea —, în mapa ce-o țineți la dreapta sunt colile de carte funciară și actul de donație în copie legalizată.

— V-am spus noi de la început că pădurea e a noastră cu documente în regulă, numa' cei de la Primărie au dat-o lui Banciu s-o prăduiască cu ai lui, c-a făcut nemernicul un fel de composesorat forestier după revoluție și în cârdășie cu Ocolul Silvic fură cu tirurile noapte de noapte.

— Cu mașinile cele mari, doamnă dragă, că nu le ajung căruțele — se completează unii pe alții, se întrerup, ba mai și chiuie închipuindu-se pe urmele hoților de lemne...

— Să înțeleg că învinuiți atât Primăria, cât și Ocolul Silvic?

— Și pe Banciu, hoțul ordinar, că ne-am plâns și la Poliție, dar degeaba.

Mustăciosul, liderul ce-și zice Laleaua, reușește să lege lucrurile într-o oarecare coerență.

— Am cerut, domnucă dragă, Primăriei, Comisiei funciare, că știi dumneata de comisiile astea făcute să încurce mai mult decât să descurce oamenii, le-am cerut dreptul nostru, Pădurea Nemeșească de 120 de hectare, și doară ne-am dus de acasă cu actele de la Franz Iozef, că nu s-au pierdut pe vremea comuniștilor, ai noștri le-au ascuns prin lăzile din cămărilor cu făină ori în grinzile podului, că nu trăbă să ne amintești dumneata, știm și noi că fără de documente de funduală nu te poți prezenta la stăpânire.

Și ăștia, din Comisie, sunt neamuri cu Banciu, că primarul

de-i șefu' cel mare e văr de-al doilea cu nevasta ăstuia și-s amestecați în firma de tiruri fără de care n-ar putea jefui atât de amarnic pădurile... Se mai înrudesce ori poate numai beau împreună și fac petreceri în cabana din Valea Frunzișului ce ține de Ocolul Silvic.

— Și vouă ce v-au spus, ce nu-i în regulă în doleanțele voastre?

— Păi, ce să ne spună, domnucă... Ba că nu suntem composesori în asociația lui Banciu, ba că Ocolul are ordin de sus să nu împartă pădurile, ba că cei de la Județ nu-i lasă să ne elibereze titlurile de proprietate, și tocmai de aceea am venit să întrebăm direct, aici, la Județ, care-i adevărata față... Să nu ne prostești domnucă și dumneata, că suntem tare amărâți...

După câteva clipe, învârtind în cap complicata poveste cu toate implicațiile, am hotărât că nu pot pune mâna pe telefon și să-i atenționez, chiar avertizez pe cei îndrituiți să aplice legea la nivelul Comisiei Locale, am nevoie de timp să leg discuția și cu cei de la Ocol și Poliție, doar că le-am promis solemn neferindu-mi ochii de privirea șuie a Lalelei, ciudatul cu poreclă fără nicio legătură cu moții din Apuseni, i-am reprogramat peste două săptămâni, când voi descurca cărările din Pădurea Nemeșească.

Cercetările ce-au urmat au scos la iveală întâia dată virtualul conflict cu cei ce mă promovaseră, ai mei din partid, că primarul, capul răutăților, cel ce încurcă ițele, era de-al nostru, și m-am trezit cu un telefon de la unul ce se ținea ca membru fondator al partidului.

— Vorbește lumea prin târg că vă descurcați de minune în noua funcție, doamna Mona... Felicitări, felicitări... De oameni de curaj avem nevoie.

— Mulțumesc, chiar vă mulțumesc... Apreciez deosebit lauda venită din partea dumneavoastră... — aproape îmbujorată, habar nu aveam ce avea să urmeze...

— Sunt convins că aveți grijă de oamenii noștri...

— De care oameni? — m-am prefăcut nedumerită, deși mi se aprinseseră beculțele de avertizare...

— Cum de care? Dumneavoastră sunteți femeie deșteaptă, descurcăreață...

— Descurcăreață nu prea mă ferecește, dar să zicem și așa...

— Dintotdeauna ați știut de unde bate vântul... — continuă cu vocea pe care nu o recunoșteam, că de obicei, răgușit, fumător înrăit,

hârâia din gât de-ți încrețea pielea.

— Și acu' de unde bate, tovarășe dragă?... — mieroasă, lingușitoare, dau după el cu tonul.

— Nu vă faceți că nu pricepeți, că doar ați participat efectiv la alegerile locale și ne știți primarii pe de rost...

— Aha... A... da... Cam atât doreați să-mi spuneți... Să vorbim de vijeliile viitoare? Voi urmări buletinul meteo diseară la televizor... Oricum, vă mulțumesc pentru avertizare și grijă...

Nu am băgat în seamă stopul ridicat de impiegatul de mișcare, crezând că șeful de gară mă va lăsa în pace și telefonul era doar o întâmplare oarecare, probabil primarul cu pricina îi e vreo rudă și a socotit că poate opri trenul.

Ancheta, declanșată atât la Ocolul Silvic, cât și la Primărie, a dovedit că Laleaua și moșii mei aveau dreptate să-și redobândească Pădurea Nemeșească, ba, mai mult, interesându-mă la Poliție, am grăbit ancheta, care lăncezise din așa-zisa lipsă de probe în depistarea hoților de lemne ce devastaseră o bună parte din pădurea de peste deal.

Tot o anchetă, însă la Parchet de data asta, mi-a fost confirmată complice întrucâtva de unul dintre tinerii de la Oficiul Juridic.

— Știți, doamna Mona, ne-au cerut date despre petiția celui cu pământul de lângă Fabrica de Strunguri... Știți dumneavoastră, afirmațiile ciudate ce le făcea despre primar și viceprimar... îi cunoașteți dumneavoastră...

— Ce naiba vorbești cifrat, băiete... N-am niciun chef să-mi bat mintea cu misterele tale...

L-am lăsat cu gura căscată, că nu știa de unde să mă apuce...

— Vă rog să mă scuzați, însă credeam că îi protejați... că-i acoperiți cumva... Nu susțin eu c-au făcut ilegalități, însă dacă întreabă Parchetul... Oricum, eu v-am adus la cunoștință...

— Ce mi-ai adus la cunoștință, frumosule... — tonul înghețat ce spune amabilități e mai al dracului decât cel aspru ce-ți toarnă înjurături. Știa bine ce ascunde amabilitatea mea de fațadă...

— Chiar nu vă amintiți despre reclamația omului cu terenul de lângă Fabrica de Strunguri?... Acela care a fost vândut fără licitație de Primăria din G....

— Primăria din... Rostesc numele orășelului... Închid ochii

să văd trăsăturile celui care probabil în audiență fiind mi-a reclamat ceva dubios în legătură cu o vânzare a Primăriei...

— Da... acolo unde e fieful dumneavoastră... Pardon, al partidului... — fâstâcit, speriat, nu știe cum să dreagă busuiocul și în același timp se simte dator să mă lămurească... Să mă avertizeze sau să-mi bage un ic sub fund...

— Și omul cu petiția... Vrei să spui că nu și-a primit pământul?...

— Dumneavoastră chiar nu vă amintiți?...

— Cum mama naibii să-mi aduc aminte de sutele ce-mi calcă pragul... Că știi la fel de bine ca și mine că sunt cu sutele... Dacă ai început discuția asta stupidă, te rog să te concentrezi și să-mi prezinți speța în detaliu.

— Ca la Tribunal... Parcă sunteți la bară, doamna Mona...

— Păi ce, ai uitat că mi-am ros coatele pe băncile Tribunalului cuvântând la bară ani buni?

— Cum aș putea uita, că am învățat, am furat de la dumneavoastră meserie pentru dezbaterile când sunt trimis să apăr interesele Comisiei Județene...

— Păi vezi, frumosule, că vorbim aceeași limbă... — mă bucură că-i ager și „fură meserie”, așa cum m-am canonit și eu la începuturile mele ca tânăr stagiar... Văzând că-mi desfac ridurile verticale ce-mi pornesc de la rădăcina nasului și străpung fruntea ca două linii trase în tuș, prinde curaj și reușește să sintetizeze speța așa cum a prins de la mine, că e absolut necesar să rânduiești ideile când ești pus în fața instanței, un ghiveci, oricât de frumos ambalat în texte de lege, dacă nu are logică în faptele ce trebuie să curgă unele din altele, nu va fi ascultat de nici un magistrat.

— Păi, omul nostru nu reclama că nu și-a primit pământul, că dobândise un titlu de proprietate, contestat, e adevărat, de Primărie în instanță, însă Judecătoria îi dăduse câștig de cauză.

— Nu te zori, drăguțule... Păi, dacă omul cu pricina a câștigat în instanță, ce naiba a căutat la mine în audiență?

— Am impresia că dumneavoastră vă grăbiți să aflați...

— Chiar ești insinuant fără rost... Continuă, dragule... — microasă, zâmbitoare, de data asta, îl îndemn, curioasă unde vrea să ajungă...

— El reclama că, deși avea dreptul câștigat prin judecăți,

Primăria a tergiversat punerea în poezie, ca mai apoi să afle de la unul cu limba mai lungă, că știți și dumneavoastră cum sunt unii funcționari când nu-și iubesc șeful ce-i bește toată ziua, le încarcă cocoașa cât încape și mai 10 kile pe deasupra, unul dintre cocoșarii de la Primărie i-a șoptit că pământul lui fusese vândut printr-o manevră de culise, fără licitație, unei firme care, colac peste pupăză, nici nu a plătit prețul decât mult mai târziu, după alte încâlceli pe care nici el și nici eu nu le-am priceput ca lumea...

— Care va să zică, omul reclama niște ilegalități din bucătăria Primăriei? Și eu, dacă a fost la mine, cum susții dumneata, cum l-am îndrumat? — curioasă, că realmente nu-mi aduceam aminte amănuntele audienței.

— Păi, i-ați spus să facă plângere penală, să se adreseze organelor de urmărire penală...

— Chiar așa?... — și, brusc, m-a pufnit râsul, de mă scuturam ca apucata pe speteaza fotoliului de mare șef, mai-mai să-l scot din tâțâna de fier ce-i permitea o rotație de 180 de grade, că, vezi Doamne, cel care se tolănește sau se canonește pe speteaza de piele întoarsă să poată manevra cum dorește hârtiile din biroul oval.

Realizam în cele din urmă unde-l ducea capul pe tinerelul șugubăț și nu prea... Dacă eu l-am îndrumat să facă plângerea penală, înseamnă că-i o răzbunare în sânul partidului, că altfel cum puteam eu să-mi demasc propriii tovarăși de arme...

Cum însă întrebarea lui nu cerea un răspuns grabnic, și, de altfel, nici măcar nu m-am sinchisit să-i dau o explicație, am rămas doar eu cu nedumerirea pe cap, știind că certitudine că nu-mi trecuseră în acel moment niciun fel de gânduri răzbunătoare la adresa edililor din orașul G., ori taman certitudinea asta ridica semne de întrebare cu privire la judecata mea întunecată sau iluminată în clipita când i-am arătat calea plângerii penale petiționarului jefuit ca-n codru...

Nedumerire care s-a înfipt zdravăn în mintea mea, că în noaptea ce-a urmat am avut un vis magnific, care mi-a dat în zorii zilei, când am mijit ochii, o stare de bine și liniște cum nu m-a învăluit decât acolo, în buricul Pământului, când am priceput vorbele nespuse, ci doar privite, vorbele Blajinilor... Se făcea că eram în cerdacul unei mici bisericuțe din lemn, înaltă, cu turla țuguată acoperită cu șindrilă. Am dat să apăs pe clanța ușii, să intru, că se

auzeau din cerdacul sculptat cântări molcome, alinătoare, și un glas de preot de o dulceață aleasă, care la un moment dat rostea din Sfânta Evanghelie pilda vindecării slăbănogului ce fusese suit pe acoperiș de niște bărbați, că încercaseră să-l ducă în fața LUI, însă din pricina mulțimii adunate nu reușiseră, iar El, văzându-le credința, a zis: „OMULE, iertate îți sunt păcatele tale.” Nerăbdătoare, înghesuită, încercam să mă strecur printre trupurile țepene în rugăciune, dar lipite parcă într-unul singur, care nu-mi permitea în niciun chip să-mi găsesc un locșor cât de mic în interiorul bisericii, și, mai mult, nici să ascult citirea pildei până la capăt... Transpirată toată, nedumerită cum de trupurile deveniseră un tot mișcător, de nepătruns, am început să plâng cu ochii pe crucea altarului, când deodată glasul preotului le-a poruncit:

— Lăsați păătoasa să se apropie...

Și s-a desfăcut cărarea trupurilor într-o lumină ciudată care parcă urca spre crucea altarului...

— E vremea să vă rânduți calea. E vremea să vă rânduți viața... E timpul să vă faceți rânduială în toate...

Am căzut în genunchi în lumina cărării dintre trupurile ce se desfăceau prietenoase chiar și față de mine, păătoasa, numită astfel de vocea altarului, și m-a cuprins o bucurie fără de seamăn, de parcă îndemnul rânduiei creștinești îmi luase o cumplită povară de pe umeri și, chiar îngenuncheată, mă simțeam ca o pană ușoară, într-o stare de zbor, de lepădare de păcate...

— Numai după o dreaptă rânduială veți cunoaște calea spre Casa Domnului.

Și trupurile desfăcute dintr-unul singur în multe fețe deschise repetau în șoaptă: „Să ne facem rânduială, să fim vindecați.”

— Numai după o dreaptă rânduială veți fi mântuiți și casa voastră va fi Casa Domnului...

Bucuroasă că mi se deschisese calea trupurilor – odinioară stane de piatră –, drumul spre altar, am murmurat și eu:

— Numai după o dreaptă rânduială ... numai după ce-mi voi rândui gândurile, vorbele, faptele...

Trezită în zorii zilei cu trupul mustind într-o transpirație caldă ce udase așternuturile de mătase, am luat starea de mulțumire cu mine și în timpul dușului, când mi-am lăsat corpul biciuit de apa rece ce-mi trezea simțurile unul după altul, și în bucătărie, în timp ce-

mi preparam cafeaua amară, neagră ca tăciunele, fără pic de zahăr sau lapte care să-i strice aroma înțepătoare.

— O rânduială... O rânduială... E nevoie de o rânduială... Numai astfel...

Mintea ce se așeza la locul ei, fără fabulosul visului care să-mi strice judecata mult lăudată cu care mă dau mare în fața tuturor lingăilor de la Județ, mintea a scos îndoiala de sub plapoma fantasticului.

— Ce îndoială?... Care îndoială?... Care-i rânduiala mea?... Ce nu-i rânduit?... Ce nu-i în ordine în minunata mea viață?...

Râd de una singură, nedumerită, însă nu speriată, că nesiguranța asta spumată, ciudată, nu-mi aduce nici spaimă și nici teamă.

Voi afla cât de curând care-i rânduiala mea. Și, ca o vijelie pornită pe neașteptate, le-am ordonat subalternilor să-mi aducă în ordine cronologică mapa cu sentințe privitoare la retrocedări, știind bine ce caut... Voiam să citesc, să înțeleg cum a obținut petiționarul meu pământul de lângă Fabrica de Strunguri.

Înarmată cu datele juridice, înțelegând că nu există niciun dubiu privitor la legalitatea retrocedării, că știam eu nu puține cazuri când cu acte mai mult sau mai puțin false se dăeau moștenitorii unor proprietăți valoroase tot felul de escroci, care nu aveau nici în clin, nici în mână, cu proprietarii de drept, ba chiar am cerut la arhiva Tribunalului dosarul de instanță, de s-au minunat cei de acolo când am completat formularul de informare personal.

— Dumnezeuastră? Chiar v-ați găsit timp să treceți pe la noi? Și asta în noua calitate...

— Ce naiba, Vasile, te miri de-ți pică ochelarii de pe nas? — bătrânul arhivar, înalt, deșirat, nu contenea să-și holbeze ochii de sub ramele negre...

— Păi, aveți tot felul de tinerei pe acolo, care vă puteau face un résumé. De ce v-ați deplasat personal?...

— Chiar așa mă cunoști tu, Vasile?... Câteodată e necesar să văd cu ochii mei, doar cu ochii mei, că n-am încredere în privirea altora...

— Asta cam așa-i, doamna Mona... Că nici în politică drumul nu-i departe de Tribunal când vorbim de speculații și înșelătorii... — Îmi trage cu ochiul complice, știe el ce știe de pe

vremea când lucram împreună, eu, avocat care nu știam cum se mănâncă justiția, și el, cu oarecare experiență, că nu degeaba se spune că arhiva este oala unde se sparg toate ouăle clocite din justiție.

Convinsă încă o dată de veridicitatea actelor de proprietate și de stare civilă ce-i atestau calitatea succesorală, mi-am fixat a doua zi o întâlnire cu procurorul care solicitase date despre caz. Poate ar fi fost suficient să întocmesc referatul, înaintat cu o simplă adresă celui în drept, pe capul căruia picase dezlegarea ițelor afacerii, că-mi mirosea de la distanță putoarea unor înțelegeri murdare, însă am lăsat să curgă lucrurile spre o întâlnire față în față cu anchetatorul poate dintr-un spirit de frondă, vezi Doamne, să arăt că sunt bine documentată în ceea ce ține de atribuțiile mele și, de ce să nu recunosc, poate îmi doream să dovedesc, și nu numai mie, că n-am de gând să protejez pe nimeni, nici chiar pe cei ce mă promovaseră, companionii din partid, așa cum complice îmi sugerase de la începutul încurcăturii tânărul meu subaltern...

— Aveam și noi copii din dosarul instanței, doamna Mona... Doream doar o părere avizată a celor ce răspund de legalitatea retrocedărilor... Și cum dumneavoastră aveți o faimă binemeritată — zâmbește strâmb tânărul procuror, care aduce de departe cu tânărul meu subaltern tocmai prin zâmbetul nițel cam strâmb, nițel ironic, care se vrea periculos, însă nu pentru o hârșăită ca mine prin ale Tribunalului, și nu numai...

— Chiar așa, domnule dragă... Chiar așa... Nu credeam că-mi bate faima și pe la ușile Parchetului.

— Vreau să mă fac bine înțeles... Sunteți printre puținii oameni din administrație, veniți din politică, bineînțeles, care nu purtați vreo coadă prin dosarele noastre...

Nu-l fac să-mi explice despre ce coadă vorbește, cunosc jargonul unora din parchetari care împrumută câteodată din vocabularul interlopilor tocmai din dorința de a înțelege mai bine, de a descifra lumea ciudată și periculoasă pe care sunt dator să o limpezească prin acoperământul legii.

— Sunt măgulită și nu prea... Dacă nu sunt reclamată însemnat că nu sunt băgată în seamă...

— Asta știam că sună mai bine în relațiile cu presa... — nu se lasă tinerelul, și asta-mi face plăcere... Întotdeauna lipsa toleranței

într-o conversație mă incită... Nu agreez o convorbire în care zâmbim unul altuia, acceptăm fără crâcnire ideile celuilalt, chiar dacă se bat cap în cap cu ale noastre, doar de dragul unei bune înțelegeri tolerante... Nu m-am împăcat tolerant cu propriile greșeli și asta mi-a permis o oarecare intoleranță față de cel de alături...

— Desigur că e valabil în special în relațiile cu presa că mulți dintre noi, politicienii, cum ne place să fim numiți, căutăm în permanență să ieșim în fața, să șocăm chiar, să apărem pe prima pagină...

— Vă contrazic din nou... Dumneavoastră nu aveți voie să faceți politică... Doar sunteți funcționar public... Sau mă înșel?... — joacă tare băiatul, incitându-mi simțurile... Să fiu mai atentă ce scot pe gură că am un interlocutor pe măsură.

— Cum am putut scoate asemenea prostie, dragul meu?... Chiar nepermis pentru un funcționar în serviciul public... E interzis de lege să facem politică, cum altfel, domnule dragă?

— De parcă ați fi aterizat din Marte pe scaunele dumneavoastră și nu propuși de un oarecare partid... mă scuzați însă...

— Știu, știu, dragul meu... Prosteala asta, lozincile te enervează... De altfel, nici eu nu suport fariseismul ăsta de mahala... Nu fac politică, însă simpatiile, sentimentele, sunt de partea unui partid, de ce să mă ascund după ușa, că nu-mi stă bine, femeie bătrână...

— Nici chiar așa, că multe cucoane ar dori să arate cum arătați dumneavoastră.

— La vârsta mea vrei să spui?... Arăt bine pentru vârsta mea... — și, ca orice femeia toantă, îmi dau ochii peste cap, mă înroșesc de fațadă și aștept cu plăcere complimentele, oricât de nesincere și vagi ar fi. Doar că luminița de atenționare s-a aprins, i-am citit printre vorbe o oarecare curiozitate, alimentată poate de suspiciunile din dosarul său... Ar dori să afle, să mă tragă de limbă, să scot prostioara care să mă lege în vreun fel de cei suspectați de corupție... Că doar suntem tovarăși de arme... Și cine a văzut corb la corb să-i scoată ochii...

Mă hotărâsc în cele din urmă să sparg gheața politețurilor, chiar dacă înțepăturile, complimentele fără iz de lingușeală, mi-au făcut plăcere.

— Referatul nostru și hârtiile anexate cred că sunt de folos anchetei. Da' de bună întrebare, ce urmăriți voi? Care-i obiectul urmăririi penale?...

— Păi, în rem vorbind, e vorba de infracțiuni de abuz în serviciu, dare și luare de mită, trafic de influență...

— Cu asta chiar m-ai lămurit... Dumneata crezi că eu am făcut purici degeaba ca avocat?... Poate nu știi că am profesat ca avocat pledant ceva vreme înainte de a intra în politică...

— Mă subestimați, stimată doamnă... Tocmai de aceea am dorit să stăm de vorbă între patru ochi... Știți cu ce se mănâncă dreptatea...

— Poate da, poate nu... — zâmbesc acru... — Bag de seamă că ezitați să-mi răspundeți la întrebare... Voiam să aflu nu ce infracțiuni cercetați, ci pe cine cercetați... Cine sunt implicați?...

— Întrucât mâine încep urmărirea penală împotriva lor, vă pot satisface curiozitatea... E vorba de primarul și viceprimarul din G. ... Și urmează să mă hotărâsc în funcție de mai multe elemente să implic și niscaiva consilieri locali și, bineînțeles, reprezentanții firmei câștigătoare.

— Câștigătoare?

— Nu vă prefaceți că nu știți de niciunele... Doamna Mona, să fim serioși. Aveți o faimă de femeie bine informată...

— În speța de față, mi-a scăpat informația... — mă dau total neștiutoare, deși bănuiam dedesubtul afacerii.

— Sintetizând, lucrurile stau cam așa... Fără să țină seama de hotărârea judecătorească ce stabilea dreptul de necontestat al lui S., cel care v-a adresat și dumneavoastră memoriul, ignorând dispoziția instanței, au hotărât să vândă la licitație terenul Fabricii de Strunguri, dezafectat de unele din construcții care sunt în stare nefuncțională... Mai apoi, printr-o artifițiu trecut sau nu prin Consiliul Local, asta urmează a se stabili în anchetă, vând fără licitație terenul pe un preț de nimic unei firme care n-a plătit decât un avans derizoriu, urmând ca restul de preț să fie achitat ulterior... În realitate, firma avea relații strânse cu viceprimarul urbei și niscaiva consilieri...

— Stai, domnule dragă... Dumneata vrei să spui că s-a înstrăinat un bun al statului fără plata integrală a prețului și fără nicio licitație? Teribil ce le-a mers capul... Tembelii... — scap înjurătura,

furioasă, dezamăgită de naivitatea celor implicați sau, mai bine zis, de curajul nebun, sau posibil că mita substanțială le luase mințile...

— E ușor să dispui de bunurile statului... Doar sunt ale noastre, ale tuturor și în același timp ale nimănui... Și astfel, pornind de la simpla reclamație a unuia care nu-și primea pământul unde s-a ajuns... — conchide procurorul malițios.... Lăsând porțița deschisă spre alte discuții sau mă aștepta la cotitură, crezând că voi încerca să îndulcesc culpa evidentă a aleșilor locali...

De aici s-a pornit bulgărele de zăpadă care a declanșat avalanșa... La început doar niște telefoane nevinovate, când secretara de la sediul partidului, care, între două oftaturi despre starea de sănătate a bunicii dinspre mamă, pretextând că mă roagă să-i pun o vorbă bună chirurgului nou venit de la Timișoara, a întrebat mioros:

— A fost pe la sediu domnul S., primarul nostru... Știți și dumneavoastră, cel anchetat de Parchet... Sărmanul om, ce i s-a înscenat...

— E posibil... Nu știu prea multe...

— Se întreba dacă n-ar fi posibil să-l primiți... Poate aici, la sediu, sau oriunde doriți dumneavoastră...

— De ce, mă rog... Ce aş putea eu ajuta?

— Dumneavoastră? Păi, dumneavoastră le puteți descurca pe toate...

Înfuriată peste măsură, deși știam bine că nu dăduse telefon de capul ei, era doar solul ce anunța viitoarea bătălie:

— Spune-le celor care te-au îndemnat să mă suni să-și bage banii luați în fund... Că pe mine nu mă privesc afacerile lor... Să se descurce cum or ști...

Astfel, într-o seară, când, trântită la televizor, urmăream o emisiune pe Național Geografic despre jungla Amazonului și-mi plimbam ochii printre liane și fluturi multicolori, m-am trezit cu slinosul meu — fercchezuit nevoie mare, ascuns în spatele unui buchet de trandafiri roz —, neinvitat, sunând de zor la ușa mea, cu un zâmbet caraghios ce-i brăzda fața rotunjoară de la o ureche la alta.

— Trandafiri roz? Ce te-a apucat, frumosul meu? Chiar roz ți-ai găsit să cumperi?

— Păi, ultima dată v-am oferit trandafiri galbeni și m-am

gândit că, având în vedere starea de spirit, să mă opresc la dulceturi...

— Starea de spirit e gri... Oricum, îți mulțumesc...

— Nu mă poștiți înăuntru? Știu, am încălcat una din regulile de politețe...

— Un telefon prealabil când vrei să faci o vizită se impune întotdeauna... Că doar așa te-am dăscălit... — zâmbesc scurt... cu fața închisă într-un rictus dizgrațios.

— Am omis telefonul și am crezut ca prostul că rozul va acoperi gafa...

Mai gata să-i închid ușa în nas, însă, curioasă să aflu cu ce mesaj s-a înarmat în traista de piele, îl poftesc în cele din urmă.

— Aproape uitasem ce minunate tablouri aveți... Pe ăsta când l-ați achiziționat?...

— Dacă privești atent, te dumirești tu...

— Aveți dreptate... Nu poate fi decât al pictorului de la Gai... Îi recunosc stilul...

— Deci, mi-ai urmat sfatul și te-ai desfătat până și dumneata cu albastrul aurit... Mă bucur... Sincer, mă bucur pentru sufletul dumitale...

Reușise să mă uimească tocmai prin aplecarea chiar interesată pentru frumos și credință... Este și ăsta un prim pas.

— Ciudat tablou... Maica Domnului sau o țărancă ce-și protejează pruncul... Sau un înger ce acoperă cu aripi de lumină Nou-născutul... Recunosc Lumina... Chiar dacă nu albastră, e aceeași stare de deschidere spre bucurie ca în biserica din Gai...

— Cum ai spus? Repetă, te rog...

— Stare de deschidere spre bucurie, doamna Mona... Pe vremuri îmi explicați dis-de-dimineată, când veneam, încruntat la sediu, cu capul moară ce măcina gândurile rele, să-mi deschid, să mă deschid spre bucurie...

Chiar dacă presimt, să nu spun că știu cu certitudine ce-mi va cere, îl poftesc politicoasă pe fotoliul ce-i dă posibilitatea să admire tabloul pictorului B. și îi ofer un pahar cu vin alb...

— Mă încântă aplecarea ta spre frumos... Am avut privilegiul să-l cunosc atât pe pictor, cât și pe soția acestuia... Întâlniri cu oameni speciali ce-ți pot tușa destinul...

— Cum a fost și întâlnirea mea cu dumneavoastră...

— Ești pus pe fapte mari astăzi... Să mă aștept la ce-i mai rău... Dacă tu te-ai străduit să-mi apreciezi tablourile, să vizitezi mănăstiri, să mă așezi printre mentori... E și ăsta un început bun în ale diplomației...

— Vă rog să mă credeți că tabloul chiar m-a impresionat... Și ideea de a o îmbrăca pe Maica Domnului în costum popular cu aripi de înger...

— Cred că-i destul, frate dragă... Spune cu ce mesaj te-au trimis, că sunt destul de obosită și n-am chef să discut despre compoziția tabloului taman cu tine... — i-o tai scurt, deși o clipă căzusem în plasa unei posibile conversații plăcute...

— Dumneavoastră o vreți în felul acesta... Păi, e vorba de dosarul Fabricii de Strunguri... Terenul... Parchetul...

— Știi că te pot da pe ușă afară în trei secunde, drăguțule... Știi că pot chema Poliția și să afirm că ai venit să mă mituiești...

— Cu un buchet de trandafiri roz? — râde mânzește... Știa că sunt în stare de orice, însă, învățăcelul meu fiind, a învățat cum să dea înapoi loviturile.

— Sunteți de-a noastră orice ați face... Nu puteți să vă negați apartenența. Că doar noi v-am propus, noi v-am așezat pe fotoliul de piele întoarsă...

— Cu pielea întoarsă tot de la mine copiezi...

— Și dacă noi v-am pus, putem avea și pretenții...

— Pretenții? — uimită de curajul orb, simt cum mi se face piele de găină, se ascute fiecăre por gata de luptă.

— Tu ești inconștient... Nu știi cu cine te pui... — Mă ridic și dau să-i torn paharul de vin peste cămașa scrobită, însă mă abțin în ultima clipă.

— Tocmai eu știu cel mai bine decât mulți alții... De aceea m-au trimis și tocmai de aceea am acceptat...

— Băiete, curajul tău îmi dă de gândit... Nu cred că ești atât de prost încât să nu bănuiești ce cutie deschizi vorbindu-mi astfel... Ce-i în spatele tău... Banii? Posturi ce se clatină?

— Și de unele, și de altele, și mai ales...

— Știu... Lasă-mi posibilitatea să dau eu singură răspunsul... Gratiile... Pușcăria... Teama de zdup?

— Chiar vă duce gândul prea departe... Nici chiar așa...

— Poate chiar așa, drăguțule... Și spune-le celor ce te-au

trimis să-și bage mințile în cap... Cu mine nu pot face târg...

— Bănuiam că veți reacționa în felul acesta. Însă noaptea e un sfetnic bun chiar și pentru o femeie de talia dumneavoastră... Gândiți-vă la implicații, la consecințe... — mieros, a schimbat tonul și a mai sorbit din paharul de cristal.

Nu l-am scos pe ușă cu un picior în fundul grăsuț, l-am lăsat pasămite să admire tabloul, că furtuna iscată se cerea potolită cel puțin pe moment...

Cât despre mersul anchetei, m-am informat doar din presă, că aflaseră și reporterii de investigații despre scandalul mocnit gata să dea în clocot, în zadar începuseră mai-marii partidului să-l acopere cu declarații pompoase de genul: „Primăriile au înflorit de când banii alocați de guvern le acoperă nevoile cetățenești. S-au reparat 10 școli și se construiesc 4 grădinițe.”

Făceau cărare pe coridorul Parchetului edilii orașului G., senini, însoțiți de o armată de avocați, se declarau nevinovați, curați ca cerul de primăvară. Mai mult, culmea tupeului, scuturându-și penele ca niște găște îngrășate, mai dădeau pe afară cu vina pe unii funcționari neglijenți care pasămite ar fi încurcat actele licitației. Cât despre ziariști, care mirosiseră că e vorba de mult cașcaval dosit în conturi întortocheate, făceau tot felul de aprecieri privind valoarea tranzacției, mai precis, a banilor negri, care se umflaseră la câteva milioane de euroi.

Eu așteptam curioasă până unde vor întinde coarda cu mine, suspecta numărul unu în declanșarea anchetei, și asta până m-a oprit — să vezi cine — într-o după-amiază când încercam să-mi limpezesc mințile plimbându-mă pe faleza orașului în drum spre casă.

— Aerul e de bun augur, și dacă îl combinăm cu mișcare ajută la sănătate.

În spate, micuț, pipernicit, cu o cămașă boțită și părul lins dat pe spate lăsându-i fruntea lombrosiană dezgolită, bombată caraghios pe deasupra sprâncenelor, taman interimarul președinte mă invită cu un gest scurt să mă așez pe una din băncile proaspăt vopsite.

— Chiar mă grăbesc spre casă... Sunt obosită și n-am chef de discuții inutile...

— Utile sau nu, cred că am dreptul să vă răpesc câteva minute...

Cocoțată pe tocuri îl pot privi în creșterul capului și asta nu-i

convine, că tocurile cu care și-a potcovit pantofii nu-i oferă înălțimea jinduită și de el, ca, de altfel, de toți piperniciții care, fie își înalță pantofii, fie caută să se ridice pe vârfuri la fiecă mișcare, de parcă sunt niște țărci șturlubatrice, nervoase, mereu înțepate și săritoare.

Cu o strâmbătură, mă trântesc pe banca verzuie alături de piticania cu aere, umflată ca un balon.

— N-ați înțeles mesajele... Chiar nu vreți să dați înapoi după ce ne-ați făcut atâta rău?...

— Știu ce dorești, însă cu regret te anunț că nu stă în puterea mea să opresc lucrurile... Nu am niciun fel de competențe în materie penală...

— Tocmai asta-i problema, doamnă dragă... Nici prin cap nu ne-a trecut când te-am promovat că ești capabilă de asemenea isprăvi... — Vorbește întotdeauna la plural, de parcă ar fi reprezentantul unor forțe puternice, oculte chiar, ale căror secrete și mistere doar el le poate descifra.

— Ideea a fost doar a dumatăle, că doreai cu orice preț să scapi de mine ca o concurentă periculoasă la președinția partidului... Vezi cum s-au întors faptele cu susul în jos...

— Se amânaseră alegerile și aveam nevoie de un om de nădejde la administrație... Ca să vezi ce ne-ai făcut...

— Unde dai și unde crapă... Însă, dragul meu, chiar nu pricep de ce vă agitați în halul ăsta... — nevinovată, îmi dădeam ochii peste cap dinadins, să-l scot din toate răbdările, să-l determin să dea toată otrava afară, să aflu la ce mă pot aștepta... Că doar nu te-ai înfruptat și dumneata din purcoiul cu bani?...

— Doamna mea, te știam mai diplomată... Faci pe justițiară cu mine? Taman cu mine? Sau poate dorești să scot la iveală dosarul profesional...

— Dosarul meu... Știu că ești dat naibii, dar nici chiar așa... Unde naiba ții dosarele de cadre? Ai o pivniță specială? Suntem cu miile așezați pe rafturile dumatăle?

— Nici nu speram să ajung la vreo înțelegere... Voiam doar să mă conving personal cât te-ai stricat la cap de când umbli pe la mănăstiri și te dai pocăită... Sunt dator însă să-ți atrag atenția cât se poate de serios că în problema asta sunt amestecați și indivizi periculoși... Chiar foarte periculoși...

Cu greu mi-am ținut mâinile încleștate pe mânerul poșetei de

piele, că zvâcneau ca apucatele, gata-gata să-i tragă o pereche de palme peste fața boțită și fruntea bombată cu două umflături ca niște coarne pe deasupra privirilor reci.

Povestea cu indivizii periculoși mi-a amintit de unul dintre colegii mei, avocat cu experiență, care îmi dăduse pe vremuri un sfat asemănător când amândoi apăram un hoț de mașini implicat în traficul de peste Prut.

— Mona scumpă, eu mă retrag, că aseară am primit un telefon de amenințare... Bandiții ăștia mi-au atras atenția să conduc prudent mașina, mai ales afară din oraș, și să-mi supraveghez mai cu atenție copiii când vin de la școală... Eu mă retrag și te-aș sfătui și pe tine să dai înapoi, chiar dacă n-ai familie... Nu-i plăcut să petrecem ani buni prin spitale cu mâinile și picioarele ghipsuite...

Nu am dat înapoi nici atunci și nici acum nu sunt dispusă să fiu complice nici chiar de ordin moral cu pocitania rămasă pe banca proaspăt vopsită de pe faleză.

Ciudat însă, a doua zi de dimineața, după ce noaptea m-au chinuit coșmaruri cumplite, în care oameni cu chip de lup mă tot urmăreau prin cotloane întunecate, gata-gata să-mi sfâșie carnea dezvelită, că nu știu prin ce împrejurare alergam despuiată, înspăimântată peste poate, încercând să mă apăr cu un ciomag butucănos de felul celui pe care-l promisem cu ceva vreme în urmă de la un cioban ce revendica și el o pășune de la poalele Apusenilor, m-am trezit cu pijamaua sfârtecată și trupul lac de sudoare mustind neplăcut în așternuturile mele de mătase.

Primul gând a fost să sar din patul puturos, să dau fuga sub duș, însă o stare de moleșeală m-a doborât, întinzându-mi mâinile și picioarele ce parcă se rupseseră de trup, fără pic de vlagă.

O stare de oboseală cruntă se instalase nu numai în membrele desperecheate, ci și în minte, de-mi plutea capul ca într-o pâclă deasă, materializată în forme gri-verzui, ce-mi împungea creierii cu ace ascuțite, menite să provoace o durere surdă.

Golită cu totul de putere, m-am lăsat moale descoperind dulceața puturoasă, o lene molipsitoare ce nu permite nici minții, și nici trupului să se urnească, să urmeze tipicul obișnuinței.

Senzația de durere s-a transformat pe nesimțite în frig, de-mi tremurau toate încheieturile, incapabile să mențină trupul legat, de parcă palmele se desprindeau de osul mâinii și labele picioarelor

jucau o sârbă îndrăcită...

Murmuram cu greutate: „Sunt obosită, teribil de obosită, și mi-e frig, tare frig...”

Am tras cu greutate plapoma până peste ochi și, încovrigată, căutam cu disperare o fărâmbă de căldură încercând să adun trupul zdrențuit, să-i poruncesc, incapabilă însă din pricina minții încleiate să dau nicio comandă covrigului desprins parcă de mine.

Pleoapele grele, reci, acoperind lumina, cântau și ele... „Oboseală... Prea multă oboseală...”

Starea de sfârșeală n-a conținut, m-a ținut în așternut, incapabilă să ridic mâna până la receptorul telefonului, care începuse să sune ca apucatul... Deși mintea și-a adus aminte că trebuia să conduc o ședință importantă cu consilierii din primărie, efortul s-a dovedit prea mare cât să pot răspunde apelurilor ascuțite ce spărgeau liniște dormitorului...

„De ce nu sunt lăsată în pace... Sunt obosită, peste măsură de obosită...”

După ceva vreme, trupul s-a destins încetul cu încetul, încălzit sub plapoma de puf, de a încetat și tremurul oaselor, încetase și troznetul lor de gheață, devenind ca brânza de vacă nestoarsă îmbibată cu smântână grasă.

Sfârșeala se îmbrăca molatec în straietele plăcerii destinate, dând oboselii o stare de bine în mișcarea mătăsii unduitoare...

Nici nu știu cât am zăcut ca o zdreanță nestoarsă, înmuiată în transpirație caldă, când deodată mi s-a părut că aud șoapte, vorbe de neînțeles, dinspre piciorul patului... Primul impuls, de a deschide ochii, era prea obositor, pleoapele grele nu se dădeau ridicate, de altfel, mi se părea lipsit de sens să-mi stric de una singură plăcuta toropeală, până când o mână grea mi-a scuturat umerii pe deasupra plapomei călduțe.

— Mona... Trezește-te... Ce-i cu dumneata?

Mintea leneșă a reacționat în cele din urmă, întrebându-se ce caută și mai ales cum a pătruns mâna în casa mea. Fără să deschid ochii, murmurând vorbele:

— Ce cauți la mine în casă? Lasă-mă în pace și pleacă... Cât mai repede, pleacă...

— Poate ar fi bine să-i aducem un pahar cu apă?

— O lingură cu miere de stup i-ar face bine...

Văzând că nu-i chip să scap de vocile străine, mi-am adunat puterile și am lăsat lumina să pătrundă pe sub pleoape.

— Voi sunteți?... Dumneata, Sava? Și dumneata, părinte?

— Noi... Cine altcineva?... Nu te speria... Doar noi suntem...

— Și... Cum ați intrat... Aici... La mine, în casa mea?

— Iartă-ne... Am fost amândoi la comenduire, însă niciunul de acolo nu ne-a putut spune unde ești... Erau îngrijorați și nu-și puteau explica lipsa dumitale... Că te știu punctuală și...

— Aha... Și totuși, cum ați intrat?

Nedumerirea a desfăcut lenea, recunoscând cu ochii minții silueta deșirată a călugărului de la Bezdin și anteriorul preotului păcătos...

— Mi-ați încredințat cheia când ați plecat la București cu treburi de stat... Eu, amărâțul, venisem la oraș să cumpăr cele de trebuință pentru mănăstire... Nu-ți amintești că ne lipseau varul și vopselele... Parcă și de cuie mai avem nevoie... M-am rătăcit prin uriașele ce-și spun magazine, că și nepriceputul de Petru, omul meu din sat, nu se descurca de niciun fel, de ne-a prins noaptea pe drumuri... — încurcat, cel ce-și spune Sava caută să mă liniștească...

— Noi ne-am îngrijit de cele ce pot veni pe deasupra dumitale... Că s-a auzit tot felul de zvonuri... Și poate ai nevoie de sprijin și apărare...

Preotul păcătos, care își dusesese spaimile pe drumul Bezdinului, că-mi istorisise Maica de sufletul zbuciumat ce se așternuse pe vremea singurătății depline printre mlaștini pe pragul mănăstirii... Tot el m-a însoțit la Gai, de am urcat vitejește sus, m-am cocoțat printre copacii pădurii din biserică...

Un gălgâit ce se aseamănă cu râsul înfundat se pornește din gât, incapabil să deschidă fălcile încleștate... Sunt caraghioși, și mă gândesc la distracția nemernicilor de la partid, care nici nu-și pot închipui două arătări înveșmântate în negru, unul mai bărbos decât celălalt, care se nevoiesc lângă patul meu elegant, foșnitor în mătăsuri scumpe...

Brusc, parcă deslușesc încă o siluetă deșirată, care își fâlfâie faldurile veșmântului împrejurul odăii...

— El? Cine-i?... Nu-l recunosc... Ați adus o obște călugărească?... Eu sunt pe ducă?... Voi îmi cântați prohodul?...

Mă scutură din nou frigurile, frica alungă oboseala și tremur din toate mădularele pe sub plapoma pufoasă...

— Nu te teme, fata mea... Sunt Kirill... Tot din adâncul Bezdinului mă trag și eu... Ai nevoie de rugile noastre... Nu-ți stă în putere să te rogi de una singură...

— Kirill m-a însoțit în drumurile prin măruntaiele pământului... Știi și dumneata drumul... Acolo am cunoscut amândoi liniștea, am înțeles poruncile...

Mi-e peste putință să le mai urmăresc vorbele, știu, simt doar, că-mi liniștesc spaimele, frigurile. E atâta blândețe în vocile lor adânci...

— Ai nevoie de rânduială... Viața dumitale se cere rânduită... Așa cum s-a cerut rânduială după mărturisirea păcatelor și în umila mea existență... Îți amintești că am fost rânduit să mă mărturisesc celor pe care i-am turnat... pe vremea comuniștilor... Am săvârșit păcatul de moarte, însă drumul Bezdinului, canonul și Maica mi-au adus rânduiala și mai apoi liniștea — se mărturisește preotul păcătos.

Și cel ce-și spune Kirill, care îmi părea cel mai încruntat, fioros chiar, se apleacă și îmi șoptește deslușit, de parcă șoaptele se unduiesc pe deasupra trupului în aripi mișcătoare:

— Te vom duce la Bezdin... Ai nevoie de noi și de Măicuța noastră...

X

În pântecele pământului viețuiesc de la începutul Veacului Blajinii de stirpe bărbătească, oameni cu trupul scund înfășurat în fire lucitoare care leagă măruntaiele pământului ca niște fuioare albe țesute la lumina focului veșnic ce arde în buricul adâncului, din care și-au croit mantii largi și ȋtari strânși pe gleznelor puternice, cămăși de borangic ce lasă să se vadă semnul adâncului crestat pe piept. Semnul ȋnțelepciunii celei mai adânci, punctul mișcător de-a pururi ce ține ȋn balanță suflarea păcătoasă de deasupra.

Bărbații albi se roagă neȋncetat pentru noi, pentru ȋertarea necredințelor noastre și o duc numa' ȋntr-un post tot anul, până primesc Vestea că au venit Paștile, că a ȋnviat cu moartea pe moarte clălcând Fiul Domnului.

Postul cel Mare ȋl duc fără crâcnire până ȋntr-una din zilele Săptămânii Luminate, ȋntre Paști și Dumineca Tomii.

Hrisoave vechi pomenesc de viața din adâncuri, de locurile fără de fund care leagă ca niște fuioare de lână imaculată, ȋnnegrită doar pentru ochii muritorilor de rând, murdărită ȋn mlaștinile ori fântânile bolborosind a mister, bulboane ce legă lumea pământească de cea a Blajinilor.

ȋn zilele luminate de după ȋnviere, femeile o simt, o știe adâncul lor muieresc, că a venit Vremea să ȋmpletească coronițe din flori și spice de grâu verde, să coacă din făina cernută de șapte ori cozonaci rotunzi ca floarea-soarelui, să roșcască ouăle, și cu toatele poposesc pe malul apelor, unde așază cu gesturi măsurate, scrise ȋn literele vechi știute și necitite vreodată, ȋnșiruie colacii galbeni pe firul apelor bulbonate ca să-i ducă ȋnspre capătul din adâncuri, presară ouăle roșii și coronițele ȋmpletite măiastru cu gândul că verdele câmpului și mireasma fânului cosit ȋn roua dimineților vor alina frunțile Blajinilor.

Mai cântă doine numa' de ele știute să le legene sufletul cu glas de muieră despre sfârșitul Postului și puterea dragostei.

Și colacii umflați ca floarea-soarelui și ouăle roșii și cojile sângerii și florile plutesc pe apele bulbonate până ajung ȋn pâlnia Locurilor fără de fund, de unde o iau pe cărări ȋntortocheate spre Lumea Blajinilor.

Cuvioșii înveșmântați în alb atunci și doar atunci chiuie a bucurie, că altfel zâmbesc arareori, deși lumina ochilor e veșnic veselă și caldă. La sositul darurilor pământești, daruri anunțătoare, înainte-mergătoarele praznicului, bolborosesc a veselie toate măruntaiele întortocheate, că, vezi bine, marea sărbătoare trebuie prăznuită. Atunci și doar atunci sunt Paștile Blajinilor, când tremură scoarța bătrână de jocurile bărbaților care doar în acea zi a anului primesc puteri nebănuite ce-i fac înalți ca brazii de deasupra de care s-au despărțit pe vecie. Prinși în horă, cu brațele încolăcite unul într-altul, cu frunțile îmbrobonate de sudoare, își așază coronițele pe deasupra pletelor argintii, joacă în buza timpului în jurul focului veșnic ce clocotește ospățul. Mai apoi se așază, roată vie în jurul buricului, și se înfruptă din colacii rotunzi ca floarea-soarelui, de parcă lumina de deasupra învie în întunericul tulburat, le umple trupurile albe, torțe vii ce luminează veselia sărbătorii.

E Vremea Blajinilor.

E Sfânta zi de Joi din Săptămâna Luminată dintre Paști și Dumineca Tomii.

E ceasul în care se pregătește ofranda pentru cei din măruntaiele pământului, e ceasul Vestirii, e clipa bucuriei când Lumina se leagă, se înnoadă cu nodul Jertfei o singură dată în curgerea anului.

Maica Anghelina, măicuța-străjer, așteaptă în fața porților deschise alaiul femeilor furnicuțe cu spinările îndoite sub greutatea sacilor, câte două, câte trei, purtând cu demnitate făina cernută de șapte ori, grăbind pașii prin tipsia câmpiei trezită de razele calde spre poarta mănăstirii unde se va îndeplini Jertfa.

Și, ca niciodată, singurătea străjerului ce veghease ani în șir zidurile și biserica, liniștita singurătate s-a rupt prin puzderia viețuitorilor ce așteaptă fiecare în felul său întruparea sărbătorii.

Trupul Monei, peste măsură de istovit, zace fără de vlagă în chilia de alături cu cea a Măicuței, că doar a fost nevoie să-l privegheze în ceasurile de boală și desprindere de suflul vieții mai-mai să-și piardă căldura în frigul dimineții dintre pereții roși de vremuri.

Doar de vreo două zile și-a adunat puterile și, cu ajutorul călugărului masiv ce se străduia gingaș, caraghios chiar în neîndemânarea cu care căuta să-i sprijine neputințele, că doar tot el,

însoțit de preotul cel păcătos, o aduseseră cu multă grijă și o dăduseră în seama Măicuței, temători și totuși împăcați gândind că stă în puterile rugătoarei de la Bezdin să-i redea forța pierdută, în două dimineți, purtată pe brațe aproape, s-a scurs prin curtea mănăstirii spre biserică, unde aflase ca prin vis că a răsărit, a crescut Pădurea din biserică.

Minunea se întrupase, se săvârșise întocmai ca la Gai, unde cu ceva vreme în urmă se cocoțase ca o pasăre șchioapă pe trunchiurile copacilor sus, până în vârf, unde pictorul B. înviețuia pereții.

N-a îngăduit Maica, speriată de prea marea osteneală, că lumina din ochii femeii ar fi îndrăznit să urce, să se prelingă de-a lungul trunchiurilor pădurii mișcătoare.

„Femeia asta s-a supus prea multor încercări... Praguri ridicate de cei cu care s-a întovărășit, însă multe ridicate de propriile neputințe. Ce au mai urlat ziarele, ce au mai pictat-o în culori feștelite și întortocheate... Că niște profesori ce vizitaseră mănăstirea cu vreo lună în urmă, știind că sunt interesată și citesc ziarele locale, mi-au adus un vraf de hârtii în care am găsit titluri cât jumătate de pagină – Conflict deschis în cadrul partidului de la putere sau Mai-marii partidului sunt puși să facă ordine cu cei de la Consiliul Județean sau Speculații cu terenuri sub oblăduirea Doamnei M....

Mi-a fost destul de greu să înțeleg în ce meandre s-a rătăcit Mona mea. Cu cine s-a încotormănat... Cum s-a lăsat pradă trufiei, că nu mi-e rușine cu izbucnirile ei, și-a dat poalele peste cap chiar aici, în mănăstire, de vreo câteva ori, când discuțiile o porneau la vale împotriva propriului interes sau când socotea că-și pierde vremea, nevoită fiind să asiste la vorbe în vânt care n-o priveau de niciun fel... S-a cam învățat să i se facă pe plac, să fie periată de cei din jur, ba mai mult, îi plăcea nespun să le vadă spinările aplecate la poruncile din înălțimile postului pe care îl ocupase... Uneori o bănuiau de pasiuni regizorale chiar... Pregătea cu minuțiozitate tot felul de scenarii, regiza în cel mai mic amănunt, închipuia situații jenante uneori, neprevăzute pentru lingăii care o înconjurau și se bucura cu ochii făcuți ca niște linii de cuțit ascuțite, crudă până în a

le răni, a le îngenunchea orgoliile și așa aproape inexistente.

N-am avut îndrăzneala să comentez cu nimeni faptele de necrezut care reieșeau din articolele pline de invective și povești incredibile, nici măcar lui Sava nu i-am împărtășit temerile și spaimile. Că mă treceau fiori reci pe șira spinării la gândul hoților care furaseră milioane sau miliarde, că nu mai știu socoteala banilor vechi transformați în cei noi, oricum, se învăteau în jurul protejatei mele sume fabuloase. Unii dintre ziariști socoteau că nu băgase mâna în sacul banilor publici, n-o acuzau de complicități cu cei ce păgubiseră statul prin vânzări de terenuri sau mai știu eu ce, însă alții, din contră, mângăleau cuvinte tari susținând că ar fi fost imposibil ca așa o mare hoție să se întâmple fără știrea mai-marii șefe care împărțea pământurile... Chiar apăruse un titlu care m-a șocat: Hoța din vârf, complicea din rândul partidului aflat la putere.

O știu, simt că frumoasa mea n-a vârat mâna, o pot înveșmânta în hainele trufiei, îngâmfării, nepăsării uneori, însă niciodată în cele ale hoțului de rând... Mi-e teamă că cei pe care n-a mai voit să-i apere, politicienii jechoși care o promovaseră, îi furaseră mințile gâdilându-i trufia, s-au dovedit mai subtili decât politiciană mea, mai șireți, mai alunecoși, deștepți în rele, de i-au sucit mințile, i-au amorțit ghearele cu care nu o dată se lăuda, ostentativ chiar: Măicuță, am eu unghiile mele, bine îngrijite și manichiurate, însă lungi și ascuțite ca ghearele pisicii din poveste, cu care pot să zgârii la nevoie și chiar să scot ochii dușmanilor...

Pericolul, faptele care îi pot fi puse în cărcă de propriii tovarăși în ale politicii, sunt reale, greu de ocolit și îndurat chiar. Nu mă mir că mi-au adus-o pe brațe Sava și păcătosul meu drag – m-am bucurat nespus că aici îi pot oferi adăpost și ocrotire, milă și iertare, că doar o merită din plin... Nu o dată, ci ori de câte ori am avut prilejul, le-am spus vizitatorilor și credincioșilor ce se minunau de acoperișul cel nou, de fața spoită alb a noastră și a mănăstirii:

— Să știți că multe din minunile de aici n-ar fi fost posibile fără ajutorul doamnei Mona de la Județ, care a înțeles îndurarea și porunca Domnului nostru.

Uneori, așa cum simt bucuriile viitoare, care îmi aduc starea de bine chiar prin prezența unor sărmani abătuți din întâmplare la porțile noastre, așa simt și încercările nefaste ce plutesc pe deasupra celor dragi mie. Și mantia întunecată plutește amenințător pe

deasupra capului Monei, de trebuie s-o urmăresc îndeaproape, că, neputincioasă cum pare, tot mai are resurse nebănuite, puteri ascunse, să facă o nefăcută, să-și facă răul ce n-au fost în stare să-l țeasă până la capăt cei din politica Lumii de afară.

Și s-a adunat cu toatele acu', în Săptămâna Luminată, când ne pregătim, când avem atâtea de îndeplinit pentru Paștile Blajinilor... Să primesc cum se cuvine femeile din satele dimprejur, să le așez covata din lemn pentru frământatul colacilor în coridorul ce se cere curățit mai abitir decât orice brutărie obișnuită, să rânduiesc roșirea ouălor, curățirea mlaștinilor și, colac peste pupăză, de trei săptămâni au sosit și musafirii noștri, pictorul și doamna Ileana, care s-au înduplecat să rostuiască restaurarea picturii... Și-au ridicat schelele pădurii din biserică, așa cum îi place ei, scumpei mele fete, s-o numească... Fata asta nestăpânită, îndoită sub povara încercărilor, care mi-e aproape ca fiica cea de sânge..."

Cu gândurile împărțite în șapte, Măicuța se învârtea ca un titirez în curtea plină cu femei gureșe, care, înveșmântate în alb și negru, săreau ca niște țarci printre aluaturile înfoiate, glumind vesele, că simțeau puterea aluatului bine frământat ce se va coace în cuptoarele din chiliile Maicii și cel uriaș din bucătăria nouă, șurluită cu leșie și sodă ascuțit mirositoare de Sava în fiecă dimineață.

Câteodată, zdrahonul îmbrăcat în mantia de călugăr, cu căutătura aspră, vorbind de unul singur în tot felul de bolboroseli încâlcite, din care nu se putea desluși decât „Kirill... ajută-mă, Kirill” –, uriașul puternic, care nu se da în lături să facă grămezi uriașe din surcele aduse din pădure numa' bune de ațâțat focul pentru coptul colacilor sau să deretice în cotloanele grajdurilor și să măture drumeagul din fața porților vechi, câteodată uriașul scotea câte un oftat prelung din rărunchi care încrețea carnea muierilor gureșe ce își puneau palmele peste gură și îndrăzneau să întrebe cu privire la ce greumânt l-o fi făcut pe Sfinția sa să-și canonească rărunchii într-o asemenea spaimă...

— După câte a îndurat pentru sfânta mănăstire... După cât s-a zdrobit sărmanul...

— Ce să fi îndurat? Că doar n-a tras la jug? – câte una mai

cârcotașă nu-și scăpa vorbele ascuțite...

— Păi nu știi că s-a făcut slugă și la Milan și la alții să le deschidă ochii?

— Că doar n-or fi ei chiori până la izmeneala slugii?

— Nu grăi cu păcat, vecină dragă... Ce, nu știi că până nu s-a lăsat el pe seama muncii neplătite în gospodăria lui Milan nici prin cap nu ne trecea că putem munci pe gratis aici, la mănăstire?... El ne-a deschis ochii, prin fapte și nu prin predici lungi de nu le mai pricepe nimenea...

— Un fir de adevăr spui și dumneata... — recunoaște în cele din urmă și cea cârcotașă —, numa' după ce a lucrat la casa lui Milan și chiar la culesul porumbului, abia apoi s-au îndurat și alții să vie aici la construcții ba și-au deschis și baierile pungii pentru materiale, ciment și alte cele...

— Și tot nu ne-am dumirit de ce-i așa de îngândurat...

— Păi, cu râsul n-a fost niciodată prieten...

— Poate e îngrijorat, ca și Maica de altfel, de starea doamnei ăleia, fosta de la Județ ce tăia și spânzura... Că s-au auzit tot felul de zvonuri... Să mă ierte Dumnezeu, că nu vreau să-mi fac păcate în Săptămâna Luminată, însă unii spuneau că s-a mânjit și dumneaei... Că altfel de ce-o fi venit taman aici... Și chiar mă întreb de ce-o oblojesc cu toții, și Maica și Sfinția sa și părintele de peste Mureș... — cârcotașa tăiase o altă discuție cu limba-i de șarpe...

— Taci, drăguță... Chiar păcătuiești... Nu știi că dumneaei, doamna pe care-o spurci, s-a zbatut pentru banii de acoperiș... Ea a adus milionul de la București, că altfel puteam munci pe brânci cu toții și tot nu adunam purcoiul de bani să ne acoperim cu țiglă nouă mănăstirea...

„Mă cuprinde, mă înfășor într-o haină ascuțită, plină de țepi, nu-mi găsesc odihna, ba chiar nici glasul lui Kirill ce mi se ivește în taina nopții alături nu-mi ogoiește teama... Înciudat, nu mă pot bucura de pregătirile pentru Paștile Blajinilor, nici chiar amintirile drumului, ale ospățului din adâncuri, nu-mi sunt de folos... Văzându-mă atât de tulburat, preotul păcătos care mă însoțise la Arad la locuința Monei m-a tras deoparte ieri de cu seară, când se

liniştise viermuiala muierilor prin ogradă şi tremuram de unul singur la marginea mlaştinii, ca scuturat de friguri.

— Sava, frate Sava... Nu lăsa să fiarbă înăuntrul tău, nu Ține clocotul sub capac, că nici nu ştii când dă pe dinafară şi atunci e jale mare... Sar bulbucii temerilor, împroaşcă pe veşminte, ba chiar şi obrazii-ţi sunt arşi de lichidul fierbinte... De mai ajunge câte un strop şi pe lumina ochilor, frige şi te trezeşti orb, întunecat pe vecie. — Că aşa m-am fript şi eu până când am avut curajul mărturisirii. Şi asta doar după ce am făcut drumul mlaştinilor, prin tină lipicioasă şi gropi primejdioase, şi am ajuns cu mulţi ani în urmă o umbră de om la porţile Bezdinului, de m-a luat Maica Anghelina ca pe o arătare sălbatică şi m-a închis în chilia din stânga intrării să-mi urlu păcatele ca o fiară... Mă strecuram ca o umbră pe întuneric de-a lungul coridoarelor pietruite, de mă tăia ascuţişul până la osul picioarelor goale, până m-a dus Maica în biserică şi m-a pus cu faţa la icoane, şi m-a cuprins cu braţele calde Măicuţa din altar şi arhanghelii ce păzesc de-a stânga şi de-a dreapta şi-au deschis larg aripile deasupra trupului meu păcătos, l-au acoperit cu taina iertării. Abia după canonul şi iluminarea din biserică m-am simţit în stare să ies în lume şi să-mi mărturisesc păcatul...

L-am întrebat cum s-a săvârşit mărturisirea şi a istorisit că s-a dus tot prin mlaştini, a traversat Mureşul cu compul spre satul său, unde, după Sfânta Liturghie, când oamenii mai rămăseseră la biserică, el urmând să le facă niscaiva anunţuri legate de programul slujbelor şi a deniilor, s-a apucat aşa, dintr-o dată, să le povestească, la început cu glas piţigăiat şi mai apoi tot mai întărit, cum l-au recrutat cei de la Securitate sub ameninţări că-i scot copiii de la liceul nou înfiinţat, că-l duc pe taică-său, fost legionar, din nou în temniţa de la Aiud, cum a iscălit un fel de angajament că-i va informa despre întâmplările ascunse de prin sat... Se lăsase o linişte de mormânt, de cantorul scăpase lumânările jos, unele aprinse, că era să ia foc covorul ţesut ce urma linia stranelor aurite până spre altar. Unul dintre credincioşi, Vasile, burtos şi nemilos de fel, a urlat mai să se spargă vitraliile ferestrelor:

— Turnătorule... Turnător nemernic...

O altă muiere Țipa ca din gură de şarpe:

— Ne-am spovedit în faţa lui... Ne-am mărturisit tainele...

Mulţimea se agita ca apa mării în preajma furtunii, până

când unul din bătrâni, care trecuse chiar el prin temnițele comuniste, a tunat peste țipetele ascuțite:

— Și ai suferit pentru cele mărturisite părintelui?... Tu, Ană, că te văd mai vitează, ai tras vreun ponos pentru cele spuse la spovedanie?... Sau dumneata, Vasile?... Te-au dus la închisoare că te-ai mărturisit părintelui ori te-au prins cu ocaua mică când furai porumb de pe holdă?... Sau tu, fătucă șturlubatică de te ascunzi în spatele Anei și îi dai coate să toarne venin... Pe tine te-a prins bărbatul în patul brutarului după spovedanie ori i s-ar fi deschis și lui ochii după curvăsăriile tale?

Preotului, păcătosului, i se udase cămașa de sub revedendă de-o puteai stoarce ca pe o cârpă proaspăt spălată, însă nu s-a arătat moale, neputincios, doar ochii cerșeau milă, înțelegerea fraților, celor păstoriți de ani buni, care ba se întuneau, ba se deschideau spre înțelegere și iertare, de nu știa unde să-și arunce privirea, spre altar, spre chipul Mântuitorului, ori să aibă curajul până la capăt și să înfrunte dezonoarea, ura din ochii lumii tulburate, imprevizibile...

Bătrânul care se așezase în fața vorbelor grele ce zburau ca apucatele s-a ridicat din strana plătită de familia lui de ani de zile și mai apoi stăpânită de el de la însurătoare și până în zilele de azi, și a tunat a doua oară...

— Dumneata, părinte, ai greșit că te-ai supus judecății noastre aici, în lăcașul Domnului... Cu un fel de înșelătorie sperai că aici mila, iertarea, le vei obține mai lesne fără să plătești prețul nemerniciei... Mă rog, dacă așa te-ai socotit și s-a împlinit mărturisirea în fața Domnului, însemnează că și voința Lui a fost să înțelegem frumusețea iertării, a păcatului mărturisit... Cred că-i mai bine să ne ducem pe la casele noastre, să miezăm, că-i sfânta zi de Duminecă și se cade să ne așezăm în bună rânduială la masă... Și mai apoi, luni, marți sau săptămâna următoare, după ce ne-om liniști gândurile și temerile, fiecare, după puterea înțelegerii și îngăduința faptelor, să ridice sau nu piatra...

Sătenii i-au urmat povața, că era un gospodar cu stare și de frunte, că-și dovedise cumpătarea nu numai în temniță, unde salvase vreo doi purtându-i în spate prin gropile și adâncimile Canalului, ci și mai apoi, când tot el a reușit prin puterea exemplului să-i povățuiască pe cei din sat cum să-și predea cotele, să-și păstreze cât mai îndelungat pământurile când a venit cooperativizarea.

— Și astfel, frate Sava, după vreun an m-am trezit cu un inspector de la Episcopie, că mersese vestea până la mai-marii noștri, mi-a adus un fel de memoriu iscălit de câteva sute dintre credincioșii mei ce fuseseră gata-gata să mă alunge din biserică, semnaseră cu toții cerând să fiu lăsat să slujesc în continuare, să fiu pedepsit să-i privesc în ochi câte zile oi mai avea din înălțimea altarului. Că nu-i lucru ușor să fii nevoit să-ți privești victima ce ți-a arătat îndurare și iertare, sărbătoare de sărbătoare, slujbă după slujbă... Să-ți cauți cuvintele în nopțile de sâmbătă sau dinaintea sărbătorilor, când, pregătind predica, mă perpeleam ca în mlaștinile Bezdinului negăsind vorba potrivită, virgula, punctul ori semnul întrebării perpetue...

Oricum, Sava, mărturisește-te, dă afară clocotul și spaima, că altfel poți orbi, să-ți ia Dumnezeu Lumina ce o aduseși cu atât râvnă din tărâmul lor, al Blajinilor...

Știu că port semnul veșnicelor tulburări, al veșnicelor îndoieli și spaima nepermise ce tronează pe deasupra capului meu, că avea dreptate Teodosie, îndrumătorul meu din cei unsprezece de la Vinca: — Tu, Sava, porți blestemul neîncrederii, porți blestemul îndoielii de sine până...

L-am întrebat atunci, m-am întrebat chiar și după drumul din adâncuri, m-am canonit în fiecă noapte în spaima că nu voi fi în stare să îndeplinesc poruncile Blajinilor, să fiu cărămida ce leagă trupul mănăstirii... Și acum, după drumul la casa muierii ăsteia, mai îndoită, mai încurcată, mai păcătoasă decât mine ori părintele mărturisitor, chiar nu-mi pot face niciun fel de rânduială în gânduri... Ar fi bine să ascult glasul rațiunii, să-i recunosc meritele, că doar s-a istovit nenorocita cu memorii și drumuri pe la capitală să obțină milionul, cum spune Maica, să facă posibilă repararea acoperământului fără de care se prăbușeau zidurile peste noi. Trufia, că nu poate renunța la măririi și funcții la comenduire, au adus-o din nou sub aripa Măicuței care o oblojește ca pe un copil neștiutor, taman pe ea, marea păpușară, că seamănă câteodată cu cei ce se pricep să mânuiască păpușile la târguri cu fire nevăzute, de sar și vorbesc arătările din lemn și cârpă după voia păpușarului-șef... Sunt blestemat să dezleg rostul vremurilor încâlcite, să încerc mereu să pătrund înțelesul timpului...

Voi aştepta clipa când mlaştinile, trestiiile şi păsările mi-or îndruma încă o dată în înţelegerea CLIPEI. Sau poate pictorul B., că şi pe dumnealui l-a adus tot Mona, ni l-a pus plocon în prag, numa' bun să restaureze pictura, să redea viaţă Sfinţilor de pe pereţii mănăstirii... Misia muierii se stinge. Candela şi-a ars fitilul până la capăt, de ceara n-are putere să dea lumină, cu tot ajutorul şi străduinţa Maicii Anghelina şi, de ce să nu recunosc, cu toate rugile şi năzuinţele mele."

Ileana, după ce urmărise de dimineaţă osteneala femeilor ce frământau aluatul în coveţile uriaşe, a mai schimbat o vorbă cu Sava, care, taciturn, de-abia s-a înduplecat să o lămurească unde duce drumul de-a lungul digului ce separă mlaştina de lumea împădurită, că voise să-şi determine consortul să facă o drumeţie, de vreme ce tot se învoise să-şi trimită la oraş tinerii ucenici.

S-a izbit de refuzul categoric:

— Ileana, draga mea, nu mă mai ţin picioarele... Am o anumită vârstă...

— Te dezmierzi, dragule... Din contră, o mică escapadă ne-ar prinde bine la amândoi...

— Picioarele tale nu s-au ostenit să înalţe schela, să urce... Chiar, dragă, de câte ori am urcat, că-ţi aduci aminte de neisprăvitul din sat care s-a dat mare cunoscător în ale lemnului? Lucian, Milan, sau mai ştiu eu cum? Ce m-a încurcat... Neisprăvitul...

— Poate dorea să-ţi fie de folos... Sau, mai precis, Măicuţei... De ce te stropşeşti fără motiv?

— Ştii bine că n-am suferit niciodată amatorismul... Mai bine stai deoparte decât să te dai atotştiutor... În fine, draga mea, ţi-aş fi recunoscător să mă păsuieşti de data asta... Cred că mă voi retrage în livadă, simt un farmec anume între pomii pe jumătate uscaţi şi totuşi plini de păsări...

— Păsările din pădurea pe care te invitaseam să o vedem împreună...

— Altă dată, Ileana... Altă dată, că nu s-au vârât zile în sac... — îşi dă părul pe spate lăsând a mia oară privirea neagră de sub sprâncenele groase să o înduplece, să-i facă pe plac ca întotdeauna.

Îl urmărește cu privirea cum trece printre femeile gureșe, sfios parcă.

— Am auzit, domnule, că ne pictați biserica? Să vă dea Domnul sănătate...

— Mulțumesc... N-o pictez... Restaurez doar...

— Ce faceți?... O stricați?... O arestați?...

— Nici vorbă... Scot la iveală frumusețile ascunse sub timpuri...

— Cum adică?

— Lasă, Velinca, nu mai întreba, că nu te pricepi... Domnul spală de fum și mucegai fețele Sfinților...

— Cam așa... Ai dreptate și dumneata... Spăl fețele Sfinților cu mare grijă. Că nu vreau să-i fac să dispară, au fost pictați cu mare măiestrie cu sute de ani în urmă... Cu multă măiestrie...

— Asta o știm și noi... Că doar ne-am rugat și ne rugăm printre ei și de ei, domnule dragă... — se dă atotștiutoare Velinca cea apostrofată.

— Vă doresc spor la treabă... Frământați aluatul ăsta de dimineață... De-abia aștept să gust din colacii voștri...

— Asta numa' mâine, după ospățul Blajinilor...

— Al cui? — se preface doar, politicoș, că doar îl trage ața spre locul cu farmec din afara zidurilor în mica livadă cântătoare pe jumătate uscată.

— Ei sunt cei din buricul pământului — spune tainic una dintre femei, care își face o cruce înaltă închinându-se spre mlaștini... Misterioasă, șoptește apropiindu-se de pictorul mirat: Stăpânii locul fără de fund... Își cheamă aleșii uneori... Și dumneata ești unul dintre aleși... Bagă de seamă...

— Ales pentru ce?... alesul cui?

Ileana, simțindu-i teama nehotărâtă, a socotit că-i necesar să intervină când pictorul a scăpat neîndemânatic o mapă groasă pe care o purtase sub braț.

— Dragul meu, ți-au căzut schițele... Desenele...

Se repede și adună cu grijă foile plutitoare din care răsăriseră ca prin farmec arhangheli și îngeri ce se așterneau peste aluatul învolburat, peste capetele femeilor, duse de o boare iscată dintr-o dată ca un vârtej șturlubatic pe sub crengile nucului uriaș din curtea străjuită de bolțile albe.

— Uitați-vă... Priviți că zboară îngerii pe deasupra noastră...

Speriate, femeile dau capetele pe spate de-și scapă maramele înflorate cu care-și prinseseră părul în timpul frământatului, pânze multicolore ce se amestecă cu foile albe, prind viață printre aripile înaripaților...

Își trag covețile pline cu aluatul înfoiat, de fac o cărare cu capete plecate lăsându-i pictorului un drum deschis, tăcut, fără vorbe de prisos.

- Să ne vedem fiecare de treburile noastre...

Ileana îl urmează îndeaproape până spre poarta mare din lemn tare și abia după ce a ieșit dintre zidurile groase, urmărindu-l cu privirea ocrotitoare cum se pierde printre ierburile înalte spre livada dinspre dig, respiră ușurată, așternând cu privirea caldă drumul pictorului...

„Va aduna între copertile groase din carton o nouă serie de desene, ca atunci, la Birmingham, când participam la școala duminicală de pe lângă biserica baptistă. Fusesm invitați și noi să ascultăm dezbaterile de la școală, unde chiar mi-am aprofundat unele teme biblice... Și el, dragul meu drag, picta în timpul dezbaterilor... Desena pe ce avea la îndemână, foi rupte din bloc-notesul meu, pe șervețele, cu pixul negru, carioca, ruj de buze sau creioane dermatografe rătăcite prin poșeta mea de cucoană neglijentă, de folos de data asta, că-i prilejuia tot felul de improvizații pentru îngerii și heruvimii care prindeau viață, răsăreau și ei printre dedesubturile poșetei mele. Magicianul se juca, nestăpânita-i forță crea imagini sacre, care au cucerit nu numai sufletul participanților la școală, ci chiar și sufletul pastorului, care, în cele din urmă, sfios, i-a oferit o mapă adevărată la început cursurilor, dându-i de înțeles că poate să participe în felul său la lecțiile și discuțiile noastre prin imagini sacre, redată însă prin linii și culori... O viziune a cerurilor cu îngeri ca un rezultat miraculos al școlii duminicale.

Vrăjiți, într-o după-amiază de sărbătoare învățăceii școlii duminicale căscau ochii speriați parcă de frumusețea și delicatețea desenelor, prezentate câte una de pastorul mândru, la rândul său, că

doar el îi oferise mapa cerată pictorului venit de undeva de departe.

— Putem comanda și noi câte un desen? — a întrebat una dintre femei.

— Sau poate un tablou?

— Un crucifix mi-aș dori cu adevărat...

Îi străluceau ochii, și, bucuros, s-a oferit să le picteze icoane, să le împodobească oamenilor casele, să le bucure inimile, găsim astfel admiratori înțelegători printre neoprotestanți. Imaginile sacre au deschis porțile ce păreau ferecate, i-au făcut să înțeleagă Teologia în culori... să fie mai puțin circumspecți în fața artei creștine.

Se terminase și pictarea capelei Beeson de la Universitatea Samford, pictase zeci de tablouri, bijuterii strălucitoare, însă am înțeles și eu ce-l frământa mai presus de toate. Fuseserăm exilați, într-o răscruce a vieții, dar ne lipseau amândurora și dealurile de acasă și munții, și mai ales spațiile ample oferite de o biserică ce așteaptă să fie împodobită...

În 2001, când am fost invitați de părintele G. din Zalău, am simțit binecuvântarea de care aveam nevoie și din vara acelui an a lucrat la împodobirea cu fresce a noii construcții... Același Iisus cu brațele desfăcute, îmbrățișând din înalt, dăruind lumină și bucurie, se regăsește în înaltul cupolei nou pictate. Mai apoi, la Deva și în alte orașe, ne-am găsit, ne-am regăsit împreună menirea... Și, dintr-o dată, ne-am trezit la Gai, în ziua aceea ciudată când am cunoscut-o pe Mona, însoțită de părintele complet ieșit din tipar, m-am apropiat nici nu știu în ce mod de femeia asta contradictorie, care m-a purtat mai apoi aici, în locul ăsta fără de fund... E un alt fel de vrajă ce m-a legat de data asta de un loc misterios, de un personaj ce uneori îmi provoacă senzația crudă de respingere și alteori mă incită, mă copleșește cu personalitatea-i tulbulentă, acaparatoare.

Nu atât fresca veche, cerșind parcă îndurare sub mantaua timpului, nici chiar căldura Maicii Domnului din spatele altarului ce își desface brațele la fel ca Mântuitorul din frescele lui, mi-au limpezit hotărârea să-l determin să vie aici, în fundul pământului, într-un loc despre care nici nu auzisem și nici nu citisem de nicidecum. Doar ea, paznicul lăcașului, femeia care s-a canonit zeci de ani de una singură așteptând și păzind ca un oștean bătrân comoara credinței, doar Maica Anghelina care m-a străfulgerat de la început cu privirea-i albastră — la fel cum cu ani în urmă privirea alesului m-a

legat pe viață. Pe atunci o tânără jurnalistă de la Radio București a dorit să realizeze un interviu cu un oarecare pictor P. B. M-am dus să văd cu ochii mei cum se pictează bisericile și mi-am preparat o documentare de o lună. El a reușit să stabilească un contact secret și absolut cu o sursă transcendentală situată în alte planuri, dincolo de universurile tangibile, căci în mintea sa pot să existe multiple lumi paralele.

Luna pentru care mă pregătisem s-a transformat în ani, o viață alături de pictorul meu ce mi-a pictat destinul pe veci.

Naturaletă călugăriței ce-ți dezleagă în cuvinte simple cele mai întortocheate spaima m-a cucerit, m-a învăluit ca o pelerină călduță ce-ți oferă confort și libertate în același timp, mi-a adus vorbe potrivite să-l conving după ce terminase pictura de la Gai să vie doar să vadă, să simtă misterul Bezdinului... Am bănuț că taina locului, secretele ascunse de misteriosul Sava, îi vor deschide apetitul, îl vor face să-și pună măiestria pe tavă ca de atâtea ori, dăruind generos tulburătorul său talent. Când a pășit întâia oară pe poarta veche, uriașă, în fața căreia zâmbea șagalnic Maica, și mai apoi s-a plimbat însoțit de cei doi călugări pe cărările știute doar de ei printre mlaștinile ciudate, bolborosind a mister și taină, mi-a șoptit:

— Aici se încrucișează timpul... Se intersectează Lumile...
Îți mulțumesc, Ileana mea. M-ai purtat de mână ca de obicei

Îl urmăresc cum se desprinde, cum taie iarba înaltă cu foile sub braț. Știu că va zămisli, că va dezlega poate prin imagini misterul Bezdinului."

Se îngână ziua cu noaptea în curtea mănăstirii.

Femeile gureșe, istovite, și-au legat năframele colorate în jurul capului, le-au strâns în noduri dedesubtul bărbiei și păzesc în jurul focului mocnit din cuptoare. Colacii rotunzi, pictați cu gălbenuș auriu, fuseseră înșirați unul după altul în tăvile înnegrite și mai apoi jertfiți jarului ce țipă din când în când, mai scoate câte o flăcără rebelă ce se învârte în jurul aluatului lucitor.

Răbdătoare, ascultă cântecul jarului, cu mâinile cuminți, împreunate, așteaptă ca Sava să le aducă mai aproape coșurile din

nuiele de salcie pline ochi cu flori și spice verzi.

Urmează împletitul coronițelor. În trei, în șase, tulpinile delicate se cer mânuite cu grijă, spicele crude se vor împreuna cu flori șiruri-șiruri, cosițe verzi pătate în albastru și galben ce se leagă în rotundul coroanei.

Doar trei dintre ele, meștere la vopsit și încondeiat, păzesc în bucătăria din spatele nukului clocotul din oalele uriașe unde fierb la foc încet zeci de ouă aduse de prin cuibarele de acasă, adunate și alese cu grijă de două săptămâni încoace.

Mai apoi, când socotesc că s-a împlinit timpul, le scot unul câte unul pe masa acoperită cu hârtie albă, cerată, și doar una dintre ele le îmbăiază în vopseaua roșie ca sângele dintr-un castron de porțelan cu mânere delicate.

Odată roșite în baia de sânge cu toatele, le culcușesc în pat de iarbă proaspătă din coșulețele de paie păstrate de ani.

Cum roșul nu strălucește îndeajuns, le ung pe câte unele cu slănină afumată, cu gust de sare și fum de vatră, și abia atunci, mândre nevoie mare, aduc câteva din coșulețele de paie umflate cu ouă străluminate și le așază molcom pe masa de sub nuc, așteptând împreună cu celelalte coptul colacilor.

Trei sutane negre își fâlfâie faldurile veșmintelor călugăriei în jurul nukului.

Maica Anghelina, ostenită, că se agitase de dimineață ba să urmărească frământatul aluatului, ba să-l bodogăne pe Sava că n-a încins la timp cuptorul uriaș din cuhnie, ba să amestece roșul vopselei până o da culoarea potrivită, se ogoaie în cele din urmă și își pregătește un vraf de flori și spice gata să le împletească, să le lege împreună. Mai scoate câte un oftat din când în când, privind spre ușa chiliei unde zace Mona.

Neobosiți, cu bărbile zburlite, Sava și preotul păcătos stau de strajă focului ce coace aluatul.

La semnul uncia dintre femei, mai deschid preț de o clipită ușa înnegrită, suflă în jarul mocnit de ridică cenușa ușoară ca un nor ce se așază peste pletele călugărului sau pe reverenda preotului.

— Aveți grijă, părinte, să nu se ardă colacii... Întoarceți tava din spate, că o prinde focul și-i face scrum.

— Ne străduim. Ne străduim, femeie.

Doar el, părintele, le bagă în seamă. Cât despre Sava, uriaș, cu mâinile ca niște lopeți, întoarce tăcut tăvile, aruncând și el o privire scurtă spre chilia Monei. Face câțiva pași, gata-gata s-o ia spre coridorul boltit.

— Mai adu un coș cu spice, părințele. Haide, că se lasă noaptea și n-am împlinit rânduiala.

Dă din cap, își scutură pletele cărunte și se opintește aruncându-și peste umăr coșul de nuiele din care curg spicele crude.

— Ce fac acolo, sus?

— Cine, soră? Mai cu socoteală, că se termină spicele. Nu le rupe.

— Cum cine? Pictorul și doamna lui.

— Nu vezi? Ne zugrăvește și pe noi! Asta face, că nu s-o fi apucat să coacă și dumnealui colacii...

Tulburată, Ileana, sprijinind una din bolțile rotunde, simte nevoia să se agațe de tăria zidului. Își șterge pe furiș o lacrimă rebelă mijind ochii spre minunile ce prind viață urcate parcă din mușuroiul curții pe pânza lui.

Îi aude parcă vorbele, și le repetă ca întotdeauna: „Culoarea, formele, ornamentele, tridimensionalitatea pe care o dăm noi sunt mijloace de a transforma materia în spirit. Însăși pictura este în realitate ceva între spirit și materie, adică de domeniul sufletului”.

Își coboară din nou privirea spre zarva curții, atrasă de albastrul din ochii Măicuței. Înțelege că-i potrivit să coboare, să se alăture femeilor.

— Chiar nu știu să leg spicele. Mi-e teamă că se rup.

— Cu răbdare, fata mea. Ca la mătânii. Mai spui o rugăciune, mai îndoi o tulpină pe care o legi de cealaltă.

— Și câte-o floare.

— Și flori, doamnă dragă, că le-am cules de dimineață din grădina mea. Una câte una, una câte una...

— Și cu pădurea?

— Care pădure? – uimită, Ileana ridică ochii spre femeia ce-i urmărea împletitul.

— Cea din biserică, ridicată de bărbatul dumitale. Tare se muncește sârmanul. Mi-au povestit mie Milan și Vichentie, care l-au ajutat să ridice copacii. Câte zece ceasuri, de dimineață până spre apus.

— Tot n-am înțeles de ce o numești pădure.

— Păi, așa vorbesc oamenii de pe-aici, că ați mutat pădurea în biserică, dacă nu-i cu supărare.

— Mai puțină vorbărie, că se ard colacii — tună Sava din bucătăria plină de aburi.

Ca arse, femeile sar răsturnând coșurile cu restul spicelor crude, își suflecă mânecile din mers și își dezleagă năframele lăsând capul descoperit în fața jarului.

Cu gesturi măsurate însă, domolite în fața vetrei, scot unul câte unul colacii rotunzi ca floarea-soarelui și îi poartă cu grijă pe una din mesele de lemn din coridorul cu bolți albe, așternute cu prosoape brodate pe margini în ciucuri atârând ca clopotele din turn.

Umflați, strălucesc în noaptea ce se lăsase pe nesimțite ca niște felinare uriașe.

Cu toții, lucrătorii din curte, ba chiar și pictorul, se învârt în jurul meselor, așezând, aliniind umflații luminați, mirosind, adușmecând mirosul de pâine proaspăt coaptă.

N-au băgat de seamă silueta Monei, care s-a prelins ca o umbră de cenușă spre ușa bisericii, a mai aruncat cu teamă o privire spre furnicarul oamenilor luminați în galbenul colacilor, adușmecând ca un animal rănit mirosul de acasă, de aluat proaspăt copt, strecurându-se ca un fir de fum tremurat.

Pădurea vie, trunchiurile mișcătoare i-au înlănțuit trupul îndemnând puterile să se adune în brațe și tălpi.

— Voi urca... Acolo, sus, mă așteaptă Măicuța. Acolo, sus...

Se cațără, se agață de lemnul aspru zdrelindu-și mâinile, de lasă urme însângerate pe scoarța proaspăt cioplită.

Se ogoaie o clipită plutind parcă printre trunchiurile drepte ce-i par trupuri însuflețite într-o horă nebună. Se prinde și ea în dansul pădurii mișcătoare, bătând ritmul cu tălpile goale.

— Mai sus. Așteaptă-mă, Măicuță...

Zdrențuite, veșmintele cenușii se rup în fâșii înguste ce sar ca apucatele în ritmul dansului.

Gâfâind, continuă să urce cu ochii lipiți de chipul Măicuței din spatele altarului.

— Sunt aproape, Măicuță. Iartă-mi mie păcatele.

Pădurea mișcătoare înlănțuie trupul zdrelit, însângerat, până când un dangăt adânc, coborât din clopotniță, sparge liniștea bolții pictate. Atunci lemnul s-a scuturat, s-a îndepărtat de brațe, de tălpi, lăsându-i trupul neajutorat să alunece lin de parcă plutea înăuntrul pădurii, care brusc s-a lepădat de carnea păcătoasă lăsând-o pradă pământului, pietrelor, lespezilor ascuțite.

Un vaiet prelung s-a împletit cu glasul clopotului spărgând vitraliile din dreapta altarului și ca un trup rănit s-a înfățișat celor din curtea mănăstirii.

Ochii albaștri, ochii Maicii Anghelina, au întâlnit privirea neagră de sub sprâncenele pictorului și s-a oprit în spaima călugărului.

— S-a dus. Mona noastră s-a dus.

S-a săvârșit Praznicul Blajinilor în mare liniște învăluit în dangătul clopotului bătrân, clopotul purtat de cei unsprezece călugări de pe meleagurile Vincăi. Nu se întreba niciun muritor, nici măcar una din muierile ce-și învăluiseră chipul în maramă înnegrite, strânse unele în altele, așteptând ca Măicuța să pornească alaiul spre mlaștini, nu îndrăzneau să-și rostească nedumerirea — cum de bate clopotul bătrân și mai ales cine trage de funia aspră?

Doar el, Sava, deslușea din tânguital coplesitor chipul fratelui Kirill, zidit parcă în vaietul limbilor.

Colacii lucitori mai abitor ca floarea-soarelui, așezați în coșuri adânci, odihniți pe ștergarele colorate, așteptau îndăluirea alaiului.

În cele din urmă s-a urnit, cu Maica în frunte, care rostea o rugăciune deasupra lor, spre apele Mureșului, pe cărăruia din spatele mănăstirii.

Aici, la malul apei, călugărița și muierile cu Ileana alături, care adunaseră coronițele împletite din flori și spice, nu înainte de a le săruta cu sfîntenie, au așternut pe drumul apelor colacii împunși cu câte o lumânare aprinsă, ploaia de flori și ouăle mai roșii ca sângele.

— Să ajungă sufletul colacului în lumea adâncului.

— Să ajungă mirosul florilor în hăul întunecat.

— Să vestească Lumina Învierii Domnului.

— Să se ospăteze călugării cei mai sfinți cu bucatele noastre.

Alaiul muieresc s-a strecurat printre sălciile plângătoare dinspre mlaștina bulbonată ce glăsuia ciudat, împletit cu dangătul clopotului de la Vinca, așteptând jertfa.

Și, în vreme ce muierile se îndepărtau împăcate una în spatele celeilalte, dintre trestii s-au ivit trei bărbați cu veșminte lungi, negre, care purtau pe brațe trupul fără viață.

Ochii împovăratului Sava au căutat încuviințarea Maicii înainte de a lepăda povara-i pe buza locului fără de fund.

Stane de piatră, păcătosul preot și pictorul măiestru s-au nevoit așteptând porunca călugăriței-străjer:

— Cred, Doamne! Ajută necredinței mele — s-au scurs vorbele fuior împletit pe deasupra mlaștinii.

Tăcuți, au lepădat povara, când s-a îndăluit vijelia.

Și se învârteau colacii în cercuri largi pe luciul apei răzvrătite.

Și florile împletite și spicele au prins a se mișca, a se încolăci pe creștetul celei duse ca niște coroane împărătești bătute în pietre nestemate.

Și s-a pornit Vârtejul și apele s-au deschis în conuri de umbră mișcătoare și negura s-a coborât tot mai grea pe deasupra bulboanei până când din adâncuri s-a ivit inelul de jăratec, Inelul Vremii, care a învăluit neînsuflețitul trup, l-a coborât cu vârtej de foc în adâncul locului fără de fund.

— S-a strămutat de la noi. Mona s-a strămutat.

Cuvântul de după

Îmi luasem rămas bun, chiar socoteam că venise clipa să-mi scot din minte întâmplările Bezdinului, gesturile, vorbele Monei, icoanele, frescele pictorului B., zbuciumul celor doi, Sava și Kirill, călugării mei din alte vremi, toți și toate îngemănate oarecum prin Inelul timpului în Locul fără de Fund.

Și totuși, mănăstirea, mlaștinile, mă chemau, dădeau semne la ceas de seară, când, pe terasa mea privitoare spre Mureșul bulbonat, mângâiam cu ochii minții încă zburătăcite, neașezate la loc, paginile manuscrisului. Auzeam parcă dangătul clopotului de la Vinca și simțeam până în adânc vorbele Maicii Anghelina, emoțiile înțelepte ce se cutremura de fiecare dată din cap până-n picioare la glasul clopotelor.

Îmi doream o despărțire calmă, caldă chiar, să le pot deschide ușa spre lume Monei, pictorului B., și mai ales mă rugam să-i pot scoate din chilia-temniță pe cei doi – Sava și Kirill.

Și totuși, ușa nu se lăsa deschisă pe deplin.

În starea de agitație, de ciudă chiar, dorind să mă pot dezlega de cei ascunși între filele cărții, să-mi pot așeza mințile în ordine, fără călătorii în Lumea Blașinilor ori nopți argintate, înghețate, în chilia-temniță, m-am trezit dorind din toți rărunchii, o dorință ce doare, să mai fac o dată drumul Bezdinului, să mă îndălui pe calea câmpiei, să-mi port pașii pe coridoarele pavate cu dale de piatră tocită și mai ales să-mi rotunjesc privirea în bolțile albe.

Am sunat în dreapta și-n stânga, l-am rugat pe bunul meu companion Lați, și parcă prea se poticneau toate variantele posibile. Ba o răceală rebelă, ba un taximetrist ocupat, ba o prietenă șoferiță de negăsit. Dorința de a cuprinde cu ochii minții Bezdinul, de a mă ruga la Icoana Maicii din spatele altarului și mai ales alinarea ce-o căutam de fiecare dată în ochii albaștri, în privirea și căldura Maicii Anghelina – devenise insuportabilă.

Piedicile de tot felul mi se încurcau în minte, dându-mi o stare de agitație cumplită, până ce s-au limpezit cu toatele când buna mea prietenă T. s-a oferit natural, fără nicio stăruință, să petrecem o după-amiază la mănăstire.

Nu am anunțat, nu i-am telefonat ca de obicei Măicuței, și nu

m-am mirat când am citit pe chipul din spatele gratiilor mulțumirea și nu uimirea.

— Știam că vei veni — m-a întâmpinat privirea albastră și caldă și totuși, cu putere de cuțit neiertător uneori.

Fereastra cu canaturi și obloane maronii, zăbrelită de vremi, lasă să se vadă chipul strălucitor încadrat între pătratul gratiilor ce parcă se topeau în căldura privirii.

Ne-a întâmpinat firavă, micuță, cu mâinile împreunate, în fața chiliei, o siluetă delicată, toată numai zâmbet, o mamă iubitoare ce-și așteaptă pruncii pierduți în lumea mare.

— V-am așteptat, copila mea.

— Și eu știam că ne așteptați, Măicuță... Doar că unele piedici... Lați... Boala lui... Un fel de răceală... Și mai apoi, prietena mea s-a oferit să ne așezăm la drum chiar azi...

— Trebuia să veniți azi... Era scris să veniți azi... Pofțiți — deschide larg ușa scorjită...

Mai stau o clipită, să mi se lipească de retină soarele minunat ce umple de lumină aleea coridorului... Îmi doresc s-o cuprind, să-i simt căldura brațelor întinse, să mă scald în lumina caldă care poleiește ireal, un aur vechi lipit de bolțile albe reflectat în pardoseala de piatră ce prinde culori de frescă bizantină.

Oftez din greu, de parcă-mi îndes bucuria cât mai adânc, o dosesc în suflet, să rămână ferecată ca un diamant prețios ce se cere zăvorât cu teamă chiar, să nu fie ispită pentru ochii pofticioși ai hoților de comori.

În cele din urmă, mă las moale pe scaunul de lemn tare, de-a dreapta Măicuței mele, care îmi simte emoția, tulburarea, și o rupe cu o glumă.

— N-am pus perini și pe scaunele voastre... Sunteți femei în toată firea, înalte, puternice... Ia uitați-vă câte mi-am îndesat eu pe jilțul din capul mesei.

Într-adevăr, vreo cinci pernițe colorate, vesele, unele peste altele, înalță șezutul ca un turn multicolor pe care se cocoată cu oarecare greutate trupul firav.

— Ca domnița din poveste... — râde zgomotos prietena mea... — Doar că bobul de mazăre tot se simte... Mă iertați, Măicuță, însă așa spune povestea...

— Chiar asta spuneam și eu... Mi-am aranjat șederea ca o

prințesă din poveste... D'apoi când or zbura perinile, atunci să vedeți pocinog...

Izbucnim în râs cu toatele, și simt cum mi se destinde carnea încordată ce se pregătea să se destăinuie în fața icoanelor rânduie de-a lungul pereților chiliei... Dintotdeauna mă ia cu friguri, cu spaima, în fața Mântuitorului răstignit ce atârnă deasupra patului tare acoperit cu o cergă dungată, care parcă mă privește muștrător, în fața micimii tulburărilor, frământărilor, cu care am pășit în curtea mănăstirii.

— Eu, cum vedeți, m-am cam micit odată cu vremea... Nu ajung cu coatele pe tăblia mesei, nu pot citi, nu văd literele nici cu două perechi de ochelari, așa că am fost nevoită să mă cocoț pe rând pe câte una din perini. Ce să spun, o adevărată prințesă...

Ne-am învăluit la vorbă, înșirând spaima, neîmpliniri, întâmplări mărunte, care aici, în tihna micuței chilii, păreau neînsemnate, caraghioase, prin umflarea fără de rost...

— De ce vă pripiti? Toate la rândul lor... Suntem atât de grăbiți în dorințe... Parcă ne împinge cineva cu biciul pe la spate...

— Cam greu de trăit fără planuri... planurile se cer îndeplinite cât mai grabnic... Că doar nu le-am gândit degeaba... — continuă prietena mea, destăinuindu-și neîmplinirile de mamă ce-și dorește rostuirea pruncilor la casa lor.

Se așezase și ea pe scaunul din dreptul ușii ce dă spre bucătărie, cu brațele sprijinite pe genunchi și privirea plecată, scăpând vorbele unele după altele, deschisă pe deplin, ca la spovedanie...

După vreun ceas în care ne-am deșertat pe rând sacul, ne simțeam ușurate... sfioase.

— Știți, dragele mele, că aici vine ceva lume să-și spună păsul...

— Cum nu, Măicuță... mai ales la maslu se face coadă până la treptele de la intrare...

— Coadă spui, fata mea? O fi și coadă, dacă spui... Niciodată nu sunt destul de înțeleaptă să pot spune în cuvinte puține ce trebuie spus...

— Cei ce așteaptă își doresc așteptarea... Poate nu m-am exprimat cu prea bine... Coadă nu-i cuvântul potrivit...

— Una dintre femei a fost îndrumată să citească un Psalm de cincizeci de ori pe zi și se canonea sărmana să împlinească porunca... Am întrebat-o ce a reținut după citire... ce a înțeles... Ce a urmat după citire...

— Destul de greu să te concentrezi... mintea omului are și ea limitele ei de înțelegere... — socotește să intervină cu o lecție prietena mea, care ascultase istoria, răbdătoare, depășindu-și firea iute, care nu o dată, știind diagnosticul, mi-a explicat succint ce am de făcut fără prea multe detalii...

— Aveți dreptate, doamna doctor... — o completează călugărița... Eu, în micimea mea, am rugat-o să spună doar o dată Tatăl nostru... Și asta căutând să pătrundă înțelesul fiecărei vorbe în parte... Să nu treacă peste înțelepciunea ce se ascunde în spatele cuvintelor... Vedeți voi, femeia era cătrănită rău pe una ce-i furase bărbatul... Nu era nici urmă de iertare nici față de păcatul omului ei și nici față de destrăbălarea celeilalte... — ... „precum iertăm și noi greșitălilor noștri...” — repetăm amândouă, răspunzând ca pruncii întrebării nespuse...

Pe neașteptate, privindu-mă într-un fel aparte, Măicuța sparge șirul vorbelor:

— L-am găsit... mormântul... Kirill...

S-a lăsat o tăcere grea...

— Kirill... Kirill al meu... Kirill din gândurile și paginile mele? Despre ce vorbești, dumneata, Măicuță?

— Cel din cartea pe care tocmai ai terminat-o? — se minunează prietena mea.

— Acela, Măicuță? Kirill cel întemnițat? Din chilia din colțul coridorului? Chiar el? — nu conteneam să repet, să încerc să-mi îndes în minte minunea...

— E o minune... Chiar e o minune...

— Așa a fost voia Lui — și ochii albaștri, pătrunzători, mă privesc până în cele mai întortocheate simțiri.

Pielea se încrețește ca scuturată de friguri și repet ca un robot: Kirill al meu... Personajul meu... nopți de însingurare... întrebări fără de răspuns...

— Copila mea, îți amintești când îți povesteam despre spaimile ce mă încercau la începuturile așezării mele aici... La scurtă vreme am auzit și eu despre camera de tortură... Despre

chilia-temniță... Eram prea cuprinsă de temeri, de singurătatea cu care de-abia reușeam să-mi împart nopțile, încât să caut adevărul, să aflu cine fusese întemnițat, torturat poate, aici, în mănăstire... Ca de atâtea ori, am alungat pe moment răul, neînțelesul din spatele cuvintelor... Știam prea bine că voi afla cu timpul ce s-a petrecut în alte vremuri acolo, în cămăruța îngustă, strâmtă, cu geamul ce dă spre mlaștini...

— Acolo s-a canonit Kirill... De acolo, privind rânduiala trestiilor și foșnetul ierburilor înalte, am țesut, am căutat să înțeleg temerile, îndoielile călugărului...

— Știi bine că ți-am istorisit tot ce am aflat pe parcursul timpului...

— Știu, Măicuță... Cum să nu știu... Kirill cel trăitor în Savina, lavra ortodoxă, care s-a alăturat răsculaților de la Șibenic în 1821... Cel întemnițat de armata imperială ani în șir și mai apoi surghiunit taman aici, la Bezdin...

— Și ieri ne-a fost dat să-l scoatem la lumină din adâncul mormântului...

— După atâta vreme... după atâția ani... Când a murit Kirill? Parcă în 1850, așa îmi amintesc... — încure anii... încure cifrele... întreb, speriată, ca o școlăriță prinsă cu tema nefăcută.

— S-a dus, a adormit întru Domnul prin iulie 1857... Acum 154 de ani...

— Dar mormântul, unde-i mormântul? Că doar nu o dată am căutat să aflu în vremea când îmi scriam cartea unde se odihnește eroul meu...

— Erou și sfânt, draga mea...

— A fost canonizat? — punctează prietena, uimită.

— Cu voia Celui de Sus, urmează, după rânduiala Bisericii, și canonizarea.

— Și unde-i mormântul? — sar ca un arc, nesuportând nicio clipă așteptarea... Calmul Măicuței parcă-mi arde pielea, încrețită...

— La trei pași de biserică, în partea de nord, către mlaștini... Să mergem, că nu-ți mai pot struni nerăbdarea, fata mea...

Traversăm în fugă curtea doar noi, oaspeții de o după-amiază, urmărite de privirea albastră a Măicuței, care s-a oprit cu brațele sprijinite de bolta coridorului alb...

Pământul fusese scos de o parte și de alta a gropii adânci ce

lăsa vederii dungi roșiatice și albe, urme de cărămizi pe dunga lutului tăiat, mutilat parcă, despuiat de taina ascunsă atâta vreme.

Părea o gură maronie, roșiatică, deschisă nouă, muritorilor, spre a destăinui Taina, un Mister dezbrăcat, înveselit de iarba dimprejur și acoperit de umbra bisericii.

— Aici? Chiar aici?

Am împreunat mâinile, am rostit o rugăciune cum m-am priceput mai bine și ne-am închinat amândouă în fața gropii desfăcute.

Ostenite peste măsură, ne-am trântit de-a dreptul pe banca de sub nucul din curte, căutând să facem rânduială în emoții și trăiri... cerând cu privirea un ajutor... Călugărul Simeon a trecut în grabă prin fața noastră îndreptându-se spre una din chiliile de la parter... În cele din urmă, ne-am adunat puterile, socotind că-i potrivit să facem o plimbare în spatele mănăstirii, spre Mureș, unde se întinde în voie țara mlaștinilor...

— Cine a știut locul? Cine le-a spus unde-i înmormântat Kirill, călugărul tău?

— Nu-i al meu... E din cartea mea... Din paginile cărții mele, din gândurile mele...

— Tu nu te poți concentra... Am întrebat simplu... Cum s-a aflat locul unde a fost înmormântat Kirill? — simt o oarecare iritare în vorbele prietenei. Tocmai nervozitatea îmi dă de știre că nu-și poate stăpâni nici ea emoția. — Și cum s-a nimerit să te tragă așa chiar azi aici... Să nu-mi spui că te-a chemat el... Sfântul?

— Nu știu... Chiar nu știu... Cum spune Maica noastră: să ne lăsăm în voia Domnului... Dacă însuși Mântuitorul s-a lăsat în voia Tatălui, cum am cuteza noi, muritorii, să nu ne lăsăm în voia Lui?

— Desigur... Tot voia Lui a fost să-ți dorești alături cu capul purcederea drumului chiar azi... Tot voia Lui a fost să-ți imaginezi cu puterea gândului frânturi din viața lui...

— Unele taine ajung să te înspăimânte... Îți mărturisesc că sunt în oarecare măsură speriată... derutată...

— Haide să mai schimbăm câteva vorbe cu Măicuța... Ea are puterea să ne liniștească...

Împăciuitoare, o urmez în curtea interioară, trăgând zăvorul porții bătrâne ce închide zidul dinspre mlaștini.

— Și el? Unde-i Kirill? Unde-i sunt osemintele? — se întreabă prietena mea...

— Poate... Poate... Uite, Simeon... Parcă ne așteaptă...

— Știi doar că nu vorbește românește... Nu știu dacă se cade...

Sfioase, ne apropiem de călugărul din Serbia venit la Bezdin de vreo doi ani, care pare o arătare în hainele lui gri, lungi până la pământ, sprijinit de ușa chiliei de-a dreapta intrării... Deși nu face nici un gest, privirea parcă ne îndeamnă să dezlegăm misterul până la capăt... Fără o vorbă, fără a cere încuviințarea și fără a aștepta răspunsul, pătrundem în mica încăpere văruiată în alb, în mijlocul căreia un trup abia deslușit zace acoperit cu un cearșaf și un patrafir roșiatic...

Simt o mireasmă ciudată, îmbătătoare, care se desprinde parcă din pereții crăpați de vremi, și îngenunchem amândouă la picioarele trupului ascuns sub pânza imaculată... Nu știu ce-mi rostesc buzele, cum m-am rugat și cum am mulțumit Cerului pentru darul nemeritat... Mi se perindau prin fața ochilor imaginile descrise în manuscrisul meu, simțeam parcă durerile și torturile celui odihnit, adormit întru Domnul...

Mai apoi îmi port brațele pe deasupra trupului și simt o căldură copleșitoare, întrupată, parcă vie, prezentă fizic, care îmi arde căușul palmei până la os...

Nici nu știu cine a cutezat să ridice preț de-o clipită pânza, de am zărit chipul mumificat, de culoarea mierii calde, care m-a străpuns cu hăul privirii întunecate fără de ochi până înăuntrul sufletului.

Cu pași mărunți, sfioși, închinându-ne, am părăsit albul chiliei, care parcă se îngemăna cu albul pânzei sub care Kirill se îndurase să ni se arate nouă, păcătoaselor...

I-am mulțumit din priviri călugărului, care părea că nu vede sau poate nici nu ne-a zărit, n-a fost nevoit să încuviințeze intrarea noastră în camera adormirii întru Domnul.

După câteva zile am obținut datele biografice ale protosinghelului Chiril Țvetcovici, Sfântul Mărturisitor.

S-a născut în anul 1791, la 15 februarie în localitatea Baoșici, regiunea Boka-Muntenegro.

Părinții se numeau Ioan și Ancea. Făcea parte dintr-o familie preotească străveche, bunicul era preot.

Din botez a avut numele Constantin.

Frecventează școala primară (confesională) din satul natal, sub îndrumarea preotului paroh.

La vârsta de 14 ani, în 1805, intră ca frate de mănăstire la Mănăstirea Savina-Muntenegro.

Primește tunderea în monahism în anul 1808.

Își desăvârșește studiile viețuind în mănăstire. A învățat pictura bisericească.

În anul 1812 a fost hirotonit diacon de către Episcopul de Dalmația, Benedict Cralievič.

În anul 1815 este hirotonit preot de către același episcop.

În anul 1817 este numit preot la Šibenik-Dalmația. Ocupă funcția de protosinghel și totodată cea de secretar episcopal.

Mare luptător pentru dreapta credință, s-a împotrivit uniației și exceselor filocatolice ale episcopului Benedict.

A fost anchetat la Šibenik, vreme de patru ani; după aceea a stat închis douăzeci de ani în închisoarea de la Gradiška-Slavonia.

Iese din închisoare în anul 1846, interzicându-i-se întoarcerea în Dalmația.

Autoritățile îi vor stabili domiciliul forțat, exilându-l la Mănăstirea Bezdin - Banat.

Trece la cele veșnice la 28 septembrie/12 octombrie 1857, la Mănăstirea Bezdin.

Și pentru că Taina Bezdinului nu s-a dezvăluit pe deplin,

Și pentru că de atâtea ori realitatea e mai maiestuoasă decât imaginația, mai plină de mister, mai întortocheată decât meandrele minții, mai spectaculoasă și mai deschisă decât orice închipuire,

Și pentru că darurile rezervate mie prin posibila închinare în fața osemintelor, a moaștelor ieșite la lumină din adâncul pământului, prin întruparea personajului așa cum l-a făurit gândul meu, nu s-au dovedit suficiente, coșul cu daruri nu mi se umpluse

îndeajuns,

Și pentru că bucuria se cerea încercuită,

Și pentru că taina se cerea dezvăluită într-un tot așa cum nu
aș fi îndrăznit nicicând să imaginez în manuscrisul meu,

Și pentru toate cele neștiute și nedesluite,

S-a rotunjit povestea Bezdinului închizând cercul
personajelor, al întâmplărilor, cum nu m-am dovedit vrednică să-l
închid prin puterea scrisului, în sfânta zi de sâmbătă, 27 august 2011,
când din nou m-am îndăluit pe drumul pustei spre mlaștinile Locului
fără de Fund.

Maica, Învățătorul meu în ale Tainei, m-a chemat de astă
dată să particip, să fim împreună, să-i fiu alături, ca atâția alți
pelerini, la Sărbătoarea Hramului mănăstirii și îndeosebi la așezarea
moaștelor în biserică.

După câteva zile de arșiță cumplită, când fusesem prizoniera
căldurii dogorătoare ce m-a întemnițat în casă, moleșită și cu
gândurile sleite, s-a arătat o după-amiază de vară blândă, cu cerul ca
sticla, fără pic de nor care să-i știrbească din strălucire soarelui
molcom ce cobora spre tipsia câmpiei aruncând doar o rază de
lumină roșiatică spre mănăstirea înaltă, albă, înconjurată de ape și
trestii gălbui.

Mă scăldam, la rândul meu, în căldură după-amiezei de vară
tihnită, nebănuind că mă mai așteaptă o mare bucurie.

Lume luminată se adunase în jurul mănăstirii. În curtea
interioară, străjuită de bolțile albe, biserica strălucea, proaspăt văruiată
prin strădania preotului din Sânpetru German și a enoriașilor săi, ca o
mireasă superbă în simplitatea și curățenia varului.

Câteva Măicuțe de la Morisena în veșmintele lor negre
fâlfâiau pe drumul ce duce spre poarta veche grăbite să nu piardă
începutul slujbei.

În curte, un alt stol de păsări delicate și în același timp drepte
ca niște lumânări, cu chipuri palide strânse sub negrul vălurilor,
Maicile venite din Serbia se adunaseră în jurul unui călugăr învălurit
și el.

Preoți fără de număr punctau mulțimea pelerinilor care
șușoteau, rosteau povestea lui Kirill, a moaștelor ce fuseseră așezate
în interiorul bisericii...

Am înțeles că osemintele fuseseră depuse în biserică, și în așteptare, văzând că mulțimea închinătoare nu-mi permite momentul de liniște, de singurătate, pe care-l doream, să-i pot mulțumi Domnului pentru bucuria cu care m-a copleșit, am căutat cu privirea un locșor mai retras sub umbra nucului. O femeie cu capul înfășat într-o maramă albă brodată, mi-a făcut un semn oferindu-mi o scoarță albastră pe care s-o aștern pe cimentul unui postament din dreapta curții.

— Ați fost să-i vedeți mormântul?

Încuviințez dând din cap și bag de seamă că nu-mi vin la îndemână cuvintele... Mi se întâmplă uneori în pragul unor bucurii copleșitoare să-mi piară cu adevărat glasul, de parcă starea de liniște destinde, desface toți mușchii feței și nu numai, deschide sforile înlăuntrului și lasă doar ochii să cuprindă, să soarbă ce li se oferă cu atât generozitate, iar buzele capătă pecetea clipei de fericire...

Și de astă dată lacătul ce-nchide glasul nu mi-a permis să scot o vorbă și dau din cap îndreptându-mi privirea spre locul unde am descoperit cu câteva zile înainte groapa lui Kirill.

— Spun unii că deasupra mormântului pluteau câteodată flăcări verzui în miez de noapte... Să fie adevărat?... Oare Măicuța Anghelina le-o fi văzut și dumneaei?

Dau din cap neștiutoare, determinând-o să se întoarcă spre o altă credincioasă ce purta în brațe un copilăș de câțiva anișori și să sușotească împreună, sfioase, încercând să-și împărtășească din cele aflate.

— Acolo sus, în colțul coridorului, zice că-i celula unde l-au închis...

— Nu poate fi vizitată?

— Mai apoi... Acu' doar ne închinăm... Cine știe ce vor hotărî preoții?

— Și flăcările zici că ardeau acolo în curte, înspre biserică?

— Așa am auzit... S-a purtat vorba de la unul la altul printre călugări... Și mai apoi s-a scris în documentele mănăstirii...

— Uite-o pe Maica noastră... S-o întrebăm pe dânsa... Ea ne poate dezvălui orice – increzătoare, cea înfășurată în marama albă sare în întâmpinarea Măicuței care se îndrepta vioaie spre mine.

— Mă bucur nespus că ai venit. Chiar mă întrebam dacă ești în biserică sau...

— Măicuță, ați văzut flăcările? Este adevărat?

De-abia pot să îngaim ceva nedeslușit... Maica o îndrumă răbdătoare spre preotul B. care să-i astâmpere curiozitatea și, ca întotdeauna, privirea albastră înțelege mai bine chiar decât mine că mi s-au legat vorbele și, neputincioasă, îndrăznesc doar prin lumina ochilor.

Dinspre coridorul de-a dreapta porții mulțimea se agită și deslușesc printre trupurile mișcătoare siluetele a trei episcopi înveșmântați în haine strălucitoare ce se îndreaptă spre deschiderea câmpiei.

— Ce? Cine?... Vine cineva?

— Haide, fata mea... Episcopul de la Vârșeț... Sfințiile lor se duc să-l întâmpine... Ridică-te și urmează-mă...

Îmi sprijin mâna de trupul firav, pe care-l simt la fel de tremurat ca al meu... Preocupată, egoistă în bucuria pe care mi-o doream doar a mea, neîmpărtășită, ca o Taină ce mi se poate desluși doar mie, uitasem de nemărginita bucurie a singuraticii călugărițe care mai bine de douăzeci de ani visase, așteptase clipa ce se săvârșea în fața noastră...

În zilele, nopțile, în diminețile când își dorea o suflare alături, când aștepta cu sufletul la gură obștea monahală promisă, când, văzând cum se năruie, cum se scorojește fresca din interiorul Bisericii, cum se crapă turnul, cum se crapă pereții, cum se sfarmă țigla acoperișului, a așteptat credincioșii să vie, să înțeleagă că nu-i posibil, nu-i permis, nu-i îngăduit să lase ca biserica să se rupă în două, ca apa să potopească pereții chiliilor vechi, ca nepăsarea să macine zidurile până spre cărămidă...

Ori Kirill făcuse posibil, și nu numai el, ci și truda, înțelepciunea, darul cu care ca o furnică adunase zi de zi zbuciumul și suferințele pelerinilor, de se dusesse vestea că undeva între mlaștini există un loc și o călugăriță ce-i în stare să asculte orice păcat, să ușureze orice suferință, să aline orice boală...

O urmez tăcută. Mi-au trecut ca un fir de foc cuvintele unuia dintre preoți pe la ureche...

— O aduc... Doamne, mare-i mila și îndurarea Ta...

— O aduc, părinte... O aduc înapoi...

— O așază acolo unde-i este locul...

Speriată, privesc spre făpturile înveșmântate în negru și bag

de seamă că poartă un suport din lemn, dreptunghiular, și se străduie să-și facă loc prin mulțimea ce se îmbulzește spre drumul dinspre câmpie, se bulbonează ca apele Mureșului după ploi și vijelii...

Strâng mâna Măicuței... Și tremurul cărnii se încrețește, se răcește, se încălzește de la o clipă la alta.

— Măicuță? Oare... Este posibil?

Privirea albastră se scaldă în lacrimi... E atâta fericire în necuprinsul albastrului că-mi doresc să rămân aici, doar aici, acum și doar acum, să rămân agățată de clipa când am ghicit că rotundul împlinirilor e pe cale să deschidă Taina.

De-abia când mulțimea s-a rânduit, când pelerinii, preoții, călugării, femeile-lumânări au prins forma unui alai domnesc în spatele episcopilor, am îndrăznit să privesc Icoana.

O așezaseră în suportul din lemn greu și strălucea în roșiaticul apusului ca o tipsie de aur greu împodobită cu pietre prețioase.

Vorbele se leagă înlăuntrul meu tainice, ascunse:

— Măicuța Domnului... Icoana adusă de cei unsprezece de la Vinča.

Dorința lui Sava s-a împlinit. Ruga călugărului... Ruga lui Sava...

Deși nerostite, vorbele găsesc ecou și loc înlăuntrul călugăriței ce freamătă alături.

— Ai așternut pe hârtie povestea Icoanei ce ne-a fost luată fără drept în tulburarea vremurilor... Istoria celor unsprezece...

Dinlăuntru, rescriu pagina primei cărți în ale Bezdinului:

„Am îngenuncheat și noi, purtătorii și păstrătorii comorii, și cei șapte, mai răpănoși, însă curați în simțiri. Au înțeles încă de pe atunci că, așa cum pentru noi locul și biserica lor însemnau o nouă casă, și pentru ei icoana și clopotul au rosturi mai adânci ca adâncul cel mai adânc din lacul ascuns în spatele zidurilor.

Am așezat-o împreună pe tronul Maicii Domnului, sculptat măiastru, aurit și marmorat, de parcă așteptase dintotdeauna icoana noastră să domnească de-a pururi, și ea împodobită cu aur, argint și pietre scumpe, închisă cu sticlă, strălucitoare de-ți lua ochii. Chipul sfânt e încadrat într-o ramă de argint curat, lucrată de un meșter

giuvaer vestit pe meleagurile noastre, împodobită cu diferite portrete miniaturale de sfinți adoratori ai Măicuței. Pe deasupra sunt așezate cinci șiraguri de perle mărunte, de care atârnă o cruce mică de aur alb, împodobită cu șase perle negre, mai atârnă și o cruce mai mare de aur roșcat, cu trei rubine încrustate în mijloc, și o cruce mai mică de argint, lucrat în găuri filigranate cât ochiul de ac.”

Mai apoi încerc să regăsesc cele aflate în documentele sârbești.

„În anul 1737 obștea călugărilor de la mănăstirea Vinča (Serbia) a fost obligată, din cauza invaziei turcești, să pornească în pribegie. După peregrinările prin Banat, egumenul vinčan Teodosije (Veselinović) a primit aprobarea episcopului Timișoarei Nikola (Dimitrijević) de a se așeza cu obștea la mănăstirea Bezdin.

Pribegind, călugării vinceni purtau, respectiv cărau cu sine, tot ce au putut lua din mănăstirea lor: vase de cult, candelă, prapuri, odăjdii, cărți, stampila, o birjă nouă, trei cai cu harnașament, unul pentru călărit cu șea, trei pistoale, chiar și un clopot. Ca odoare deosebite au dus ușile împărătești și icoana făcătoare de minuni a Născătoarei de Dumnezeu. Cu venirea lor, toate acestea au revenit mănăstirii Bezdin. Cele două comunități monahale s-au unit în anul 1740 și l-au acceptat pe Teodosije ca stareț.”

În cele din urmă, după ce alaiul trecuse de poarta mănăstirii și Icoana și-a regăsit locul în biserică, am îndrăznit și eu să mă închin, să îngenunchez, să pipăi cu ochii sufletului racla lui Kirill și Icoana de la Vinča, ce mi se încrucișau în minte printre filele cărților mele.

Taina ce mi se dezvăluise în după-amiaza zilei de 27 august 2011 în locul numit Bezdin din Câmpia Banatului...

Taina ce-a însuflețit trunchiurile copacilor,

Taina ce-a dat viață mănăstirii,

Taina ce m-a făcut să înțeleg că pădurea mea, pădurea din biserică, e una vorbitoare, mișcătoare, rugătoare, întrupată în trupurile credincioșilor ce-mi stau acum alături cu brațele întinse ca niște ramuri pline de viață.

Pădurea mea din biserică...

Mănăstirea Bezdin
între măracini și uitare.

Pictură veche – interiorul Bisericii

Pelerinii rugători

Fereastra dinspre mlaștini – gratiile chiliei lui Kirill

Chilia măicuței Anghelina

Pe banca de sub nuc

Zâmbetul maicii

În lumina coridorului boltit

Doi călugări – Păzitorii Bezdinului

Pictorul B. și magia icoanelor

Pădurea din Biserică

Mormântul mărturisorului Kirill.

СВЕТИ ИСПОВЈЕДНИК ПРАВОСЛАВЉА

КИРИЛО

БЛОШИЊКО-ДАЛМАТИНСКИ И БЕЗДИНСКИ

Тропар, глас 8.

СВЕТИ ИСПОВЈЕДНИЧЕ ХРИСТОВ КИРИЛО,
ПОСТРИЖНИЧЕ САВИНСКИ И ПРОТОСИНЂЕЛЕ ДАЛМАТИНСКИ,
ЗА ИМЕ ГОСПОДИЊЕ И ВЈЕРУ ПРАВОСЛАВНУ,
ТАМНИЦУ И ОКОВЕ ТЕШКЕ ПРЕТРПИО ЈЕСИ,
ПОДВИГОМ СВОЈИМ И ХРИСТОЛИКОМ ЖРТВОМ,
УТВРЂУЈЕШИ У ИСТИНИ СВЕ ОНЕ КОЈИ ТЕ ПОШТУЈУ,
СЛАВЕЋИ ЗАЈЕДНО С ТОБОМ ПРЕСВЕТУ ТРОЈИЦУ.

Кондак, глас 7.

ОД МЛАДОСТИ СВОЈЕ ИСПУЊЕН ХРИСТОВОМ ЉУБАВЉУ,
АНГЕЛОЛИКО СЛУЖЕЊЕ БОГУ ОДАБРАО ЈЕСИ,
И КРСТ ГОСПОДИЊИ НА СЕБЕ СИ ПРИМНО,
ОД ОБИТЕЉИ САВИНСКЕ ПРЕКО ТАМНИЦЕ ГРАДИШКЕ,
ОДВАЖНО ГА ДО БЕЗДИНА НОСИО, И ТАМО ВЈЕЧНИ ПОКОЈ ЗАДОБИО,
У ЊЕДРИМА ОД ДЈЕВЕ РОЂЕНОГА, ХРИСТА БОГА НАШЕГА.

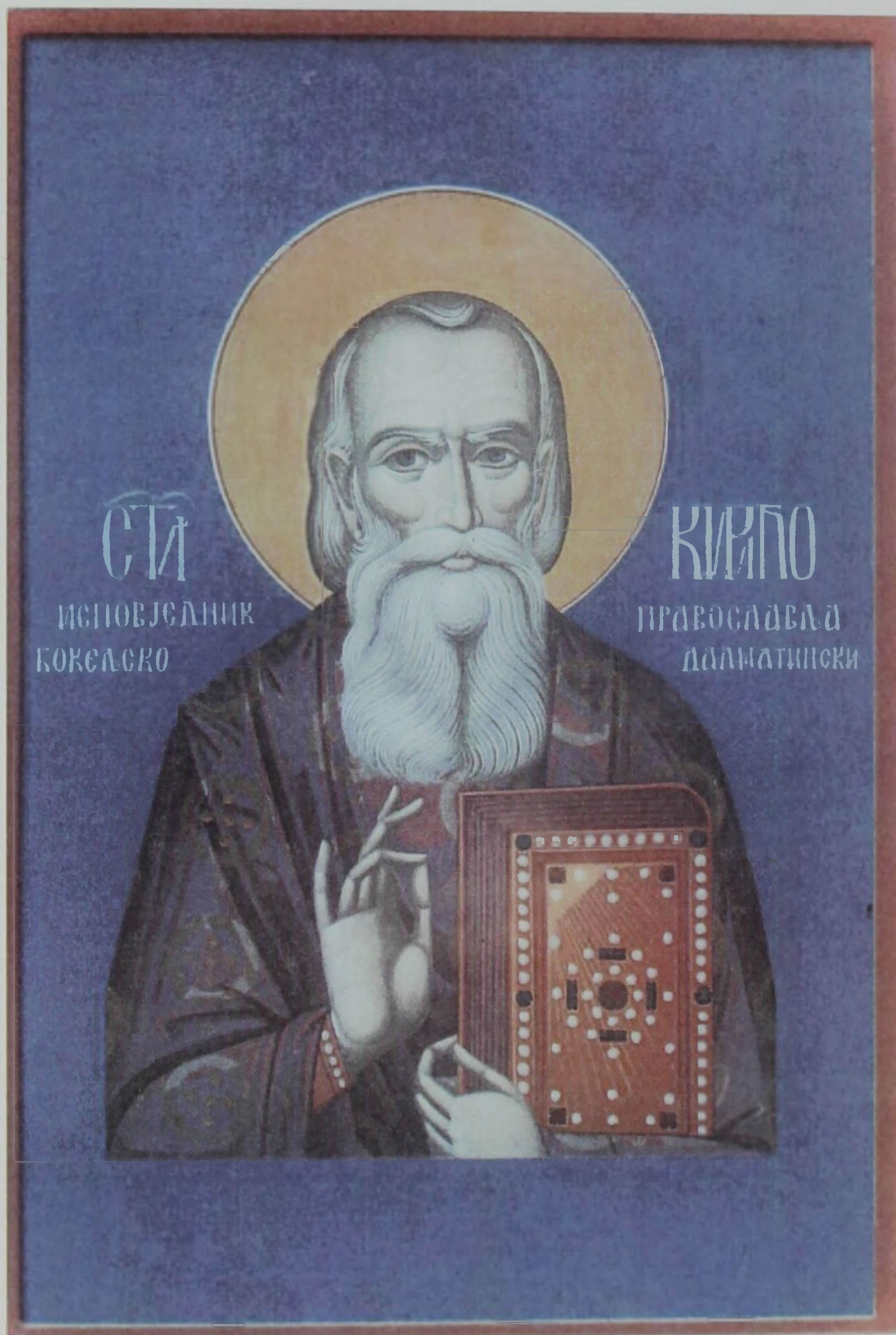
Handwritten signature of Kirilo Cvjetković

Потпис исповједника Православља протосинђела Кирила Цвјетковића на документу у манастиру Бездин у Румунији, гдје је утаминчен био, предао душу Богу на истину 1857. г. и вјечни саник почива.

Документ је пронашао у манастирској архиви Митрополије Амфилохије.

Издање Митрополије Црногорско-приморске поводом 150-то годишњице упокојења исповједника Православља протосинђела Кирила.

Proto Singhel – Bezdin, 21 iulie 1857

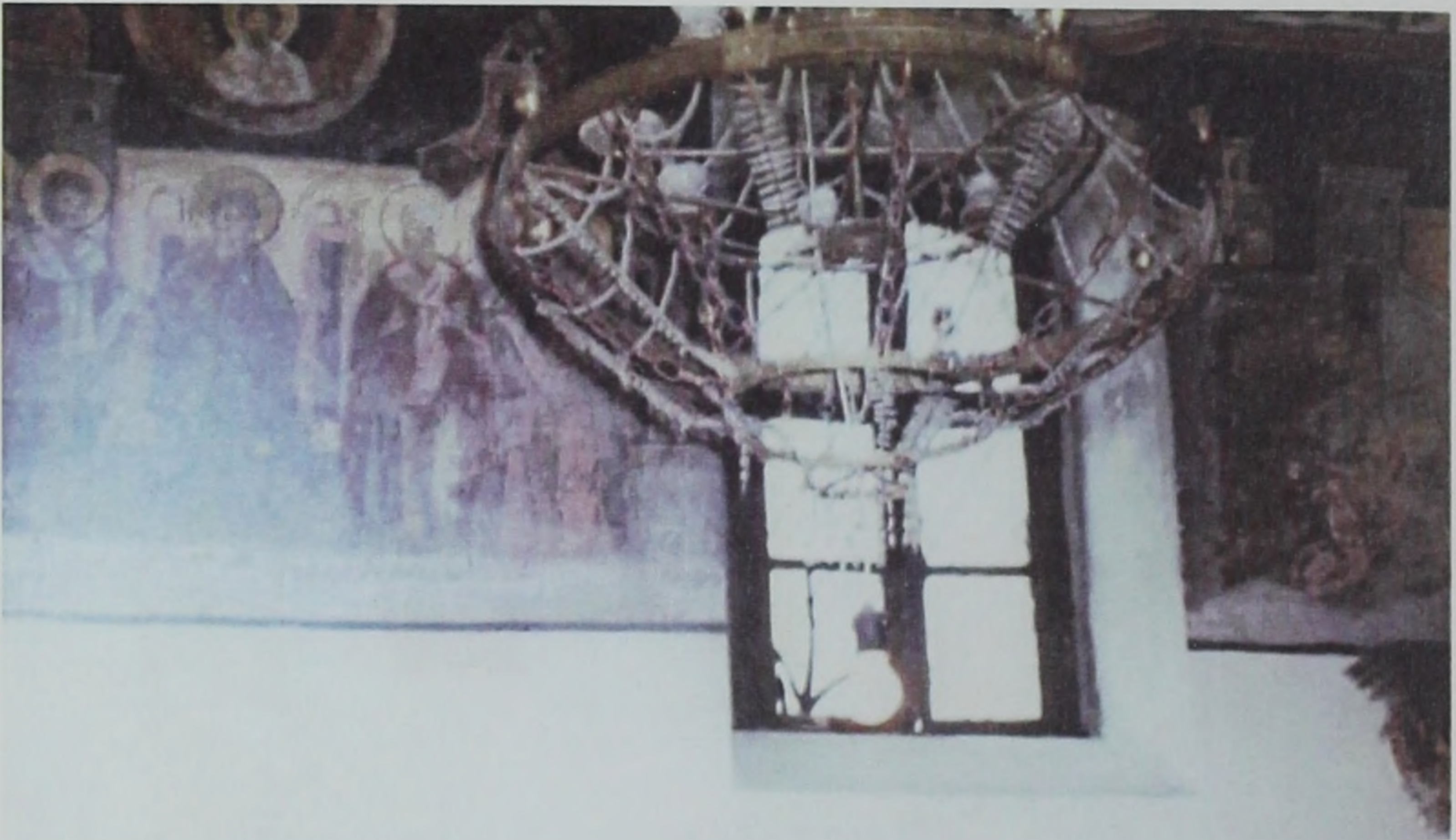

Kirilo Tvetcovici

Mlaștina lacului fără de fund

Moaștele Sfântului așezate la locul lor din
Biserică (în odihna bisericii)

Zi de sărbătoare 27.VIII.2011 – Mănăstirea prinde viață

Lume luminată – lume adunată împlinind visul maicii
Anghelina 27.VIII.2011

Reîntoarcerea icoanei de la Vinca

Maica Domnului între bolțile rotunde

Visul lui Sava – măicuța sfântă în fața altarului

Biserica Albă – Bezdin 2011

CUPRINS

Prefață de Cornel Ungureanu.....	5
I	7
II	25
III.....	46
IV.....	64
V	82
VI.....	102
VII	121
VIII.....	141
IX.....	158
X.....	182
Cuvântul de după	201

Pentru membrii Clubului cărții DACIA XXI

În colecția *Scriitorii la ei acasă* au apărut

Nr. crt.	Autor	Titlu	Preț	Ex.
1.	Ion Popdan	Blestemul de a fi munte	15 lei	
2.	Tudor Daneș	Călătorul solitar	22 lei	
3.	Marian Ilea	Medio Monte	22 lei	
4.	Marian Ilea	Povestiri cu noimă	18 lei	
5.	Cornel Robu	O cheie pentru science-fiction	80 lei	
6.	Emil Matei, Ioan Coriolan Anițaș, Ioan Codreanu...	Hexagonul Apei	15 lei	
7.	Dorin Sălăjan	Nașterea cea mare	10 lei	
8.	Ioan Ghiur	Poeme – Lămpile astrale	10 lei	
9.	Ion Bogdan	Valea pământului	11 lei	
10.	Ion Boloș	Intoarcerea fiilor	20 lei	
11.	Florica Bud, Petre Dulfu, Vasile Morar, Vianu Mureșan, Viorel Mureșan, Milian Oros, Radu Ulmeanu	Ulmieni – cuvânt zidit în vitralii	14 lei	
12.	Grigore Zanc	Cădere liberă	27 lei	
13.	Pavel Dan	Urcan bătrânul	20 lei	
14.	Ioan Pavel Azap	Coperta a patra	15 lei	
15.	Ioan Andreica	Pelerin printre semeni	10 lei	
16.	Melania Cuc	Vânătoare cu șoim	15 lei	
17.	Ștefan Ion Ghilimescu	Mărturisiri și judecăți plurative	33 lei	
18.	Alexandru Pintescu	Nordul iubirii	10 lei	
19.	Nicolae Bar	Specula cu Dumnezeu	22 lei	
20.	Ovidiu Suciu	Scrisori de dragoste într-un scrin	10 lei	
21.	Echim Vancea	Hramuri	11 lei	
22.	Traian Vedinaș	Principiul asincroniei și seducția culturii	20 lei	
23.	Vasile Igna	Brume	11 lei	
24.	Gavril Moldovan	Dor de țigări Mărășești	10 lei	
25.	Ion Petrovai	Glasul rădăcinii	10 lei	
26.	Robert Laszlo	Somniator – tâlmăcitorul de vise	10 lei	
27.	Francisc Păcuraru	Labirintul	35 lei	
28.	Zotta Alexandru	Eseuri de imaginație lingvistică	16 lei	
29.	Gheorghe Azap	(ritmuri lirice, la fix:) Versuri din veacul icesic	11 lei	
30.	Mihaela Ursa	Scrutopia	45 lei	
31.	Vasile Muste	Copilăria și singurătatea	11 lei	
32.	Iulian Dămăcuș	Poezii – antologie de autor –	11 lei	
33.	Ion Iuga	Bărbatul din nord	11 lei	
34.	Ion Vădan	Prapur	10 lei	
35.	Ion Bledea	Vânătoare de cai	16 lei	
36.	Viorel Mureșan	Locul în care se va deschide cartea	11 lei	
37.	Mircea Popa	Continuități	40 lei	
38.	Ilie Sălceanu	Gelin Mireasa din Ada Kaleh	18 lei	
39.	Adrian Iovan	Pantofi de umblat prin viață	11 lei	
40.	Gheorghe Mihai Bârlea	Umbra lucrurilor	12 lei	
41.	Ioan Mîlea	Aievea	10 lei	

42	Vasile Tarța	Praguri	10 lei	
43	Felician Pop	Dibuntorul de cuvinte	10 lei	
44	Valer Gligan	Viața veche și mai nouă a satului – povestiri și reportaje	18 lei	
45	Lucian Perța	Literatura română – mură-n gură	15 lei	
46	Ion Pop-Reteganul	Povești ardelenesti	12 lei	
47	Paul Grigore	Anluminură	22 lei	
48	Ieremia Lenghel	Poemele luminii – antologie de autor	12 lei	
49	Ion Bala	Vise fără somn	10 lei	
50	Ioan Nistor	Nervul optic	10 lei	
51	Ion Cristofor	Cine a dat foc Romei	11 lei	
52	Іван Арделян	НОСТАЛГІЯ ВІКОН - Poezii - АНТОЛОГІЯ	13 lei	
53	Ioan Chindriș	Crâmpete din Școala Ardeleană	35 lei	
54	Mihai Emmescu	21 de sonete - antologie	10 lei	
55	Grigore Vieru	21 de poezii - antologie	10 lei	
56	Ana Cicio	Altarele lui Zalmoxis	12 lei	
57	Eugen Curta Voina	Din nou despre dragoste	32 lei	
58	Gheorghe Calciu-Dumitreasa	Rugăciune și lumină mistică	16 lei	
59	Anzik Albert	Sarközütlak története	19 lei	
60	Lucian Pop	Baletul cozilor de tigru	11 lei	
61	Dumitru Radu Popescu	Duios Anastasia trecea	10 lei	
62	Teodor Tanco	Trei întâlniri cu Constantin Noica	17 lei	
63	Iosif Țiproc	Vasile Blădaru – luptătorul anticomunist	40 lei	
64	Ioan Moldovan	Recapitulare	13 lei	
65	Ion Buzăși	Poezia religioasă românească	30 lei	
66	Vasile Chifor	Dincolo de apusuri, iubirea...	21 lei	
67	Ioan Negru	Inceputul eternității	16 lei	
68	Viorel Sălăgean	Gutenberg la computer	24 lei	
69	Traian Ștef	Poezii	14 lei	
70	Ioan F. Pop	Poemele poemului nescris	10 lei	
71	Teodor Curpaș	Dor și ... Dor	34 lei	
72	Octavian Doclin	Docliniană	12 lei	
73	Radu Enescu	Orizonturi speculative: eseuri	10 lei	
74	Ion Agârbiceanu	File din cartea naturii	26 lei	
75	Doma Cetea	Ierboara	11 lei	
76	Pașcu Balaci	Epistole din Șebîș	8 lei	
77	Alexandru Andritoiu	Ora liniștii	20 lei	
78	Grigore Marița	Poezii, înapoierea sufletului meu	8 lei	
79	Belbe Ioan	Spirale eterne	8 lei	
80	Alexa Beuca	Folclor ucrainean	55 lei	
81	Nastasia Maniu	Bilet de intrare în Paradis	9 lei	
82	Valentin Marica	Absidă pentru ziua a treia	10 lei	
83	Vasile Rus	Paradisul Carpatin	12 lei	
84	Vasile Tarța	Sensori nimmănu	10 lei	
85	Gabriel Rătu	Unde nu sunt	18 lei	
86	Teodor Bulza	Iulie	22 lei	
87	Gavril Ciuban	Strămerii	15 lei	
88	Gavril Ciuban	Măme Ithaca	15 lei	
89	Marian Nicolae Tomi	Oameni sub vreme	20 lei	
90	Vasile Chira	Orologiul	20 lei	
91	Petre Buesa	Cutremurul Cuvintelor	15 lei	
92	Otilia Marchiș Băloni	Cartea suferințelor	25 lei	
93	Vasile Rus	Interferențe	13 lei	
94	Vasile Mic	Dispariția din context	15 lei	
95	Grigore Cugler	Vi-l prezint pe Teavă și alte texte	25 lei	

96.	Lucian Perța	Cartea nunților	20 lei	
97.	Lucreția Andronic	Nu mai știu când și unde	15 lei	
98.	Aurel Podaru	Ioana pentru totdeauna	18 lei	
99.	Ion Nete	Chisamera din vis	26 lei	
100.	Walter Roth	Cântecul pescarilor	35 lei	
101.	Simion Pop	Nord	18 lei	
102.	Ion Dumbravă	Șapte motive pentru a scrie un roman	21 lei	
103.	Leon-Iosif Grapini	Capătul lumii	31 lei	
104.	Emil Dreptate	Colina de aer	25 lei	
105.	Ion Brad	Fotografii de familie	17 lei	
106.	Ioan Dragoș	Poeme de serviciu	19 lei	
107.	Persida Rugu	Deșertul dintre două respirații	19 lei	
108.	Oana Cătina	Un pumn de cireșe	27 lei	
109.	Ioan Ivașcu	Stihuri incerte	22 lei	
110.	Dragomir Ignat	Privirea de promoroacă	13 lei	
111.	Ludovic Filip	Lumea mea și a altuia	32 lei	
112.	Valer Chioreanu	Reintoarceri	36 lei	
113.	Ion Scorobete	Elemente de contur	21 lei	
114.	George Savu	Ce nu vindecă vremea	14 lei	
115.	Constantina Caranfil	Viața de dimineața până seara	27 lei	
116.	Viorel Știrbu	Paznici la drumul mare	27 lei	
117.	Nicolae Crepcia	Mesagerul	21 lei	
118.	Maria Baci	Spectacol fără măști	23 lei	
119.	Ștefan Jurcă	Pagina de Gardă	32 lei	
120.	Ion Stoica	Periplu rotund	32 lei	
121.	Ion Mărgineanu	Se rup vântoase în cuvânt	22 lei	
122.	Christian Crăciun	Intrări în labirint	22 lei	
123.	Marin Ioniță	Nu trageți în dinozauri	38 lei	
124.	Ioan Țepelea	Locul sau semnul	14 lei	
125.	Marius Munteanu	Cîntări dă noapce bună	17 lei	
126.	Victor Mitocaru	Dintr-un iad într-altul	35 lei	
127.	Dumitru Bălăeț	Odihna pe prund	15 lei	
128.	Nicolae Sârbu	Eu, Nicolae de Ohaba	18 lei	
129.	V. R. Ghenceanu	Complexul de egalitate	19 lei	
130.	Petre Strihan	Lumini târzii	14 lei	
131.	Nicolae Drăgan	Vânătorul de scânteii	12 lei	
132.	Virgil Birou	Oameni și locuri din Căraș	35 lei	
133.	Ilorian Păunoiu	Poezie, logodnica mea!	24 lei	
134.	Emil Stănescu	Sub soarele sudului	65 lei	
135.	Valer Hossu	Promovarea boului	20 lei	

Colecția *Prozatori contemporani*

1.	Horia Ursu	Anotimpurile după Zenovie	22 lei	
2.	Mihai Sin	Bate și ți se va deschide	24 lei	
3.	Grigore Zanc	Cădere liberă	26 lei	
4.	Alexandru Ivasiuc	Cunoaștere de noapte	24 lei	
5.	Augustin Buzura	Absenții	30 lei	
6.	Dan Trif	Din copilăria unui hoț	20 lei	
7.	Alexandru Vlad	Măslina aproape gratis	15 lei	
8.	Dora Pavel	Animal în alertă	25 lei	
9.	Vasile Chirfor	Umbrele Toamnei	40 lei	

10.	Mircea Nedelciu	Zmeura de câmpie	32 lei	
11.	Petre Anghel	Umbra lui Ionatan	38 lei	
12.	Ștefan Damiran	Arhanghelul de sticlă	25 lei	
13.	Marian Ilea	Desiștea Vol. 1	31 lei	
14.	Marian Ilea	Desiștea Vol. 2	44 lei	
15.	Adrian Grănescu	O dragoste ca oricare alta	36 lei	
16.	Mircea Ion Casimcea	Ajustarea destinului	21 lei	
17.	Ion Anghel Mânăstire	Noaptea nu se împușcă	28 lei	
18.	Horia Ungureanu	Umbre	30 lei	
19.	Nicolae Ciobanu	Supusul Satanei	28 lei	
20.	Ionel Bandrabur	Un student de altădată	25 lei	

Colecția Poeți contemporani

1.	Ioan Es Pop	Acasa e mereu în altă parte	12 lei	
2.	Ion Vădan	Noapte cu Fernando Pessoa	30 lei	
3.	Nicolae Băciuf	Poemul Phoenix	35 lei	
4.	Vasile Baghiu	Magia elementara – poeme alese	20 lei	
5.	Constantin Dracsin	Zilele mele de-apoi	28 lei	
6.	Marius Stănilă	Întârziți printre vii	15 lei	
7.	Iulian Boldea	Geometriile umbrei	20 lei	
8.	Nicolae Sava	În aripi de gală	22 lei	
9.	Ion Pachia-Tatomirescu	Elegii din Era Arheopterix	21 lei	
10.	Gheorghe Grigurecu	Extemporale	21 lei	
11.	Gellu Dorian	Criză și melancolie	24 lei	
12.	Luca Onul	Zăpezi de sprijin	20 lei	
13.	Cezar Ivănescu	La Baaad	28 lei	
14.	Cristina Șoptelea	Cămin memoriei	20 lei	
15.	Petru M. Haș	Preotul din pădurea a patra	19 lei	
16.	Dumitru Țigănuș	File din duminica orbului	20 lei	
17.	Ioan F. Pop	Poemele absenței	17 lei	
18.	Nicolae Ioana	Tabloul singuraticului	31 lei	
19.	Constantin Bojescu	Kilometrul confesiunilor amare	26 lei	
20.	Dan Verona	Zodia Măslumului	20 lei	
21.	Victor Teișanu	Călătorie în cerc	20 lei	
22.	Victor Sterom	Memoria clipei	22 lei	
23.	Dumitru Ignat	Contur	25 lei	
24.	Ion Călușan	Poemele candorii	23 lei	
25.	Petrut Pârvescu	Gesturi aproximative și alte poeme	24 lei	
26.	Eugen Evu	Poeme medicinale	19 lei	
27.	Dumitru Necșanu	Vânătoarea de frig	21 lei	
28.	Gheorghe Izbășescu	Jocurile minții	20 lei	
29.	Toma Grigone	Cina cea de toamnă	22 lei	

Colecția Mari scriitori români

1.	Ion Simuț	Liviu Rebreanu și contradicțiile realismului	35 lei	
2.	Vasile Fanache	Bacovia – Ruptura de utopia romanticeă	37 lei	
3.	Vasile Fanache	Chipurile tăcute ale veșniciei în lirica lui Blaga	32 lei	
4.	Vasile Fanache	Caragiale	37 lei	
5.	Mihai Cîmpoi	Lucian Blaga: Paradisiacul, Lucifericul, Mioriticul	27 lei	
6.	Dumitru Micu	Arghezi	51 lei	
7.	Iosif Pervan	Studii de literatură română	43 lei	
8.	Nicolae Mecu	G. Călinescu față cu totalitarismul	31 lei	

Colecția *Mari cărțurari români*

1	Constantin Erbiceanu	Scrieri alese	18 lei	
2	Gheorghe Ciuhandu	Pagini mai ales din Istoria Românilor Crișeni	55 lei	
3	Constantin Giurescu	Rememorări	17 lei	
4	Omagiu Vasile Goldiș	Vasile Goldiș: Despre problema naționalităților	24 lei	

Colecția *Aforisme*

1.	Rareș Șchiopu	Fructele Singurătății	15 lei	
----	---------------	-----------------------	--------	--

Colecția *Cărțile copilăriei*

1.	Ion Vădan	Aventurile pisoișului Orlando	12 lei	
2.	Elena-Maria Mărginean	Animale colorăm, în versuri ne distrăm și engleză învățăm	12 lei	
3.	Irimie Străuț	Prieteni poveștilor mele	17 lei	
4.	Mircea Sântimbreanu	Mama mamușilor malmuri	20 lei	
5.	Karina Mureșanu-Vlad	Povești pentru copii isteți	16 lei	
6.	Petre Ispirescu	Basmele românilor	41 lei	
7.		Povești de Paști	11 lei	
8.	Irimie Străuț	Jön a husvéti nyuszi	12 lei	
9.	Elena-Maria Mărginean	Câștigători	12 lei	
10.	Elena-Maria Mărginean	Drumul spre soare	12 lei	
11.	Elena-Maria Mărginean	Legenda Lumii	12 lei	
12.	Elena-Maria Mărginean	O zi specială	12 lei	
13.	Aquilina Birăescu	Povestiri mari și mici pentru nepoți și bunici	11 lei	
14.	Iuliana Petrian	Visătorul / Az álmodozó	16 lei	
15.	Aurel Turcuș	Intrarea în poveste	17 lei	

Colecția *Cărțile adolescenței*

1.	Vlad Sorianu	Timpul dezmoșteniților	36 lei	
----	--------------	------------------------	--------	--

Colecția *Romanele istoriei*

1.	Vasile Moiş	În spatele ușilor deschise – Fatalitate și blestem (vol 1)	60 lei	
2.	Vasile Moiş	În spatele ușilor deschise – Fatalitate și credință (vol 2)	60 lei	
3.	Vasile Moiş	În spatele ușilor deschise – Fatalitate și voință (vol 3)	60 lei	
4.	Vasile Moiş	În spatele ușilor deschise – Fatalitate și destin (vol 4)	60 lei	
5.	Laurențiu Liviu Faighel	Barbarii (vol 1)	40 lei	
6.	Laurențiu Liviu Faighel	Barbarii (vol 2)	40 lei	
7.	Aurel Rău	Spațiu și timp – Ochiul de acvilă (vol 1)	25 lei	
8.	Victoria Comnea	Marea Mascară	32 lei	
9.	Aurel Rău	Spațiu și timp – Apărarea pasivă	35 lei	
10.	Ion Vlasiu	Nebunul din turn vol. 1	41 lei	
11.	Ion Vlasiu	Nebunul din turn vol. 2	33 lei	
12.	Ion Georgescu	Cercul de Foc	32 lei	
13.	Ion Pițoiu-Dragonir	Coroana de spini	18 lei	

14.	Viorel Savin	Impostorul	77 lei	
15.	Vasile Iancu	Prizonierul	29 lei	
16.	Lia Alb	Pădurea din Biserică	33 lei	

Colecția Colecție de autor

1.	George Boitor	Memorie discontinuă și alte poeme	27 lei	
2.	Victor Iancu	Blândul Dracula	25 lei	
3.	Emil Matei	Desene pe vânt	22 lei	
4.	Bazil Grui	Copacul Ascuns	15 lei	
5.	Dan Laurențiu	Poziția astrilor	25 lei	
6.	Ion Baras	Praf și pulbere	15 lei	
7.	Petre Storca	Arheologie Blândă	15 lei	
8.	Augustin Pop	Poeme	23 lei	
9.	Iudovic Brickstein	Precum în ceruri așa și pe pământ	40 lei	
10.	Aurel Dumitrașcu	Cartea neterminată	28 lei	
11.	Teodor Murășanu	Lilioară	29 lei	
12.	Petru Demetru Popescu	În ritm de menuet	24 lei	
13.	Ion Șugaru	George Bacovia studii critice	16 lei	
14.	Ion Frunzetti	Tărâmurile clipei	22 lei	

Colecție de autor: Corin Braga

1.	Corin Braga	Oniria Jurnal de vise (1985-1995)	30 lei	
2.	Corin Braga	Claustrofobul	35 lei	
3.	Corin Braga	Hidra	30 lei	

Colecție de autor: Horia Bădescu

1.	Horia Bădescu	Vei trăi cât cuvintele tale	15 lei	
2.	Horia Bădescu	Jora Patimilor	27 lei	

Colecție de autor: Sorin Titel

1.	Sorin Titel	Lunga călătorie a prizonierului	15 lei	
2.	Sorin Titel	Dejun în iarbă	19 lei	

Colecție de autor: Gheorghe Bulgăr

1.	Gheorghe Bulgăr	Trei scriitori clasici M Sadoveanu, Tudor Arghezi, Mircea Eliade	25 lei	
2.	Gheorghe Bulgăr	Scriitori români despre limbă și stil	25 lei	
3.	Gheorghe Bulgăr	Studii de stilistică și limbă literară	49 lei	
4.	Gheorghe Bulgăr	De la cuvânt la metaforă în variantele liricii eminesciene	34 lei	

Colecție de autor: Leonida Neamțu

1.	Leonida Neamțu	Jurnalul Oficial al misiunii Scorbowsky	35 lei	
2.	Leonida Neamțu	Chirie pentru speranță / Acolo unde vântul rostogolește norii	40 lei	
3.	Leonida Neamțu	Aventură și contraaventură	38 lei	
4.	Leonida Neamțu	La Goulue dansează cu Chocolat	40 lei	

Colecție de autor: Pavel Bellu

1.	Pavel Bellu	Flori de piatră	19 lei	
----	-------------	-----------------	--------	--

Colecția Parfum de femeie

1	Carmen Sârbu	Sa nu pleci înainte de răsăritul soarelui	25 lei	
2	Ruxandra Cesereanu	Tricephalos	41 lei	
3	Gheorghe Puiu Răducan	Femeia Diavolului	25 lei	
4	Edith Zumann	Emma	29 lei	
5	Ioan Sucișu Moişa	Nepoata din Lleida	35 lei	
6	Constantin Zărnescu	Meda – mireasa lumii	34 lei	
7	Ioan Vişan	Cuşca elastică	29 lei	

Colecția Viața sănătoasă

1	Mihai Neamțu	Ceaiuri de viață lungă	17 lei	
2	M. Kogălniceanu și C. Negruzzi	Carte de bucate boierești	17 lei	
3	Ana Huțanu	Dulcețuri și conserve de legume	34 lei	

Colecția Poezie și muzică creștină

1	Dorel Vişan	Psalmi	25 lei	
2	Nichifor Crainic	Isus prin grâu	17 lei	
3	Ion Horea	Psalmi și rugăciuni	17 lei	
4	Paul Aretzu	Psalmi cu anuminură	20 lei	
5	George Anca	Papruđa	30 lei	
6	Dorin Ploscaru	Nordul extatic	16 lei	
7	Adrian Botez	Limștea lumii	26 lei	

Colecția Avram Iancu

1	Silviu Dragomir	Avram Iancu	18 lei	
---	-----------------	-------------	--------	--

Colecția Știință și tehnică

1	Dan Micu și Lazăr Chira	Elemente de teoria circuitelor electrice	40 lei	
---	-------------------------	--	--------	--

Colecția Sonetul de aur

1	Gheorghe Pituț	Sonete	18 lei	
2	Adrian Munteanu	Orele tăcerii	12 lei	
3	Paul Miclău	La margine de timp	22 lei	
4	Anghel Dumbrăveanu	Begoniile de la mansardă	15 lei	

Colecția Restituiri XXI

1	Ioan Rusu	Poezii și traduceri	10 lei	
---	-----------	---------------------	--------	--

--	--	--	--	--

Colecția *Inimă și suflet*

1	Aniela Lucian	Dornța	50 lei	
2	Lucian Bodea	Moartea virtuală	14 lei	

Colecția *Biblioteca maghiară*

1	Ady Endre	Dalok tüzese szekerén	35 lei	
2	Szerk Debreczeni Eva	Az idő rostájában (antologia Adyról)	40 lei	
3	Kölcsey Ferenc	Keleten nőtt törzsek (versek, életrajz)	25 lei	
4	Kaffka Margit	Maria Evei	25 lei	
5	Fenyi István	Szivárvány havasán	30 lei	
6	Csury Balint	Az ember, a nevelő és a tudós	25 lei	
7	Gellert Sandor	Tornáckuzsón	20 lei	
8	Szilágyi Domokos	Aterizare forratá	23 lei	
9	Mark Twain	Koldus és királyfi	31 lei	
10	Gúzs Imre	A melyből a csillagokig	21 lei	
11	Kádár Feren	Időtlen idő	17 lei	
12	G Katona József	sztere-O-dalok	21 lei	
13	Fodor Sandor	Budosgodor	19 lei	
14	George Bacovia	Versek	37 lei	

Colecția *Biblioteca italiană*

1	Antologie de Ștefan Damian	Sonete feminine din Renașterea Italiană	31 lei	
2	Antologie de Ștefan Damian	Ofițerul negru	20 lei	
3	Grazia Deledda	Cenușă Incendiu între măslini	46 lei	

Colecția *Biblioteca franceză*

1	Raymond Radiguet	Cu diavolul în trup	19 lei	
---	------------------	---------------------	--------	--

Colectia *Deceneu*

1	Mariana Gavrila	Inițiere Dacică	24 lei	
2	Mariana Gavrila	Rădăcinile Ardealului	20 lei	

Colectia *Doctoralia XXI*

1	Simona-Maria Pop	Adrian Marino: Vârstele Devenirii	42 lei	
2	Luminita Cebotan	Fermentul expresionist în teatrul blagian	45 lei	
3	Nicolae Morar	Dimensiunea creștină a operei lui Nicolae Steinhardt	32 lei	
4	Ioana Griga	Imaginea Fecioarei Maria în lirica românească	36 lei	
5	Bogdan Eduard	Terorism și mass-media	53 lei	

Colectia *Lumea credinței*

1	Ioan Suciu	Evangelhia tainică a împărăției cerurilor și pământurilor	50 lei	
---	------------	---	--------	--

Colectia *Pauza de răs*

1	Ion Marinescu	Mic tratat despre vibratoare	12 lei	
---	---------------	------------------------------	--------	--

Colectia *Femina*

1	Judit Hirsch	Cărțile Iuditei Dragutin	15 lei	
---	--------------	--------------------------	--------	--

Colectia *Economica XXI*

1	Radu Șerban	European economic integration	35 lei	
---	-------------	-------------------------------	--------	--

Colectia *Poezii Lumii*

1	Grigore Vieru	21 Poezii	13 lei	
2	Ady Endre	Spre mâine	15 lei	
3	Virgil Mazilescu	Asketische zeichen	21 lei	
4	Mihai Eminescu	21 Sonete	13 lei	

Colectia *Antologiile XXI*

1	Robert Laszlo	Cvintet Liric Sătmărean (Antologie)	12 lei	
2.	Ion Vădan	Trepte de marmură	50 lei	
3.	Ion Vădan	Scritorii la ei acasă : Satu Mare	35 lei	
4.	Ion Vădan	Intersecții prin labirint	31 lei	

Colectia *Antropologie/Folclor/Etnologie*

1	Ana Cicio	Colinde, zei și mistere	20 lei	
2	Mihai Dâncuș	Arhitectura vernaculară și alte valori ale culturii populare în colecțiile Muzeului Etnografic al Maramureșului	60 lei	
3	C.S. Nicolăescu-Plopșor	Balade Oltenesti	20 lei	
4	Grigore Tocilescu	Balade și Dome	31 lei	
5	Ion Bârlea	Balade, colinde și bocete din Maramureș	33 lei	
6.	Ion Mușlea	Cercetări folclorice în Țara Oașului	39 lei	
7.	Teodor Șandor	Cântecele Mărișenilor	19 lei	
8.	Vasile Fraiță	Studii de toponimie	40 lei	
9.	Ion Rusu Abrudeanu	Moți	60 lei	
10.	Otilia Hedeșan	Strigoi + CD	48 lei	
11.	Ioan Godea, Narcisa Știucă	Târgul de fete	52 lei	
12.	Dumitru Pop	Obiceiuri agrare în tradiția populară românească	35 lei	

Colectia *Literatura Medicilor*

1	Virgil Enătescu	Între realitate și dorințe	15 lei	
---	-----------------	----------------------------	--------	--

2.	Virgil Enătescu	Dialog cu Ovidiu	15 lei	
3.	Rodica Jerican	Perchezitia	40 lei	
4.	Virgil Enătescu	Debut întârziat	20 lei	
5.	Virgil Enătescu	Oglindiri subiective	22 lei	
6.	Virgil Enătescu	50 de ani de cercetare multidisciplinară sub umbra lungă a comunismului	54 lei	
7.	Ștefania Kory Calomfirescu	Academicieni ai neurologiei românești	32 lei	
8.	Rareș Ivașcu	Cioburi	16 lei	

Colectia Poeți de azi

1.	Gheorghe Stoica	Așchii de istorie carpatină	23 lei	
2.	Ștefan Aurel Drăgan	Fencirea pe mardanele lumii	14 lei	
3.	Damian Stan	Strigăt târziu	17 lei	
4.	Vasile Vianău	Turnul interior	12 lei	

Colectia Dicționarele XXI

1.	Alexandru Iorga	Dictionar de dans	70 lei	
2.	Adrian Istratie	Dicționar de expresii și locuțiuni idiomatice în franceza modernă	22 lei	
3.	Biblioteca Județeană I.S. Bădescu Sălaj	Sălaj – Oameni și opere	45 lei	
4.	Ștefan Petra	Dicționar de sociologie medicală și promovarea sănătății	30 lei	
5.	Anda Dejeu	Dicționarul Ligii Scriitorilor	80 lei	

Colectia Universitaria XXI

1.	Ioana Lăncrăjan, Călin Manafu	Compuși toxici dioxinele compuși cu azot	20 lei	
2.	Dr. Ioana Lăncrăjan, Dr. Călin Manafu	Dozarea proteinelor – archer de diagnostic. Încotro?	25 lei	
3.	Ioana Lăncrăjan	Toxicologia și falsificarea alimentelor	30 lei	
4.	Complexul Muzeal Bistrița Năsăud	Studii și cercetări. Seria Biology nr. 15	20 lei	
5.	Complexul Muzeal Bistrița Năsăud	Studii și cercetări. Seria Geology – Geography nr. 15	20 lei	
6.	Daniel Gavriluțiu	Metoda Cadranelor	45 lei	

Colectia Pro Dacica

1.	Timotei Ursu	Kogaion	85 lei	
2.	Ovidiu Someșanu	Sigindava	21 lei	

Colectia Biblioteconomie

1.	Iuliana Moldovan	Introducere în managementul serviciilor de bibliotecă	17 lei	
----	------------------	---	--------	--

Colectia Poeții Iubirii

1.	George Tamea	Înaltă fidelitate	15 lei	
2.	Veronica Micle	Și ura și iubirea	19 lei	
3.	Radu Stanca	Ars Doloris	23 lei	
4.	Lucian Avramescu	Poetul ca o casă în flăcări	15 lei	

Colecția Stranioteka

1.	Florin Balotescu si Irina Balotescu	Splendor	55 lei	
2.	Dorin Mureșan	Orașul nebunilor	33 lei	
3.	Călina Bora	Păsăroiul	17 lei	
4.	Tudor Ispas	Memoriile unui căscat	17 lei	

Colecția Personalități românești în interviuri

1.	Aurelian Titu Dumitrescu	Viața la zi	26 lei	
2.	Ed. Ingrijită de Ilie Rad	Fănuș Neagu: interviuri	41 lei	

Colecția Cărturarii la ei acasă

1.	Nicolae Bondici	CSURY BALINT Omul, educatorul, savantul	26 lei	
2.	Valeriu Achim	Întâlniri cu istoria	39 lei	

Colecția Discobolul XXI

1.	Constantin Cubleşan	Lucian Blaga. Zece ipostaze teatrale	21 lei	
2.	Teodor Tihan	Umanități și valori	28 lei	
3.	Mircea A. Diaconu	Ion Creangă. Nonconformism și gratuitate	23 lei	
4.	Vistian Goia	Clipe de viață, clipe de meditație	21 lei	
5.	Aurel Codoban	Exerciții de interpretare	34 lei	
6.	Al. Th. Ionescu	Aventura prozei scurte și alte texte	20 lei	
7.	Ernest Bernea	Mic tratat de înțelepciune și virtute	21 lei	
8.	Gheorghe Crăciun	Introducere în teoria literaturii	30 lei	
9.	Titu Popescu	Estetica Paradisului	46 lei	
10.	Constantin Hârlav	Caragiale și iar Caragiale	32 lei	
11.	Coordonator Iulian Boldea	Ștefan Augustin Doinaș. Repere critice	34 lei	
12.	Gabriel Ștrempel	Antim Ivireanu. Ion Neculce. Studii critice	37 lei	
13.	Săluț Horvat	Liviu Rebreanu. Ion	20 lei	
14.	Gheorghe Perian	Scritori care au fost	28 lei	
15.	Constantin Trandafir	Cititul prozei	38 lei	
16.	Horia Dulvac	Feluri de posibil	30 lei	
17.	Ioan Buduca	Anthropo Sophia	17 lei	
18.	Nae Antonescu	Scritori uitați	36 lei	
19.	Emil Lungeanu	Călător în Parnas Odiseea literară a lui Florentin Popescu	18 lei	

Colecția Prozatori români

1.	Garabet Ibrăileanu	Adela	20 lei	
----	--------------------	-------	--------	--

Colecția Poeți români

1.	Miron Radu Paraschivescu	Versul liber	18 lei	
----	--------------------------	--------------	--------	--

Colecția Homo viator XXI

1.	Ion Codru Drăgușanu	Peregrinul transilvan	33 lei	
----	---------------------	-----------------------	--------	--

Colecția Dual

1.	Al. Florin Țene	Întoarcerea statuiilor	23 lei	
2.	Titina Nica Țene	Viața ca o punte	17 lei	
3.	Ionuț Țene	33 (Poezii)	16 lei	
4.	Trandafir Simpetru	Pădurea de gheață	15 lei	
5.	Mircea Tudose	Povara unei mari iubiri	20 lei	
6.	Geo Galetaru	Dincolo de nerostire	24 lei	

Colecția Monografii XXI

1.	Ioan Bolovan	Asociația națională arădeană pentru cultura poporului român	29 lei	
----	--------------	---	--------	--

Colecția Horror

1.	Ioan Aniș	Colecționarul de degete	22 lei	
2.	Gheorghe Puiu Răducan	Imperiul Negru	19 lei	

Colecția Memento

1	Antologie	Ion Bîanu și Blajul	20 lei	
---	-----------	---------------------	--------	--

Colecția Homo religiosus XXI

1	Andrei Andreicuț	Ospățul credinței	38 lei	
2	Ioan Lupăș	Istoria bisericească a românilor ardeleni	36 lei	
3	Ion Negoescu-Hagi	Călătoria la Locurile Sfinte	28 lei	

Colecția Cărțile ortodoxiei

1	Dumitru Stăniloae	Trăirea lui Dumnezeu în ortodoxie	30 lei	
---	-------------------	-----------------------------------	--------	--

Colecția Biblioteca școlară XXI

1	Octavian Goga	Poezii	26 lei	
2	Anton Pann	Povestea vorbei	45 lei	
3.	Ion Budai Deleanu	Țigamada	50 lei	
4.	Spiridon Popescu	Moș Gheorghe la expoziție	23 lei	

Colecția Historica XXI

1	Ioan Opreș	Aurel Decei sau destinul disperării	43 lei	
2	Ion I. Nistor	Istoria Basarabiei	40 lei	
3	Vasile Netea	De la Petru Maior la Octavian Goga	41 lei	
4	Ioan-Aurel Pop	Contribuții la istoria culturii românești	34 lei	
5	Valer Hossu	Maramureș – Pecete de țară	27 lei	

Colecția Debut

1	Gheorghe Cormoș	Ten	13 lei	
---	-----------------	-----	--------	--

Colecția Memorii. Jurnal. Amintiri XXI

1	Nicolae Baci	Agonia României	40 lei	
2	Flavia Coposu-Bălescu	Biografii. Memorie. Amintiri XXI	30 lei	
3	Ion Hangu	O viață dedicată școlii și presei românești	49 lei	

Colecția Interzis

1	Guillaume Apollinaire	Cele unșpe mii de vergi-ne-bune	16 lei	
2	Lidia Iorga	O stea fără noroc	17 lei	

Colecția Literatura română

1	Laurențiu Fulga	Doamna străină	17 lei	
2	Zaharia Bârsan	Trandafirii roșii	24 lei	
3	Ion Budai Deleanu	Țiganiada	50 lei	

Colecția Prozatorii secolului XXI

1	Vintilă Horia	Moartea morții mele	26 lei	
---	---------------	---------------------	--------	--

Colecția Biografii exemplare

1	Calinic Argatu	Fereastra lui Iorga	16 lei	
2	Nicolae Lascu	Lui Ovidiu	27 lei	

Colecția Teatru

1	Ecaterina Oproiu	Parlez moi d'amour	14 lei	
2	Flavius Lucăcel	Scorci pe nisipul fierbinte	16 lei	
3	Iosif Vulcan	Fanfaronii	16 lei	
4	Ecaterina Oproiu	O cină romantică	15 lei	

Colecția Radical

1	Radu Ulmeanu	Politica, o comedie cu final cunoscut	18 lei	
2	Mariana Codruț	Românul imparțial	21 lei	

Colecția Teste

1	Victor Bodo	Teste karmice	17 lei	
2	Victor Bodo	Teste de inteligență	17 lei	
3	Victor Bodo	Teste de personalitate	23 lei	

DACIA XXI

Editura DACIA XXI, Cluj-Napoca, 2010

Adresa: Constanța nr. 7,
400581 Cluj-Napoca, România

Telefon: 0264 / 484947 ; 0264 / 333404

e-mail: edituradaciaxxi@yahoo.ro

TALON DE COMANDĂ

Nume _____

Prenume _____

CNP _____ Str.

_____ Nr. _____ Ap. _____

Sector _____ Localitate _____

Cod poștal _____ Județ _____

Vârsta _____ Profesia _____

Telefon _____

Semnătura,

Important: *avantaje deosebite*

Suntem de acord să ne înscriem în

Clubul cărții al Editurii DACIA XXI

Așteptăm comenzile dumneavoastră!

Notă: plata se face ramburs!

**Carte neobișnuită prin informațiile pe care le aduce
asupra unui spațiu al culturii și al religiei, roman pedagogic
prin istoriile exemplare din jurul omului religios, al vieții
religioase, **Pădurea din Biserică** continuă un demers
cultural – o construcție culturală necesară vestului românesc.**

Cornel Ungureanu

www.daciaxxi.ro

